Elektronicznie podpisany przez:
PIOTR ŚLIWA; GMINA RUDA-HUTA
dnia 24 listopada 2023 r.

UCHWAŁA NR XLIV/260/2023
RADY GMINY RUDA-HUTA

z dnia 24 listopada 2023 r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.), art. 12 ust. 1, art. 27 i art. 67a ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) oraz art. 65 ust.1 i 2 ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688) w związku z uchwałą Nr XXXVI/215/2022 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta - Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta, zwaną dalej „zmianą Studium".

2. Uchwalana zmiana Studium stanowi zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta uchwalonego uchwałą Nr XXXII/116/2005 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 31 stycznia 2005 roku.

3. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta, przedstawione w formie ujednoliconego dokumentu z wyróżnieniem dokonywanych zmian niniejszą uchwałą, złożone z:
   a) tekstu Studium zawierającego uwarunkowania, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy – stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały,
   b) rysunku kierunków zagospodarowania – stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszej uchwały,
   c) rysunku uwarunkowań – stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej uchwały;
2) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych do projektu zmiany Studium – stanowiące załącznik nr 4;
3) dokument elektroniczny zawierający dane przestrzenne – stanowiący załącznik nr 5.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ruda-Huta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Śliwa

WÓJT GMINY RUDA-HUTA

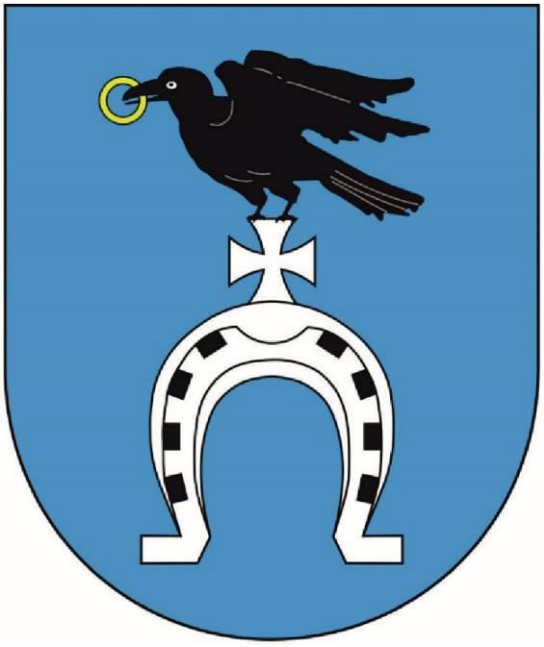

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RUDA-HUTA

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLIV/260/2023 Rady Gminy Ruda-Huta
z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta

Ruda-Huta, 2005 - 2023 r.

Wprowadzenie do zmiany Studium – 2023 r.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta została sporządzona na skutek Uchwały Rady Gminy Ruda-Huta Nr XXXVI/215/2022 z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta.

Niniejsza zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta posiada formę ujednoliconego dokumentu z wyróżnieniem wprowadzanych zmian, zgodnie z wymogiem § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r. poz. 2405).

Zakres wprowadzanych zmian obejmuje zarówno część tekstową, jak i graficzną. Zmiany w części graficznej ograniczone został do wybranych dwóch obszarów, które wskazane zostały w uchwale o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium.

Zmiany dokonywane w tekście Studium wyróżnione zostały: w przypadku treści nowej wprowadzanej zmianą Studium – czcionką koloru niebieskiego, a w przypadku treści wykreślanej zmianą Studium – czcionką przekreśloną. Zmiany na mapach dotyczących kierunków zagospodarowania i uwarunkowań wyróżnione zostały poprzez wprowadzenie granic obszarów objętych zmianą Studium wraz z oznaczeniem dokonywanych w ich obrębie zmian w zakresie użytkowania terenów (na rysunku uwarunkowań) lub ustalanego nowego przeznaczenia (na rysunku kierunków zagospodarowania).

Dodatkowo w trakcie prac nad zmianą Studium, zgodnie z uwagami organów opiniujących projekt zmiany Studium, na rysunkach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poza obszarami przeprowadzanych zmian wyróżnionych granicami dokonano aktualizacji granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią od wód rzeki Uherki i Bugu, aktualizacji obszarów udokumentowanych złóż kopalin wraz z terenami i obszarami górniczymi oraz wprowadzono granice obszarów Natura 2000. Zmiany te faktycznie stanowią o aktualizacji uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego i nie wpływają na ustalenia projektowanej zmiany Studium.

Zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, dokument zmiany Studium uzupełniono o bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W tym celu dokonano także uzupełnienia treści uwarunkowań w zakresie niezbędnym dla przeprowadzenia analiz ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, które wraz z zawartą prognozą demograficzną posłużyły do określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uzasadniających dokonywane zmiany w Studium. Część tekstowa kierunków zagospodarowania została uzupełniona w odniesieniu do obszarów objętych zmianą Studium w zakresie dotyczącym zmian w przeznaczeniu terenów, a także w zakresie wymogów art. 10 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

SPIS TREŚCI:

CZĘŚĆ I **6**
I. INFORMACJE OGÓLNE **7**
1. Podstawy opracowania. **7**
1.1. Podstawa prawna. 7
1.2. Podstawa formalna. 7
2. Przedmiot, obszar i zakres opracowania. **7**
3. Cele studium. **8**
4. Materiały wyjściowe. **9**
5. Zespół autorski. **9**
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY. **10**
1. Położenie geograficzne gminy. **10**
2. Zarys historii gminy. **11**
3. Charakterystyka społeczno – gospodarcza. **11**
III. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY. **12**
1. Uwarunkowania przyrodnicze. **12**
1.1. Położenie w regionie, powiązania przyrodnicze. 12
1.2. Rzeźba terenu. 13
1.3. Budowa geologiczna i warunki geologiczno – inżynierskie. 14
1.4. Surowce mineralne. 15
1.5. Wody powierzchniowe. 16
1.6. Wody podziemne. 17
1.7. Klimat. 18
1.8. Gleby. 19
1.9. Szata roślinna. 20
1.10. Fauna. 21
1.11. Obszary i obiekty chronione. 21
1.12. Funkcjonowanie systemu ekologicznego gminy. 25
1.13. Stan i zagrożenia środowiska. 26
1.14. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych. 26
1.15. Zagrożenia dla czystości wód podziemnych. 27
1.16. Zagrożenia erozją gleb. 27
1.17. Zagrożenia dla biotycznych elementów środowiska przyrodniczego i systemu ekologicznego gminy. 27
1.18. Uwarunkowania przyrodnicze – wnioski. 28
2. Uwarunkowania kulturowe. **30**
2.1. Historia gminy 30
2.2. Wykaz zabytków z terenu gminy Ruda-Huta 31
2.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków. *31*
2.2.2. Obiekty objęte ewidencją prowadzoną przez gminę. *32*
2.2.3. Zasoby archeologiczne *36*
2.3. Krajobrazowe i kulturowe wartości gminy. 39
3. Uwarunkowania – rolnictwo i leśnictwo. **40**
3.1. Rolnictwo. 40
3.1.1. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej. *40*
3.1.2. Struktura agrarna. *43*
3.1.3. Zatrudnienie w rolnictwie. *48*
3.1.4. Wyposażenie rolnictwa. *49*
3.1.5. Obsługa rolnictwa. *52*
3.2. Leśnictwo 53
3.3. Ocena uwarunkowań gospodarowania zasobami rolnymi i leśnymi. 55
4. Ocena stanu zagospodarowania gminy. **56**
4.1. Struktura funkcjonalna gminy i przestrzenne uwarunkowanie rozwoju. 56
4.2. Uwarunkowania komunikacyjne. 57

4.2.1. Układ drogowy. 57
4.2.2. Komunikacja zbiorowa. 60
4.2.3. Układ kolejowy. 60
4.2.4. Zaplecze motoryzacji. 60
4.2.5. Wnioski. 60
4.3. Uwarunkowania – infrastruktura techniczna. 61
4.3.1. Zaopatrzenie w wodę. 61
4.3.2. Usuwanie nieczystości płynnych. 62
4.3.3. Usuwanie nieczystości stałych. 66
4.3.4. Zaopatrzenie w ciepło. 66
4.3.5. Zaopatrzenie w gaz. 66
4.3.6. Elektroenergetyka. 67
4.3.7. Telekomunikacja. 69
4.3.8. Wnioski – infrastruktura techniczna 70
5. Analiza potencjału gospodarczego gminy. 70
5.1. Demografia. 70
5.2. Rynek pracy. 80
5.3. Bezrobocie. 81
5.4. Aktywność gospodarcza. 87
5.5. Budżet gminy. 93
5.6. Mieszkalnictwo. 103
5.7. Urządzenia obsługi mieszkańców – usługi wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). . 115
5.7.1. Administracja samorządowa. 116
5.7.2. Porządek i bezpieczeństwo publiczne. 116
5.7.3. Obsługa finansowa. 117
5.7.4. Kultura. 117
5.7.5. Edukacja. 119
5.7.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna. 123
5.7.7. Handel, gastronomia, rzemiosło. 127
5.7.8. Łączność. 127
5.7.9. Sport i rekreacja. 128
5.7.10. Zieleń, cmentarze. 128
5.7.11. Wnioski dotyczące usług 128
6. Identyfikacja głównych problemów gminy. 129
7. Szanse i zagrożenia rozwoju. 129
7.1. Szanse – korzystne elementy rozwoju. 129
7.2. Zagrożenia – elementy mogące ograniczyć rozwój. 130
8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy. 130
8.1. Analiza ekonomiczna. 131
8.2. Analiza społeczna. 133
8.3. Analiza środowiskowa. 135
8.4. Prognozy demograficzne. 136
8.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej. 141

CZĘŚĆ II 144
IV.BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ. 145
1. Założenia bilansu. 145
2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę oraz chłonność obszarów. 148
3. Wnioski – potrzeby i możliwości rozwoju gminy. 155
4. Wyniki prac projektowych uwzględniające potrzeby i możliwości rozwoju gminy w zakresie przeznaczenia terenów pod nową zabudowę 157

CZĘŚĆ III 159
V.KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. 160
1. Cele rozwoju. 160
2. Rozwój przestrzenny gminy – zasady kształtowania jej. 160

struktury funkcjonalno – przestrzennej. 160
3. Kierunki i zasady rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych. 161
3.1. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy. 161
3.2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityki ekologicznej gminy. 162
3.3. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. 163
3.3.1. Ochrona walorów przyrodniczych i bioróżnorodności. 163
3.3.2. Ochrona walorów krajobrazowych i kształtowanie krajobrazu kulturowego. 172
3.3.3. Ochrona zasobów wodnych. 172
3.3.4. Ochrona powietrza atmosferycznego. 173
3.3.5. Ochrona lasów i zwiększenie lesistości. 173
3.3.6. Ochrona gleb. 174
3.4. Eksploatacja surowców mineralnych. 174
4. Zasady ochrony wartości środowiska kulturowego 175
5. Kierunki rozwoju przestrzennego 177
5.1. Rozwój funkcji mieszkaniowych. 177
5.2. Rozwój funkcji usługowych. 178
5.3. Rozwój funkcji rolniczych i leśnych 179
5.4. Rozwój funkcji produkcyjnych – pozarolniczych. 182
5.5 Rozwój funkcji wypoczynku i turystyki. 183
6. Kierunki i zasady komunikacji. 184
6.1. Układ drogowy. 184
6.2. Komunikacja zbiorowa. 184
6.3. Zaplecze motoryzacji. 184
6.4. Układ kolejowy 185
6.5. System ścieżek rowerowych. 185
6.6. Tereny i urządzenia związane z komunikacją. 185
7. Tereny i urządzenia związane z infrastrukturą techniczną. 186
7.1. Tereny urządzeń i uzdatniania wody. 186
7.2. Tereny urządzeń oczyszczania ścieków 186
7.3. Tereny urządzeń składowania odpadów stałych. 187
7.4. Tereny urządzeń zaopatrzenia w ciepło. 187
7.5. Tereny urządzeń związanych z zaopatrzeniem w gaz przewodowy. 187
7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną. 187
7.7. Telekomunikacja. 188
7.8. Zieleń, cmentarze. 188
7.9. Energetyka odnawialna. 189
VI. KIERUNKI ROZWOJU GMINY – POLITYKA PRZESTRZENNA. 189
1. Cele polityki przestrzennej. 189
2. Zasady realizacji polityki przestrzennej w ustalonych obszarach strategicznych. 190
VII. UZASADNIENIE. 192
1. Objaśnienie przyjętych rozwiązań. 192
2. Synteza ustaleń studium. 193
VIII. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ZMIAN W KIERUNKACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, WPŁYWU UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 1 USTAWY, ORAZ BILANSU TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ NA TE ZMIANY KIERUNKÓW (2023 R.). 194

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Podstawy opracowania.

1.1. Podstawa prawna.

Prawną podstawę opracowania stanowią: ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 142 z 2001 r. poz. 1591, z późniejszymi zmianami), ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717), a w szczególności jej art. 10 z uwzględnieniem obowiązujących szczególnych przepisów prawnych, oraz uchwała Nr VII 31 / 2003 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 17 marca 2003 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy".

Podstawą dokonywanej zmiany Studium jest Uchwała Nr XXXVI/215/2022 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta. Zakres wprowadzanych zmian ograniczony został do dwóch obszarów, w obrębie których dokonano zmian w obowiązującym Studium, zgodnie z aktualnymi wymaganiami przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późń. zm.).

1.2. Podstawa formalna.

Podstawę formalną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta" stanowi umowa o dzieło zawarta w dniu 5 czerwca 2003 r. pomiędzy Gminą Ruda-Huta reprezentowaną przez Wójta Gminy a Autorskim Zespołem Projektowym reprezentowanym przez:

- mgr inż. arch. Marię Talmę,
- inż. Wojciecha Czuryszkiewicza,
- inż. Lucjana Zielińskiego.

2. Przedmiot, obszar i zakres opracowania.

Przedmiotem opracowania jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta" obejmujące kompleksową propozycję ukierunkowania rozwoju, sprecyzowaną w wyniku analiz potencjałów i możliwości rozwojowych poszczególnych funkcji obszaru. Generalnie obszar opracowania obejmuje teren gminy Ruda -Huta o powierzchni 11 248 ha w jej administracyjnych granicach. Prowadzone w ramach opracowania studia i analizy branżowe oraz wynikające z nich wnioski wykraczają niejednokrotnie swym zasięgiem poza granice obszaru gminy, w zakresie uzależnionym od ciągłości przestrzennej występujących zjawisk i powiązań funkcjonalno – przestrzennych z terenami otaczającymi. Dotyczy to w szczególności związków przyrodniczych, krajobrazowych, infrastrukturalnych, w tym zewnętrznych powiązań komunikacyjnych i wybranych funkcji zagospodarowania.

Część I swoim zakresem obejmuje:

- ogólną terenową inwentaryzację urbanistyczną przestrzennego zagospodarowania gminy, w tym występujących funkcji i sposobu użytkowania terenów,
- przestrzenną i ekonomiczną ocenę stanu i jakości zagospodarowania gminy a także sprawność funkcjonowania poszczególnych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców z uwzględnieniem trendów zmian struktury przestrzennej zagospodarowania i przekształceń w środowisku przyrodniczym,
- identyfikację głównych problemów mogących rzutować na dalszy rozwój przestrzenny gminy, a wymagających różnego typu działań zapobiegawczych, interwencyjnych i organizacyjnych,
- określenie szans rozwoju gminy,
- analizę potencjału gospodarczego gminy,
- rozpoznanie uwarunkowań rozwijania poszczególnych funkcji zagospodarowania obszaru, z określeniem potencjałów i barier rozwoju,
- wskazanie terenów posiadających predyspozycje do wykorzystania ich dla określonych funkcji w docelowym zagospodarowaniu przestrzennym gminy;

Część II swoim zakresem obejmuje:

- określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- zasady realizacji polityki przestrzennej gminy.

Materiały graficzne „Studium" obejmują następujące mapy:

– sytuacja gminy na tle województwa lubelskiego	skala 1:100 000
– powiązania przyrodnicze	skala 1:100 000
– powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne	skala 1:100 000
– uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe	skala 1: 25 000
uwarunkowania – infrastruktura techniczna	skala 1: 25 000
– uwarunkowania – synteza	skala 1: 25 000
– kierunki zagospodarowania	skala 1: 25 000

3. Cele studium.

Celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest:

- określenie optymalnych kierunków przestrzennego, zrównoważonego rozwoju gminy na podstawie spodziewanych, możliwych trendów rozwoju ekonomicznego, stanowiącego wyraz społecznych oczekiwań mieszkańców dotyczących wzrostu poziomu ich życia;
- uzyskanie instrumentu służącego koordynacji działań planistycznych w obszarze gminy i umożliwiającego wybór optymalnych wariantów zrównoważonego rozwoju wszystkich funkcji przestrzennego zagospodarowania w poszczególnych etapach rozwojowych;
- utworzenie aktu wewnętrznego, ukierunkowującego politykę przestrzenną Rady i Wójta Gminy, z możliwością dostosowywania jej do zmieniających się uwarunkowań.

4. Materiały wyjściowe.

- plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta uchwalony Uchwałą Nr XVII/51/86 Gminnej Rady Narodowej w Rudzie-Hucie z dnia 18 września 1986r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr 5 poz. 63 z dnia 31 października 1986 r.;
- miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego ośrodka gminnego Ruda-Huta, uchwalony Uchwałą Nr XIII/45/90 Gminnej Rady Narodowej w Rudzie-Hucie z dnia 11 kwietnia 1990 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Chełmie Nr 9 z dnia 16 lipca 1990 r. , poz. 134;
- aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta, uchwalony Uchwałą Nr XXIII/99/93 Rady Gminy w Rudzie-Hucie z dnia 4 października 1993 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr 2 z dnia 6 kwietnia 1994 r., poz. 11;
- strategia rozwoju gminy Ruda-Huta, przyjęta Uchwałą Nr XXVI/125/2001 r. Rady Gminy w Rudzie-Hucie z dnia 11 czerwca 2001 r.;
- wytyczne, wnioski i opinie do „Studium", zebrane w ramach czynności wstępnych, zgłoszone przez organy administracji rządowej, samorządowej i organy właściwe do uzgodnień na podstawie przepisów szczególnych, w wyniku zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzenia „Studium";
- informacje, opracowania i programy w zakresie infrastruktury technicznej;
- dane statystyczne dotyczące gminy Ruda-Huta i powiatu chełmskiego – roczniki statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Lublinie (1990 – 2002 r.);
- mapa sytuacyjno – wysokościowa gminy Ruda-Huta w skali 1:25 000; 1:100 000 (druk);
- mapa klasyfikacji gruntów w skali 1:25 000 wykonana przez Okręgowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno – Kartograficzne w Lublinie (1980 r.);
- mapy geologiczno – gruntowe w skali 1:10 000 wykonane przez „GEOPROJEKT" Warszawa - 1983 r.

5. Zespół autorski.

Główni projektanci	—	mgr inż. arch. Maria Talma inż. Wojciech Czuryszkiewicz inż. Lucjan Zieliński
Projektanci	—	mgr Czesława Kosiniec mgr Irena Patkowska inż. Krystyna Borzęcka inż. Alicja Depa
Asystenci projektantów	—	Bogusława Iwaniuk Wiesława Zdanowicz

Projektanci zmiany Studium – 2023 r.:

- mgr inż. Sylwester Becz
- mgr inż. Elżbieta Mazurek
- mgr inż. Justyna Gorczyca

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.

1. Położenie geograficzne gminy.

Gmina Ruda-Huta położona jest we wschodniej części województwa lubelskiego i w północno – wschodniej części powiatu chełmskiego.
Graniczy z gminami: od północy – Wola Uhruska, Sawin, od zachodu – Chełm, od południa – Dorohusk. Wschodnią granicą gminy na odcinku ok. 5 km stanowi dolina rzeki Bug, wyznaczająca również polsko – ukraińską granicę międzypaństwową.

Teren gminy leży w makroregionie Polesie Wołyńskie w obrębie mezoregionu Obniżenie Dubienki. Niewielkie północne fragmenty terenu gminy leżą w obrębie tzw. Łuku Uhruskiego.
W północnej części gminy z zachodu na północny wschód przebiega rzeka Uherska – dopływ Bugu.
W północno -wschodniej części gminy przebiega droga wojewódzka relacji Terespol - Włodawa – Dorohusk – Zosin (granica państwa) – na terenie gminy ok. 5 km.
Pozostałe drogi to drogi kategorii powiatowej i gminnej zapewniające właściwą obsługę komunikacyjną mieszkańcom gminy zarówno w powiązaniach wewnętrznych jak i z obszarami sąsiednich gmin i miejscowości.
Z południa na północ przebiega przez teren gminy linia kolejowa o znaczeniu lokalnym Nr 81 relacji Chełm – Włodawa z przystankami w Rudzie - Opalin i Karolinówce.
Odległości z miejscowości Ruda-Huta do najbliższych miast wynoszą: do Chełma - 15 km, do Włodawy – 44 km, do przejścia granicznego w Dorohusku – 24 km.

Położenie gminy Ruda-Huta na tle woj. lubelskiego i powiatu chełmskiego

2. Zarys historii gminy.

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej gminy Ruda-Huta pochodzą z epoki kamienia.
Bogata i dobrze rozwinięta sieć osadnicza powstała w epoce brązu oraz we wczesnym średniowieczu. Odnotowano także ślady obecności osadnictwa późniejszego – średniowiecznego i nowożytnego (XIV – XVI wiek).
Najwcześniej, bo już w XV wieku stwierdzono pierwsze wzmianki o miejscowościach Ruda-Huta i Ruda.
Miejscowość Hniszów wymieniana jest w XVI w. i związana jest z dworem założonym blisko przeprawy przez rzekę Bug.
Kolejne miejscowości datowane są w XVIII i XIX wieku.
W latach 1864 – 1874 na terenie obecnej gminy Ruda-Huta masowo osiedlali się koloniści niemieccy. Głównie w miejscowościach: Rudka, Ruda Opalin, Zarudnia, Chromówka, Gotówka, Karolinów, Leśniczówka, Żalin
Miejscowość gminna Ruda-Huta jest zdecydowanie największą miejscowością w gminie. Centralnie usytuowana na obszarze gminy przy drodze prowadzącej z Chełma do Włodawy. Dwuczłonowa nazwa obecnej miejscowości gminnej związana jest z hutą szkła uruchomioną w 1921 r.
Gmina Ruda-Huta jako jednostka administracyjna pojawiła się w 1973 r.
W okresie od czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1998 r. gmina Ruda-Huta była jedną z gmin w województwie chełmskim. Po kolejnej reformie administracyjnej od stycznia 1999 r gmina Ruda-Huta o powierzchni 11 242 ha, z 24 miejscowościami należy do powiatu chełmskiego w województwie lubelskim.
Gmina posiada herb.

3. Charakterystyka społeczno – gospodarcza.

Ruda-Huta to typowa gmina o charakterze rolnym. Podstawowym źródłem utrzymania ludności jest praca we własnym gospodarstwie rolnym. W obszarze gminy dominują użytki rolne – 74 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy stanowią 17 % ogólnej powierzchni gminy. Około 55 % użytków rolnych zajmują gleby klas III i IV. Jakość występujących gleb zaliczana jest do średnio korzystnych dla produkcji rolnej. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi ok. 5,0 ha.

Sieć osadniczą gminy tworzy 24 miejscowości, w których zamieszkuje 4 835 osób, z których wydzielono 15 sołectw. Miejscowość Ruda-Huta licząca 1 100 mieszkańców jest największą miejscowością (23 % ogółu mieszkańców gminy), siedzibą Urzędu Gminy, pełniącą ważną funkcję w życiu społecznym – kulturalnym – oświatowym.

W Rudzie-Hucie zlokalizowane są: Zespół Szkół Gminnych, Ośrodek Zdrowia, Apteka, Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy, Posterunek Policji, straż pożarna, Lecznica zwierząt, kościół, cmentarz, stacja paliw, oczyszczalnie ścieków, placówki handlowe, gastronomii i rzemiosła.

Obsługa mieszkańców gminy w zakresie opieki zdrowotnej jak i stan zdrowia społeczeństwa gminy, jest zbliżony do przeciętnego w województwie.

Porównywalne ze standardami wojewódzkimi są możliwości edukacyjne na różnych poziomach i dostęp do instytucji kulturowych szczebla lokalnego.

Analiza rynku pracy w gminie wskazuje na konieczność tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem.
Od lat wzrasta liczba osób bezrobotnych w gminie, w 2003 r. około 638 osób. Niewielka liczba osób pracujących poza rolnictwem (270) świadczy o małej aktywności ekonomicznej ludności gminy. Największy udział w poza rolniczym rynku pracy mają pracujący w usługach nierynkowych.

Stan dróg w gminie jest niezadowalający, wskaźniki gęstości dróg i ich utwardzenie są niższe od wskaźników powiatowych i wojewódzkich.
Wyposażenie gminy w systemy infrastruktury technicznej prezentuje bardzo niski poziom. Przy dość dużym zwodociągowaniu poszczególnych miejscowości gminy brak jest oczyszczalni ścieków i kanalizacji, poza miejscowością gminną w której istnieje oczyszczalnia ścieków. Brak jest sieci gazu ziemnego. Niezadowalający jest stan telefonizacji gminy.
Korzystny jest stan środowiska naturalnego gminy, który stwarza przyjazne warunki do zamieszkania (agroturystyka) i wypoczynku.

Przesłanką porównawczą gminę z innymi regionami, jest czynnik materialny. Badania GUS podają, że na Lubelszczyźnie ubóstwo jest największe w kraju. Konsekwencją powyższego jest słabsze od przeciętnego w kraju wyposażenie w gminie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytku, a także nieco gorsze standardy mieszkaniowe.

III. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY.

1. Uwarunkowania przyrodnicze.

1.1. Położenie w regionie, powiązania przyrodnicze.

Gmina Ruda-Huta położona jest we wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim.
Wschodnią granicę na krótkim odcinku (ok. 6 km) stanowi rzeka Bug, będąca jednocześnie granicą państwa z Ukrainą. Ponadto od wschodu i południa gmina graniczy z gminą Dorohusk i od zachodu z gminą Chełm a od północy z gminami: Sawin i Wola Uhruska.

Powierzchnia gminy wynosi 11 248 ha, a zamieszkuje ją 4 835 osób. W obrębie gminy występuje 15 sołectw i 24 miejscowości.

Przez teren gminy przebiega droga Nr 816 relacji: Hrubieszów- Dorohusk – Terespol oraz linia kolejowa Chełm – Włodawa (Orchówek) o znaczeniu lokalnym. Gmina leży w odległości 15 km od Chełma i 20 km od przejścia granicznego w Dorohusku.

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej Polski (Kondracki 1998), obszar gminy Ruda-Huta znajduje się w mezoregionie – Obniżenie Dubienki należącego do makroregionu Polesie Wołyńskie i podprowincji Polesie.

W podziale Polski na krainy przyrodniczo – leśne omawiana gmina leży w Krainie Mazowiecko – Podlaskiej w dzielnicy Wyżyny Wschodniolubelskiej, w mezoregionie Polesie Wołyńskie (Trampler i inni 1990). Kraina ta charakteryzuje się brakiem buka, jodły i świerka. Geobotaniczny podział Polski (J. Matuszkiewicz 1993) sytuuje obszar gminy w podokręgach: Dorohusko – Sawińskim oraz doliny Bugu „Horodło – Uhrusk”, okręgu Polesia Wołyńskiego, Krainie Zachodniowołyńskiej i prowincji Środkowoeuropejskiej.

Na obszarze gminy Ruda-Huta występują liczne obszary o walorach przyrodniczych rangi międzynarodowej. Należą do nich:

- ostoja przyrody CORINE – Torfowiska Węglanowe k/Chełma Nr 378. W gminie ostoja obejmuje fragmenty Chełmskiego Parku Krajobrazowego z rezerwatem przyrody „Bagno Serebryskie". Występują tu cenne zbiorowiska torfowiskowe oraz rzadkie i chronione gatunki awifauny.
- ostoje przyrody (ptasie) europejskiej sieci ekologicznej „Natura 2000":
  - ostoja ptasia - „Dolina Środkowego Bugu" obejmująca starorzecze tarasu zalewowego doliny Bugu w rejonie Hniszowa.
  - ostoja ptasia – „Chełmskie Torfowiska Węglanowe"obejmująca najcenniejsze fragmenty Chełmskiego Parku Krajobrazowego, w tym Bagna Serebryskiego.

W Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET - PL) obszar gminy Ruda-Huta leży w zasięgu Poleskiego Obszaru Węzłowego (o symbolu 27 M) o randze międzynarodowej.

Regionalny system obszarów chronionych tworzą: Chełmski Park Krajobrazowy, Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu i rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie"), a uzupełniają go użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Rozwój systemu obszarów chronionych nastąpi poprzez utworzenie „Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego„ oraz „Dorohuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu".

Przez wschodnie tereny gminy przebiega fragment projektowanego paneuropejskiego korytarza ekologicznego doliny Bugu. Korytarz ten łączy nadbużańskie obszary chronione (Ukrainy, Polski i Białorusi) z obszarami nadwiślańskimi.

Ważną funkcję w przyrodniczym systemie gminy odgrywa dolina Uherki. Pełni ona funkcję lokalnego korytarza ekologicznego łączącego Chełmski Park Krajobrazowy i jego otulinę z projektowanym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym i Dorohuskim Obszarem Chronionego Krajobrazu

1.2. Rzeźba terenu.

Obszar gminy Ruda-Huta charakteryzuje się małym urozmaiceniem rzeźby, przeważają tereny płaskie równinne o niewielkich deniwelacjach i spadkach terenu. Wyjątek stanowi strefa krawędziowa doliny Bugu oraz Uherki i dolnej Gdolanki.

Głównymi czynnikami modelującymi rzeźbę terenu gminy były procesy glacjalne, akumulacji, fluwialno – denudacyjne, erozyjne i krasowe.

Najstarszym elementem rzeźby omawianego terenu jest fragment zdenudowanego ostańca kredowego (Babia Góra) położony na północ od Zarudnia (przy północnej granicy gminy); wyniesiony do 187 m n.p.m. (poza granicą do 205 m n.p.m.) o łagodnych zboczach (spadki poniżej 5%). Jest on pozostałością zrównań utworzonych w okresie trzeciorzędu.

Największą powierzchnię gminy zajmuje młodoplejstoceńska równina akumulacji jeziorzyskowo – rzecznej o powierzchni płaskiej lub miejscami lekko falistej, wyniesiona od 167 do 182 m n.p.m., urozmaicona licznymi formami krasu powierzchniowego zachodzącego na płytkim podłożu kredowym. Formy krasowe mają charakter niewielkich zagłębień bezodpływowych typu wertebów i uwałów często połączonych w całe systemy dolinek krasowych.

We wschodniej części terenu powierzchnię równiny akumulacyjnej urozmaicają nieliczne wały i pagórki wydmowe o wysokości względnej 1,5 – 3 m i spadkach zboczy na ogół powyżej 5 %. Formom wydmowym towarzyszą miejscami niewielkie zagłębienia deflacyne o głębokości ok. 1 – 2 m.

W obrębie doliny Bugu (w północno – wschodniej części gminy) położone są ostańce meandrowe o charakterze wzgórz wyspowych stanowiące odcięte fragmenty równiny jezio-

rzyskowo – rzecznej. Wysokość względna ostańców wynosi 8 – 12 m, powierzchnia na ogół płaska, a zbocza strome o charakterze krawędzi o spadkach 5 – 15 % i powyżej 15 % (Geoprojekt 1983).

Wśród form holoceńskich najwyraźniej wyodrębnia się w rzeźbie dolina Bugu. Strefa krawędziowa doliny ma wysokość względną 5 – 10 m i miejscami ma charakter podcięć erozyjnych. Szerokie dno doliny urozmaicają liczne starorzecza (o różnej wielkości i kształcie) o dnie podmokłym lub wypełnionych wodą. taras zalewowy Bugu o powierzchni płaskiej, okresowo zalewany jest wodami powodziowymi.

Do mniejszych form zaznaczających się w morfologii analizowanego obszaru należy dolina Uherki i dolnej Gdolanki, o stromych krawędziach i płaskim tarasie zalewowym.

Na terenie całej gminy powszechnie występują równiny torfowe o charakterze rozległych płaskich obniżeń pochodzenia krasowego, ze współczesną akumulacją bagienna, na ogół włączone w odpływ powierzchniowy.

Generalnie można stwierdzić, że rzeźba obszaru gminy nie stwarza istotnych ograniczeń dla rozwoju zabudowy i rolnictwa.
Z zabudowy należy wykluczyć tereny o zwiększonych nachyleniach położone w strefie krawędziowej dolin: Bugu, Uherki i Gdolanki.

1.3. Budowa geologiczna i warunki geologiczno – inżynierskie.

Obszar gminy Ruda-Huta leży w brzeżnej strefie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w granicach jednostki podniesienia kumowskiego (Żelichowski 1983).
Krystaliczne podłoże platformy pokrywają osady paleozoiczne, na których bezpośrednio zalega mezozoiczny kompleks skał węglanowych jury i kredy.
Osady jury wykształcone są w postaci cienkiej serii wapieni piaszczystych i organogenicznych (górnej jury) o średniej miąższości kilkadziesiąt metrów.
Na wapieniach jurajskich zalega gruba pokrywa skał kredowych (o średniej miąższości 450m) Pod względem litologicznym są to miękkie margle i kreda pisząca, rzadziej opoki.

Powierzchnia podłoża kredowego jest nierówna. Miejscami utwory kredowe odsłaniają się na powierzchni terenu w postaci płatów usytuowanych najczęściej w otoczeniu obniżeń(zachodnia, południowo – zachodnia i południowa część gminy) oraz w obrębie zdenudowanego ostańca kredowego (północna część gminy). W otoczeniu płatów kredowych podłoże kredowe zalega płytko, do głębokości kilku metrów. W innych rejonach gminy strop utworów kredowych występuje dość głęboko, w rejonie Iłowy i w dolinie Bugu na głębokości 28 – 30 m p.p.t., a w rejonie Rudy-Huty na głębokości 20 – 24 m p.p.t.

Na skałach górnokredowych zalegają utwory czwartorzędowe o zmiennej miąższości i litologii. Najpowszechniejsze są osady plejstoceńskie akumulacji jeziorzyskowo – rzecznej związane z okresem interglacjału emskiego i zlodowacenia bałtyckiego. Są to głównie piaski i mułki wykształcone jako piaski pylaste (lokalnie piaski drobne i średnie) oraz pyły piaszczyste i gliny pylaste. Osady te przewarstwiają się wzajemnie i osiągają zróżnicowane miąższości – od 1 m do kilkunastu bądź dwudziestu kilku metrów.
Większe płaty mułków na powierzchni terenu występują na północy w rejonie wsi Rudka, w zachodniej części gminy w rejonie Zarudni, Poczekajki i Marynina, w środkowej części koło Chromówki i Karolinowa oraz w południowo – wschodniej części gminy w okolicy Żalina i Dobryłów Kol.
We wschodniej części gminy (okolice Miłosławia i Hniszów Kol. oraz Uroczysko Wesołówka) występują piaski eoliczne budując drobne wały i pagórki wydmowe.
Najmłodsze osady holoceńskie wypełniają współczesne dna dolin i zagłębień terenu.

W dolinie Bugu zalegają mady (pylaste i piaszczyste) i piaski rzeczne o znacznej miąższości (ponad 4,5 m).
W dolinach rzecznych, w dnach starorzeczy i w zagłębieniach występują namuły i piaski humusowe oraz torfy. Większe płaty torfów (o miąższości od 0,5 do 3 m) występują w rozległych obniżeniach doliny Gdolanki, w okolicach Rudy-Huty, na północ od Zarudni, w obniżeniach we wschodniej części gminy oraz w niektórych starorzeczach Bugu.
Niewielkie suche zagłębienia terenu wypełniają mułki i piaski deluwialne o niewielkiej miąższości.

Charakteryzując gminę pod względem geologiczno – inżynierskim, należy wyraźnie podkreślić duże zróżnicowanie warunków budowlanych.
Nośność utworów kredowych uzależniona jest od stopnia skrasowienia skał, natomiast nośność gruntów czwartorzędowych (piaski i mułki) uzależniona jest od stopnia ich zagęszczenia i nawodnienia. Z uwagi na możliwość występowania w podłożu gruntów organicznych (nienośnych) lokalizacja zabudowy winna być poprzedzona szczegółowymi badaniami gruntów. Z zabudowy należy wykluczyć tereny o gruntach młodszych nieskonsolidowanych o dużej ściśliwości, często zawodnionych. Są to głównie namuły organiczne i torfy. Z warunkami budowlanymi wiąże się głębokość zalegania I poziomu wód gruntowych. Jest on niestety na znacznych obszarach gminy dość płytki (płycej niż 2,0 m p.p.t.), stwarza to pewne ograniczenia w posadowieniu budynków.

1.4. Surowce mineralne.

~~Na terenie gminy Ruda-Huta występuje udokumentowane złoże kruszywa naturalnego we wsi Jazików.[1]~~

~~Złoże piasków obejmuje dwa pola (złoże bilansowe i pozabilansowe)o łącznej powierzchni ok. 3,5 ha. Złoże położone jest na N od cmentarza polsko - katolickiego oraz ok. 110 m na E od drogi relacji Ruda-Huta – Żalin (1,2 km od Rudy-Huty). Pokrycie terenu stanowią grunty orne V i VI klasy bonitacyjnej.~~
~~Zasoby geologiczne złoża wynoszą: bilansowe (o miąższości złoża – 2 m) – 77,4 tys. ton, a pozabilansowe (o miąższości złoża od 1 – 2 m) – 49,6 tys. ton.~~
~~Złoże zostało udokumentowane do poziomu zwierciadła wody.~~
~~Podstawowe parametry geologiczno – górnicze złoża przedstawia poniższe zestawienie:~~

~~**Złoża**~~	~~**Złoże bilansowe**~~	~~**Złoże pozabilansowe**~~	
~~powierzchnia złoża~~	~~16 830 m²~~	~~17 539 m²~~	
		~~Pole A~~	~~Pole B~~
~~miąższość złoża~~	~~2,0–3,4 m, śr. 2,65 m~~	~~1,1-1,8 m, śr. 1,53 m~~	~~1,5-2,3 m, śr. 1,8 m~~
~~głębokość zalegania nad zw. wody~~	~~2,4 – 3,7 m~~	~~1,9 – 2,1 m~~	~~1,8 – 2,6 m~~
~~grubość nadkładu~~	~~0,3-0,4 m, śr. 0,31 m~~	~~0,2-0,3 m, śr.0,23 m~~	~~0,3 m~~

~~[1] Zasoby geologiczne złoża udokumentowane na podstawie „Karty rejestracyjnej złoża piasków Ruda-Huta" z 1988 r. przez Przedsiębiorstwo Geologiczne w Kielcach, nie ujęte w „Bilansie zasobów kopalin .. w Polsce" z 2001 r. Ministerstwa Środowiska.~~

~~Warunki eksploatacyjne i komunikacyjne złoża są korzystne, a surowiec jest przydatny do zapraw budowlanych.~~
~~Ze względu na dużą zawartość pyłów (śr. 9,08 %) piasek nie spełnia wymogów jako surowiec dla potrzeb drogownictwa.~~
~~Na terenie gminy występują liczne drobne wyrobiska po piasku eksploatowane na potrzeby lokalne ludności.~~
~~Użytki kopalne w gminie Ruda-Huta zajmują 2 ha, co stanowi 0,01 % powierzchni gminy.~~

Udokumentowane złoża kopalin, tereny górnicze, obszary górnicze – zmiana Studium 2023 r.

Na terenie gminy aktualnie znajdują się 3 udokumentowane złóża kopalin piasków i żwirów tj.: KN „Leśniczówka" ID 8040, KN „Ruda-Huta" ID 16451, KN „Ruda-Huta I" ID 20626. Eksploatowanym złożem jest złoże „Ruda-Huta", dla którego ustanowiony został teren oraz obszar górniczy.

1.5. Wody powierzchniowe.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Ruda-Huta położony jest w dorzeczu Bugu (rzeki III rzędu) i to głównie w zlewni jego dopływu – Uherki. Jedynie wschodnie i północno – wschodnie fragmenty terenu należą do bezpośredniej zlewni Bugu.
Największą rzeką na obszarze gminy jest Bug, lewobrzeżny dopływ Narwi. Rzeka stanowi wschodnią granicę gminy i państwa (Polska – Ukraina) na odcinku ok. 6 km. Rzeka na omawianym odcinku jest nieuregulowana, meandruje, tworząc liczne starorzecza. Szerokość koryta rzeki wynosi ok. 50 – 100 m.
Rzeka ma ustrój roztopowo – deszczowy z wezbraniami w okresie wiosennym (marzec – kwiecień) i jesiennymi niżówkami (sierpień – październik).
Stany wody w rzece obserwowane na wodowskazach w Dorohusku i we Włodawie (poza granicami gminy) w okresie 1966 – 70 wykazywały dużą różnicę między średnimi stanami niskimi, a wysokimi i wynosiły 330 cm i 305 cm, a stanami ekstremalnymi dochodziła do 490 cm (w Dorohusku) i ok. 440 cm (we Włodawie).
Średni roczny przepływ Bugu z wielolecia (1951 – 90) mierzony na przekroju we Włodawie , wynosił 54,5 $m^{3/}$/s. Największy przepływ z okresu obserwacyjnego wynosił ok. 770 m^3/s.
Tereny zagrożone powodzią to grunty niżej położone należące do wsi Hniszów, Marysin, Sosnowiec i Jamne.
Największym dopływem Bugu na omawianym terenie jest Uherka. Rzeka przepływa przez północne obszary gminy (odcinek 11,5 km) z zachodu na wschód, a w rej. Kol. Rudki skręca na północ. Odcinek ujściowy rzeki położony jest poza obrębem gminy (gm. Wola Uhruska). Rzeka jest uregulowana, a szerokość koryta wynosi ok. 2,5 m. Jest to rzeka o ustroju - deszczowym. Wysokie stany wód notuje się w marcu i kwietniu, a minimalne pod koniec lata (sierpień, wrzesień). Stany wody w rzece mierzone na wodowskazie w Rudzie Opalin (w latach 1961 – 65) wykazywały niezbyt duże wahania, ok. 150 cm (pomiędzy średnimi stanami , niskimi a wysokimi) oraz ok. 270 cm (między stanami ekstremalnymi). Średni roczny przepływ Uherki z wielolecia (1955 – 90) wynosił 1,55 m^3/s, natomiast maksymalny 28,1 m^3/s, a minimalny 0,05 m^3/s.
Głównym prawobrzeżnym dopływem Uherki na terenie gminy jest rzeka Gdolanka (odcinek o długości ok. 12 km), której odcinek źródłowy położony jest poza obrębem gminy (rejon

rezerwatu Brzeźno). Rzeka ta jest również uregulowana, a szerokość koryta wynosi 1 – 1,5 m. Stany wody na rzece nie są obserwowane.
Pozostałe, mniejsze cieki naturalne (bezimienne) płynące na omawianym obszarze stanowią głównie dopływy Uherki i Gdolanki, jedynie ciek wypływający spod Żalina uchodzi bezpośrednio do Bugu.
Naturalny układ wód powierzchniowych wzbogaca dość gęsta sieć rowów melioracyjnych i kanałów, głównie o charakterze odwadniającym (np. Kanał Świerżowski).
Ze względu na niewielkie deniwelacje terenu oraz zakłócenia odpływu powierzchniowego (powstałe wskutek melioracji) zlewnie te nie mają wyraźnie wykształconych wododziałów.
Wody powierzchniowe w omawianej gminie zajmują powierzchnię 153 ha, co stanowi 1,4 % powierzchni gminy.

Występuje tu kilka nieco większych zbiorników wodnych w rejonie Rudy Opalin (o pow. 1 i 3 ha) i w rejonie lasu Uroczysko Wesołówka, oraz liczne drobne oczka wodne głównie genezy krasowej (rejon Gotówki Niemieckiej, Marynina, Zarudni , Podrudzia).
Mniejsze zbiorniki wypełniają niektóre starorzecza w dolinie Bugu. Na torfowiskach występują liczne torfianki z wodą. (dolina Gdolanki, ok. Miłosławia, Marysina).
W rejonie wsi Iłowa znajduje się niewielki zbiornik wodny wykorzystywany na cele rekreacyjne.

Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi – zmiana Studium 2023 r.

Na terenie gminy Ruda-Huta występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią w północno-wschodniej i wschodniej części gminy, dla której opracowano mapy zagrożenia powodziowego określające obszary szczególnego zagrożenia powodzią od wód rzeki Bug i Uherki. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zasady postępowania, w tym ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo wodne.

1.6. Wody podziemne.

Pierwszy ciągły poziom wód gruntowych w gminie Ruda-Huta występuje w utworach czwartorzędowych i kredowych. Oba poziomy pozostają w ścisłym związku hydraulicznym, tworząc najczęściej jedno zwierciadło wód podziemnych (Wilgat i inni 1984).
Głębokość występowania wody pierwszego poziomu nawiązuje do rzeźby terenu.
Najpłycej – do 1 m p.p.t. występują wody w dnach dolin rzecznych oraz w obrębie rozległych płaskich obniżeń o charakterze równin torfowych.

Charakterystycznym elementem jest dolina Bugu. W obrębie starorzeczy w utworach przepuszczalnych zwierciadło swobodne zalega na ogół płycej niż 1 m p.p.t. W obrębie tarasu zalewowego zabudowanego z mad pyłowych i pyłowo – piaszczystych, wody gruntowe mają często zwierciadło napięte i zalegają nieco głębiej (do 1,5 m p.p.t.).

Płytkie wody gruntowe (płycej niż 2 m p.p.t.) zalegają również w obrębie niższej równiny akumulacyjnej rozciągającej się w sąsiedztwie dolin i zagłębień. Większe rejony o płytkich wodach położone są w południowej części gminy (okolice wsi Chromówka i Żalin Kol.) oraz na północy gminy (rejon wsi Rudka).
Na obszarach bardziej wyniesionych (w obrębie równiny akumulacji jeziorzyskowo – rzecznej), wody gruntowe zalegają na głębokości 2 – 3 m p.p.t. i lokalnie głębiej. Najgłębiej wody gruntowe występują w obrębie ostańca kredowego w północnej części gminy.

Wody podziemne użytkowych pięter wodonośnych występują w osadach piaszczystych czwartorzędu oraz w szczelinowo – warstwowych utworach górnej kredy.
Czwartorzędowy poziom wodonośny ujmowany jest przez większość studni kopanych, występuje na głębokości 9 – 20 m i stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności gminy. Są to wody gruntowe o zwierciadle swobodnym, miejscami napiętym (w obrębie utworów trudnoprzepuszczalnych). Poziom ten zasilany jest przez infiltrację wód opadowych oraz spływ podziemny. Zwierciadło wody podlega znacznym wahaniom (średnio 1,5 m). Wody poziomu czwartorzędowego narażone są na wszelkie zanieczyszczenia powierzchniowe.
Kredowy poziom wodonośny występuje w szczelinach skał węglanowych mastrychtu górnego (margli i kredy piszącej) na głębokości od 10 – 42 m p.p.t. i głębiej do 70 m.
Zwierciadło wody ma charakter naporowy, jest napięte i stabilizuje się na głębokości 2 – m p.p.t. Poziom ten jest ujmowany przez wszystkie studnie głębinowe na terenie gminy. Mają one zróżnicowane wydajności (15 – 66 m^3/h).

Gmina Ruda-Huta położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Chełm – Zamość, którego zasoby wód kredowych podlegają szczególnej ochronie przed degradacją.

1.7. Klimat.

W podziale rolniczo – klimatycznym Polski R. Gumińskiego, gmina Ruda-Huta położona jest w dzielnicy klimatycznej „chełmskiej", w której zaznacza się wyraźny wpływ klimatu kontynentalnego. Charakteryzuje się on długim, ciepłym latem i długą chłodną zimą oraz dość wysoką amplitudą średnich temperatur – 23,5 ^{o} C.
W ciągu roku nad omawianym obszarem przeważa cyrkulacja zachodnia nad wschodnią i północna nad południową. Przeważają masy powietrza polarno – morskie (64 %), następnie polarno – kontynentalne (23 %) oraz arktyczne (11 %) najrzadziej napływają zwrotnikowe masy powietrza (2 % przypadków).

Na omawianym terenie dominują wiatry z kierunku południowo – zachodniego (17,7 % przypadków) oraz południowo – wschodniego (14,8 % przypadków). Wiatry zachodnie, wschodnie i południowe stanowią po 10 % notowań. Charakterystyczny jest dość duży udział ciszy atmosferycznej – 14,4 %.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,3 ^{o} C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca wynosi 18,9 ^{o}C. a najzimniejszego, stycznia - 4,6 ^{o}C.

Zima trwa przeciętnie 97 dni, często nawet dłużej (średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi około 85 dni), natomiast lato około 98 dni. Okres wegetacyjny trwa tu około 210 dni (ze średnią temperaturą 14,7 ^{o}C).

Średnia suma opadów atmosferycznych w latach 1951 – 1990 wynosiła na tym obszarze 540 mm. W latach suchych notowano 350 – 400 mm, a w latach mokrych 750 – 800 mm.
Warunki klimatu lokalnego modyfikowane są przez rzeźbę terenu rodzaj podłoża, szatę roślinną, głębokość zalegania wód podziemnych, bliskość zbiorników wodnych itp.

Analizowany obszar gminy Ruda-Huta charakteryzuje się stosunkowo dużą powierzchnią terenów o niekorzystnych warunkach klimatycznych. Zaliczyć do nich należy doliny i obniżenia terenowe oraz tereny o płytkim zaleganiu wód gruntowych. Występują tu niekorzystne warunki termiczno – wilgotnościowe (inwersje termiczne, częste przymrozki i zaleganie mgieł, duża wilgotność powietrza), a także gorsze warunki przewietrzania, zwłaszcza w przygruntowej warstwie powietrza. Są to tereny niewskazane dla lokalizacji

budownictwa mieszkaniowego oraz obiektów o charakterze przemysłowym jak i dla upraw mało odpornych na przymrozki.
Wskazane jest pozostawienie tych terenów w dotychczasowej formie zagospodarowania terenu jako łąki i pastwiska.

Pozostałe tereny gminy charakteryzują się korzystnymi warunkami klimatycznymi. Posiadają one dobre warunki termiczno – wilgotnościowe, solarne i wietrzne. są odpowiednie pod lokalizację budownictwa mieszkaniowego, względnie na terenach rolniczych – pod uprawę roślin o większych wymaganiach klimatycznych.

Na gruntach piaszczystych niewskazana uprawa roślin niskopiennych, mało odpornych na dobowe wahania temperatury w przygruntowej warstwie powietrza.

1.8. Gleby.

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi 73,2 %, z czego 48,1 % stanowią grunty orne, a 24,8 % przypada na użytki zielone. [2]

Procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych w odniesieniu do powierzchni gruntów ornych w gminie przedstawia się następująco: [3]

kl. I	kl. II	kl. III a	kl. III b	kl. IV a	kl. IV b	kl. V	kl. VI	kl. VI z
		0,8	8,7	21,7	28,2	27,0	13,1	0,5

Jak wynika z przedstawionych danych na terenie gminy dominują gleby średniej i niskiej jakości (IV, V i VI klasy bonitacyjnej) i zajmują aż 90 % powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy III stanowią jedynie 9,5 % gruntów ornych.

Pokrywa glebowa gminy Ruda-Huta wykształcona została z utworów czwartorzędowych – plejstoceńskich i holoceńskich oraz częściowo z utworów górnokredowych.

Najlepsze gleby, zaliczone do IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej (pszenno dobre lub pszenno – żytnie) występują mniejszymi lub większymi zasięgami, głównie w zachodniej i południowej części gminy. Największe zwarte obszary tych gleb występują w okolicach wsi: Poczekajka, Marynin, Tarnówka, Gotówka Niemiecka, Żalin Kol. i Dobryłów Kol. Są to rędziny brunatne, wykształcone ze zwietrzeliny skał kredowych oraz gleby brunatne lub bielicowe, pyłowe całkowite lub o składzie mechanicznym piasków gliniastych mocnych pylastych na glinie bądź na pyłach, czasem na kredzie. Gleby te posiadają korzystne warunki dla intensyfikacji rolnictwa, nadają się pod uprawy wymagających zbóż.
W pobliżu dolin i zagłębień terenu występują gleby o nieco gorszych warunkach wodno – powietrznych (okresowo nadmiernie uwilgocone). Są to głównie czarne ziemie, gleby brunatne i bielicowe, a także miejscami rędziny. Gleby te zaliczono do IVa i IVb klasy bonitacji, kompleksu zbożowo – pastewnego mocnego. Występują na niewielkich powierzchniach w rej. wsi Żalin Kol., Hniszów Kol., Zabłocie, Leśniczówka.

Obszary gleb o warunkach średniokorzystnych dla produkcji rolniczej, zaliczane do kompleksu żytnio – ziemniaczanego dobrego i słabego oraz zbożowo – pastewnego słabego klas IVa i IVb, występują największymi zasięgami w okolicach wsi Chromówka Kol., Żalin,

[2] Według danych Głównego Urzędu Geologii i Kartografii za 2002 r.
[3] Według IUNG w Puławach.

Leśniczówka. Są to gleby bielicowe oraz czarne ziemie zdegradowane. skład mechaniczny tych gleb to zwykłe piaski gliniaste, lokalnie pylaste na glinie lub pyłowe całkowite lekko spiaszczone na powierzchni. Są one mniej zasobne w składniki pokarmowe, mogą jednak dawać dość wysokie plony przy odpowiednich zabiegach agrotechnicznych.

Najmniej korzystne dla produkcji rolnej są gleby piaskowe różnych typów genetycznych (bielicowe, brunatne, kwaśne), należące do kompleksu żytnio – ziemniaczanego słabego i żytniego słabego w V i VI klasie bonitacyjnej. Gleby te są ubogie w składniki pokarmowe, wadliwe, okresowo zbyt suche. Większe zasięgi gleb klasy V występują w północno – wschodniej części gminy (okolice wsi Rudka), w środkowej (okolice Rudy-Huty) oraz w północno – zachodniej części gminy (okolice Iłowy).Gleby klasy VI występują głównie wokół kompleksów leśnych w ok. wsi Miłosław, Jazików, Iłowa.

Użytki zielone występują w dolinach rzecznych (Bugu, Uherki i Gdolanki) oraz w zagłębieniach terenu, głównie na glebach torfowo – mułowych, a w dolinie Bugu na madach (ciężkich i średnich).

Procentowy udział klas bonitacyjnych w odniesieniu do powierzchni użytków zielonych w gminie przedstawia się następująco:

kl. I	**kl. II**	**kl. III**	**kl. IV**	**kl. V**	**kl. VI**	**kl. VI z**
-	-	4,9	44,6	35,0	14,8	0,7

Dominują w gminie użytki zielone średniej i słabej jakości (V i VI klasa bonitacyjna), stanowią ok. 80 % powierzchni wszystkich użytków zielonych. Największe ich powierzchnie (poza dolinami rzecznymi) występują w okolicach wsi: Hniszów, Marysin Kol., Żalin, Dobryłów Kol.

Gleby klas III i IV występujące na terenie gminy są chronione, a szczególnej ochronie podlegają gleby organiczne torfowe i torfowo - murszowe

1.9. Szata roślinna.

Lasy zajmują 17 % powierzchni gminy. Tworzą one kilka zwartych kompleksów leśnych położonych w południowej, północno – zachodniej i wschodniej części gminy (w okolicach Żalina, Iłowy oraz Hniszów Kol. i Wesołówki). Pozostałe lasy występują w dużym rozdrobnieniu na terenie całej gminy.

W lasach gminy Ruda-Huta dominują dwa typy siedliskowe: boru świeżego i boru mieszanego świeżego (szczególnie w północnej i wschodniej części gminy). Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują siedliska boru wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego oraz lasu świeżego, lasu mieszanego świeżego i wilgotnego. Drzewostany buduje głównie sosna z domieszką gatunków liściastych (brzozy lub dębu).

Lasy liściaste zachowały się przede wszystkim w południowej części gminy (lasy Żalińskie). Są to zespoły grądowe, rzadziej świetlista dąbrowa.

Miejsca najbardziej podmokłe (w obniżeniach terenu, w pobliżu cieków wodnych) zajmują siedliska olsu i olsu jesionowego. Większe fragmenty zbiorowisk olsowych występują w lasach Żalińskich i w ok. Hniszowa i Marysin Kol.

Najcenniejszym pod względem florystycznym kompleksem leśnym jest las Żaliński (włączony do Chełmskiego Parku Krajobrazowego). Występują tu dość liczne rośliny chronione

jak: przytulia (marzanka) wonna, kalina koralowa, kruszyna pospolita, lilia złotogłów, gnieźnik leśny, kruszczyk szerokolistny, barwinek pospolity.
W kompleksie leśnym ok. Hniszów Kol. i Wesołówki rośnie rzadki wężymord niski, chroniony goździk pyszny oraz dziewięćsił bezłodygowy.
Na terenie gminy stwierdzono występowanie 23 rzadkich i chronionych gatunków roślin, w tym 15 gatunków podlegających ścisłej ochronie, 5 gatunków zagrożonych w Polsce i 3 na Lubelszczyźnie.[4] Ich stanowiska (ok. 65) koncentrują się w północno – wschodniej i południowej części gminy (rejon Podrudnia, Rudki, Hniszowa, Karolinowa, Gotówki Niemieckiej oraz wcześniej omawianych lasów ok. Żalina i Hniszowa.
Na uwagę zasługują zbiorowiska roślinne torfowisk i podmokłych łąk. Występują tu rzadkie gatunki jak: kosaciec syberyjski, kruszczyk błotny, goryczka wąskolistna, groszek błotny, goździk pyszny, storczyk krwisty i szerokolistny i inne.

1.10. Fauna.

Gmina Ruda-Huta ze względu na występowanie różnorodnych siedlisk (leśnych, łąkowych, torfowiskowych i wodnych) ma bardzo bogaty i interesujący świat zwierzęcy.
Największą różnorodnością gatunków odznacza się awifauna. Stwierdzono tu występowanie 110 gatunków ptaków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych.[4] Najcenniejsze gatunki zasiedlają tereny podmokłe: turzowiska, wilgotne łąki, trzcinowiska drobnych zbiorników wodnych (rejon Podrudzia, Rudki, Rudy Opalin, Hniszowa) oraz łąki i starorzecza Bugu. Gnieżdżą się tu takie gatunki jak rycyk, krwawodziób, czajka, bekas, derkacz, wodnik, błotniak stawowy, brzęczka, kropiatka, remiz, dziwonia, jarzębatka i inne. W okresie przelotów na łąkach zalewanych przez Bug (ok. Hniszowa) obserwowano liczne stada: łabędzi, bocianów, kaczek, żurawi, batalionów[5]
Rzadkie gatunki ptaków stwierdzono w lasach oraz na ich obrzeżach graniczących z łąkami: droździk, puchacz, pustułka, trzmielojad, myszołów, jastrząb, krogulec, orlik krzykliwy, bocian czarny, dudek.

Dolina Bugu (rejon Hniszowa) oraz południowe fragmenty gminy zaliczono do ostoi ptasich Natura 2000, o znaczeniu europejskim.
Najcenniejszym chronionym gatunkiem ssaków w gminie Ruda-Huta jest bóbr. Obserwowany jest w południowej części gminy na Bugu oraz na zbiorniku wodnym na południowy zachód od Hniszowa. Wśród gadów obserwuje się m. in.: zaskrońce, padalce, jaszczurki zwinki i żyworódki oraz żółwie błotne (rejon Karolinowa). Liczne są chronione gatunki płazów: kumaka nizinnego, grzebuszki ziemnej, ropuchy szarej i zielonej oraz rzekotki drzewnej i żab: moczarowej, trawnej i wodnej.
Bardzo bogaty jest również świat motyli. Stwierdzono występowanie 71 gatunków motyli dziennych, z tego 15 gatunków ginących i zagrożonych. Najcenniejsze tereny występowania motyli to: dolina zalewowa Bugu oraz dolina Uherki (rejon Podrudzia).

1.11. Obszary i obiekty chronione.

[4] „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Ruda-Huta" wykonana na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Chełmie przez Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne , 1998 r.
[5] „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Ruda-Huta" wykonana na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Chełmie przez Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne , 1998 r.

Najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo obszary w gminie Ruda-Huta zostały włączone do regionalnego (i krajowego) systemu obszarów chronionych. System obszarów chronionych jest układem przestrzennym i funkcjonalnym, w którym uzupełniają się różne formy ochrony przyrody.

Podstawowym elementem systemu w gminie są: Chełmski Park Krajobrazowy, Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu (pełniący funkcję otuliny parku) i rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie", a uzupełniają go użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Obszary prawnie chronione w gminie zajmują 5 256 ha, co stanowi 46,7 % powierzchni gminy.

Na terenie gminy Ruda-Huta położone są następujące obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- **Chełmski Park Krajobrazowy** - (część północno - wschodnia parku o pow. 2 767 ha) utworzony w 1983 r. Aktualnie na obszarze Parku obowiązuje rozporządzenie Nr 17 Wojewody Lubelskiego z dnia 25marca 2003 r. w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 39, poz. 1222) z późniejszymi zmianami. [6 i 7]

  Chełmski Park Krajobrazowy rozciąga się w południowej i zachodniej części gminy i obejmuje: kompleksy leśne (ok. Żalina i Rudy) oraz fragmenty rozległych torfowisk (Bagno Serebryskie) i dolin rzecznych: Gdolanki i Uherki. Tereny te odznaczają się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a także niezwykłym bogactwem flory i fauny reprezentowanej przez wiele gatunków rzadkich i chronionych. najcenniejsze przyrodniczo obszary parku (lasy Żalińskie, rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie") stanowią ostoje przyrody (rangi europejskiej). W/w rozporządzenie ustala również Otulinę Chełmskiego Parku Krajobrazowego, będącą integralną częścią istniejącego na terenie gminy Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

- **Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu** – (fragment obszaru o pow. 2 489 ha), utworzony w 1983 r. rozporządzeniem Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. U. Woj. Chełmskiego Nr 10, poz. 86). Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciąga się w południowej i zachodniej części gminy, wokół Chełmskiego Parku Krajobrazowego.

- **Rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie"** – (północny fragment rezerwatu o powierzchni 13,93 ha), utworzony zarządzeniem MOSZNiL z dnia 9.10.1991 r. (M.P. Nr 38, poz. 273). Jest to rezerwat torfowiskowy, objęty ochroną częściową o łącznej powierzchni 373,62 ha (gmina Chełm i Ruda-Huta). Celem ochrony jest zachowanie torfowiska węglanowego z wieloma unikalnymi gatunkami flory (gnidosz królewski, zerwa kulista, kosatka kielichowata, pełnik europejski, kilka gatunków storczyków i goryczek) oraz awifauny (wodniczka, błotniak popielaty, kulik wielki).

[6] Rozporządzenie Nr 78 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 listopada 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 194, z dnia 9 grudnia 2003 r. poz. 3732).

[7] Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 147, z dnia 17 sierpnia 2004 r. poz. 2084).

- **Użytki ekologiczne**

  Na terenie gminy występuje 55 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 174,01 ha utworzonych w 1996 r. [8] na gruntach Nadleśnictwa Chełm (Leśnictwo Borek, Ostrowy, Czułczyce i Świerże). Są to głównie śródleśne torfowiska i oczka wodne (często okresowe) z kępami roślinności szuwarowej i krzewiastej. Użytki ekologiczne utworzono w celu zachowania bioróżnorodności siedlisk (zbiorowisk torfowiskowych i wodnych).

- **Pomniki przyrody**

  Na terenie gminy występuje 10 pomników przyrody w tym: 9 pojedynczych drzew i 1 grupa drzew.

  Drzewa pomnikowe rosną głównie w parku podworskim w Hniszowie. Osobliwością przyrodniczą jest 400 –letni dąb szypułkowy „Bolko", największy okaz w makroregionie lubelskim.

Pomniki przyrody w gminie to:

1. dąb szypułkowy „Bolko" – o obw. 860 cm. – Hniszów, nr ewid. 1 [9]
2. dąb szypułkowy – o obw. 365 cm. – Hniszów, nr ewid.134 [10]
3. 4 dęby szypułkowe – o obw. 340 – 360 cm.–Hniszów, nr ewid.135 [11]
4. dąb szypułkowy – o obw. 320 cm. – Hniszów, nr ewid.136 [11]
5. iglicznia trójcierniowa – o obw. 144 cm. – Hniszów, nr ewid.137 [11]
6. brzoza brodawkowata – o obw. 225 cm. – Hniszów, nr ewid.138 [11]
7. jesion wyniosły – o obw. 350 cm. – Hniszów, nr ewid.139 [11]
8. jesion wyniosły – o obw. 320 cm. – Hniszów, nr ewid.140 [11]
9. klon zwyczajny – o obw. 301 cm. – Hniszów, nr ewid.141 [11]
10. wiąz polny – o obw. 335 cm. – Ruda, nr ewid.142 [11]

- **Parki podworskie.**

  Cennym elementem przyrodniczo – krajobrazowym na terenie gminy jest zespół dworsko – parkowy (wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego – A/191) w Hniszowie. Dawne założenie parkowe (z XIX w.) w stylu krajobrazowym zajmuje ok. 5 ha powierzchni. Dawny układ przestrzenno – kompozycyjny parku zachował się tu fragmentarycznie w postaci szpalerów, dawnych alei drzew: lipowej i klonowej oraz stawów (na obrzeżach parku).

  Flora parku reprezentowana jest przez 17 gatunków drzew. Najliczniej występują tu: lipa drobnolistna, kasztanowiec biały, olsza czarna, klon pospolity, dąb szypułkowy. W parku rośnie 12 drzew pomnikowych, w tym dąb „Bolko", jeden z największych i najbardziej znanych i najcenniejszych pomników przyrody w woj. lubelskim.

  Ponadto pozostałości dawnych założeń dworsko – parkowych występują:

  - w Żalin Kol. – Jazików z pocz. XX w. o pow. 1,5 ha (własność prywatna)

[8] Utworzone przez Radę Gminy Ruda-Huta Uchwałą Nr XIX/85/96 z dn. 29 marca 1996 r. zmienione uchwałą Nr XXXVIII/171/98 z dnia 29 kwietnia 1998 r.

[9] utworzony w 1959 r. Obwieszczeniem Wojewody Chełmskiego z dn. 30 maja 1981 r. (Dz. U. WRN Nr 2, poz. 11).

[10] Utworzone w 1989 r. zarządzeniem Nr 15 Wojewody Chełmskiego z dn. 14 lipca 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody obiektów przyrody ożywionej położonych na terenie województwa chełmskiego.

- w Rudzie-Hucie z I poł. XX w. (teren szkolny)
- w Leśniczówce z I poł. XX w. (park przyszkolny)

Obszary ochrony przyrodniczej – zmiana Studium 2023 r.

W granicach gminy Ruda-Huta identyfikuje się następujące obszary NATURA 2000 objęte ochroną prawną ustanowioną na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody:

- **Obszar NATURA 2000 „Poleska Dolina Bugu"** (PLH060032) – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk położony na terenie województwa lubelskiego, ostoja składa się z 6 części, obejmujących najcenniejsze przyrodniczo i wybitnie atrakcyjne krajoznawczo odcinki doliny środkowego Bugu. Jedną z nich jest obszar położony w sołectwie Hniszów. Rzeka Bug ma tu charakter naturalny, z licznymi meandrami i starorzeczami, rozległymi kompleksami wielogatunkowych, ekstensywnie użytkowanych łąk, wśród których znajdują się łagodne, piaszczyste wzniesienia z murawami ciepłolubnymi, a w obniżeniach terenu - płaty łęgów i zarośli wierzbowo-topolowych.
- **Obszar Natura 2000 „Torfowisko Chełmskie"** (PLH060066) - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Torfowiska Chełmskie" – utworzony celem ochrony unikatowych w skali Europy rozległych obszarów torfowisk węglanowych z charakterystycznymi zbiorowiskami roślinnymi, bogatą florą roślin naczyniowych z wieloma gatunkami rzadkimi. Na terenie gminy ostoja obejmuje niewielkie fragmenty położone w południowo – zachodniej części, w obrębie sołectwa Gotówka.
- **Obszar Natura 2000 „Las Żaliński"** (PLH060066) - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk położony w południowo – zachodniej części gminy na terenie sołectwa Żalin, obejmujący centralną część niewielkiego kompleksu Lasów Żalińskich wraz z przylegającymi terenami łąkowymi i torfowiskami. Ostoja stanowi unikatową mozaikę torfowisk niskich z niewielkimi zbiornikami wodnymi pochodzenia krasowego oraz łąk i pastwisk.
- **Obszar Natura 2000 „Dolina Środkowego Bugu" (**PLB 060003) – ostoja o randze europejskiej o powierzchni 28 096,55 ha, obejmująca swoim zasięgiem dolinę rzeki Bug. Na terenie gminy ostoja znajduje się na terenie sołectw: Hniszów oraz Rudka. Rzeka Bug na całym odcinku, w tym na terenie gminy Ruda-Huta, ma charakter naturalny z licznymi meandrami i starorzeczami. Koryto jest głęboko wcięte, skarpy osiągają kilka metrów wysokości. Dolina rzeki zajęta jest przez łąki, miejscami niewielkie płaty zdegradowanych lasów nadrzecznych, kępy zarośli wierzbowych i pola uprawne. W obrębie ostoi występuje co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) gatunków ptaków: błotniak łąkowy, bocian biały, derkacz, dzięcioł białoszyi (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa czarna, zimorodek, brodziec piskliwy, krwawodziób, rybitwa białoskrzydła (PCK), rycyk; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bąk (PCK), błotniak stawowy, podróżniczek (PCK) i jarzębatka (C7); występuje >5% krajowej populacji lęgowej brzegówki (C3). Bogata flora roślin naczyniowych, w tym wiele gatunków rzadkich i zagrożonych w Polsce.
- **Obszar Natura 2000 „Chełmskie Torfowisko Węglanowe"** (PLB 060002) – ostoja o randze europejskiej o powierzchni 4 309,42 ha, obejmująca swoim zasięgiem kompleks torfowisk niskich typu węglanowego. Na terenie gminy ostoja znajduje się w południowej części gminy, na terenie sołectwa Gotówka. W obrębie ostoi występuje co najmniej 15 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar jest jedną z najważniejszych ostoi wodniczki Acroceophalus paludicola w Polsce i Unii Europejskiej, jak również jedną z najważniejszych ostoi błotniaka łąkowego.

Obszar „Chełmskich Torfowisk Węglanowych" wytypowany jest jako 1 z 2 obszarów regionu lubelskiego, do wpisania na listę ostoi ramiarskich. Obecnie, ochroną w postaci ostoi ramiarskiej, objęty jest jedynie Poleski Park Narodowy.

1.12. Funkcjonowanie systemu ekologicznego gminy.

O równowadze ekologicznej środowiska gminy i jej trwałych związkach z przyrodniczym otoczeniem decyduje lokalny system przyrodniczy gminy. Stanowi on aktywny biologicznie, ciągły przestrzennie układ, którego podstawę stanowią doliny rzeczne (z doliną Bugu na czele) oraz duże zwarte kompleksy leśne.
System przyrodniczy gminy jest integralną częścią Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH) o znaczeniu ponadlokalnym.

Skupienia potencjału ekologicznego traktowane są jako tzw. węzły ekologiczne (obszary o podwyższonej aktywności biologicznej), natomiast drogi wymiany materii i informacji biologicznej pomiędzy nimi – jako korytarze ekologiczne.
System przyrodniczych powiązań w gminie tworzą:

- obszary węzłowe,
- obszary uzupełniające, wspomagające węzły ekologiczne,
- korytarze ekologiczne.

Za obszary węzłowe na terenie gminy uznaje się:

- obszary rozległych łąk i starorzeczy w obrębie tarasu zalewowego doliny Bugu w okolicach Hniszowa i Rudki (ostoja ptactwa wodno – błotnego o znaczeniu europejskim),
- obszar Chełmskiego Parku Krajobrazowego obejmujący lasy Żalińskie i łąki na SE od Karolinowa, rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie" (ostoje ptasie i siedliskowe o znaczeniu europejskim),
- kompleks leśny wschodniej części gminy (ok. Hniszów Kol. i Wesołówki) z przyległymi łąkami i jeziorkiem śródleśnym,
- torfowisko na południe od Podrudzia.

Obszary uzupełniające to tereny cenne przyrodniczo znajdujące się poza obszarami węzłowymi. Są to: drobne torfowiska, oczka wodne, zespoły roślinności krzewiastej, szuwarowej, rozlewiska, kompleksy łąk, drobne zalesienia itp.

Spójność systemu przyrodniczego zapewniają korytarze ekologiczne. Stanowią je przede wszystkim doliny rzek i cieków. Do głównych należą:

- dolina Bugu; korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim łączący nadbużańskie obszary chronione,
- dolina Uherki; korytarz o znaczeniu lokalnym łączący Chełmski Park Krajobrazowy i jego otulinę z ekosystemami doliny Bugu i projektowanym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym,
- dolina Gdolanki; korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu z ekosystemami doliny Uherki.

1.13. Stan i zagrożenia środowiska.

Stan czystości powietrza.

Gmina Ruda-Huta charakteryzuje się dobrymi warunkami higieny atmosfery. Głównymi emitorami zanieczyszczeń pyłowo – gazowych w gminie są lokalne kotłownie węglowe oraz paleniska gospodarstw domowych.
Z większych źródeł zanieczyszczeń powietrza są: zakłady przemysłu mięsnego w Leśniczówce, piekarnia w Rudzie-Hucie, tartak w Iłowie, wysypisko odpadów komunalnych w Rudka Kol.
Lokalnym liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza, gleby i hałasu w gminie jest droga krajowa Nr 17 biegnąca przez tereny nadbużańskie (relacji Terespol – Włodawa - Dorohusk – Zosin).

W gminie Ruda-Huta nie prowadzi się pomiarów zanieczyszczenia powietrza i emisji hałasu przy trasach komunikacyjnych. Brak jest również stacjonarnych stacji monitoringu powietrza.

1.14. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

Stan czystości rzek gminy Ruda-Huta, badanych w 2001 r. przez WIOŚ w Lublinie przedstawiał się następująco:

- rzeka Bug – wody rzeki (w klasyfikacji ogólnej) nie odpowiadały normom żadnej z klas czystości, zarówno pod względem fizyko-chemicznym jak i bakteriologicznym. Przyczyną dyskwalifikacji wód były: bardzo wysokie stężenia charakterystyczne chlorofilu ”a”, wysokie koncentracje azotu azotynowego, fosforu ogólnego oraz zły stan sanitarny wód (ponadnormatywne wartości obliczeniowe miana coli). Główne źródła zanieczyszczenia Bugu występują poza obszarem gminy (rzeka transgraniczna).
- rzeka Uherka - wody rzeki na odcinku przepływającym przez teren gminy w klasyfikacji ogólnej były nadmiernie zanieczyszczone (NON) zarówno pod względem fizyko - chemicznym jak i bakteriologicznym. O dyskwalifikacji wód rzeki (w p.p. Rudka) decydowały pozaklasowe koncentracje fosforanów i nie najlepszy stan sanitarny wód. Rzeka Uherka jest odbiornikiem ścieków miejskich z Chełma, które w głównej mierze decydują o zanieczyszczeniu wód środkowego i dolnego odcinka rzeki.
- rzeka Gdolanka (Gdola) - stan czystości wód ujścia rzeki (w p.p. Ruda-Opalin) odpowiadał III klasie czystości według kryterium fizyko – chemicznego) oraz II klasie czystości według kryterium bakteriologicznego i hydrobiologicznego. Rzeka jest odbiornikiem ścieków z gminnej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Rudzie-Hucie.

Źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy są: spływy powierzchniowe substancji biogennych z pól uprawnych (z nawozów, środków ochrony roślin itp.) oraz nieoczyszczone ścieki (bytowo – gospodarcze) z terenów zabudowy wiejskiej, odprowadzane do cieków i rowów melioracyjnych.

1.15. Zagrożenia dla czystości wód podziemnych.

Obszar gminy Ruda-Huta leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 „Chełm – Zamość", którego zasoby wodne wymagają szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniem.
Tereny najbardziej zagrożone zanieczyszczeniem wód podziemnych z powierzchni terenu w gminie zostały zakwalifikowane jako Obszary Najwyższej Ochrony (ONO) zbiornika oraz Obszary Wysokiej Ochrony (OWO) GZWP. W ich zasięgu leży południowo – wschodnia i północna część gminy. Obszary te pozbawione są izolacji lub posiadają słabą izolację poziomu wodonośnego (piętra kredowego) od powierzchni topograficznej, co stwarza możliwość szybkiej pionowej filtracji płynnych zanieczyszczeń bądź substancji rozpuszczanych przez wody opadowe do głębszych warstw wodonośnych.
Zasoby wodne w obrębie GZWP stanowią na omawianym terenie jedynie źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną dobrej jakości, dlatego ich ochrona wymaga ukierunkowanego gospodarowania (eliminacja wszelkich źródeł zanieczyszczeń wód). Z poziomu kredowego czerpie wodę ujęcie wody w Rudzie-Hucie, zaopatrujące w wodę gminny wodociąg grupowy.
Znaczna część ludności w gminie zaopatruje się w wodę z płytkich indywidualnych studni kopanych bazujących na I poziomie zwierciadła wód gruntowych zalegających głównie w utworach czwartorzędowych, lokalnie kredowych. Wody tego poziomu są najbardziej narażone na zanieczyszczenia, a ich jakość budzi poważne zastrzeżenia. Analiza jakości wody w studniach przydomowych na terenie gminy (wg badań PIOŚ w 1994 r.) wykazała ich zły stan sanitarny (64 % przebadanych studni posiadało wody zanieczyszczone bakteriologicznie).

Największym zagrożeniem dla wód podziemnych w gminie jest niewielki stopień skanalizowania wsi, szczególnie w rejonach wyposażonych w sieć wodociągową. Ścieki (przy wzmożonym poborze wody) gromadzone są często w nieszczelnych szambach skąd przenikają do wód gruntowych lub odprowadzane są bezpośrednio do gruntu i rowów melioracyjnych.

Na terenie gminy funkcjonuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków (o przepustowości 104 m^3/dobę) zlokalizowana w Rudzie-Hucie oraz oczyszczalnia zakładów mięsnych w Leśniczówce (o przepustowości 50 m^3/dobę).

1.16. Zagrożenia erozją gleb.

Gmina charakteryzuje się dość dużym stopniem zagrożenia marginalizacji gruntów. Są to głównie tereny piaszczystych i suchych gleb klas V, VI i VIz, leżących w strefie wododziałowej zlewni Bugu i Uherki (środkowa i wschodnia część gminy) lub w pobliżu terenów leśnych. Grunty te są małoodporne na antropopresję i łatwo ulegają procesowi degradacji gleb.
Gleby zagrożone procesami erozyjnymi (erozja umiarkowana)występują głównie w obrębie stref krawędziowych dolin rzecznych (Bugu i Uherki) oraz w rejonie wychodni skał kredowych (głównie południowa i zachodnia część gminy).

1.17. Zagrożenia dla biotycznych elementów środowiska przyrodniczego i systemu ekologicznego gminy.

Do głównych zagrożeń ekosystemów torfowiskowych i wodnych dominujących w krajobrazie gminy należą: niekontrolowany odpływ wód powierzchniowych siecią starych

rowów melioracyjnych, obniżanie zwierciadła wód podziemnych w wyniku eksploatacji ujęcia wody „Bariera" w rejonie Chełma, lej depresyjny, sukcesja roślinności zaroślowej na torfowiskach spowodowana ich osuszaniem i zaniechaniem ekstensywnej gospodarki rolnej oraz pożary torfowisk związane m. in. z wypalaniem traw. Spowodowało to zniszczenie i wyginięcie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin m. in. na terenie rezerwatu przyrody „Bagno Serebryskie" oraz na południe od Rudy-Huty (rejon projektowanych użytków ekologicznych).
Zagrożeniem dla walorów przyrodniczych gminy są również dzikie wysypiska śmieci. Występują one na skraju lasu lub w zagłębieniach wypełnionych wodą, cennych dla wielu gatunków roślin i zwierząt (np. w pobliżu Gdoli i w dolinie Bugu przy południowej granicy gminy). Potencjalnym zagrożeniem dla najcenniejszych przyrodniczo obszarów w gminie (projektowany Nadbużański Park Krajobrazowy i Dorohuski Obszar Chronionego Krajobrazu) mogą być wszelkie zabezpieczenia przeciwpowodziowe w dolinie Bugu. Tereny zalewowe doliny Bugu, ze starorzeczami oraz obecny charakter koryta rzecznego (liczne meandry) stanowią niezwykle cenną (w skali europejskiej) ostoję awifauny wodno – błotnej.
W okresie wylewów Bugu, całe obszary łąk położone w rejonie Hniszowa są miejscem żerowania dla wielu gatunków przelotnych i rzadkich gatunków lęgowych. Tereny te powinny zachować dotychczasowy charakter jako naturalne poldery zalewowe.

Elementami destabilizującymi system ekologiczny na obszarze gminy są bariery ekologiczne pochodzenia antropogenicznego. Do głównych liniowych barier ekologicznych w gminie należy zaliczyć:

- drogę wojewódzką Nr 816 biegnącą w sąsiedztwie cennych przyrodniczo terenów nadbużańskich oraz przecinającą korytarz ekologiczny doliny Uherki . Projektowana modernizacja drogi (do parametrów drogi głównej – G) spowoduje wzrost zagrożeń dla fauny i flory w strefie jej oddziaływania (zanieczyszczenia komunikacyjne, hałas, zakłócenie stosunków wodnych, bariera w wędrówkach zwierząt itp.),
- linię kolejową relacji: Chełm – Włodawa, przecinającą ekosystemy torfowiskowe rezerwatu przyrody „Bagno Serebryskie" oraz lokalny korytarz ekologiczny doliny Uherki,
- kolizyjny przebieg projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia na odcinku biegnącym przez obszary prawnie chronione (Chełmski Park Krajobrazowy i rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie").

1.18. Uwarunkowania przyrodnicze – wnioski.

1. Gmina Ruda-Huta posiada wyjątkowo wysokie walory przyrodnicze; unikalna awifauna doliny Bugu, cenne zbiorowiska torfowiskowe i leśne oraz bogata fauna Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.
   Większość cennych przyrodniczo obszarów objęto ochroną prawną, które stanowią ok. 47 % powierzchni gminy.
2. Gmina charakteryzuje się niezbyt korzystnymi warunkami dla rozwoju rolnictwa. Dominują gleby średniej i niskiej jakości – IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Gleby chronione (III i IV klasy) stanowią 59,4 % powierzchni gruntów ornych. Występuje zagrożenie marginalizacji gruntów.
3. Tereny o korzystnych warunkach fizjograficznych dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej (korzystne warunki gruntowo – wodne i klimatyczne oraz słabe gleby) występują

na północ i na wschód od Rudy-Huty oraz zajmują większe powierzchnie głównie w północnej części terenu (ok. Iłowy i Rudki) oraz w środkowej i wschodniej części gminy.

4. Obszary leśne zajmują 17 % powierzchni gminy. Dominują bory sosnowe i bory mieszane (ok. Iłowy i Hniszów Kol.). Lasy liściaste występują w południowej części gminy (ok. Żalina). Znaczne powierzchnie zajmują cenne przyrodniczo siedliska podmokłe i bagienne (lasy glebochronne).
5. Lasy atrakcyjne i dostępne dla turystyki (bez ograniczeń) występują niewielkimi płatami w obrębie Chełmskiego Parku Krajobrazowego oraz większymi we wschodniej części gminy (ok. Kol. Hniszów).
6. Gmina Ruda-Huta posiada dość duże predyspozycje dla rozwoju turystyki kwalifikowanej (pieszej, rowerowej) oraz agroturystyki i ekoturystyki. Tereny atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo występują w rejonie wsi Hniszów (malownicza dolina Bugu ze starorzeczami, park podworski z dębem „Bolko", bliskie sąsiedztwo dużego kompleksu leśnego) oraz w sąsiedztwie lasów ok. Hniszowa i Iłowy.
7. Stan czystości głównych rzek gminy; Bugu i Uherki jest zły (poza klasyfikacją). Rzeki te już nadmiernie zanieczyszczone wpływają na teren gminy.
8. Obszar gminy leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 „Chełm – Zamość", którego zasoby wodne wymagają ochrony przed degradacją jakościową i ilościową. Szczególnej ochronie na terenie GZWP podlegają obszary najbardziej zagrożone skażeniem wód – Obszar Najwyższej Ochrony (ONO) i Obszar Wysokiej Ochrony (OWO) wód podziemnych.
9. Największym zagrożeniem dla czystości wód na terenie gminy jest nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa.
10. Stan czystości powietrza na terenie gminy nie budzi istotnych zastrzeżeń. Brak jest znaczących źródeł zanieczyszczających powietrze, poza tzw. „niską emisją".
11. Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska (walorów biotycznych) są projektowane inwestycje: modernizacja trasy Nr 816 tzw. „Nadbużanki" oraz budowa gazociągu wysokiego ciśnienia w rejonie Chełmskiego Parku Krajobrazowego.
12. Udokumentowane złoża piasków na terenie gminy są niewielkie i mają znaczenie lokalne.

2. Uwarunkowania kulturowe.

2.1. Historia gminy

Warunki fizjograficzne terenu położonego w granicach gminy były korzystne dla osadnictwa, zwłaszcza stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodna. Punkty osadnicze skupiały się w pobliżu szerokiej doliny Bugu i Uherki, a także dolin innych cieków.
Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej gminy Ruda-Huta świadczą o tym, że pierwsi osadnicy będący przedstawicielami kultury świderskiej pojawili się już w starszej epoce kamienia - paleolicie, następnie w środkowej epoce kamienia - w mezolicie. Penetracja osadnicza nasiliła się tu prawdopodobnie w młodszej epoce kamienia - neolicie.
Osadnictwo rozwijało się na przestrzeni dziejów, powstawały nowe punkty osadnicze. Szczególnie bogata i dobrze rozwinięta sieć osadnicza powstała we wczesnej epoce brązu i epoce brązu oraz we wczesnym średniowieczu. Poświadczona jest także obecność osadnictwa późniejszego - średniowiecznego i nowożytnego, stosunkowo dużą ilością śladów po budowlach murowanych, datowanych na XIV - XVI w. Duże nagromadzenie stanowisk wielokulturowych występujących na terenie gminy może świadczyć o intensywnej penetracji osadniczej i konsekwentnym zasiedlaniu w różnych okresach dziejów miejsc o warunkach szczególnie sprzyjających osadnictwu.

Pierwsze datowanie wsi znajdujących się w granicach gminy Ruda-Huta przypada na wiek XV i jest związane z miejscowościami: Ruda-Huta i Ruda.
Nazwa wsi Ruda (będącej wówczas własnością królewską) pojawiła się po raz pierwszy w 1443 r. Następnie wzmiankowany jest Hniszów, którego historia sięga XVI w. i związana jest z dworem założonym blisko przeprawy przez Bug.
Kolejne miejscowości wzmiankowane były już w XVIII i XIX wieku. Po upadku Polski tereny te znalazły się pod zaborem rosyjskim.
W latach 1864 - 1874 w pobliżu Chełma masowo osiedlali się niemieccy koloniści.
Na terenie obecnej gminy kolonie niemieckie pojawiły się w 1864 r. w miejscowościach Rudka, Ruda Opalin, Zarudnie, w 1865 r. w Marysinie, a w następnych latach w miejscowościach Chromówka, Gotówka, Iłowa, Karolinów, Leśniczówka, Marynin, Marysin, Poczekajka, Ruda, Ruda Kol., Ruda-Huta, Tarnówka, i Żalin.
Od 1867 r. ziemie te przynależały do obszaru gminy Świerże związanej z powiatem chełmskim. Dwuczłonowa nazwa obecnej miejscowości gminnej związana jest z hutą szkła uruchomioną tu w 1921 r.
Obecne nazwy wymienionych miejscowości wykrystalizowały się z pierwotnych, często archaicznych brzmień, przekształcanych na przestrzeni lat.
Gmina Ruda-Huta jako wyodrębniona jednostka administracyjna pojawiła się w 1973 r.
W okresie od 1 czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1998 r. w Polsce funkcjonował dwustopniowy podział administracyjny: województwo - gmina, w którym chełmskie było jednym z 49 województw, a Ruda-Huta była jedną z gmin w województwie chełmskim.
Bez większego znaczenia dla gminy odbyło się wprowadzenie w kraju trzech dużych reform: administracyjnej, oświatowej i zdrowia. Po 24 latach przynależności do województwa chełmskiego Ruda-Huta 1 stycznia 1999 r. - już w powiecie chełmskim - powróciła do województwa lubelskiego - jednego z 16 województw w kraju.

2.2. Wykaz zabytków z terenu gminy Ruda-Huta

2.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Wpis do rejestru zabytków zapewnia chronionym obiektom ochronę prawną. W odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych. Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji winny być podporządkowane wnioskom i decyzjom konserwatorskim. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz wtórnych podziałów historycznych założeń. Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona przy tych obiektach i w obszarze objętym ochroną konserwatorską wymaga uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Na terenie gminy Ruda-Huta rejestrem zabytków objęte są dwa obiekty:

- **Dawny kościół ewangelicko – augsburski, obecnie kościół polskokatolicki pw. św. Mateusza, z poł. XIX w,** położony w miejscowości Ruda-Huta (Zarudnie), chroniony w granicach działki nr 49.
  - nr rejestru zabytków – ~~CH A/180~~ A/251

  Kościół usytuowany jest centralnie na działce o powierzchni 1300 m^2 , w obrębie której podlega ochronie konserwatorskiej wraz z drzewostanem.

  Świątynia murowana z cegły, orientowana, podzielona na dwie części: wschodnią – sakralną i zachodnią – oświatowo – mieszkalną. Nad kościołem sklepienie beczułkowe, dach dwuspadowy, kryty blachą. W elewacji frontowej rocaille o motywach rokokowych.

  Obiekt jest przykładem prowincjonalnego budownictwa sakralnego mniejszości wyznaniowej, charakteryzującego się oszczędną dekoracją architektoniczną. Jest rzadkim przypadkiem dobrze zachowanej świątyni budowanej przez kolonistów niemieckich, pełniącej funkcje sakralne - nieprzerwanie - od chwili powstania.

  Lokalizacja kościoła przy skrzyżowaniu dróg zapewnia obiektowi dobrą ekspozycję. Mury z czerwonej cegły wyłaniające się z bujnej zieleni otaczającego starodrzewia stanowią pozytywną dominantę urbanistyczną oraz ważny akcent orientacyjny.

- **Pozostałości zespołu dworsko - parkowego z połowy XIX w.**, położonego we wsi Hniszów, chronionego w granicach działek nr 322 i w części 323, obejmujących teren o powierzchni 53,08 ha.
  - nr rejestru zabytków - ~~A/191~~ A/177

Zespół został założony przez rodzinę Trzebińskich w miejscu dawnych, XVI-wiecznych ogrodów dworskich. Mimo częściowego zniszczenia i zatarcia, czytelny jest układ przestrzenno - kompozycyjny zespołu z fragmentami dawnych alei, układem wodnym i ukształtowaniem terenu. Zachowały się resztki charakterystycznych dla okresu międzywojennego nasadzeń egzotów oraz jednostkowe okazy starodrzewu dębowego, w tym dąb szypułkowy „Bolko" - jeden z najokazalszych w kraju pomników przyrody.

Pozostałości parku i przestrzeń, jaka powstała po wycięciu drzew i wyburzeniu budynków, nadal zajmuje centralne położenie w lokalnym krajobrazie na pograniczu krawędzi pradoliny Bugu i łączy się jak dawniej ze wsią należącą niegdyś do dworu. Elementy układu przestrzenno - kompozycyjnego, ukształtowanie terenu i walory przyrodnicze obiektu spra-

wiają, że jest on charakterystycznym i cennym przykładem krajobrazowego założenia parkowego typowego dla połowy XIX w.

2.2.2. Obiekty objęte ewidencją prowadzoną przez gminę

Obiekty objęte ewidencją podlegają ochronie pośredniej. Dopuszcza się zmiany i adaptację obiektów po uprzednim uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Architektura sakralna

Ruda-Huta - kościół parafialny p.w. św. Stanisława Bł. Męczennika murowany - z 1923 r., przebudowany w 1956 r.

Budynki użyteczności publicznej

Hniszów - szkoła z 1937 r., murowana
obecnie dom mieszkalny wł. UG Ruda-Huta

Karolinów - szkoła z ok. 1925 r., drewniana
obecnie dom mieszkalny nr 51, wł. Jan Chojnacki

- budynek kasy PKP, sprzed 1939 r., drewniany

Leśniczówka - szkoła z 1937 - 1939, drewniana

Ruda - szkoła z 1905 r., murowana

- poczta z 1929 r., drewniana
ob. dom mieszkalny - Ruda Opalin 19, wł. Anna Celińska

~~Ruda-Huta - karczma z 2 poł. XIX w., drewniana~~
~~obecnie dom mieszkalny, wł. Leszek Słomianowski~~

Ruda-Opalin - dworzec kolejowy sprzed 1914 r., drewniany

Budownictwo przemysłowe

Karolinów - młyn elektryczny z 1926 r., drewn. - mur.
wł. GS Ruda - Huta

Żalin - wiatrak koźlak z 1930 r., drewniany
wł. M. Bondaruk

Ruda-Huta - malarnia i szlifiernia szkła, ob. dom mieszkalny ul. Targowa 2

Założenia dworskie

Ruda-Huta - ~~dwór, 2 poł. XIX w., drewniany~~
~~wł. UG Ruda-Huta~~ park podworski

- 2 czworaki z 2 poł. XIX w., (d. wł. huty) ob. domy:
- ul. 22 Lipca 54 i 56/58, wł. M. Zagóra i Bąk

Domy mieszkalne

Chromówka - 4 domy drewniane:
- z 1900 r. - nr 25, wł. Henryk Janiszewski
- z ok. 1910 r. - nr 21, wł. Aleksandra Pokorska
- z ok. 1910 r. - nr 24, wł. Kazimierz Gil
- z 1930 r. - nr 18, wł. Zofia Wawrzycka

Dobryłów - 4 domy drewniane:
- sprzed 1918 r. - nr 10, wł. Zofia Gaik
- z lat 1928 - 1930 - nr 18, Zofia Włodarczyk
- z 1937 r. - nr 21, wł. Jadwiga Bądaruk
- sprzed 1939 r. - nr 67, wł. Pelagia Janiuk

Gdola - 2 domy drewniane
- z k. XIX w. - nr 36, wł. Kazimiera Diakowska
- z ok. 1928 r. - nr 4, wł. Wiesław Mudy

Hniszów - 1 dom drewniany z 1938 r. - nr 15, wł. Katarzyna Śluz

Iłowa - 1 dom drewniany z ok. 1900 r. - nr 19, wł. Lech Bisko

Karolinów - 5 domów drewnianych:
- z 1920 r. - nr 31, wł. Jan Laskowski
  - nr 31a, wł. Stanisław Krawczuk
  - nr 62, wł. Bolesław Ryszkiewicz
- z 1925 r. - nr 15, wł. Julia Jesionczuk
  - nr 32, wł. Aleksander Palec

Leśniczówka - 4 domy drewniane:
- z k. XIX w. - nr 11, wł. Alfreda Pejcho
- z pocz. XX w. - nr 7, wł. Eugeniusz Janiszewski
- z 1918 r. - nr 28, wł. Franciszek Konieczny
- z 1928 r. - nr 11, wł. UG Ruda-Huta

Marysin - 2 domy drewniane
- z 1938 r. - nr 3, wł. Waldemar Błaszczuk (do rozbiórki)
- z 1934 r. - nr 15, wł. Michał Lasociński

~~Poczekajka - 1 dom drewn. z 1928 r. - nr 7/8, wł. P. Pawelczuk i T. Kądrak~~

Ruda - 8 domów drewnianych:
- z k. XIX w. - nr 25, wł. Anna Kuryś
- z 1907 r. - nr 101, wł. Zofia Tarasiuk (ob. nie użytkowany)
- z ok. 1915 r. - nr 32, wł. Wojciech Szymański
  - nr 33, wł. A. Paradowska
- z 1925 r. - nr 58, wł. Jan Sawicki
  - nr 84, wł. Maria Kędzierawska
  - nr 110, wł. Piotr Pikula
- z 1932 r. - nr 102, wł. Wojciech Wolski

Ruda-Huta - ~~4 domy~~ 5 domów:
~~- drewniany z 1900 r. - ul. Niepodległości 46, wł. J. Hein~~

- murowany, tzw. trzynastak z 1900 r. - nr 2/9 (dom pracowników huty), wł. UG Ruda-Huta
- z 2 poł. XIX w. - 2 czworaki, (d. wł. huty) ob. domy:
  - ul. 22 Lipca 54 i 56/58, wł. M. Zagóra i Bąk
- dom mieszkalny (chałupa) ul. Zielona 1-4
- dom mieszkalny (chałupa) ul. Niepodległości 29-34

Ruda Opalin - 1 dom drewniany sprzed 1900 r. - nr 19, wł. Józef Złomiańczuk

Rudka - 2 domy drewniane:
- z 1920 r. - nr 35, wł. Danuta Tarasiuk
- z 1935 r. - nr 55, wł. Tadeusz Ulewicz

Zarudnie - ~~2~~ 3 domy drewniane:
- z 1920 r. - nr 7, wł. Ryszard Mamcarz
- z lat 1918-1920 - nr 13, wł. Stanisław Cechmistrzuk
- chałupa nr 42A

Żalin - 2 domy drewniane:
- sprzed 1914 r. - nr 86, wł. Władysław Iwaniszczuk
- z 1938 r. - nr 68, wł. Bronisława Sawicka

Żalin-Kolonia - 3 domy drewniane:
- z ok. 1920 r. - nr 26, wł. Henryk Kotowski
- z ok. 1925 r. - nr 5, wł. Zofia Lipińska
- sprzed 1939 r. - nr 72, wł. Sylwester Brakarz

Zabudowa zagrodowa (drewniana)

Chromówka - nr 1, wł. Helena Piłat:
- dom drewniany z ok. 1920 r.

Leśniczówka - nr 24, wł. Elżbieta Worobij:
- dom drewniany z ok. 1900 r.
- stodoła z ok. 1910 r.

Kapliczki, krzyże, pomniki

Hniszów
- krzyż z 1905 r. drewniany
- krzyż z 1844 r. drewniany
- kapliczka z ok. 1960 r. murowana

Hniszów - Kolonia - kamień graniczny dóbr Świerże z 1825 r.

Iłowa
- krzyż z 1939 r. drewniany
- krzyż z 1970 r. drewniany

Jazików
- krzyż z 1964 r. drewniany
- kapliczka z 1992 r. murowana

Leśniczówka - kapliczka z obrazem Matki Boskiej, sprzed 1939 r., mur.

Marynin - krzyż z 1947 r. drewniany

Marysin - krzyż z 1945 r. drewniany

Miłosław - krzyż z 1952 r. drewniany

Poczekajka	- krzyż z 1990 r. drewniany - krzyż z 1990 r. drewniany - krzyż z 1990 r. drewniany - krzyż z 1990 r. drewniany
Ruda	- krzyż z 1948 r. drewniany - pomnik Mikołaja Tusewicza, kamień z k. XIX w.
Ruda - Huta	- kapliczka z figurą św. Jana Chrzciciela, z 1864 r., drew.
Rudka	- krzyż z 1915 r. drewniany - krzyż z 1948 r. drewniany
Zarudnie	- krzyż z 1955 r. drewniany (nowy metalowy)
Żalin	- krzyż z 1910 r. drewniany - krzyż z 1939 r. drewniany - krzyż z 1939 r. drewniany - krzyż z 1980 r. drewniany - kapliczka z obrazem Matki Boskiej, sprzed 1939 r. drew. + krzyż drewniany z 1907 r.
Żalin - Kolonia	- krzyż z 1933 r. drewniany - krzyż z 1934 r. drewniany

Cmentarze i mogiły	- 12 obiektów na terenie gminy:
Gotówka	- cmentarz niemiecki, XX w. (przed 1914)
Jazików	- cmentarz polskokatolicki, XX w. (1929)
Karolinówka	- cmentarz ewangelicki, k. XIX w.
Leśniczówka	- cmentarz ewangelicko-augsburski, 2 poł. XIX w. - mogiły żołnierskie, XX w. (1939)
Marysin	- cmentarz ewangelicki, XIX w. (1870)
Ruda-Huta	- cmentarz rzymskokatolicki, XX w. (1923) - cmentarz wojenny, XX w. (1944)
Ruda	- cmentarz prawosławny, poł. XIX w. - cmentarz przycerkiewny greckokatolicki, pocz. XIX w.
Zarudnia	- cmentarz ewangelicki, XIX w.
Żalin	- cmentarz ewangelicki, XX w. (ok. 1915)

Miejsca pamięci narodowej

Ruda-Huta	- pomnik w hołdzie Polaków pomordowanych w Wołyniu w latach 1939-1944 (na cmentarzu rzymskokatolickim)
Zarudnie	- mogiła radzieckiego lotnika.

2.2.3. Zasoby archeologiczne

Pod względem archeologicznym gmina Ruda-Huta została dobrze rozpoznana. Badania powierzchniowe metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) przeprowadzono na wszystkich 9 obszarach obejmujących teren gminy:

AZP 77-90 - 55 stanowisk w obrębie Obniżenia Dubienki:

- Iłowa - 27
- Ruda - 12
- Zarudnia - 16

Obserwacją archeologiczną objęto 16 stanowisk, w tym:

- 10 w miejscowości Iłowa (nr 105, nr 106 o pow. 0,5 ha, nr 112 o pow. 1 ha, 115 o pow. 1 ha, 119 o pow. 5 ha, 124 o pow. 1 ha, 125 o pow. 1 ha, 128 o pow. 5 ha, 129 o pow. 1 ha, 130 o pow. 1 ha),
- 4 w miejscowości Ruda (nr 10 o pow. 1 ha, 131 o pow. 0,5 ha, 135 o pow. 1 ha, 138 o pow. 5 ha)
- 2 w Zarudni (nr 143 o pow. 0,5 ha, nr 152 o pow. 0,5 ha)

Strefą obserwacji archeologicznej objęto 3 stanowiska zagrożone istniejącą w pobliżu kopalnią piasku: w miejscowości Iłowa - nr 109 (pow. 0,5 ha) i 117 (1 ha), Ruda - stanowisko o pow. 5 ha

AZP 77-91 - 187 stanowisk w obrębie Obniżenia Dubienki:

- Chromówka - 1
- Hniszów Kol. - 1
- Jazików - 5
- Miłosław - 1
- Ruda-Huta - 3
- Ruda Kolonia - 13
- Ruda-Opalin - 30
- Ruda - 53
- Rudka - 55
- Rudka Kolonia - 19
- Zarudnia - 6

Obserwacją archeologiczną objęto 38 stanowisk, w tym:

- 1 w miejscowości Jazików (nr 49 o pow. 0,5 ha),
- 1 w miejscowości Ruda-Huta (nr 221 o pow. 0,5 ha),
- 2 w miejscowości Ruda Kolonia (nr 92 o pow. 1 ara, 118 o pow. 0,5 ha),
- 6 w miejscowości Ruda-Opalin (nr 41 o pow. 1 ha, 45 o pow. 1 ha, 46 o pow. 1 ha, 47 o pow. 1 ha, 88 o pow. 1 ha, 87 o pow. 0,5 ha)
- 11 w miejscowości Ruda (nr 162 o pow. 5 ha, 163 o pow. 1 ha, 164 o pow. 1 ha, 167 o pow. 5 ha, 168 o pow. 1 ha, 169 o pow. 1 ha, 170 o pow. 1 ha, 179 o pow. 1 a, 187 o pow. 1 ha, 188 o pow. 1 ha)
- 15 w miejscowości Rudka (nr 1 o pow. 1 ha, 9 o pow. 1 a, 12 o pow. 1 ha, 13 o pow. 0,5 ha, 25 o pow. 15 ha, 26 o pow. 15 ha, 109 o pow. 5 ha, 111 o pow. 1 ha, 112 o pow. 0,5 ha, 125 o pow. 5 ha, 127 o pow. 5 ha, 128 o pow. 1 ha, 129 o pow. 1 ha, 133 o pow. 0,5 ha, 134 o pow. 1 ha)
- 2 w miejscowości Rudka Kolonia (nr 59 o pow. 5 ha, nr 157 o pow. 1 ha).

Strefą obserwacji archeologicznej objęto 2 stanowiska zagrożone istniejącą w pobliżu kopalnią piasku: Ruda - nr 175 (pow. 0,5 ha) i Ruda - stanowisko nr 11 (pow. 0,5 ha)

AZP 77-92 - 98 stanowisk w obrębie fragmentu Kotliny Dubienki:

- Hniszów - 48
- Marysin - 22
- Rudka - 28

Obserwacją archeologiczną objęto 28 stanowisk:

- 23 w miejscowości Hniszów (nr o pow. 0,5 ha, 5 o pow. 1 a, 49 o pow. 5 ha, 50 o pow. 0,5 ha, 52 o pow. 1 ha, 54 o pow. 15 ha, 56 o pow. 0,5 ha, 58 o pow. 1 ha, 59 o pow. 0,5 ha, 60 o pow. 0,5 ha, 63 o pow. 1 ha, 64 o pow. 1 ha, 65 o pow. 1 ha, 66 o pow. 1 ha, 67 o pow. 5 ha, 68 o pow. 5 ha, 72 o pow. 5 ha, 73 o pow. 1 ha, 65 o pow. 15 ha, 76 o pow. 0,5 ha, 77 o pow. 5 ha, 78 o pow. 0,5 ha, 97 o pow. 5 ha, 98 o pow. 5 ha)
- 2 w miejscowości Marysin (nr 16 o pow. 1 ha, 22 o pow. 0,5 ha),
- 3 w miejscowości Rudka (nr 32 o pow. 0,5 ha, 37 o pow. 1 ha, 39 o pow. 15 ha)

Strefą obserwacji archeologicznej objęto 3 stanowiska zagrożone istniejącą w pobliżu kopalnią piasku: Hniszów - nr 47 (stanowisko o pow. 5 ha), Marysin - nr 11 (0,5 ha), Rudka (15 ha).

AZP 78-90 - 95 stanowisk w obrębie fragmentu Obniżenia Dubienki:

- Gotówka - 13
- Karolinów - 12
- Leśniczówka - 51
- Poczekajka - 17
- Zarudnia - 2

Obserwacją archeologiczną objęto 22 stanowiska:

- 5 w miejscowości Gotówka (nr 51 o pow. 0,5 ha, 53 o pow. 0,5 ha, 56 o pow. 0,5 ha, 58 o pow. 1 ha, 63 o pow. 0,5 ha),
- 2 w miejscowości Karolinów (nr 74 o pow. 0,5 ha, 75 o pow. 0,5 ha),
- 9 w miejscowości Leśniczówka (nr 66 o pow. 0,1 ha, 77 o pow. 0,1 ha, nr 91 o pow. 5 ha, 116 o pow. 0,1 ha, 126 o pow. 0,1 ha, 129 o pow. 0,1 ha, 135 o pow. 0,1 ha, 136 o pow. 0,1 ha, 137 o pow. 0,1 ha)
- 5 w miejscowości Poczekajka (nr 96 o pow. 0,1 ha, 98 o pow. 1 ha, 107 o pow. 0,1 ha, 111 o pow. 1 ha, 112 o pow. 0,5 ha)
- 1 w miejscowości Zarudnia (nr 109 o pow. 0,5 ha)

AZP 78-91 - 95 stanowisk w obrębie Obniżenia Dubienki:

- Chromówka Kolonia - 6
- Gdola - 11
- Gotówka - 3
- Karolinów - 7
- Leśniczówka - 1
- Marynin - 4
- Żalin - 12
- Żalin Kolonia - 5

Obserwacją archeologiczną objęto 7 stanowisk:

- 1 w miejscowości Gotówka (nr 16 o pow. 1 ara)
- 1 w miejscowości Chromówka Kolonia (nr 45)
- 1 w miejscowości Karolinów (nr 17 o pow. 0,5 ha)
- 3 w miejscowości Żalin (nr 31 o pow. 0,5 ha, nr 32 o pow. 0,5 ha, nr 33 o pow. 0,5 ha)
- 1 w miejscowości Żalin Kolonia (nr 39 o pow. 0,5 ha)

AZP 78-92 - 13 stanowisk w obrębie równinnego Obniżenia Dubienki:

- Dobryłów - 2
- Dobryłówka - 2
- Dobryłów Kolonia - 1
- Hniszów Kolonia - 2
- Żalin - 6

Obserwacją archeologiczną objęto 2 stanowiska:

- 1 w miejscowości Dobryłówka (nr 89 o pow. 0,5 ha)
- 1 w miejscowości Żalin (nr 94 o pow. 0,5 ha)

AZP 79-90 - 6 stanowisk w obszarze obejmującym w części południowej Pagóry Chełmskie, w części północnej - Obniżenie Dubienki.

- Gotówka - 6

Obserwacją archeologiczną objęto 1 stanowisko:

- 1 w miejscowości Gotówka (nr 191 o pow. 0,1 ha)

AZP 79-91 - 5 stanowisk w obrębie Obniżenia Dubienki:

- Gotówka - 1
- Gotówka Kolonia - 1
- Gotówka Niemiecka - 3

Obserwacją archeologiczną objęto 1 stanowisko:

- 1 w miejscowości Gotówka Niemiecka (nr 47 o pow. 0,5 ha)

Wiele stanowisk ulega powolnemu zniszczeniu wskutek systematycznej uprawy pól, postępujących naturalnych procesów erozyjnych, jak i podczas eksploatacji kopalni piasku. Wskazane jest ich rozpoznanie w wyniku badań ratowniczych.
Na mapie gminy oznaczono stanowiska archeologiczne szczególnie cenne badawczo, o wartości poznawczej średniej lub dużej, na terenie których wprowadzono strefę obserwacji archeologicznej.
Podczas realizacji inwestycji na wskazanych obszarach, inwestor zobowiązany jest do powiadomienia Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie. Prace ziemne zostaną objęte nadzorem archeologicznym.

Z uwagi na skalę załącznika graficznego wyznacza się na nim jedynie wybrane stanowiska archeologiczne o większej powierzchni.

2.3. Krajobrazowe i kulturowe wartości gminy

Gmina Ruda-Huta położona jest w obrębie dwóch subregionów geograficznych: Pagórów Chełmskich i Obniżenia Dubienki. Południowe obrzeża gminy obejmujące duże kompleksy leśne oraz łąki i torfowiska posiadają walory Chełmskiego Parku Krajobrazowego. Krajobraz tego obszaru tworzą lasy z wielogatunkowym drzewostanem, bogatym runem i podszytem, a w obniżeniach terenu charakterystyczne tutaj torfowiska niskie typu węglanowego.
W zdecydowanej większości jednak obszar gminy pozbawiony jest tak atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo miejsc. Jest to teren równinny wzbogacony kompleksami leśnymi. Konfiguracja terenu gminy waha się od ok. 170 - ok. 180 m n.p.m.
Sieć osiedleńczą gminy tworzą 24 miejscowości wiejskie - głównie rzędówki usytuowane wzdłuż dróg, a także miejscowości samotnicze i siedliska rozproszone.
Założenie przestrzenne miejscowości gminnej wyróżnia spośród pozostałych ośrodków wielkość wsi i charakter zabudowy - krajobraz przemysłowy obiektów huty szkła, czy osiedle bloków wielorodzinnych.
W pozostałej części obszar całej gminy jest dość równomiernie zurbanizowany, z pominięciem terenów podmokłych. Krajobraz nie jest zdegradowany, zabudowa pozbawiona dominant architektonicznych posiada spokojny, wyciszony charakter.
Miejscowości zabudowane są w większości budynkami wzniesionymi w ostatnich dziesięcioleciach, gdzieniegdzie spotyka się stare zabudowania zagrodowe.
Siedziba Urzędu Gminy - wieś Ruda-Huta - jest zdecydowanie największą miejscowością na terenie gminy, zamieszkałą przez 1113 osób (2000 r.). Centralnie położona na obszarze gminy przy trasie kolejowej oraz drogowej prowadzącej z Chełma do Włodawy, posiadającej wiele zakrętów i kilka przepraw przez mosty i tory kolejowe.
W grupie wsi większych, zamieszkałych przez 300 - 500 mieszkańców znajdują się 3 miejscowości: Ruda (499), Żalin (345) i Ruda-Opalin (331).
W przedziale 100 do 300 osób mieszka w 12 miejscowościach: Leśniczówka (282), Karolinów (277), Zarudnia (231), Gotówka (228), Żalin Kol. (216), Rudka (212), Chromówka (203), Ruda Kol. (198), Hniszów (179), Dobryłów (161), Iłowa (137), Gdola (102).
W 8 najmniejszych miejscowościach zamieszkuje nie więcej niż po 100 osób: Poczekajka, Marynin, Jazików, Miłosław, Marysin, Rudka Kol., Tarnówka, Hniszów Kol.
Osadnictwo na terenie gminy rozwijało się na przestrzeni lat w oparciu o lokalną sieć drożną. Najważniejszy w gminie trakt drogowy Chełm - Włodawa przebiega zachodnim i północnym skrajem gminy, omijając siedliska rozproszone w środkowej i wschodniej części gminy.
Większość miejscowości posiada rzędowy układ zabudowy (po obu stronach drogi) z tradycyjnym układem siedlisk. Rozproszona zabudowa dominuje w Żalinie, samotniczą formą wyróżnia się także wieś Zarudnia, gdzie koloniści zakładali siedliska na własnym kawałku gruntu, z dala od drogi.

Turystyka – zmiana Studium 2023 r.

Teren gminy Ruda-Huta, ze względu na walory środowiska naturalnego, jest dobrym miejscem do uprawiania różnych form turystyki. Znajduje to odzwierciedlenie w istnieniu licznych oficjalnych, oznakowanych i zatwierdzonych przez PTTK szlakach turystyki rowerowej i pieszej, ale także konnej oraz wodnej.

3. Uwarunkowania – rolnictwo i leśnictwo.

3.1. Rolnictwo.

3.1.1. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest zależna od naturalnych warunków glebowo – klimatycznych. Elementy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, to gleba, klimat, rzeźba terenu i warunki wodne, które łącznie decydują o przydatności przestrzeni rolniczej do produkcji. Warunki te kształtują w zasadniczym stopniu strukturę użytkowania gruntów a także jakość i poziom produkcji rolnej.
Glebę ocenia się przy pomocy różnych mierników. Głównym są klasy bonitacyjne.

Zestawienie użytków rolnych według klas bonitacyjnych przedstawia się w gminie następująco (IUNG -Puławy – 1994 r.).

Klasa	Grunty orne i sady (%)	Użytki zielone (%)	Razem użytki rolne (%)
I	0,0	0,0	0,0
II	0,0	0,0	0,0
III a	0,8	} 4,9	} 7,8
III b	8,7		
IV a	21,7	} 44,6	} 48,2
IV b	28,2		
V	27,0	35,0	29,5
VI	13,1	14,8	13,8
VI z	0,5	0,7	0,7
Razem	100,0	100,0	100,0

Jak z zestawienia wynika, na terenie gminy nie występują gleby w klasach I i II. Użytki rolne w klasie III stanowią tylko 7,8 %, zdecydowanie przeważają gleby w klasie IV, stanowią one 48,2 % powierzchni użytków rolnych. Klasa V zajmuje 29,5 %, klasa VI – 13,8 %, klasa VI z – 0,7 %.

Gleby podlegające ochronie prawnej stanowią łącznie ok. 72,6 %, w tym gleby mineralne w klasach I – IV – 56,0 % i ok. 16,6 % - grunty pochodzenia organicznego w kl. V i VI (głównie użytki zielone).

Drugim elementem, decydującym o jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, jest klimat. Wskaźnik agroklimatu dla gminy wynosi 11,0 pkt.. Warunki klimatyczne w dostatecznym stopniu sprzyjają gospodarce rolnej.

[11] Rolnictwo -dane liczbowe i informacje pochodzą ze Spisu Powszechnego w 2002 r. GUS Warszawa

Trzecim elementem są warunki wodne środowiska. Warunki wodno – powietrzne występujące w profilu glebowym mają duży wpływ na rozwój roślin. Warunki wodne w gminie ocenia się jako średnio korzystne. Regulacja stosunków wodnych objęła około 32 % gruntów rolnych, dla porównania – w województwie lubelskim – 66 % a w kraju – 71 %. Trudna sytuacja ekonomiczna w ostatnich latach spowodowała zaniechanie melioracji.

Czwartym elementem, wpływającym na wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest rzeźba terenu. Teren gminy jest słabo skonfigurowany. Zagrożenie erozją wodną powierzchniową, jak też erozją powietrzną nie występuje.

W wyniku współdziałania czterech omówionych wyżej czynników, mających mniejszy lub większy wpływ na wegetację roślin, wytwarzają się kompleksy przydatności rolniczej gleb. Wyróżnia się 9 kompleksów na gruntach ornych i 3 kompleksy na użytkach zielonych.

Zestawienie kompleksów przydatności rolniczej gleb dla gminy przedstawia się następująco: (IUNG – 1989 r.)

Wyszczególnienie	Pow. / ha /	Struktura (%)	
Powierzchnia ogólna	11.051	100,0	
Użytki rolne	8.052	72,9	P.O. *
Grunty orne	**5.306**	**48,1**	P.O. *
1 – pszenny bardzo dobry	0	0,0	G.O. *
2 – pszenny dobry	40	0,8	
3 – pszenny wadliwy	91	1,7	
4 – żytni bardzo dobry	842	15,9	
5 – żytni dobry	1.794	33,8	
6 – żytni słaby	1.407	26,5	
7 – żytni bardzo słaby	711	13,4	
8 – zbożowo – pastewny mocny	342	6,4	
9 – zbożowo – pastewny słaby	79	1,5	
Użytki zielone	**2.746**	**24,8**	P.O. *
1 – bardzo dobre i dobre	0	0,0	U.Z. *
2 – średnie	1.358	49,5	U.Z. *
3 – słabe i bardzo słabe	1.388	50,5	U.Z. *

* P.O. – powierzchnia ogólna
G.O. – grunty orne
U.Z. – użytki zielone

Jak z powyższego zestawienia wynika, największe udziały na gruntach ornych mają kompleksy żytnie – dobry i słaby a na użytkach zielonych - kompleks 2 – użytki zielone średnie i 3 – słabe i bardzo słabe.
Sumaryczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi dla gminy 57,9 pkt. Jest o 15,6 pkt. niższy od średniego dla województwa lubelskiego, który wynosi 73,5 pkt. przy średniej krajowej – 66,6 pkt.

Zależnie od wartości tego wskaźnika, Urząd Statystyczny wyróżnia sześć obszarów przydatności rolniczej. Obszary najlepsze charakteryzują się wskaźnikiem powyżej 100. Przy wartości wskaźnika 57,9 obszar gminy zalicza się do grupy VI – obszarów średnio - słabych dla produkcji rolnej.

Struktura użytkowania gruntów.

Struktura użytkowania gruntów w/g stanu na 1.01.2003 r. przedstawia się następująco:
(Dane - Starostwo Powiatowe w Chełmie).

Wyszczególnienie	Pow. / ha /	Struktura (% pow. og.)
Powierzchnia ogólna	**11.248**	**100,0**
Użytki rolne razem	8.290	73,7
w tym: grunty orne	5.054	44,9
sady	115	1,0
łąki	2.047	18,2
pastwiska	720	6,4
grunty rolne zabudowane	254	2,3
grunty pod stawami	8	0,1
grunty pod rowami	92	0,8
Grunty pod lasami i zadrzewieniami	2.092	18,6
Tereny zabudowane i zurbanizowane	354	3,1
w tym : tereny mieszkaniowe	1	0,0
tereny przemysłowe	10	0,1
inne tereny zabudowane	5	0,0
zurbanizowane tereny niezabudowane	0	0,0
tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	4	0,0
tereny komunikacyjne	332	3,0
drogi	253	2,2
tereny kolejowe	79	0,7
inne	0	0,0
użytki kopalne	2	0,0
Grunty pod wodami	47	0,4
w tym : płynącymi	47	0,4
stojącymi	0	-
Użytki ekologiczne	134	1,2
Nieużytki	330	2,9
Tereny różne	1	0,0

W strukturze użytkowania ziemi zdecydowanie przeważają użytki rolne, których obszar stanowi 73,7 % gruntów ogółem. Jest to udział mniejszy niż średni w powiecie chełmskim (– 91,7 %) ale wyższy o 4,7 % od średniego dla województwa lubelskiego.
Wśród użytków rolnych największy udział mają grunty orne zajmując 61,0 % ich powierzchni. wysoki udział użytków rolnych w gminie świadczy o dominującej funkcji rolniczej.

Struktura władania gruntami

Struktura własnościowa gruntów przedstawia się następująco:
(Dane - Starostwo Powiatowe w Chełmie).

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	(% pow. ogólnej)
Powierzchnia ogólna w tym własności:	11.248	100,0
Sektor publiczny	4.319	38,4
Grunty Skarbu Państwa WRSP	4.029	35,8
w tym: Zasób WRSP	2.047	18,2
PGL Lasy Państwowe	1.591	14,1
pozostałe grunty Skarbu Państwa	391	3,5
Grunty gmin i związków międzygminnych	290	2,6
Sektor prywatny	6.950	61,8
Grunty osób fizycznych	6.693	59,5
w tym: gospodarstwa rolne	6.571	58,4
Grunty Spółdzielni	124	1,1
w tym: RSP	121	1,1
Grunty kościołów i zw. wyznaniowych	11	0,1
Wspólnoty gruntowe	122	1,1

W strukturze własnościowej dominuje sektor prywatny, który posiada we władaniu niemal 62 % gruntów, sektor publiczny przekracza niewiele - 38 %.

3.1.2. Struktura agrarna.

Powierzchnia ogólna gruntów, które wchodzą w skład indywidualnych gospodarstw rolnych, wynosi: 6 571 ha tj. 58,4 % powierzchni gminy. Obszar użytków rolnych wynosi 5 613 ha, co stanowi 75,9 % użytków rolnych w gminie
Na gruntach tych działalność prowadzi 966 gospodarstw rolnych (dane Powszechny Spis Rolny – 2002).
Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 6,8 ha gruntów ogółem i jest niższa od średniej dla województwa lubelskiego (7,5 ha).

Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo wynosi 5,8 ha i jest także niższa od średniej w województwie (6,6 ha).

Strukturę indywidualnych gospodarstw rolnych wg grup obszarowych i powierzchni użytków rolnych oraz zmiany w okresie 1996 – 2002 przedstawia poniższa tabela (dane: Powszechny Spis Rolny 1996 – 2002).

Grupa obszarowa U.R. - ha	**Liczba gospodarstw**		**Struktura (%)**	
	1996	**2002**	**1996**	**2002**
1 - 5	408	553	46,5	57,2
5 - 10	310	247	35,3	25,6
10 - 15	109	86	12,4	8,9
15 i więcej	50	80	5,7	8,3
Razem gosp.	877	966	100,0	100,0
Działki do 1 ha	458	411	x	x
Ogółem	1.335	1.377	x	x

Gospodarstwa małe i średnie (1 – 5 ha) stanowią 57,2 % ich liczby ogólnej; w roku 1996 – 46,5 %. W porównaniu do średniej w województwie udział ten jest większy (województwo -54,2 %).

Gospodarstwa w grupie 5 – 10 ha stanowią 25,6 %, o pow. 10 – 15 ha – 8,9 %, a większe, powyżej 15 ha – 8,3 %.

W okresie od 1996 r. nastąpiło dalsze rozdrobnienie gospodarstw. W grupie gospodarstw drobnych (1-5 ha) liczba wzrosła o 145 (16,5 %). Przybyło także 30 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (wzrost o 3,4 %). Gospodarstwa te powstały poprzez przejęcie gruntów ze zlikwidowanych gospodarstw państwowych.

W sektorze prywatnym, poza gospodarstwami indywidualnymi, funkcjonują na terenie gminy gospodarstwa spółdzielcze:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Dobryłów. Zagospodarowuje 110,52 ha gruntów. Prowadzi produkcję roślinną. Na gruntach ornych uprawiana jest pszenica ozima, jęczmień, żyto i rośliny strączkowe.
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Srebrzyszcze. Zagospodarowuje na terenie gminy Ruda-Huta 233,76 ha gruntów.
- Gospodarstwo UNIRPOL. Zagospodarowuje 202,52 ha gruntów.

Oba te gospodarstwa prowadzą produkcję roślinną. Uprawy, to pszenica ozima, rzepak, kukurydza na ziarno.

Gospodarstwa państwowe przeszły następujące przemiany:

- Gospodarstwo Rolno – Sadownicze w Chromówce zostało zlikwidowane. Sad o pow. 13,44 ha nabył rolnik prywatny. Budynek stał się własnością firmy FRUTIMEX z Chełma. Pozostałe grunty zostały przejęte przez Agencję Nieruchomości Rolnych a następnie rozdysponowane poprzez sprzedaż lub wydzierżawienie rolnikom indywidualnym.
- Państwowe Gospodarstwo Rolne Iłowa także zostało zlikwidowane. Grunty o pow. 195,27 ha oraz budynki gospodarcze zostały kupione przez prywatnego rolnika, który

prowadzi produkcję roślinną – uprawę żyta i zbóż jarych. Pozostałe grunty zostały sprzedane przez Agencję Nieruchomości Rolnych – rolnikom indywidualnym. Natomiast budynek mieszkalny został sprzedany jego mieszkańcom.

Charakterystyka produkcji rolnej.

W strukturze produkcji rolnej dominuje produkcja roślinna. Wynika to przede wszystkim z istniejących warunków naturalnych. Przeważają zdecydowanie na gruntach ornych kompleksy przydatności rolniczej żytnie: dobry i słaby; łącznie zajmują ponad 60 %. Kompleks żytni bardzo dobry zajmuje 15,9 % a kompleksy pszenne (dobry i wadliwy) zajmują tylko 2,5 %.
O produkcji zwierzęcej decyduje powierzchnia trwałych użytków zielonych (24,6 % powierzchni ogólnej gminy), średniej i słabej jakości, a także uprawy polowe roślin pastewnych i ziemniaków.
Rolnictwo w gminie charakteryzuje się niskim stopniem towarowości. Znaczna część gospodarstw prowadzi działalność wyłącznie lub głównie dla zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych rodzin, związanych z gospodarstwem (tzw. gospodarstwa socjalne).
Charakterystykę gospodarstw pod kątem prowadzonej działalności gospodarczej ilustruje poniższe zestawienie (gospodarstwa łącznie z działkami rolnymi o pow. do 1 ha).

Wyszczególnienie	**Liczba gospodarstw**	**Udział w strukturze (%)**
Prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	1.025	74,3
Prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	12	0,9
Prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	104	7,5
Nie prowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	238	17,3
Ogółem	1.379	100,0

Gospodarstwa prowadzące wyłącznie działalność rolniczą dominują w strukturze, zajmując 74,3 %, a łącznie z gospodarstwami prowadzącymi działalność rolniczą i pozarolniczą – zajmują 81,8 %.

W grupie gospodarstw, które nie prowadzą żadnej działalności gospodarczej, znajdują się głównie działki rolne.

Produkcja roślinna.

Liczba gospodarstw, które prowadzą produkcję roślinną oraz proporcje poszczególnych upraw układają się, jak poniżej:

- zboża - 774 gospodarstw, - 56,1 %
- ziemniaki - 946 gospodarstw, - 68,6 %
- buraki cukrowe - 6 gospodarstw, - 0,4 %
- rzepak - 9 gospodarstw, - 0,7 %
- warzywa gruntowe - 462 gospodarstw, - 33,5 %
- pastewne - 113 gospodarstw, - 8,2 %.

Znaczna część gospodarstw prowadzi produkcję wielokierunkową, bez wyraźnie określonej specjalności. Sytuacja ta nie sprzyja unowocześnieniu produkcji, warunkującemu obniżkę kosztów i poprawę jakości. W konsekwencji powoduje niską konkurencyjność gospodarstw.

Powierzchnię i strukturę zasiewów oraz zmiany w okresie lat 1996 – 2002 przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	**Gmina Ruda-Huta**				**Pow. Woj.**	
	1996 r.		**2002 r.**		**2002 r. struktura**	
	ha	**%**	**ha**	**%**	**%**	**%**
Powierzchnia ogółem	3.441	100,0	2.996	100,0	100,0	100,0
Zboża ogółem	2.556	74,3	2.309	77,1	78,8	77,3
w tym: pszenica	526	15,3	508	17,0	38,7	26,1
żyto	743	21,6	568	19,0	10,9	10,9
jęczmień	311	9,0	303	10,1	15,3	10,8
owies	219	6,4	209	7,0	2,3	7,1
pszenżyto	152	4,4	233	7,8	3,9	7,0
mieszanki	538	15,6	439	14,7	6,4	13,1
Strączkowe jadalne	1	0,0	4	0,1	0,9	1,7
Ziemniaki	519	15,1	344	11,5	5,8	7,2
Przemysłowe	58	1,7	114	3,8	8,7	6,7
w tym: buraki cukrowe	*	-	30	1,0	4,5	4,2
rzepak i rzepik	*	-	57	1,9	3,8	1,7
Pastewne	153	4,4	133	4,4	3,6	3,6
Pozostałe	155	4,5	92	3,1	2,2	3,5
w tym: warzywa	57	1,7	36	1,2	1,0	1,6

* - brak danych

W okresie od 1996 r. uległa zmniejszeniu ogólna powierzchnia zasiewów o 13 %.
W strukturze zasiewów pierwsze miejsce zajmują zboża (77,1 % powierzchni zasiewów), a wśród zbóż dominuje żyto. Drugie miejsce po zbożach zajmują ziemniaki (4,4 %) i kolejne rośliny przemysłowe (3,8 %).
W porównaniu z rokiem 1996 powierzchnia zbóż, ziemniaków i roślin pastewnych zmniejszyła się a wzrosła powierzchnia upraw przemysłowych.

Powierzchnię i strukturę upraw drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Struktura (%)
Drzewa owocowe	63,1	100,0
jabłonie	43,5	69,0
grusze	1,4	2,2
śliwy	9,1	14,4
wiśnie	7,3	11,5
czereśnie	0,9	1,4
pozostałe	1,0	1,5
Krzewy owocowe i plantacje jagodowe	14,2	100,0
agrest	0,2	1,6
porzeczki	12,8	90,2
maliny	1,0	7,0
pozostałe	0,2	1,1

Powierzchnia uprawy owoców wynosi łącznie 77,3 ha, co stanowi 2,6 % powierzchni upraw ogółem. Wśród drzew owocowych - 69,0 % stanowią jabłonie, 14,4 % - śliwy i 11,5 % - wiśnie, a wśród krzewów owocowych dominują porzeczki – 90,2 %, maliny zajmują - 7,0 % powierzchni upraw jagodowych.

Produkcja zwierzęca.

Produkcję zwierzęcą w gminie prowadzi następująca liczba gospodarstw /wg gatunków zwierząt/:

- Bydło - 413 gospod. – 29,9 % l. ogólnej
- Trzoda chlewna - 391 gospod. – 28,4 % l. ogólnej
- Owce - * – 0,1% l. ogólnej
- Kozy - 38 gospod. – 2,8 % l. ogólnej
- Konie - 226 gospod. – 16,4 % l. ogólnej
- Króliki (samice) - 56 gospod. – 4,1% l. ogólnej
- Pnie pszczele - 29 gospod. – 2,1% l. ogólnej
- Drób ogółem - 552gospod. – 40,0 % l. ogólnej

* - brak danych

Rolnicy nastawieni są na chów bydła i trzody chlewnej w podobnym stopniu.

Pogłowie zwierząt oraz zmiany w okresie lat 1996 – 2002 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Gmina – pogłowie (szt.)		Obsada 2002r. (szt./100 ha U.R.)		
	1996 r.	2002 r.	Gmina	Powiat chełmski	Woj
Bydło ogółem	1.898	1.097	16,2	20,7	27,8
w tym: krowy	964	620	9,1	11,4	16,6
Trzoda chlewna	3.032	2.384	35,1	49,5	85,6
w tym: lochy	223	239	3,5	5,6	9,5
Owce	42	7	0,1	1,9	1,7
Kozy	61	87	1,3	1,3	1,1
Konie	517	344	5,1	3,3	2,8
Króliki (samice)	597	414	6,1	*	*
Zwierzęta futerkowe	-	13	0,2	*	*
Drób ogółem	14.517	63.409	933,6	410,7	744,5

* - brak danych

Jak z zestawienia wynika, w okresie od 1996 r. znacznie spadło pogłowie podstawowych grup zwierząt: bydło o 42 %, trzody chlewnej o 21 % i koni o 33 %. Natomiast znaczny wzrost nastąpił w hodowli drobiu, pogłowie zwiększyło się ponad czterokrotnie.
Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych w porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu chełmskiego i województwa lubelskiego jest w gminie niższa w odniesieniu do bydła, trzody chlewnej i owiec. Obsada koni jest znacznie wyższa mimo spadku pogłowia.
Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych (DJP) na 100 ha użytków rolnych wynosi w gminie 24.

Towarową produkcję żywca rzeźnego i mleka prowadzą najczęściej gospodarstwa o areale 5 – 10 ha i powyżej 15 ha. Z reguły hodowla zwierząt ma charakter tradycyjny i ekstensywny. Brak w gospodarstwach wyposażenia do racjonalnego zagospodarowania produktów rolnych, brak uzbrojenia w instalacje przemysłowe, przechowalnie, sortownie i chłodnie. Produkcja rolna ma typowo surowcowy charakter. Płody rolne są przetwarzane poza obszarem gminy.

3.1.3. Zatrudnienie w rolnictwie.

Na terenie gminy zamieszkuje 2 921 osób w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolniczego. Liczba ludności utrzymującej się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym wynosi 881 osób. Użytkownicy gospodarstw (łącznie z działkami) stanowią liczbę 1 202 osoby, w tym: 355 – użytkuje działki do 1 ha, 195 – gospodarstwa o pow. 1 – 2 ha, 259 – o pow. 2 – 5 ha, 233 – o pow. 5 – 10 ha, 130 – o pow. 10 – 20 ha i 30 – o pow. powyżej 20 ha.

Wiek użytkowników układa się następująco:

-	29 lat i mniej	- 102 użytkowników,	8,5 %
-	30 – 39 lat	- 189 użytkowników,	15,7 %
-	40 – 49 lat	- 306 użytkowników,	25,5 %
-	50 - 54 lat	- 154 użytkowników,	12,8 %
-	55 - 59 lat	- 83 użytkowników,	6,9 %
-	60 - 64 lat	- 68 użytkowników,	5,7 %
-	65 lat i więcej	- 300 użytkowników,	25,0 %

Największy udział mają użytkownicy w wieku 40 – 49 lat oraz w wieku powyżej 65 lat; w tej grupie 44,3 % stanowią właściciele działek rolnych.
Wśród użytkowników gospodarstw, 662 os. (55,1 %), to mężczyźni i 540 os. (44,9 %), to kobiety.

Liczba ludności wiejskiej w gminie wynosi ogółem 4 854 osoby, w tym 2 434 mężczyzn (50,1 %) i 2 420 kobiet (49,9 %).
W tej liczbie w wieku:
przedprodukcyjnym znajduje się 1 186 osób – 24,4 %,
produkcyjnym znajduje się 2 767 osób – 57,0 %,
poprodukcyjnym znajduje się 901 osób – 18,6 %,

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 75 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Praca w rolnictwie jest wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania dla 1 083 osób, w tym 556 mężczyzn i 527 kobiet (w wieku powyżej 15 lat).
Liczba zatrudnionych na 1 gospodarstwo (powyżej 1 ha) wynosi 1,1 osób (woj. lubelskie – 1,1 osób, Polska – 0,4 osoby). Na 100 ha użytków rolnych wskaźnik wynosi 16,3 osób (woj. lubelskie – 22,3 osoby, Polska – 5,9 osób).
Liczba bezrobotnych w gospodarstwach rolnych wynosi 313 osób.
Pracujący w dziale: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (poza rolnictwem indywidualnym) stanowią liczbę 8 osób.
Wykształcenie ludności wiejskiej w gminie odbiega od średniej dla Polski. Udział ludności z wykształceniem wyższym wynosi 2,1 % (kraj 5,2 %), ze średnim – 19,8 % (kraj – 22,6 %).
Podniesienie poziomu wykształcenia rolników i mieszkańców wsi jest warunkiem transformacji i unowocześnienia rolnictwa.

3.1.4. Wyposażenie rolnictwa.

Czynnikiem intensyfikacji rolnictwa jest wyposażenie w środki produkcji trwałe (budynki, budowle, maszyny i narzędzia rolnicze) i obrotowe (nawozy mineralne, środki ochrony roślin i inne).

Wyposażenie gospodarstw rolnych w budynki i budowle przedstawia się jak poniżej (PSR 2002 r.)

Wyszczególnienie	Liczba	
	gospodarstw	budynków i budowli
Ogółem	1.127	2.764
w tym:		
obory	726	756
chlewnie	32	33
kurniki	156	159
budynki wielofunkcyjne	390	419
stodoły	584	597
przechowalnie	28	67 (ton)
zbiorniki obornika	3	-

Wyposażenie gospodarstw w budynki inwentarskie nie jest wystarczające. Obory posiada 75 % gospodarstw, stodoły – 60 %, budynki wielofunkcyjne – 40 %. Budynki specjalistyczne, jak kurniki, chlewnie, posiada znacznie mniejsza liczba gospodarstw; odpowiednio 16 % i 3,3 %, a przechowalnie poniżej 3 %, osłonięte zbiorniki obornika – tylko 3 gospodarstwa.
Stopień wykorzystania budynków na działalność rolniczą świadczy o tym, że nie są one w dostatecznym stopniu zagospodarowane zgodnie z przeznaczeniem, co obrazuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia (m^2)		Stopień wykorzystania (%)	
	1996	2002	1996	2002
Obory	45.392	46.826	89,0	63,5
Chlewnie	3.074	2.106	62,1	50,6
Kurniki	3.942	3.995	85,2	81,0
Stodoły	54.934	56.803	96,3	72,6
Budynki wielofunkcyjne	14.107	22.905	92,0	63,9

W okresie 6 lat zwiększyła się powierzchnia budynków inwentarskich (z wyjątkiem chlewni), a stopień wykorzystania stał się jeszcze niższy, co świadczy o spadku produkcji.
W niewykorzystanych budynkach inwentarskich tkwi duży potencjał dla rozwoju produkcji zwierzęcej.

Wyposażenie w ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze ilustruje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	**Liczba gospodarstw**	**Liczba maszyn**
Ciągniki	363	395
Samochody ciężarowe	15	19
Przyczepy	56	75
Kombajny zbożowe	20	24
Kombajny ziemniaczane	7	7
Silosokombajny	4	4
Rozsiewacze nawozów i wapna	104	108
Rozrzutniki obornika	140	142
Kosiarki ciągnikowe	141	143
Ładowacze chwytakowe	18	20
Kopaczki do ziemniaków	113	113
Sadzarki do ziemniaków	75	75
Przyczepy zbierające	21	21
Prasy zbierające	19	22
Opryskiwacze ciągnikowe	119	122
Dojarki bańkowe	25	25
Konwiowe schładzarki do mleka	40	43

Średnio na 100 ha użytków rolnych przypada w gminie 5,3 ciągnika (w powiecie – 7,2, w województwie – 9,9).

Moc ciągników w przeliczeniu na 1 ha jest niska a ich wiek często wynosi ponad 20 lat. Odczuwalny jest brak kompleksowego wyposażenia ciągników w sprzęt towarzyszący. Zespołowe użytkowanie maszyn w gminie nie jest rozpowszechnione.
Wyposażenie w pozostałe maszyny i urządzenia rolnicze jest niewystarczające.

Nawożenie mineralne w gminie kształtuje się na poziomie 70 kg NPK na 1 ha U.R. w województwie 89,1 kg, w kraju 92,6 kg. (rok gospodarczy 2002 / 2003).
Po 1990 roku obserwuje się tendencje spadkowe w zużyciu nawozów mineralnych. Powodem jest duży wzrost cen nawozów przy jednoczesnym spadku opłacalności produkcji rolnej i ubożeniu ludności rolniczej.

Infrastruktura w gospodarstwach rolnych.

Wyszczególnienie	Liczba gosp. wyposażonych	% gospodarstw wyposażonych		
		Gmina	Powiat	Województwo
Źródła zaopatrzenia w wodę				
Własne ujęcie:				
- ze studni kopanej	647	47,0	45,6	44,7
- ze studni wierconej	508	36,9	20,3	17,3
Dowożenie spoza gospodarstwa	35	2,5	2,5	2,5
Sieć elektryczna				
- 380 V	773	56,1	55,5	66,6
- 220 V	491	35,7	30,8	20,9
- brak sieci	113	8,2	13,7	12,5
Sposób usuwania śmieci				
- na wysypisko	398	28,9	37,0	46,1
- zag. we własnym zakresie	979	71,1	63,0	53,9
Dostęp do telefonu				
- posiadające telefon	396	28,8	46,0	59,0
- brak telefonu	981	71,2	54,0	41,0

Wyposażenie w infrastrukturę jest niewystarczające. Porównanie ze wskaźnikami dla powiatu chełmskiego i województwa lubelskiego świadczy, że sytuacja w gminie jest zbliżona. Gorsza niż w terenach porównywanych jest sytuacja w zakresie usuwania śmieci i wyposażenia w telefon stacjonarny. Jeżeli chodzi o wyposażenie w telefon, duża część mieszkańców wsi korzysta z telefonii komórkowej.

3.1.5. Obsługa rolnictwa.

Wyposażenie gminy w obiekty obsługi rolnictwa jest niewystarczające. Na skutek dekoniunktury w rolnictwie system obsługi uległ rozpadowi.
Problemem jest tzw. „otoczenie rolnictwa", niezbędne do prawidłowej obsługi i funkcjonowania sektora żywnościowego (skup płodów rolnych, zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego, usługi mechanizacyjne, remontowe i inne).
Jednostki, które jeszcze w latach 90 –tych zajmowały się organizacją zaopatrzenia rolnictwa, skupu, handlu produktami rolnymi i obsługą mechanizacyjną były: Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Rudzie-Hucie i Spółdzielnia Usług rolniczych w Rudzie-Hucie.
Gminna Spółdzielnia „SCH" znajduje się w likwidacji.
Spółdzielnia Usług Rolniczych obecnie nie istnieje. Część budynku administracyjnego zajmuje Zakład Energetyczny, pozostała część jest własnością prywatnej spółki. Mieszkania, które były własnością Spółdzielni, zostały sprzedane. Bazy terenowe Spółdzielni także zostały sprzedane.
Skupem i handlem na terenie gminy zajmują się głównie przedsiębiorcy prywatni.

Skup mleka prowadzi Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Chełmie na punktach skupu w miejscowościach: Ruda-Huta i Leśniczówka.
W zakresie opieki weterynaryjnej gminę obsługuje Lecznica Weterynaryjna w Rudzie-Hucie. W lecznicy znajduje się również punkt inseminacji zwierząt. Budynek lecznicy stanowi własność komunalną gminy.
Obsługę finansową mieszkańców gminy prowadzi oddział Banku Spółdzielczego w Sawinie mający siedzibę w Rudzie-Hucie.
W Urzędzie Gminy zarejestrowane są następujące podmioty gospodarcze, związane z rolnictwem i leśnictwem:

- Sprzedaż nawozów i środków ochrony roślin:
  - Poczekajka - 1
  - Ruda-Huta - 1
- Skup owoców i warzyw:
  - Poczekajka - 1
  - Ruda-Huta - 1
- Usługi kombajnowania:
  - Leśniczówka - 1
  - Ruda-Huta - 1
- Usługi leśne:
  - Poczekajka - 1

W gminie nie wykształciły się jeszcze nowoczesne struktury rynkowe. Powstawanie grup producenckich i ich związków mogłoby przyczynić się do utworzenia rynku pierwotnego produktów rolnych i ogrodniczych.

3.2. Leśnictwo

Powierzchnia pod lasami i zadrzewieniami zajmuje w gminie 2 092 ha, co stanowi 18,6 % obszaru . Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla powiatu chełmskiego (17,1), ale niższa od średniej dla województwa lubelskiego (22,5) i od średniej krajowej (29,3).
Na powierzchnię gruntów pokrytych drzewostanem składa się z 1 916 ha lasów i 176 ha gruntów zadrzewionych i zakrzewionych.
W strukturze własnościowej dominują lasy państwowe, które stanowią 73,4 % ogólnej powierzchni leśnej. Lasy prywatne stanowią tylko 25,1 %, a pozostałe własności (gminne, wspólnotowe) – 1,5 %.

Na 1 mieszkańca gminy przypada 0,433 ha powierzchni leśnych (w woj. lubelskim - 0,258 ha, w kraju – 0,229 ha).
Lasami państwowymi w gminie administruje Nadleśnictwo Chełm poprzez Leśnictwa:

- Świerże	– pow.	887 ha
- Ostrowy	– pow.	427 ha
- Czułczyce	– pow.	146 ha
- Borek	– pow.	80 ha
- Rozkosz	– pow.	18 ha
- Stańków	– pow.	3 ha
Razem		**1 561 ha**

Lasami prywatnymi administruje Starostwo Powiatowe w Chełmie.

Lasy posiadają plany Urządzenia Lasu. w odniesieniu do lasów prywatnych są to Uproszczone Plany Urządzenia Lasu na lata 2000 – 2010.

Średni wiek drzewostanu w gminie wynosi 41 lat. Zasobność drewna na pniu określa się na 152 m^3/ha. Szacowane zasoby surowca drzewnego w całej gminie ocenia się na ok. 318 tys. m^3 .

Lasy pełnią głównie funkcje gospodarcze. Lasy o tej funkcji zajmują w gminie w lasach państwowych 1 071 ha (68,6 %). Lasy ochronne (wodochronne) zajmują 490 ha (31,4 %).

Pozyskanie drewna z lasów w ostatnich 4 latach wyniosło ogółem 14.438 m^3 i z lasów prywatnych – 1.288 m^3 .

Pozyskanie drewna w poszczególnych latach obrazuje poniższa tabela.

(w m^3)

Rok	Lasy państwowe	Lasy prywatne	Razem
2000	1.670	230	1.900
2001	3.800	346	4.146
2002	2.990	521	3.511
2003	4.390	491	4.881
Ogółem	**12.850**	**1.588**	**14.438**

Zalesienia i odnowienia drzewostanów w lasach państwowych i prywatnych na terenie gminy w okresie 4 lat objęły następujące obszary:

(w ha)

Rok	Lasy państwowe		Lasy prywatne		Razem	
	zalesienia	odnowienia	zalesienia	odnowienia	zalesienia	odnowienia
2000	5.98	6.18	15.0	-	20.98	6.18
2001	0.18	4.95	27.4	-	27.58	4.95
2002	0.19	10.62	13.2	-	13.39	10.62
2003	0	6.00	6.4	1	6.40	7.00
Ogółem	6.35	27.75	62.0	1	68.35	28.75

Zalesiono łącznie 68.35 ha, odnowiono 28.75, przy czym zalesienia prowadzono w większej skali w lasach prywatnych a odnowienia drzewostanów – w lasach państwowych.

Lasy w gminie charakteryzują się różnorodnością siedliskową i stanowią istotne węzły systemu ekologicznego województwa lubelskiego.

3.3. Ocena uwarunkowań gospodarowania zasobami rolnymi i leśnymi.

Z oceny stanu istniejącego wynika, że problemy rozwoju funkcji rolniczej w gminie są następujące:

- niska jakość gleb, kompleksy o niskiej przydatności rolniczej zagrożone marginalizacją,
- duży udział (powyżej 50 % U.R.) gleb kwaśnych, wymagających wapnowania,
- niekorzystna struktura agrarna: duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych, wysoki udział gospodarstw małych i średnich, występowanie tzw. „szachownicy pól"; wymaga to przeprowadzenia prac scaleniowo – wymiennych,
- wysoki wskaźnik zatrudnienia w rolnictwie, brak alternatywnych miejsc pracy w gminie i regionie,
- niskie kwalifikacje zawodowe rolników, co utrudnia proces przebudowy gospodarki rolnej i jest barierą efektywności i inicjatyw rozwojowych gospodarstw,
- bariera kapitałowa, wynikająca z niskiej opłacalności produkcji rolnej, co uniemożliwią działania inwestycyjne,
- słabo rozwinięte „otoczenie rolnictwa", niezbędne do prawidłowej obsługi i funkcjonowania obszarów wiejskich (skup płodów rolnych, przetwórstwo rolno – spożywcze, zaopatrzenie i obsługa rolnictwa, usługi bytowe).

Zagrożenia rozwoju funkcji rolniczej wynikają z następujących sytuacji:

- brak instrumentów zwiększających dochodowość rolników, nieczytelne i nieefektywne programy wspierania przekształceń w rolnictwie,
- niedostateczne wsparcie finansowe rozwoju pozarolniczych gałęzi gospodarczych w gminie,
- brak zintegrowanego programu rozwoju rolnictwa z polityką rolną Unii Europejskiej,
- procesy integracyjne z Unią Europejską mogą wywołać niekorzystne skutki społeczne i ekonomiczne dla istnienia wielu gospodarstw rolnych.

Możliwości rozwoju gospodarki rolnej i leśnej w gminie są następujące:

- rozwój rolnictwa integrowanego (zrównoważonego, harmonijnego), w którym kładzie się duży nacisk na wykorzystanie czynników biologicznych i środowiskowych,
- zróżnicowana rolnicza przestrzeń produkcyjna stwarza możliwości specjalizacji w produkcji roślinnej (uprawa owoców, tytoniu, ziół) i zwierzęcej (chów trzody chlewnej, drobiarstwo, pszczelarstwo),
- rozwój rolnictwa ekologicznego na obszarach objętych ochroną prawną; bazą tego rozwoju może być urozmaicone i stosunkowo słabo zdegradowane środowisko przyrodnicze,
- prywatna własność ziemi, dająca możliwość szybkiego dostosowania się do gospodarki rynkowej,
- tworzenie grup producenckich i ich związków w celu promocji towarów rolnych,
- tworzenie warunków do przeprowadzenia restrukturyzacji gospodarstw rolnych w celu wykorzystania funduszy pomocowych z Unii Europejskiej,
- objęcie gminy priorytetem zalesień gruntów najsłabszych, nieproduktywnych, jako działanie zapobiegające powstawaniu gruntów marginalnych i zwiększające wskaźnik lesistości gminy,
- wykorzystanie walorów lasów dla promowania rozwoju rekreacji, głównie agroturystyki,

4. Ocena stanu zagospodarowania gminy.

4.1. Struktura funkcjonalna gminy i przestrzenne uwarunkowanie rozwoju.

Gmina Ruda-Huta jest przykładem gminy rolniczej o dużym stopniu złożoności struktury społeczno – gospodarczej i przestrzennej oraz środowiska przyrodniczego.
Główną funkcją gminy jest rolnictwo, uzupełnione do niedawna funkcją dodatkową - przemysłem szklarskim (od kilku lat istniejąca na terenie gminy huta szkła jest nieczynna).
Ponad 70 % mieszkańców gminy związana jest z rolnictwem. Użytki rolne zajmują 73 % powierzchni ogólnej gminy. Grunty klasy I i II na terenie gminy nie występują. Grunty chronione to około 73 % użytków rolnych.
Warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie oceniane są jako średnio korzystne. Występuje duże rozdrobnienie gospodarstw, ponad 83 % to gospodarstwa do 10 ha; w tym do 5,0 ha – 57 %. Średnia wielkość gospodarstwa – 6,8 ha.
Po upadku Państwowych Gospodarstw Rolnych, GS i SKR oraz malejącym rynku pracy w mieście Chełmie, pojawiło się zjawisko bezrobocia. W 2002 r, bez pracy na terenie gminy pozostawało 568 osób.
Zaludnienie gminy na przestrzeni ostatnich 13 lat zmniejszyło się o ponad 320 osób. Niekorzystne zjawiska demograficzne zachodzące w ostatnich latach w kraju i regionie, występują również na terenie gminy. Są to: malejący przyrost naturalny, zmniejszający się udział ludności w grupie wieku przedprodukcyjnego, ujemne saldo migracji.

Układ funkcjonalny gminy kształtuje jej położenie względem ośrodków miejskich (Chełm, Włodawa, Lublin), tras komunikacyjnych, poszczególnych jednostek osadniczych względem siebie, ich nasycenie w usługi i pełnione funkcje.
Przebiegająca przez teren gminy z południa na północ droga powiatowa relacji: Chełm – Wola Uhruska – Włodawa i równolegle do niej linia kolejowa relacji: Chełm – Włodawa dzielą ją na część zachodnią i wschodnią.
W części wschodniej zlokalizowana jest większość jednostek osadniczych z miejscowością Ruda-Huta – pełniącą funkcję ośrodka gminnego. Ośrodek gminny mimo lokalizacji na swoim terenie podstawowych urządzeń i obiektów obsługi mieszkańców gminy, nie jest dostatecznie ukształtowany.
Znaczące miejscowości w tej części gminy to: Ruda-Opalin, Rudka, Hniszów, Żalin, Karolinów i Chromówka; posiadają one tzw. „starą” zabudowę zagrodową wzdłuż ciągów drogowych tzw. – ulicówki
Istniejące w tej części gminy miejscowości w modelu osadnictwa stanowią tzw. wsie podstawowe.
W części zachodniej zlokalizowanych jest kilka miejscowości również przy głównych ciągach drogowych. Są to: Leśniczówka, Poczekajka, Ruda i Iłowa.
W Iłowie znajdują się nieczynne urządzenia i obiekty po byłym PGR (ferma, ujęcie wody, budynek mieszkalny wielorodzinny). Występuje tu również miejscowość Zarudnia z rozproszoną zabudową zagrodową.

Na terenie gminy występują dość liczne ograniczenia rozwoju przestrzennego.
Dużą powierzchnię gminy (2 767 ha) zajmuje Chełmski Park Krajobrazowy (południowo – zachodnia część) wraz z otuliną.
W południowo – zachodniej części gminy na granicy z gminą Chełm występują torfowiska węglanowe – ostoja przyrody CORINE z rezerwatem przyrody „Bagno Serebryskie”.
W części południowo – wschodniej w rejonie Hniszowa występują ostoje ptasie. Obszar gminy leży w zasięgu poleskiego Obszaru Węzłowego o randze międzynarodowej.

Istotne znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym mają występujące na terenie gminy korytarze ekologiczne:

- dolina rzeki Bug – korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim,
- dolina rzeki Uherki – korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący CHPK z ekosystemami doliny Bugu i projektowanym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym,
- dolina rzeki Gdolanka – korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym łączący CHPK z ekosystemami doliny Uherki w południowo – wschodniej części gminy występują kompleksy leśne – rejon wsi Żalin, Dobryłów, Hniszów, Jazików, Miłosław.

Poważnym ograniczeniem rozwoju gminy jest brak (poza miejscowością gminną) urządzeń kanalizacyjnych – oczyszczalni ścieków. Również brak jest sieci gazowej.
Istniejący stan dróg zarówno powiatowych jak i gminnych wymaga rozbudowy i modernizacji (utwardzenia).

4.2. Uwarunkowania komunikacyjne.

4.2.1. Układ drogowy.

Układ komunikacyjny gminy Ruda-Huta tworzą drogi o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy Ruda-Huta przebiega droga zaliczona do kategorii dróg wojewódzkich nr 816 relacji Terespol – Kodeń – Sławatycze – Włodawa – Dorohusk – Horodło – Zosin (granica państwa).
W obszarze gminy długość jej wynosi około 5 km. Droga przebiega przez obszary częściowo zabudowane, posiada nawierzchnię bitumiczną, jezdnię o szerokości 5,5 m.
Pomiar ruchu przeprowadzony w 2000 r. na drogach krajowych i wojewódzkich wykazał wzrost ruchu o około 32 % w porównaniu z rokiem 1995 .
W województwie lubelskim średni dobowy ruch (ŚDR) pojazdów samochodowych na sieci dróg wojewódzkich w 2000 r. wynosił 1 937 pojazdów / dobę, wskaźnik wzrostu 2000 / 1995 wynosi 1,23.
Na drodze nr 816 średni dobowy ruch pojazdów samochodowych wynosił:

w 1995 r.	– 450 p / d
w 2000 r.	– 577 p / d

Na drogach wojewódzkich w 2000 r. zdecydowanie przeważał ruch samochodów osobowych. Udział ruchu samochodów ciężarowych był niewielki. Pojazdy te w znacznie większym stopniu wykorzystują sieć dróg krajowych. Natomiast na drogach wojewódzkich występuje większy udział procentowy ruchu motocykli, autobusów i ciągników rolniczych.
Największy wzrost ruchu zanotowano dla samochodów osobowych (około 41%).

Drogi powiatowe.

Istniejące drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych zapewniają bliskie powiązanie gminy z sąsiednimi gminami, a także lokalne powiązanie wewnątrz gminy obszarów wzajemnie oddalonych.
Łączna długość dróg powiatowych na obszarze gminy wynosi około 58 km, w tym część tych dróg nie posiada nawierzchni utwardzonej i jest ich około 8 km, o nawierzchni utwardzonej 50 km..
Przez obszar gminy przebiegają wymienione poniżej drogi powiatowe:

- Droga powiatowa Nr 1821 L – relacji: Sawin – Ruda, długości około 4,5 km o nawierzchni bitumicznej, parametry klasy „Z" (zbiorcza). W miejscowości Ruda przebiega przez teren zabudowy zagrodowej.
- Droga powiatowa Nr 1822 L – relacji: (droga wojewódzka nr 812) – Sajczyce – Ruda Huta – Żalin – Świerże, długości 13 km, w tym o nawierzchni bitumicznej 12,3 km, gruntowej 0,7 km, klasy „Z" (zbiorcza). Droga krzyżuje się w jednym poziomie z linią kolejową relacji Chełm – Włodawa w miejscowości Ruda Huta. Droga przebiega przez tereny częściowo zabudowane. W miejscowości Ruda Huta posiada przekrój uliczny.
- Droga powiatowa Nr 1823 L – relacji Chełm – Okszów – Ruda – Rudka o długości około 14,8 km o nawierzchni bitumicznej klasy „Z" (zbiorcza). Droga przebiega przez tereny częściowo zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 1828 L – relacji Srebrzyszcze – Leśniczówka długości około 3,3 km o nawierzchni bitumicznej klasy „Z" (zbiorcza). Droga krzyżuje się w jednym poziomie z linią kolejową relacji Chełm – Włodawa.
- Droga powiatowa Nr 1826 L – relacji Leśniczówka – Gdola – Hniszów długości około 14,3 km częściowo utwardzona klasy „Z" (zbiorcza). Droga krzyżuje się w jednym poziomie z linią kolejową relacji Chełm – Włodawa.
- Droga powiatowa Nr 1829 L – relacji Brzeźno – Żalin długości około 1,0 km gruntowa, klasy „Z" (zbiorcza).
- Droga powiatowa Nr 1825 L – relacji Ruda-Huta – Ruda długości około 1,5 km o nawierzchni bitumicznej klasy „Z" (zbiorcza). Droga krzyżuje się w jednym poziomie z linią kolejową relacji Chełm – Włodawa.
- Droga powiatowa Nr 1824 L – relacji Ruda – Rudka długości około 6,5 km, o nawierzchni bitumicznej klasy „Z" (zbiorcza). Droga przebiega przez tereny częściowo zabudowane. Droga krzyżuje się w jednym poziomie z linią kolejową relacji Chełm – Włodawa.

W układzie dróg powiatowych można wyodrębnić dwie grupy dróg z uwagi na ich rangę w obsłudze obszaru gminy a mianowicie:

- drogi służące do połączenia gminy Ruda z sąsiednimi gminami,
- drogi służące do obsługi gminy

Do pierwszej grupy zaliczają się drogi o numerach:

- nr 1821 L – połączenie z gminą Sawin,
- nr 1822 L – połączenie z gminą Dorohusk,
- nr 1823 L – połączenie z gminami Chełm i Wola Uhruska
- nr 1824 L – połączenie z gminą Wola Uhruska

Pozostałe drogi służą do obsługi wewnętrznej gminy.
Stan nawierzchni dróg powiatowych w większości jest zły i nieprzystosowany do występujących obciążeń ruchem.
Drogi powiatowe stanowią uzupełnienie sieci dróg wojewódzkich, a ich zadanie polega na zapewnieniu mieszkańcom gminy właściwej obsługi komunikacyjnej, zarówno w powiązaniach wewnętrznych gminy jak i w powiązaniu z obszarami sąsiednich gmin i miejscowości. Droga wojewódzka i drogi powiatowe stanowią zasadniczy procent sieci drogowej gminy i są podstawowym układem komunikacyjnym. Łączna długość tych dróg wynosi około 63 km, w tym utwardzonych – 55 km.

Drogi gminne.

Bezpośrednią obsługę komunikacyjną wsi i kolonii zapewniają drogi gminne. Łączna długość dróg gminnych wynosi około 62,6 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 13,7 km, gruntowej 48,9 km co daje wskaźnik gęstości w obszarze gminy – 12,17 km/100 km^2.

Zestawienie dróg gminnych:

- nr 10 4395 L – droga gminna 104396 L (Siedliszcze) – Przymiarki – Ruda (droga powiatowa 1823 L).
- nr 10 4530 L – Łukówek (droga powiatowa 1733 L) – Łukówek Kol. – Ruda (droga powiatowa 1821 L).
- nr 10 4901 L – Iłowa (droga powiatowa 1821 L) – Rudnia (droga powiatowa 1821 L).
- nr 10 4902 L – Ruda (droga powiatowa 1823 L) – granica gminy Chełm (Sajczyce).
- nr 10 4903 L – Zarudnia (droga powiatowa 1822 L) – granica gminy Chełm (Sajczyce).
- nr 10 4904 L – Rudka (droga woj. 816) – Sosnowica – Jamne – Marysin (droga woj. 816).
- nr 10 4905 L – Ruda Opalin (droga gminna 10 4909L) - droga powiatowa 0824L.
- nr 10 4906 L – Ruda-Huta (droga powiatowa 1822 L) - Miłosław –Hniszów Kol. (droga powiatowa 1826 L).
- nr 10 4907 L – Rudka (droga powiatowa 1824 L) – Jazików – Żalin (droga powiatowa 1822 L).
- nr 10 4908 L – Ruda-Huta (droga powiatowa 1822 L) –Ruda-Opalin Kol. – Miłosław (droga gminna 10 4906L).
- nr 10 4909 L – Ruda-Huta (droga powiatowa 1822 L) – Ruda-Opalin (droga powiatowa 1824 L).
- nr 10 4910 L – Karolinów (droga powiatowa 1826 L) – Żalin (droga powiatowa 1822L).
- nr 10 4911 L – Żalin Kol. (droga powiatowa 1822 L) droga gminna 10 4912 L.
- nr 10 4912 L – Żalin (droga gminna 10 4910L) – Dobryłów - (droga powiatowa 1822L).
- nr 10 4913 L – Żalin (droga powiatowa 1822 L) – granica gminy Dorohusk.
- nr 10 4914 L – Marynin (droga powiatowa 1823 L) – Chromówka (droga powiatowa 1822L).
- nr 10 4915 L – Ruda Huta (droga powiatowa 1822 L) – Chromówka – Gdola (droga powiatowa 1826 L).

- nr 10 4916 L – (Nowiny) granica gminy Chełm – Gotówka.
- nr 10 4917 L – Gotówka (droga powiatowa 1828 L) – Karolinów (droga powiatowa 1826 L).

Na terenie gminy Ruda-Huta łączna długość dróg wynosi 126 km, utwardzonych 68,7 km w tym:

- droga wojewódzka – 5,0 km utwardzone,
- drogi powiatowe – 58,0 km, w tym utwardzone 50 km,
- drogi gminne – 62,6 km w tym utwardzone 13,7 km.

Wskaźnik gęstości sieci dróg utwardzonych w gminie Ruda-Huta wynosi 61,06 km / 100 km^2 i jest niższy od wskaźnika gęstości w woj. lubelskim, który wynosi 70,81 km/100 km^2.
Gęstość sieci dróg powiatowych w gminie wynosi 44,4 km/100 km^2 i jest wyższy od wskaźnika dróg powiatowych w woj. lubelskim, który wynosi 36,26 km/100 km^2.
Natomiast wskaźnik gęstości dróg gminnych utwardzonych wynosi 12,17 km/100 km^2 i jest niższy niż w woj. lubelskim, który wynosi 21,6 km/100 km^2.

4.2.2. Komunikacja zbiorowa.

Większość dróg utwardzonych pokrytych jest regularną siecią komunikacji zbiorowej obsługiwaną przez PKS Chełm oraz prywatnych przewoźników.
Częstotliwość kursowania autobusów dostosowana jest do potrzeb mieszkańców gminy.
Istniejące regularne linie autobusowe zapewniają w podstawowym zakresie połączenia z większymi jednostkami osadniczymi w gminie oraz ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi.

4.2.3. Układ kolejowy.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa jednotorowa o znaczeniu lokalnym nr 81 relacji: Chełm – Włodawa. Na terenie gminy istnieje stacja kolejowa w Rudzie-Opalin, oraz przystanek w Karolinówce.

4.2.4. Zaplecze motoryzacji.

Dla zaspokojenia potrzeb motoryzacji na terenie Ruda Huta funkcjonuje stacja CPN. W związku z wzrastającym ruchem pojazdów na drogach należy dążyć do uruchomienia nowych punktów zaopatrzenia w paliwo, punktów naprawy i przeglądu pojazdów – stacji obsługi.

4.2.5. Wnioski.

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy i poprawienia jej dostępności oraz zminimalizowanie uciążliwości, należy przyjąć następujące zasady i kierunki działania:

- systematyczna budowa, modernizacja sieci dróg na terenie gminy,
- budowa dróg gminnych pozwalająca mieszkańcom na właściwe wykorzystanie posiadanych środków transportu oraz poprawę dostępu rolników do gruntów ornych i użytków zielonych,

- dla zaspokojenia potrzeb motoryzacji konieczne będzie uruchomienie nowych punktów zaopatrzenia w paliwo – stacji benzynowych, punktów naprawy i przeglądów pojazdów,
- istnienie linii kolejowej i jej przebieg przez obszar gminy należy uznać jako korzystny element mogący przyczynić się do rozwoju gospodarczego gminy.

Komunikacja – zmiana Studium 2023 r.

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Ponadto dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców.

Łączna długość infrastruktury drogowej na terenie gminy wynosi ok. 146 km. Na tę wartość składa się długość dróg trzech kategorii: wojewódzkie, powiatowe i gminne. Główną oś transportową stanowi droga wojewódzka nr 816, która w Planie Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich Województwa Lubelskiego na lata 2012-2020 została zaliczona do dróg wojewódzkich o szczególnym znaczeniu dla obsługi ruchu drogowego i pełni ważną funkcję w ruchu turystycznym.

Infrastrukturę kolejową stanowi linia nr 81 – jednotorowa, niezelektryfikowana, łącząca stację Chełm ze stacją Włodawa. Po przeprowadzeniu modernizacji oraz uzbrojeniu w infrastrukturę turystyczną, w sezonie wakacyjnym (w weekendy) wykonywane są na tej linii przewozy pasażerskie o charakterze turystycznym.

4.3. Uwarunkowania – infrastruktura techniczna.

4.3.1. Zaopatrzenie w wodę.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Ruda Huta, oraz różnego rodzaju instytucji, zakładów i obiektów usługowo – produkcyjnych odbywa się w przeważającej części ze studni głębinowych poprzez zorganizowany system.

<u>Wodociąg grupowy Ruda-Huta.</u>
obejmuje swoim zasięgiem wsie: Ruda-Huta, Ruda-Opalin, Ruda Kol., Ruda, Karolinów, Rudka, Gotówka, Poczekajka, Leśniczówka, Zarudnia, Gdola, Iłowa, Chromówka, Marynin.

Ujęcie wody składa się z dwóch studni głębinowych o głębokości 60,0 m.
Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby w kat. „B" – decyzja U.W w Chełmie z dnia 3.02.1981 r. znak: GT. 8530/4/81 w wysokości Q – 66 m^3/W, przy depresji S = 7,5 m.
Układ wodociągu dwustopniowy.
Stacja wodociągowa wyposażona jest:
- zestaw hydroforowy typu ZHCR (produkcji INSTAL COMPAKT Sp. z o.o. Poznań) o wydajności Q=100 m^3/W i H = 34 m i mocy całkowitej Nc = 20W,
- chloratory typ C–52 – szt. 2,
- zbiorniki wyrównawcze V – 100 m^3 każdy – szt. 2,

Długość sieci wodociągowej około – 74,0 km.

Liczba przyłączy – 829 szt.
powierzchnia terenu ujęcia wody i stacji wodociągowej – 1,01 ha.

Z wodociągu korzysta obecnie około 3 900 osób, tj. 78,5 % mieszkańców gminy.
Dla pokrycia pełnych potrzeb zaopatrzenia mieszkańców w wodę, niezbędna będzie rozbudowa urządzeń stacji wodociągowej do zwiększonej wydajności, oraz wykonaniu nowej (trzeciej) studni głębinowej.
Oprócz ujęcia wody dla potrzeb wodociągu grupowego, na terenie gminy Ruda Huta znajdują się dwie studnie głębinowe – obecnie nieużytkowane.

4.3.2. Usuwanie nieczystości płynnych.

W gminie Ruda-Huta w miejscowości gminnej zlokalizowana została i wybudowana, gminna oczyszczalnia ścieków sanitarnych.
Przepustowość oczyszczalni:
Q_{maxd} - 104,00 m^3/d,
$Q_{śrd}$ - 80,00 m^3/d,

Odprowadzenie oczyszczonych ścieków do rzeki Gdolanki – na które została wydana decyzja (pozwolenie wodno – prawne): ROL – 6223/39/01 z dnia 31.12.2001 r. przez Starostwo Powiatowe w Chełmie.
Skład oczyszczonych ścieków:
BZT_5 – 30,0 mg O_2 / l,
CHZT CR – 150,0 O_2 / l,
Fosfor ogólny – 5,0 mg P / l,
Azot ogólny - 30,0 mg N /l,
Zawiesiny ogólne – 50,0 mg / l.
Oczyszczalnia ścieków typu „BIOKON MU - 100” w skład której wchodzą:
- krata koszowa,
- łapacz piasku,
- przepompownia ścieków surowych, wyposażona w 2 pompy zatapialne typ RPZ 40 – 60 pracujące przemiennie,
- kontener typu „BIOKON” z zespołami napowietrzającymi (szczotkami typu – S.A., SB – SC),
- studzienka na osad z pompą,
- paletka osadowa szt. 4,
- kanał doprowadzający i odprowadzający ścieki.

Pozwolenie wodno prawne do 30.06.2008 r.
Powierzchnia terenu oczyszczalni – 0,28 ha.
Obecnie do oczyszczalni ścieków dopływają ścieki z obiektów użyteczności publicznej:
- szkoła podstawowa, gimnazjum i liceum,
- ośrodek zdrowia,
- lecznica weterynaryjna,
- część mieszkańców Rudy-Huta – ul. Szkolna, Wójtowicza oraz Niepodległości – 460 osób,
- piekarnia,
- apteka,

- obiekty usługowo – handlowe przy ul. Stanisława Wójtowicza, Niepodległości, Szkolnej.

Długość kanałów sanitarnych – 3.10 km.
Liczba przykanalików – 80 szt.
% korzystających z kanalizacji zbiorczej – 7 %

Pozostali mieszkańcy gromadzą ścieki sanitarne w zbiornikach bezodpływowych, a następnie wywożą do gminnej oczyszczalni ścieków w Rudzie-Hucie.
Ponadto na obszarze gminy pracują 22 oczyszczalnie przydomowe.
Kanalizacji deszczowej w gminie Rada-Huta nie ma. Wody opadowe odprowadzane są powierzchniowo do rowów i cieków wodnych bez oczyszczania.

Wodociągi i kanalizacja

Wyszczególnienie	1990	1993	1995	1996	1997	1999	2000	2001	2002	2003
Sieć w km										
wodociągowa	5,7	5,7	5,5	5,1	4,9	47,1	43,4	47,4	47,4	74,0
kanalizacyjna	1,1	1,1	2,3	1,6	1,6	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych										
wodociągowe	84	86	85	84	83	616	616	616	616	829
kanalizacyjne	2	2	11	25	25	78	78	78	78	80
Zużycie wody w gosp. domowych										
w dm^3	30,1	41,0	37,4	30,5	29,0	48,8	48,8	48,8	36,4	23,6
na 1 mieszkańca- m^3	5,8	8,0	7,4	6,0	5,8	9,9	9,9	9,9	7,6	6,4
Zużycie wody -dawne woj. chełmskie na 1 mieszkańca w m^3	30,9	32,7	30,7	29,7	27,7	-	-	-	-	-
J.w. w pow. chełmskim w m^3	-	-	-	-	-	16,0	16,0	15,7	b.d	b.d.
J.w. woj. lubelskie w m^3	-	-	-	-	-	27,1	26,9	26,5	b.d	b.d.
Zużycie wody w kraju na 1 mieszkańca w m^3	68,8	60,7	x	52,6	49,7	45,5	45,5	x	b.d	b.d.

Roczniki statystyczne kraju, województwa, podstawowe dane wg gmin
Informacje z U.G.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna – zmiana Studium 2023 r.

W latach 2005-2020 na terenie gminy Ruda-Huta nastąpił rozwój komunalnej infrastruktury technicznej, zarówno w zakresie infrastruktury wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Znikome zmiany w stanie rozwoju infrastruktury spowodowały, że gmina Ruda-Huta posiada średnio korzystny wynik długości sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej, który w 2020 roku wynosił 9,61% (w 2005 r. i 2010 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 4,11%), przy przeciętnej dla województwa lubelskiego wynoszącej 32,24%, zaś dla powiatu chełmskiego 16,84%.

Źródłem zaopatrzenia w wodę w gminie Ruda-Huta, zarówno gospodarstw domowych, jak i rolnictwa, są wody podziemne. Wody podziemne użytkowych pięter wodonośnych występują w osadach piaszczystych czwartorzędu oraz w szczelinowo – warstwowych utworach górnej kredy. Czwartorzędowy poziom wodonośny ujmowany jest przez większość studni kopanych, występuje na głębokości 9,0 m – 20,0 m. Kredowy poziom wodonośny występuje w szczelinach skał węglanowych mastrychtu górnego (margli i kredy piszącej) na głębokości od 10 – 42 m p.p.t. i głębiej do 70 m. Poziom ten jest ujmowany przez wszystkie studnie głębinowe na terenie gminy. Gmina Ruda-Huta położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Chełm – Zamość, którego zasoby wód kredowych podlegają szczególnej ochronie przed degradacją. Na terenie Gminy Ruda-Huta w roku 2020 zaopatrzenie ludności w wodę prowadził jeden wodociąg zbiorowego zaopatrzenia. Obiekt ten eksploatowany był przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Rudzie-Hucie. Stacja wodociągowa w Rudzie-Hucie jest w stanie zaopatrzyć w wodę komunalną prawie całą gminę. Wodociąg Ruda-Huta pracuje na bazie dwóch studni wierconych o głębokości 60 m i wydajności po 56 m^3/h każda.

Dostęp mieszkańców gminy Ruda-Huta do infrastruktury wodociągowej jest na niezadawalającym poziomie. Zgodnie z danymi GUS, w 2020 roku z sieci tej korzystało 69,4% mieszkańców gminy. Według danych na koniec 2020 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 107,2 km, pozwalając na doprowadzenie wody do 1262 punktów (przyłączy). W okresie 2005-2020 długość sieci wodociągowej wzrosła o 31,8 km, przy jednoczesnym wzroście ilości czynnych przyłączy o 348. Miejscowości zwodociągowane: Chromówka, Gdola, Gotówka, Hniszów, Hniszów-Kolonia, Iłowa, Karolinów, Leśniczówka, Marynin, Marysin, Poczekajka, Ruda, Ruda-Huta, Ruda-Kolonia, Ruda-Opalin, Rudka, Rudka-Kolonia, Zarudnia, Żalin, Żalin-Kolonia. Brak sieci cechuje 3 sołectwa oraz pojedyncze zabudowania na obszarach zabudowy rozproszonej. W gminie Ruda-Huta na potrzeby gospodarstw domowych w 2020 r. dostarczono 88,8 dam^3. Analizując poziom zużycia wody w gminie w okresie 2005 - 2020 r. zauważyć można jego widoczny wzrost. W porównaniu do 2005 roku ilość dostarczanej wody wzrosła o 32,5%. Wynikiem tej sytuacji może być zarówno zwiększenie długości sieci wodociągowej, jak i rosnąca liczba przyłączy. Na przestrzeni lat 2005 – 2020, liczba ludności gminy Ruda-Huta korzystająca z sieci wodociągowej zwiększyła się o 179 osób.

Zdecydowanie mniejszy rozwój infrastruktury technicznej dotyczył budowy nowych odcinków sieci kanalizacyjnej. Długość sieci kanalizacyjnej w 2020 roku na terenie gminy stanowiła zaledwie 10,3 km, pozwalając na odprowadzanie ścieków z 155 przyłączy. Ścieki wytwarzane na terenie jednostki administracyjnej gromadzone są ponadto w 517 podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone są do jednej z oczyszczalni ścieków. W analizowanym czasie wybudowanych zostało 179 oczyszczalni przydomowych, jako alternatywa wobec braku ekonomicznego uzasadnienia

budowy zbiorczej sieci kanalizacyjnej w pozostałej części obszaru gminy Ruda-Huta. W stosunku do roku 2005, liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 75. Stopień skanalizowania gminy, określony wskaźnikiem opisującym udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej, kształtuje się na poziomie 19,9% (w porównaniu do roku 2005 jest to wzrost rzędu 13,5%), co jest wartością znacznie odbiegającą od średniej dla powiatu chełmskiego (28,1%) oraz średniej dla województwa lubelskiego (53,9%).

W gminie Ruda-Huta dotychczas funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna typu BIOKON, eksploatowana przez Zakład Usług Komunalnych w Rudzie-Hucie Sp. z o.o. Oczyszczalnia położona jest w sąsiedztwie Zespołu Szkół w Rudzie-Hucie oraz przepływającej rzeki Gdolanki, która była odbiornikiem ścieków oczyszczonych. Przepustowość oczyszczalni ścieków: o śr. dob.=80 m^3/dobę, max dob.=104,4 m^3/dobę. Od 2020 roku na terenie gminy została oddana do użytkowania nowa oczyszczalnia ścieków z bioreaktorem osadu czynnego o przepustowości 120 m^3/dobę, umożliwiająca w miarę potrzeby dobudowę dodatkowego bioreaktora o przepustowości kolejnych 120 m^3/dobę (będzie realizowana w przypadku rozbudowy sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach gminy) – w sumie docelowa możliwa przepustowość oczyszczalni to 240 m^3/dobę.

Na terenie gminy nie funkcjonuje kanalizacja deszczowa. Wody opadowe i roztopowe są odprowadzane do gruntu, a wody z dróg do rowów odwadniających znajdujących się wzdłuż pasa jezdni.

Mieszkańcy korzystający z instalacji sieciowych w % ogółu mieszkańców w latach 2005-2020.

ROK	SIEĆ WODOCIĄGOWA	SIEĆ KANALIZACYJNA	SIEĆ GAZOWA
2005	60,5	8,7	-
2006	60,7	8,7	-
2007	60,9	8,7	-
2008	61,5	8,7	-
2009	62,3	8,7	-
2010	62,6	8,7	-
2011	66,4	8,7	-
2012	66,4	8,7	-
2013	66,8	11,5	-
2014	68,4	17,3	-
2015	68,7	19,5	-
2016	68,5	19,3	-
2017	68,8	19,6	-
2018	69,0	19,6	-
2019	69,2	19,7	-
2020	69,4	19,9	0,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

4.3.3. Usuwanie nieczystości stałych.

Obecnie na terenie gminy odpady stałe składowane są na wysypisku odpadów w Rudka Kol., które zostało zrealizowane w 1997 r.
Powierzchnia wysypiska – 0,80 ha.
Teren podzielono na dwie kwatery (obecnie zrealizowana jest jedna kwatera), których teoretyczna objętość wynosi około 30,0 tys. m^3.
Wysypisko posiada zabezpieczenie w postaci geomembrany chroniącej glebę i wody podziemne przed zanieczyszczeniem odciekami. Rezerwa terenu pod rozbudowę – 3,0 ha.
Gmina Ruda-Huta posiada program gospodarki odpadami komunalnymi dla całego obszaru gminy, opracowany przez Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Usługowe „inżynieria pro – eko" Spółka z. o.o. w Warszawie.
Program ten zakłada selektywną zbiórkę odpadów, poprzez organizowanie Wiejskich Punktów Gromadzenia Odpadów. Punkty te wyposażone są w zestawy pojemników do selektywnego gromadzenia odpadów stałych, dowożonymi przez mieszkańców.
Obecnie program ten w gminie jest już realizowany.
Powyższe wysypisko wg programu zabezpieczy potrzeby gminy na około 25 lat.

4.3.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia w ciepło mieszkańców gminy Ruda Huta nie ma. Potrzeby cieplne pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła:
Jako paliwa w przeważającej większości stosowany jest węgiel kamienny (paliwo stałe), oraz w sporadycznych przypadkach olej opałowy, bądź gaz.

4.3.5. Zaopatrzenie w gaz.

Obecnie w gminie Ruda Huta nie ma sieci gazowych. Mieszkańcy korzystają z gazu propan – butan w butlach gazowych.
Opracowana została koncepcja programowa gazyfikacji Ruda-Huta przez Biuro Inżynierii Komunalnej s.c. w Lublinie, która zakłada doprowadzenie gazu ziemnego dla potrzeb mieszkańców gminy Ruda-Huta gazociągiem wysokiego ciśnienia jako odgałęzienie projektowanego gazociągu relacji Kamień – Horodyszcze.
W miejscowości Ruda-Huta projektowana jest stacja redukcyjno – pomiarowa pierwszego stopnia. Doprowadzenie gazu do poszczególnych odbiorców – od stacji redukcyjnej siecią średniego ciśnienia.
Ponadto przez obszar gminy przebiegać będzie, dalszy odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia (przedłużenie) do gminy Wola Uhruska.
Wydajność stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia przyjęto – 2.089 N m^3 / h.

Sieć gazowa – zmiana Studium 2023 r.

Przez teren gminy aktualnie przebiega sieć wysokiego ciśnienia oraz zlokalizowana jest stacja redukcyjno-pomiarowa w miejscowości Ruda-Opalin. Brak jest rozwiniętej sieci niskiego i średniego ciśnienia doprowadzającej gaz do poszczególnych odbiorców.

Infrastruktura techniczna (istniejąca i projektowana) na terenie gminy Ruda-Huta.

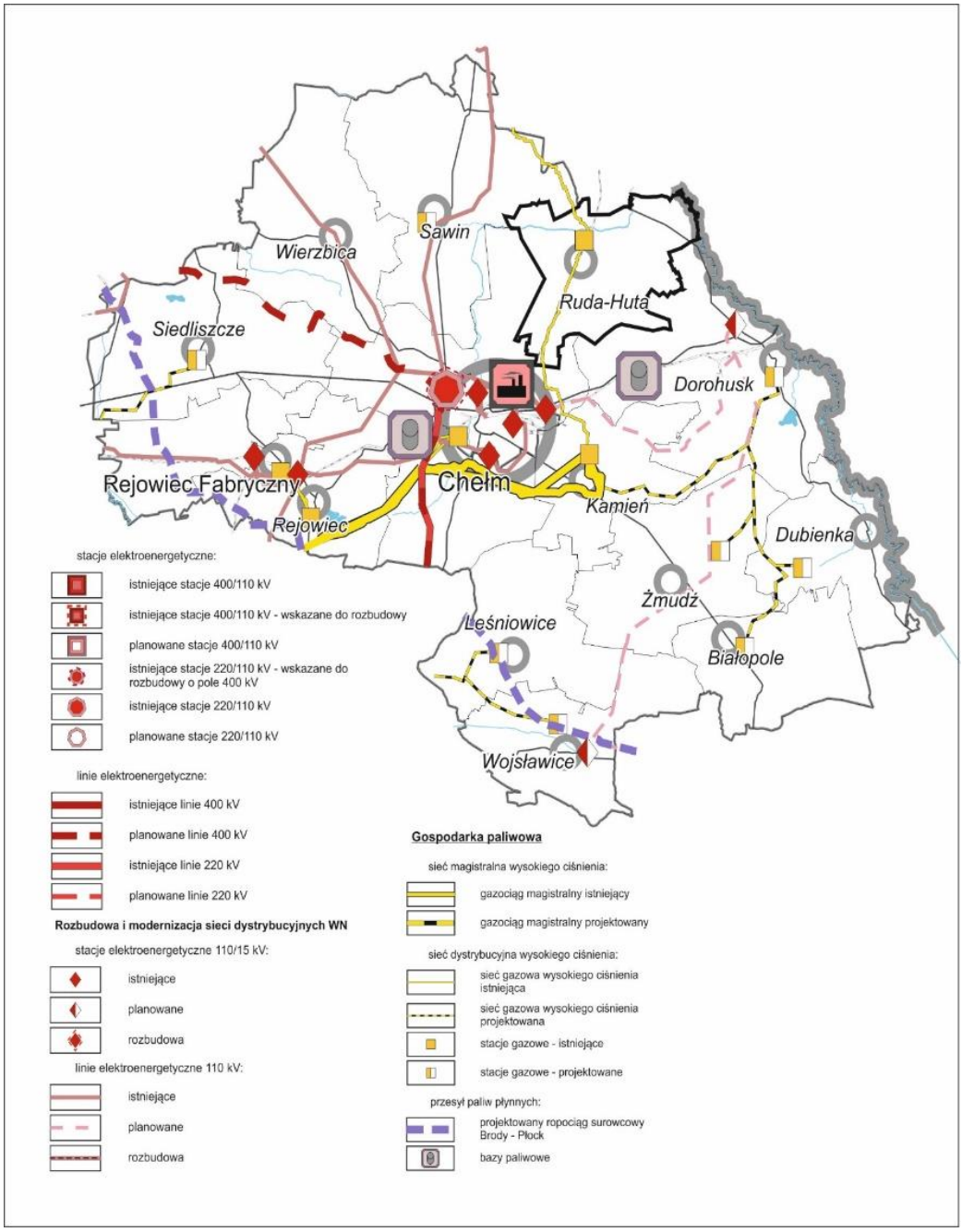

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowaniu Województwa Lubelskiego.

4.3.6. Elektroenergetyka.

Odbiorcy energii elektrycznej Gminy Ruda-Huta zasilani są przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia/15kV/ i stacje transformatorowo – rozdzielcze GPZ: **CPN – RUDA, MAN – RUDA, MAN – BUKOWA i CPN – ŻALIN.** Do sieci magistralnych średniego napięcia łączących powyżej wymienione GPZ- ty podłączone za pomocą linii

odgałęźnych napowietrznych stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których zasilani są odbiorcy na niskim napięciu.

~~Aktualnie na terenie gminy Ruda-Huta są zlokalizowane niżej wymienione urządzenia energetyczne:~~

~~- linie SN – 15 kV długość linii 121 km,~~
~~- stacje transformatorowe 15/0,4 kV 58 szt. (własność ZKE S.A. Zamość),~~
~~- stacje transformatorowe 15/0,4 kV 3 szt. (własność prywatna).~~

Powyżej wymieniony układ sieci oraz jego ilość, który został w ostatnich latach rozbudowany zapewnia obecnie zasilanie podstawowe i rezerwowe odbiorców gminy.
Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesienia, zgodnie z PN – E – 05100 – 1 należy pozostawić pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi ~~WN – 110 kV pas bez zalesienia o szerokości min. 20 m a pod liniami~~ SN – 15 kV bez zalesiania pas o szerokości min. 13 m, a pod liniami napowietrznymi nN oraz liniami kablowymi SN i nN pozostawić bez zalesienia pas o szerokości min. 3,0 m, ~~i nn pas min. 9,3 m umożliwiający dogodny dostęp w celach eksploatacyjnych linii.~~ Dopuszcza się w pozostawionych pasach linii napowietrznych prowadzenie gospodarki leśnej pod warunkiem utrzymania pod linią drzew nie przekraczających wysokości 2 m oraz pozostawienie wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4 m od słupa.

Energetyka i ciepłownictwo – zmiana Studium 2023 r.

Na terenie gminy Ruda-Huta energia elektryczna dostarczana jest odbiorcom przez sieć średniego napięcia SN (15kV) i stacje transformatorowe SN/nN. Sieć napowietrzna i kablowa (SN) zasila stacje transformatorowe SN/nN w wykonaniu słupowym. Sieć niskiego napięcia (nN) stanowią linie napowietrzne oraz kablowe. W zakresie energetyki zakłada się sukcesywną rozbudowę sieci elektroenergetycznych SN i nN, w zależności od potrzeb.

Gospodarka cieplna w gminie opiera się na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Na terenie gminy nie występuje zorganizowany system grzewczy. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się z indywidualnych kotłowni, które w większości opalane są węglem kamiennym i drewnem. Tego typu rozproszone źródła niskiej emisji powodują w okresach grzewczych znaczny wzrost poziomu zanieczyszczeń w powietrzu.

Na terenie gminy Ruda-Huta użytkowane są instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii, głównie słonecznej.

Odnawialne źródła energii na terenie gminy Ruda-Huta.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁO ENERGII	BUDYNKI MIESZKALNE	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	OŚWIETLENIE (LATARNIE)	ŁĄCZNA MOC (MW)
Kolektory słoneczne	707	12	-	2,5738
Kotły na biomasę	53	-	-	1,065
Pompy ciepła	-	8	-	0,442
Ogniwa fotowoltaiczne	-	-	8	0,00304
Turbiny wiatrowe	-	-	3	0,0009
Razem	**760**	**20**	**6**	**4,08474**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ruda-Huta.

Ze względu na potencjalną energię użyteczną, gmina znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się na poziomie 950-1020 kWh/m^2. Jest to obszar o najkorzystniejszych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej oraz o wysokim rocznym promieniowaniu całkowitym powyżej 3800 MJ/m^2. Na terenie gminy realizowane są liczne instalacje wykorzystujące energię słoneczną do wytwarzania ciepła lub energii elektrycznej dla zasilania głównie budynków mieszkalnych.

Na terenie gminy, energia wiatru jest wykorzystywana do zasilania latarni (tzw. latarnie hybrydowe) przy drogach publicznych i innych obiektach użyteczności publicznej.

Na terenie gminy występuje niewielki potencjał w zakresie wykorzystania w celach energetycznych zasobu wód powierzchniowych, w związku z tym brak jest budowli piętrzących, które mogłyby być wykorzystywane na potrzeby małych elektrowni wodnych.

4.3.7. Telekomunikacja.

Na obszarze gminy Ruda-Huta wiodącym operatorem świadczącym usługi telekomunikacyjne dla abonentów telefonii przewodowej jest Telekomunikacja Polska S.A.
Abonenci obsługiwani są przez automatyczną centralę telefoniczną. Z usług telekomunikacji korzysta ok. 550 abonentów. Średni wskaźnik dotyczący telefonizacji dla gminy Ruda-Huta wynosi ok. 90 / 1 000 mieszkańców i jest niższy niż w powiecie chełmskim – 135 / 1 000 M i w województwie lubelskim – 230 / 1 000 M.
W miejscowości Żalin zlokalizowany jest maszt telekomunikacyjny, będący własnością Telekomunikacji Polskiej S.A., który uzupełnia obsługę abonentów telefonii bezprzewodowej.
Tradycyjną łączność telefoniczną zaczyna uzupełniać telefonia komórkowa, chociaż na terenie gminy nie istnieją stacje bazowe telefonii komórkowej. Ustalenie ilości mieszkańców korzystających z aparatów komórkowych nie jest możliwe do ustalenia z uwagi na brak danych statystycznych.
Docelowo należy dążyć do zwiększenia wskaźnika telefonizacji na terenie gminy.

Telekomunikacja i Internet – zmiana Studium 2023 r.

Na przeważającym obszarze gminy Ruda-Huta występują białe obszary NGA, czyli tereny na których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (lub 100 Mb/s w przypadku placówek oświatowych). Mieszkańcy mogą korzystać z oferty w technologii ADSL opartej na miedzianych łączach kablowych (infrastruktura ta pozawala uzyskać maksymalną przepustowość tylko do 10 Mb/s.) oraz z oferty w technologii radiowej:

- 5 GHz, gdzie jest możliwe uzyskanie maksymalnej przepustowości do 30Mb/s,
- 60 GHz, gdzie jest możliwe uzyskanie maksymalnej przepustowości do 300Mb/s.

W bezpośrednim sąsiedztwie siedziby Urzędu Gminy znajduje się światłowodowy węzeł dystrybucyjny, który został zrealizowany w 2015 roku przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej.

4.3.8. Wnioski – infrastruktura techniczna

1. Rozbudowa sieci wodociągowej, w oparciu o program wodociągu dla całej gminy.
2. Budowa obiektów związanych z gospodarką ściekową:
   - oczyszczalnie ścieków grupowe,
   - małe oczyszczalnie przydomowe,
   - oczyszczanie zakładowe.
3. Zapewnieniu pełnej obsługi w zakresie gospodarki odpadami stałymi, ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów.
4. Zapewnienie dostawy gazu sieciowego dla potrzeb mieszkańców gminy, w oparciu o program gazyfikacji gminy (program gazyfikacji w posiadaniu Urzędu Gminy).
5. Zapewnienie energii elektrycznej na terenach przewidzianych pod rozwój gminy.
6. Zwiększenie obsługi telekomunikacyjnej terenu

5. Analiza potencjału gospodarczego gminy.

5.1. Demografia.

Liczba ludności zamieszkałej w gminie Ruda - Huta na koniec 2002 r. wynosiła 4 835 osób, w tym: 2 431 mężczyzn i 2 404 kobiet.
Stanowiło to 6,5 % ludności powiatu chełmskiego i 0,22 % ludności województwa lubelskiego.
W okresie od 1990 r. do 2003 r. liczba ludności zmniejszyła się o 6 %.
Średnia gęstość zaludnienia terenu gminy w 2002 r. wynosiła43 os./km^2. W powiecie chełmskim średnia gęstość zaludnienia w 2002 r. wynosiła 42 os/km^2; w województwie lubelskim 87 os/km^2 a w kraju 122 os/km^2.
W strukturze płci w niewielkim stopniu przeważali mężczyźni. W 2002 r. wskaźnik feminizacji na terenie gminy Ruda-Huta wynosił 99 K/100 M, dla porównania w powiecie chełmskim wskaźnik ten wynosił 102 K/100 M, w województwie lubelskim 106 K/100M, a w kraju 106,5 K/100M.

Szczegółowe dane zawiera tabela poniżej.

Jednostka	**Rok**	**Ludność**				
		Ogółem	**na km ^{2}**	**Mężczyźni**	**Kobiety**	**Kobiety / 100 M**
Gmina Ruda-Huta	1990	5 154	45,6	2 598	2 556	98,4
	1995	5 092	45,0	2 549	2 543	99,8
	2000	4 959	44,0	2 464	2 495	101,2
	2001	4 904	44,0	2 444	2 460	100,6
	2002	4 835	43,0	2 431	2 404	99,0

[12] Demografia - użyte dane liczbowe pochodzą z roczników statystycznych woj. lubelskiego za lata 1990 – 2002 – WUS Lublin.

Powiat chełmski	2001	75 543	42,4	37 368	38 175	102,2
	2002	74 563	42,0	36 880	37 683	102,0
Województwo lubelskie	2001	2 227 574	88,7	1 085 192	1 142 382	105,3
	2002	2 196 992	87,0	1 067 490	1 129 502	106,0
Polska	2001	38 632 453	124,0	18 760 788	19 871 665	105,9
	2002	38 218 531	122,0	18 506 749	19 711 782	106,5

Ruch naturalny i migracyjny ludności.

- liczba zawieranych małżeństw w okresie 1990 – 2002 uległa dość dużym zmianom. W 1990 r. zawarto 62 małżeństwa, w 1995 r. zawarto 27 małżeństw, a w roku 2002 zawarto tylko 24 małżeństwa. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gminy, wskaźnik zawartych małżeństw w 2002 r. wynosił 4,90 i był niższy niż w powiecie chełmskim 5,3 i w województwie lubelskim 5,4. W kraju wskaźnik ten wynosił 5,0 małżeństw na 1 000 mieszkańców.
- liczba urodzeń na terenie gminy Ruda-Huta w latach 1990 – 2002 systematycznie zmniejszała się; w 1990 r. urodziło się 83 dzieci, w 2002 r. tylko 44 dzieci. Wskaźnik urodzeń na 1 000 mieszkańców w1990 r. wynosił 15,60, a w 2002 r. już tylko 8,98. Wielkości te są na poziomie wielkości uzyskanych na terenie powiatu chełmskiego, województwa lubelskiego i kraju,
- liczba zgonów w analizowanym okresie utrzymywała się praktycznie na stałym poziomie z niewielkim wzrostem na koniec 2002 r.
  Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w 1990 r. wynosił 13,00 a w 2002 r. 13,70.
- przyrost naturalny w gminie Ruda-Huta na przestrzeni 12 lat uległ bardzo dużemu spadkowi.
  W1990 r. wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców był dodatni i wynosił 2,60 ‰.
  W 2002 r. wskaźnik przyrostu przybrał wartość ujemną i wynosił (- 4,70 ‰). Spadek przyrostu naturalny odnotowano w całym kraju, województwie i powiecie chełmskim;
- saldo migracji w okresie 1990 – 2002 było ujemne, lecz ulegało systematycznemu zmniejszeniu.
  W 1990 r. saldo migracji na 1 000 mieszkańców gminy wynosiło (-13,20), a w 2002 r już tylko (- 3,52).
  Powyższą tendencję odnotowano zarówno w powiecie chełmskim jak i w województwie lubelskim.

Omówione wyżej zjawiska demograficzne w gminie na tle powiatu chełmskiego, województwa lubelskiego i kraju ilustruje zamieszczona tabela .

Jednostka	Rok	małżeństwa	urodzenia	zgony	przyrost	małżeństwa	urodzenia	zgony	przyrost	Migracje			
										napływ	odpływ	saldo	saldo
		w liczbach bezwzględnych				na 1 000 ludności				w liczbach bezwzględnych			na 1 000 ludności
Gmina Ruda-Huta	1990	62	83	69	14	11,70	15,60	13,00	2,60	62	130	-68	-13,20
	1995	27	78	59	19	5,20	15,20	11,50	3,70	65	77	-12	-2,40
	2000	25	62	61	1	5,02	12,45	12,25	0,20	-	-	-24	-4,82
	2001	18	38	65	-27	3,62	7,64	13,07	-5,43	46	72	-26	-5,30
	2002	24	44	67	-23	4,90	8,98	13,67	-4,69	47	64	-17	-3,52
Powiat chełmski	2000	401	822	986	-164	5,20	10,66	12,79	-2,13	917	1 152	-305	-3,05
	2002	399	723	1 019	-296	5,26	9,53	13,43	-3,90	1 138	1 201	-63	-0,84
Województwo lubelskie	2000	12 561	23 111	23 228	-117	5,6	10,3	10,4	-0,05	23 254	26 336	-3 082	-1,37
	2002	11 842	20 826	22 730	-1 904	5,4	9,4	10,3	-0,86	22 882	26 798	-3 916	-1,78
Polska	2000	211 150	378 348	368 028	10 320	5,5	9,9	9,5	0,3	401 424	421 092	-19 668	-0,5
	2002	191 935	353 765	359 486	-5 721	5,0	9,3	9,4	-0,1	410 149	428 094	-17 945	-0,5

Zmiany ludnościowe – zmiana Studium 2023 r.

Precyzyjne oszacowanie liczby osób zamieszkujących gminę stwarza wiele problemów metodologicznych, z uwagi na brak regulacji oraz formy rejestracji osób zamieszkałych w gminie. Stąd też w zasobie danych, pochodzących z Urzędu Gminy Ruda-Huta oraz Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) mogą wystąpić nieznaczne rozbieżności.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2020 roku na terenie gminy Ruda-Huta zamieszkiwało 4 255 osób, co stanowiło ok. 5,6% populacji powiatu chełmskiego (przy liczbie mieszkańców powiatu wynoszącej 75 463 osób). W porównaniu do roku 2010 odnotowano spadek liczby mieszkańców o 537 osób tj. o 12,6%. Średnioroczny spadek liczby ludności w okresie 2010-2020 wynosił 54 osoby.

Zmiana liczby ludności gminy Ruda-Huta w latach 2010-2020.

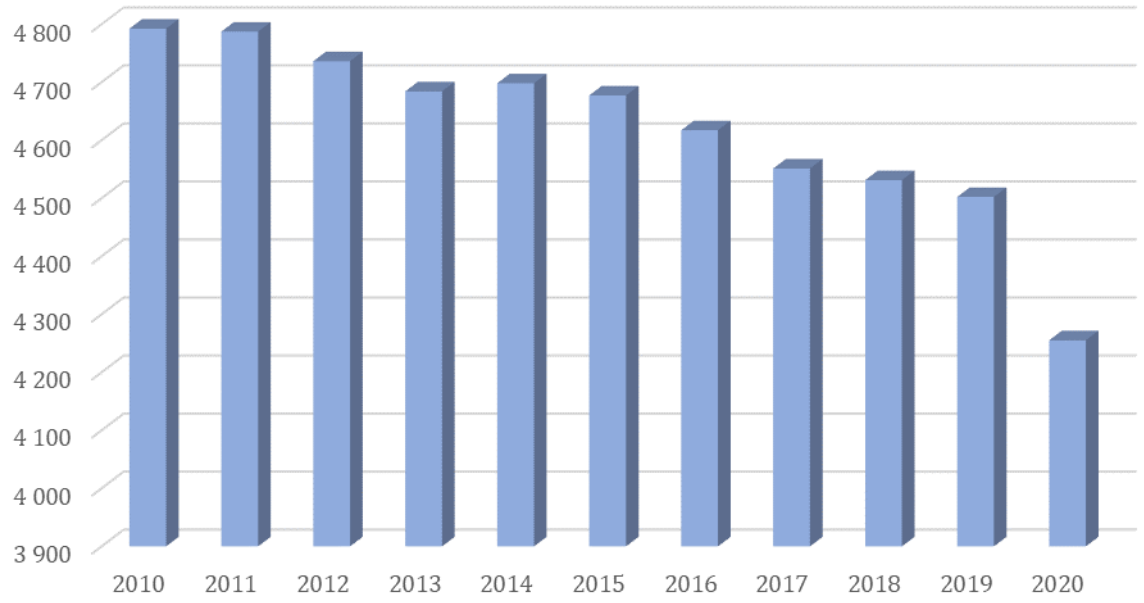

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Spośród 4255 mieszkańców zamieszkujących gminę, 50,5% stanowili mężczyźni (2147), a 49,5% kobiety (2108). Od 2010 roku liczba kobiet zbliżyła się do liczby mężczyzn. Gminę Ruda-Huta charakteryzuje niski wskaźnik zaludnienia - 38 osób/km^2 w 2020 roku. Oznacza to, że gęstość zaludnienia jest niższa zarówno od średniej dla powiatu chełmskiego - 41 os./km^2 jak i od średniej dla regionu lubelskiego - 83 os./km^2. Wśród gmin wiejskich powiatu, gmina Ruda-Huta ze wskaźnikiem rzędu 38 os./km^2 zajmuje wysoką 5 pozycję pod względem gęstości zaludnienia oraz należy także do średnio zaludnionych gmin województwa lubelskiego (63 pozycja na 165 pozycji wśród gmin wiejskich).

Dynamika zmian liczby ludności kształtowana jest pod wpływem procesów demograficznych tj.: przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrówkowego (migracyjnego). Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez

urodzenia i zgony. Analizując przyrost naturalny, od kilku lat zaobserwowano utrzymujące się negatywne trendy. W analizowanym okresie, corocznie odnotowywano przewagę zgonów nad urodzeniami, co w konsekwencji dało ujemną wartość przyrostu naturalnego. W latach 2010-2020 średnioroczny przyrost naturalny był ujemny i wynosił - 21 osób, co wynikało ze średniej liczby urodzeń wynoszącej - 42 dzieci w jednym roku oraz średniej liczby zgonów wynoszącej średnio - 63 osób. Niekorzystne tendencje potwierdzają wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 osób. Wskaźnik przyrostu naturalnego dla gminy Ruda-Huta roku 2020 kształtował się na poziomie -8,4‰. Obserwowany na przestrzeni lat ruch demograficzny wpływa na potencjał biologiczny tj. współczynnik dynamiki demograficznej. W analizowanym okresie stosunek liczy urodzeń do liczby zgonów był niższy od 1,00, za wyjątkiem 2014 roku. Z punktu widzenia kierunków i możliwości rozwojowych gminy Ruda-Huta potencjał ludnościowy jest niski ze względu na ciągły ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Ruch naturalny w gminie Ruda-Huta, w latach 2010 – 2020.

ROK	RUCH NATURALNY		LICZBA LUDNOŚCI	WSPÓŁCZYNNIK DYNAMIKI DEMOGRAFICZNEJ	PRZYROST NATURALNY	WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO
	URODZENIA	ZGONY				
2010	50	78	4792	0,64	-28	-5,8
2011	56	58	4787	0,97	-2	-042
2012	50	78	4736	0,64	-28	-5,9
2013	36	75	4684	0,48	-39	-8,3
2014	53	49	4698	1,08	4	0,9
2015	40	57	4677	0,70	-17	-3,6
2016	37	71	4617	0,52	-34	-7,4
2017	33	66	4551	0,50	-33	-7,3
2018	38	48	4531	0,79	-10	-2,2
2019	36	43	4502	0,84	-7	-1,6
2020	32	69	4255	0,46	-37	-8,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura wieku ludności.

Wzajemne proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi ludności w gminie świadczą o jej kondycji demograficznej.
Zmiany w strukturze wieku ludności gminy Ruda - Huta mają podobne tendencje co zmiany zachodzące w kraju czy regionie.
W latach 1990 – 2002 odnotowano w strukturze wieku ludności następujące zjawiska:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0 -18 lat) w liczbie ogólnej mieszkańców gminy zmniejszył się z 28,0 % w roku 1990 do 23,8 % w roku 2002 i wielkość ta była niższa niż w powiecie chełmskim25,2 %.
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym (60 lat kobiety, 65 lat mężczyźni) w ogólnej liczbie ludności gminy w analizowanym okresie uległ niewielkiemu spadkowi. W 1990 udział ten wynosił 19,3 % a w 2002 r. 18,5 % i był wyższy od wielkości odnotowanych w powiecie chełmskim i województwie lubelskim.

- indeks starości (stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym) wzrósł z 0,69 w roku 1990 do 0,78 w 2002 r.

Powyższe dane świadczą o tym, że również w gminie Ruda - Huta, podobnie jak w całym regionie, następuje proces starzenia się społeczeństwa.

Udział ludności w wieku produkcyjnym (18 ÷ 64 lat mężczyźni i 18 ÷ 54 lat kobiety) w ogólnej liczbie ludności gminy zwiększył się z 52,7 % w roku 1990 do 57,7 % w 2000 roku. Udział tej grupy ludności był wyższy niż w powiecie chełmskim 56,9 %, ale niższy niż w województwie lubelskim 59,9 % i kraju 62,2 %.

Jednocześnie odnotowano w tej grupie wiekowej ludności większy udział ludności w wieku powyżej 45 roku życia tj. w wieku niemobilnym.

Biorąc pod uwagę płeć, stwierdzić należy, że w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym liczba kobiet jest mniejsza 10 ÷ 20 % niż mężczyzn. Natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet jest dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

Szczegółowe informacje o strukturze wiekowej ludności gminy zawiera tabela poniżej.

Jednostka	**Rok**	**Ludność w wieku**						**Współ. obciąż. ekonom.**
		przedprodukcyjnym		**produkcyjnym**		**poprodukcyjnym**		
		w l,b	**w %**	**w l,b**	**w %**	**w l,b**	**w %**	
Gmina Ruda-Huta	1990	1 444	28,0	2 716	52,7	994	19,3	89,80
	1995	1 398	27,5	2 691	52,8	1 003	19,7	89,20
	2000	1 219	24,6	2 768	55,8	972	19,6	79,20
	2001	1 181	24,1	2 782	56,7	940	19,2	81,80
	2002	1 151	23,8	2 789	57,7	895	18,5	73,40
Powiat chełmski	2000	20 014	26,4	41 869	55,3	13 824	18,3	80,8
	2002	18 809	25,2	42 401	56,9	13 353	17,9	75,9
Województwo lubelskie	2000	562 445	25,2	1 313 125	58,8	356 484	16,0	70,0
	2002	522 714	23,8	1 317 597	59,9	356 684	16,2	66,7
Polska	2000	9 313 255	24,1	23 650 257	61,2	5 680 699	14,7	63,4
	2002	8 663 685	22,7	23 789 807	62,2	5 765 039	15,1	61,0

Struktura wieku mieszkańców – zmiana Studium 2023 r.

W ocenie potencjału społeczno-gospodarczego i demograficznego gminy służącemu określeniu jej dalszych perspektyw rozwojowych niezbędny jest podział ludności według wieku oparty na przesłankach społeczno-ekonomicznych, w ramach którego wyodrębnia się trzy duże grupy wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0–17 lat), produkcyjny (18–59 lat kobiety, 18–64 lata mężczyźni) i poprodukcyjny (60 i więcej lat kobiety, 65 i więcej lat mężczyźni). Analizując strukturę wiekową ludności można zauważyć utrzymującą się, zdecydowaną przewagę udziału osób w wieku produkcyjnym w stosunku do pozostałych ekonomicznych grup wiekowych (w 2010 r. – 62%; w 2020 r. – 60%). Ludność ta odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Zjawiska demograficzne najsilniej oddziałują na gospodarkę właśnie przez liczbę i strukturę ludności w tym wieku, z uwagi na fakt, iż liczebność tej populacji określa wielkość potencjalnych zasobów pracy, te zaś z kolei rozmiary zatrudnienia. Bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 9,6% (z 21% w 2010 r. do 19% w 2020 r.), zaś ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 23,5% (z 17% w 2010 r. do 21% w 2020 r.), co może świadczyć o postępującym starzeniu się społeczeństwa gminy.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Ruda-Huta, w latach 2010-2020.

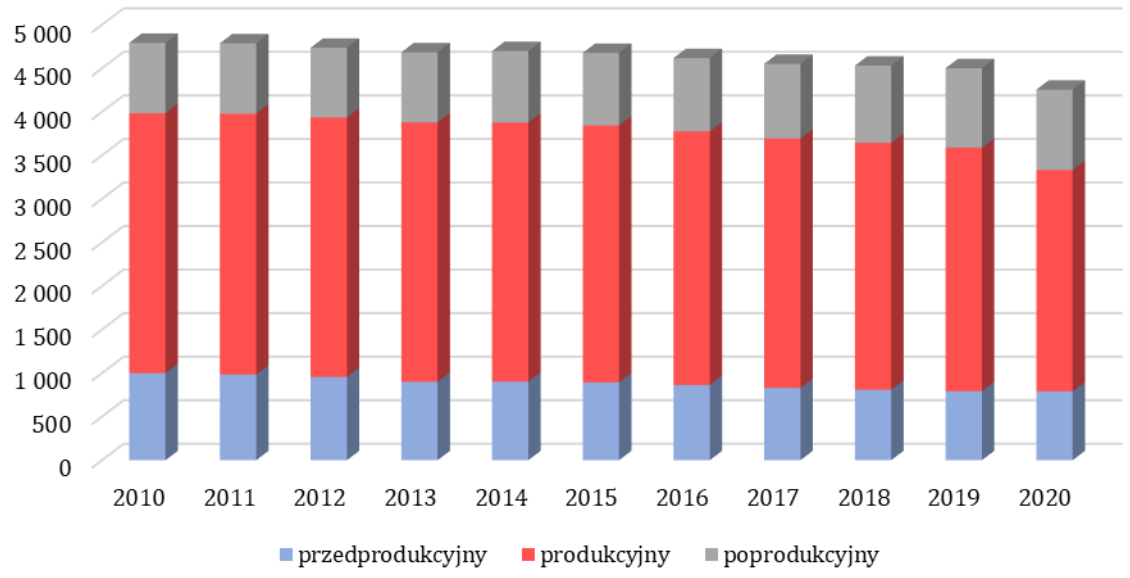

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Średni wiek ludności gminy w 2020 r. wynosił 41,1 lat (średni wiek kobiet – 42,7, mężczyzn – 39,5) i był nieznacznie wyższy od średniej zarówno dla województwa lubelskiego – 42,6 lat, jak i dla kraju – 42,2 lat.

W gminie Ruda-Huta występuje bardzo duże zróżnicowanie ilościowe pomiędzy płciami w określonych latach. Wskaźnik feminizacji w gminie w 2020 roku wynosił 100 kobiet na 100 mężczyzn. Głównym czynnikiem wpływającym na wysoką liczbę kobiet

w starszej grupie wiekowej jest niższa przeciętna długość życia mężczyzn (w 2020 roku przeciętna długość życia mężczyzn w Polsce wyniosła 72,6 roku, natomiast kobiet – 80,7 roku). Mając na celu zachowanie właściwej struktury demograficznej gminy, szczególną uwagę zwrócono na grupę wiekową – wiek produkcyjny mobilny tj. najkorzystniejszą grupę dla prokreacji. W tym aspekcie, stosunek liczby kobiet i mężczyzn jest także niekorzystny. W 2020 roku na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet.

Migracje ludności.

Od początku lat 60 – tych na wsi polskiej obserwowano silny ruch migracyjny ze wsi do miast. Przyczyną tego zjawiska były zmieniające się warunki życia w miastach: powstające zakłady przemysłowe, stwarzające miejsca pracy dla tysięcy osób, wzrastająca rola wykształcenia dostępność do usług, dostęp do służby zdrowia, dóbr kultury i rekreacji oraz atrakcyjny szczególnie dla młodych ludzi „nowoczesny" styl życia.
Dla mieszkańców gminy Ruda - Huta takim miastem był Chełm, Włodawa czy Lublin.
Dynamika migracji osłabła w latach 80-tych i 90 –tych i trwa do dzisiaj, ze względu na kryzys gospodarczy przez jaki przechodzi Polska.
Saldo migracji w gminie Ruda - Huta na 1 000 mieszkańców w 1990 r. wynosiło (-13,20), a w roku 2002 (-3,52).
Analizując zjawisko migracji w skali makroekonomicznej należałoby ocenić je pozytywnie ze względu na fakt, że wpływało ono na zmianę struktury zatrudnienia – szczególnie w rolnictwie.
Z drugiej jednak strony należy wziąć pod uwagę iż emigrowały najbardziej młode roczniki a wśród nich jednostki o wysokich kwalifikacjach. Dlatego z punktu widzenia gminy, zjawisko ujemnego salda migracji wypada ocenić negatywnie.

Migracje w gminie Ruda - Huta, choć miały niewielki wpływ na liczbę ludności, to generalnie wywierają wpływ na strukturę ludności wg wieku i płci oraz na stosunki zawodowe, zdrowotne, kulturalne i społeczne.

Migracje – zmiana Studium 2023 r.

Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na rozwój ludności jest ruch migracyjny, który wpływa nie tylko na liczebność populacji, ale także na jej rozmieszczenie. W gminie Ruda-Huta saldo migracji na pobyt stały w latach 2010 – 2020 wykazywało wartości ujemne świadczące o odpływie ludności z terenu gminy. Precyzyjne oszacowanie poziomu migracji może stwarzać jednak problemy metodyczne, np. ze względu na braki w rejestrze zmian miejsca zamieszkania. W całym analizowanym okresie, w gminie Ruda-Huta utrzymuje się ujemne saldo ruchu wędrówkowego (migracyjnego), co oznacza, iż liczba osób emigrujących na stałe z gminy była wyższa aniżeli liczba osób osiedlających się w jej granicach. W latach 2010-2020 na terenie gminy zameldowało się łącznie 411 osób, a wymeldowało się 493 osoby, co w okresie analizy dało saldo migracji dla całej gminy w wysokości -82 osoby. Najniższe saldo migracji zanotowano w 2017 roku (-9,8‰) oraz w roku 2012 (-3,8‰). Współczynnik migracji w 2020 roku wynosił -2,6‰ i wartość ta jest niższa niż saldo migracji w powiecie chełmskim, które wynosiło -1,6‰ oraz wyższe niż w województwie lubelskim -2,6‰. W roku 2020 na teren gminy było 5 zameldowań

z zagranicy przy jednoczesnym 1 wymeldowaniu, co dało współczynnik migracji zagranicznych wynoszący 0,94‰.

Migracje na pobyt stały i saldo migracji w latach 2010-2020.

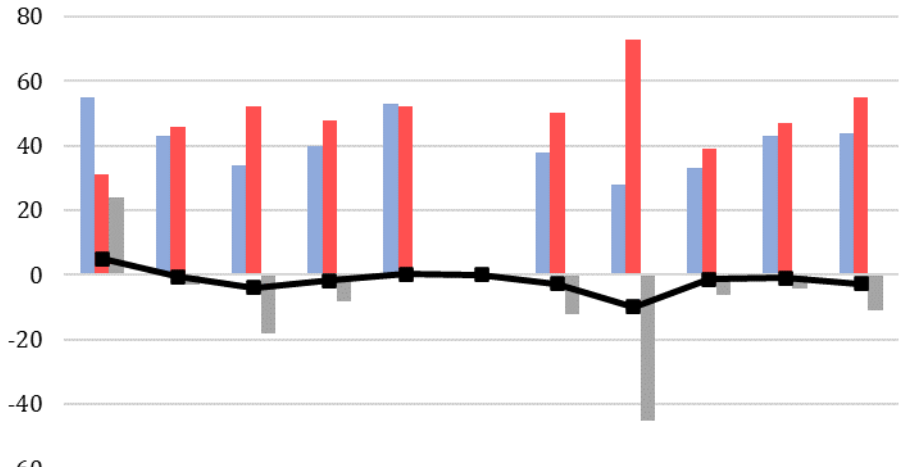

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania	55	43	34	40	53	0	38	28	33	43	44
wymeldowania	31	46	52	48	52	0	50	73	39	47	55
saldo migracji	24	-3	-18	-8	1	0	-12	-45	-6	-4	-11
współczynnik migracji	5,0	- 0,6	- 3,8	- 1,7	0,2	0	- 2,6	- 9,8	- 1,3	- 0,9	- 2,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2010 – 2020 zameldowania w gminie osób pochodzących z miast (221 osób) były niższe niż wymeldowania mieszkańców z gminy do miast (258 osób). Należy tym samym zaznaczyć, że przedstawione dane nie oddają w pełni rzeczywistej wartości, określającej ruch migracyjny. Nie uwzględniają migracji czasowych na tle zarobkowym czy edukacyjnym. Nie wszyscy z tych mieszkańców decydują się na wymeldowanie. Niektórzy z nich wyjeżdżają tylko na określony czas, spędzając pozostałą część roku na swoim obszarze zameldowania.

Niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania w gminie potencjalnie sprzyjają osiedlaniu się ludności w granicach gminy. Do znacznego zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy przyczyni się niewątpliwie także rozbudowywana infrastruktura techniczna. Dlatego też, dalszy rozwój gminy zależeć będzie od podniesienia poziomu atrakcyjności, warunkującej napływ nowych mieszkańców. Z uwagi na młody wiek migrantów, wpłynęłoby to korzystnie nie tylko na strukturę wieku, ale także na wielkość wskaźnika przyrostu naturalnego. Dlatego też, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających zarówno do stworzenia miejsc pracy, ale także warunków mieszkaniowych, opieki nad dziećmi oraz możliwości rozwoju osobistego i atrakcyjnego spędzania wolnego.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy.

Istotnym elementem świadczącym o kondycji społeczeństwa gminy jest jego wykształcenie.

Wykształcenie jest motorem rozwoju społecznego, mając wpływ na wszystkie aspekty funkcjonowania społeczności lokalnych, szczególnie niewielkich.

Na tle gmin wiejskich województwa lubelskiego i kraju, poziom wykształcenia mieszkańców gminy Ruda-Huta w 2002 r. ilustruje tabela poniżej.

Lp.	Wykształcenie	% ludności w wieku 13 lat i więcej		
		Gmina Ruda-Huta	Gm. wiejskie woj. lub.	Gm. wiejskie w kraju
1.	Wyższe	2,0	3,8	4,3
2.	Średnie i policealne	19,1	21,8	22,5
3.	Zasadnicze zawodowe	23,9	23,6	29,2
4.	Podstawowe	49,0	42,8	38,3
5.	Niepełne podstawowe	6,0	8,0	5,7

Analiza poziomu wykształcenia ludności gminy wskazuje na jego niski poziom. Ponad 55 % ludności posiada wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe.
Liczba ludności gminy z wykształceniem wyższym jest ponad dwukrotnie niższa niż w gminach wiejskich w kraju.
Najbardziej zbliżona do wskaźników wojewódzkich i krajowych jest grupa ludności z wykształceniem średnim i policealnym.
Liczba ludność posiadająca wykształcenie zasadnicze zawodowe, dorównuje liczbie ludności w gminach wiejskich województwa lubelskiego, ale jest o 5 punktów niższa niż ludność z tym wykształceniem w gminach wiejskich w kraju

Uwarunkowania demograficzne.

Prawidłowy długofalowy rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w zjawiskach demograficznych.
Transformacja ustrojowa, jaka dokonała się w ostatnich latach w Polsce zakłóciła ustalone wieloletnie tendencje przekształceń demograficznych.
Aby gmina mogła się prawidłowo rozwijać konieczne jest stałe odmładzanie populacji gminy, czyli zachowanie odpowiedniej dynamiki procesu zastępowalności pokoleniowej (reprodukcji).
Na proces ten zasadniczy wpływ ma przyrost naturalny. Wskazuje on na aktywność demograficzną populacji.
Urodzenia są najważniejszym i największym składnikiem ruchu naturalnego ludności.
Sytuacja demograficzna gmin wiejskich lubelszczyzny, prezentuje się bardzo niekorzystnie na tle kraju..
Już od początku lat 90-tych wiele gmin województwa lubelskiego miało ujemny przyrost naturalny.
Średnia przyrostu naturalnego dla województwa lubelskiego osiągnęła w 2002 r. wartość (-0,9 ‰), powiatu chełmskiego (-3,90 ‰), gminy Ruda - Huta (- 4,9 ‰).
Należy się spodziewać dalszego spadku przyrostu naturalnego w latach następnych, pomimo, że w wiek reprodukcyjny weszły roczniki wyżu demograficznego z lat 70 i 80 –tych.
Na poziom przyrostu naturalnego w latach następnych zasadniczy wpływ będzie miała: liczba zawartych małżeństw, liczba i struktura kobiet w grupie wieku rozrodczego (15 - 49 lat).

Liczba zawartych małżeństw w gminie Ruda - Huta w 2002 r na 1 000 mieszkańców wynosiła 4,90 i była niższa niż w powiecie chełmskim i w województwie lubelskim (5,3). Zmniejsza się również dzietność rodzin w gminie.
Uwarunkowane to jest zapewne czynnikami kulturowymi, jak również pogarszającą się sytuacją ekonomiczną na wsi. Oprócz ruchu naturalnego, ważnym czynnikiem warunkującym zmiany w stanie, rozmieszczeniu i strukturze ludności jest ruch migracyjny. Jak to wcześniej stwierdzono saldo migracji w gminie Ruda - Huta od lat jest ujemne.
Reasumując stwierdzić należy, że elementami warunkującymi dalszy rozwój gminy w dziedzinie demografii są:

- ujemny przyrost naturalny,
- spadek liczby ludności gminy w tym głównie w wieku przedprodukcyjnym,
- niski stopień wykształcenia ludności gminy,
- ujemne saldo migracji

5.2. Rynek pracy.

Podstawowym źródłem zatrudnienia dla mieszkańców gminy są indywidualne gospodarstwa rolne, w których pracuje ok. 75 % osób w wieku produkcyjnym.
Na terenie gminy nie ma większych zakładów produkcyjnych.
Część ludności prowadzi drobną działalność gospodarczą, produkcyjną, handlową i usługową. Część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie w jednostkach oświaty, zdrowia i administracyjno – finansowych. Niewielka liczba mieszkańców dojeżdża do pracy poza teren gminy. Zatrudnienie poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi w gminie Ruda - Huta przedstawia tabela poniżej.

Rok	**Ogółem**	**Z liczby zatrudnionych ogółem**		
		przemysł, budownictwo	**Usługi rynkowe**	**usługi nierynkowe**
1998	262	92	55	98
1999	261	78	54	119
2000	241	83	40	104
2001	214	78	27	92
2002	203	78	19	106

Stosunkowo niska liczba pracujących w gminie Ruda-Huta poza rolnictwem świadczy o niskiej aktywności ekonomicznej ludności.
Bardzo wysoki udział sektora rolnego – 75 % w strukturze zatrudnienia a jednocześnie niski udział pracujących poza rolnictwem – 7 % oraz relacja zatrudnionych w sektorze usług do zatrudnionych w sektorze przemysłu i budownictwa wskazują na rolno – usługowy charakter rynku pracy w gminie.
Ocena stopnia zaspokojenia potrzeb na instytucje, zakłady i punkty usługowe, z których korzystają mieszkańcy gminy wskazuje, że jest on niewystarczający.
Brak jest usług bytowych takich jak: zakłady rzemiosła (fryzjer, szewc, krawiec), brak jest sklepów z zaopatrzeniem w artykuły gospodarstwa domowego, zakładów naprawy sprzętu RTV i AGD.
Na terenie gminy brak jest zakładów przetwórstwa płodów rolnych, punktu skupu; w niewielkim zakresie świadczone są usługi gastronomiczne.

Występujące na terenie poszczególnych wsi elementarne usługi, posiadają formę rozproszoną a swoim usytuowaniem nawiązują do istniejącej zabudowy

W celu zmiany niekorzystnych proporcji w strukturze zatrudnienia powinny być podjęte działania skierowane na szybki wzrost gospodarczy oraz kształtowanie nowoczesnej struktury rynku pracy w gminie.

Należy dążyć do zmniejszenia udziału zatrudnienia bezpośrednio w rolnictwie.

Podstawowym źródłem miejsc pracy winna być działalność pozarolnicza, mała i średnia przedsiębiorczość nastawiona na wykorzystanie miejscowych zasobów oraz szeroko rozumiana sfera usług.

Powinien nastąpić wzrost podaży miejsc pracy w działach gospodarki bardziej dochodowych: przemysłu, budownictwa, usług rynkowych.

5.3. Bezrobocie.

Rynek pracy w gminie Ruda - Huta nie pokrywa zapotrzebowania lokalnej społeczności. W okresie transformacji gospodarki (po1990 r.) pojawiło się bezrobocie. To charakterystyczne zjawisko dla tego okresu jest poważnym problemem na obszarze gminy.

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym nie tylko dla osób nim dotkniętych, lecz odbija się na funkcjonowaniu całej społeczności gminy.

Trwały brak pracy ma decydujący wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Symptomem tego zjawiska na terenie gminy jest narastanie takich problemów jak ubóstwo, problemy zdrowotne, patologie społeczne itd.

Rejestracja bezrobocia rozpoczęła się od 1991 r. i wynosiła w gminie 203 osoby tj. 7,6 % liczby ludności w wieku produkcyjnym. Do roku 1995 bezrobocie systematycznie wzrastało.

W latach 1996 – 1997 odnotowano tendencje spadkowe liczby bezrobotnych. W tym czasie miały miejsce zmiany przepisów prawnych związanych ze zjawiskiem bezrobocia.

Rok 1998 i następne lata to ponowny wzrost liczby bezrobotnych. Sytuacja ta była pochodną wprowadzenia czterech reform społecznych: służby zdrowia, systemu ubezpieczeń społecznych, edukacji oraz administracji.

Jak wynika z danych statystycznych, zamieszczonych w tabeli poniżej, w 2003 r. liczba bezrobotnych wynosiła 638 osób, co stanowiło 22,3 % ludności w wieku produkcyjnym a 12% ludności ogółem. Jest to wskaźnik dużo większy od wskaźników w powiecie chełmskim i województwie lubelskim.

[13] Bezrobocie – Dane pochodzą z Powiatowego Urzędu Pracy za lata 1991 - 2003

Jednostka	Rok	Ogółem bezrobotni	Wskaźnik bezrobocia	Absolwenci bezrobotni	Pozostający bez prawa do zasiłku	Pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok
Gmina Ruda-Huta	1991	203	7,6	x	x	x
	1992	238	8,8	x	x	x
	1993	352	13,1	x	x	x
	1994	373	13,8	x	x	x
	1995	452	16,8	x	x	x
	1996	419	15,6	x	x	x
	1997	352	13,2	x	x	x
	1998	398	14,8	17	299	x
	1999	479	17,4	26	364	232
	2000	540	19,5	29	434	287
	2001	596	21,4	19	503	346
	2002	568	20,4	29	481	326
	2003	638	22,3	39	573	381
Powiat chełmski	2000	6 230	14,9	308	5 044	3 142
	2001	7 122	16,8	332	5 716	3 655
	2002	7 353	17,3	292	6 051	3 800
	2003	7 945	18,3	334	6 917	4 424
Województwo lubelskie	2000	159 700	12,2	x	x	x
	2001	178 980	13,8	x	148 195	x
	2002	178 879	13,6	x	159 141	96 726

x- brak danych
- wskaźnik bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Liczba 638 osób to bezrobocie jawne, które nie odzwierciedla rzeczywistej liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia pracy. Obok bezrobocia jawnego na terenie gminy występuje bezrobocie ukryte, polegające między innymi na nadmiernym zatrudnieniu w rolnictwie – 16,3 osoby / 100 ha U.R., gdzie osoby pracujące nie są w pełni wykorzystane.

Ponadto cechą charakterystyczną miejscowego rynku pracy jest bezrobocie sezonowe, które nasila się w okresie zimy. Latem znaczna część osób w wieku produkcyjnym zatrudniana jest do prac polowych.

Struktura bezrobotnych wg wybranych kryteriów.

Struktura bezrobotnych w gminie Ruda - Huta wg wieku.

Jednostka	Rok	15 – 17	18 – 24	25 – 34	35 – 44	45 – 54	55 – 59	60 lat i więcej
Gmina Ruda-Huta	2000	0	178	162	134	65	0	1
	2001	0	182	180	140	91	3	0
	2002	0	140	195	137	99	7	0
	2003	0	172	214	143	103	6	0
Powiat chełmski	2000	1	2 284	1 941	1 317	653	30	4
	2001	0	2 388	2 317	1 512	851	47	7
	2002	0	2 318	2 350	1 601	1 081	62	4
	2003	0	2 321	2 644	1 643	1 226	99	12

Niepokojącym jest fakt iż ponad 80 % bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 44 lat. Generalnie bezrobotni w gminie Ruda - Huta to w przeważającej części osoby w pełni zdolne do pracy, o największej potencjalnej wydajności psychofizycznej, a więc te, których zaangażowanie na rynku pracy powinno przynosić największe korzyści.

Struktura bezrobotnych w gminie Ruda-Huta wg poziomu wykształcenia.

Jednostka	Rok	Wyższe	Policealne średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe i niepełne podstawowe
Gmina Ruda-Huta	2000	4	101	27	207	201
	2001	8	104	36	234	214
	2002	11	98	33	203	223
	2003					
Powiat chełmski	2000	91	1 391	402	2 236	2 110
	2001	171	1 609	450	2 545	2 347
	2002	220	1 634	457	2 550	2 492
	2003					

Bezrobocie w gminie Ruda - Huta scharakteryzować można następującymi wielkościami:

- dominacja osób w wieku najwyższej mobilności zawodowej – 80 % ogółu bezrobotnych,
- wysoki udział osób z niskimi kwalifikacjami (podstawowe i zasadnicze zawodowe) – 75 % ogółu bezrobotnych,
- ponad 44 % ogółu bezrobotnych stanowią kobiety,
- ponad 80 % ogółu bezrobotnych pozbawionych jest zasiłku z Funduszu Pracy,
- ponad 55 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy.

Uwarunkowanie wynikające z analizy rynku pracy i bezrobocia.:

- niekorzystna struktura zatrudnionych,
- duże zasoby siły roboczej zaangażowane w rolnictwie,
- wysoki wskaźnik bezrobocia,
- niekorzystna struktura bezrobotnych pod względem wieku i wykształcenia.

Rynek pracy i bezrobocie – zmiana Studium 2023 r.

W gminie Ruda-Huta, z uwagi na jej rolniczy charakter, znaczna część ludności pracuje w indywidualnych gospodarstwach rolniczych. Na podstawie danych GUS z Powszechnego Spisu Rolnego (2010) na terenie gminy było łącznie 493 gospodarstw domowych osiągających dochód z działalności rolniczej.

W 2020 roku pracowały łącznie 149 osoby[14] z czego 70,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ruda-Huta pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 7,7% w przemyśle i budownictwie, a 5,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)[15]. W 2020 roku pracujący stanowili niespełna 3,4% ogółu ludności gminy. Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców w 2020 roku wynosił 34 osoby, z czego 63,8% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, natomiast 36,2% mężczyźni. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ruda-Huta 254 osób wyjeżdżało do pracy poza granice gminy, natomiast spoza gminy przyjeżdżało do pracy 26 osób. Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło – 228 osób.

Gminę Ruda-Huta dotyka problem bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego, które cechuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie, co nie jest objęte oficjalną statystyką. Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym, a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Bezrobocie

[14] Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności..

[15] dane www.polskawliczbach.pl

rejestrowane definiowane jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie)[16] w gminie Ruda-Huta wynosiło 15,7%.

Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020.

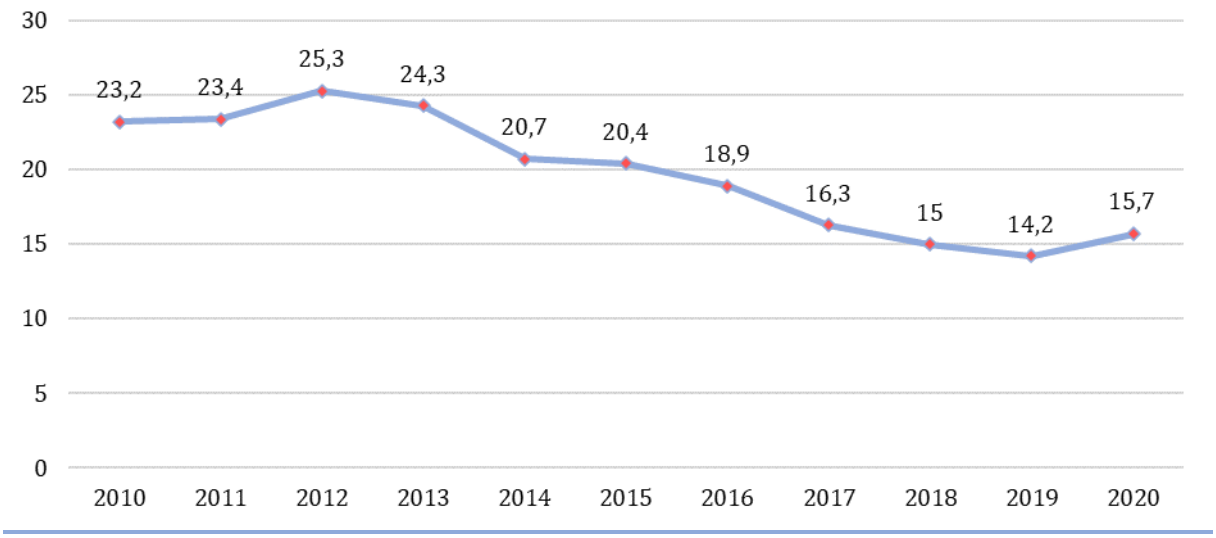

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie na terenie Gminy Ruda-Huta na dzień 31.12.2020 roku zarejestrowanych było 280 osoby (w porównaniu do roku 2010 o 132 osoby mniej), w tym 151 kobiet. W strukturze bezrobocia Gminy Ruda-Huta wskazuje, iż najwięcej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie posiadało staż bezrobocia powyżej 24 miesięcy - 73 osoby. Staż bezrobocia do 1 miesiąca posiadało 18 osób, od 1 do 3 miesięcy – 46 osoby, od 3 do 6 miesięcy – 40 osób, od 6 do 12 miesięcy – 38 osób, natomiast od 12 do 24 miesięcy 65 osób.

Dochody mieszkańców gminy – zmiana Studium 2023 r.

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Ruda-Huta wynosiło 4292 PLN, co odpowiada 87,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie lubelskim i 77,7% w Polsce. Istotny pozostaje jednak fakt, że w okresie ostatnich kilku lat wynagrodzenie sukcesywnie rośnie. Świadczy to o poprawiającej się sytuacji materialnej mieszkańców gminy.

[16] dane www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2010-2020.

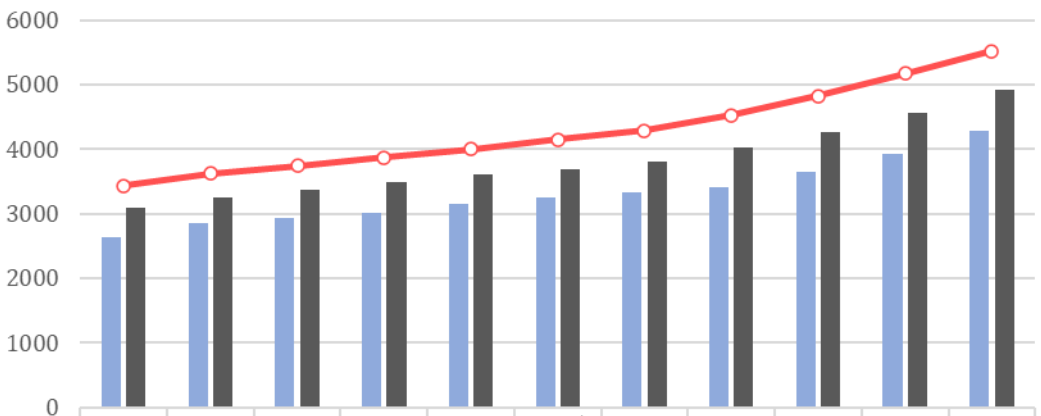

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ruda-Huta	2632	2851	2940	3021	3150	3252	3334	3411	3648	3922	4292
Lubelskie	3100	3257	3383	3489	3605	3699	3816	4020	4261	4565	4915
Polska	3435	3625	3744	3877	4004	4151	4291	4528	4835	5182	5523

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na podstawie tempa wzrostu, w latach 2010-2020, dochodów budżetu gminy z udziału w podatkach od osób fizycznych i prawnych, przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów gospodarczych wynika, że kondycja finansowa przedsiębiorców działających na terenie gminy uległa poprawie.

Wskaźniki opisujące kondycję gospodarczą na terenie gminy Ruda-Huta.

ROK	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WPISANYCH DO REJESTRU REGON	DOCHODY BUDŻETU GMINY Z UDZIAŁU W PODATKACH OD OSÓB FIZYCZNYCH I PRAWNYCH	DOCHODY BUDŻETU W PRZELICZENIU NA 1 PODMIOT DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
2010	156	1 288 942,05	8 262,45
2011	147	1 561 132,87	10 619,95
2012	152	1 712 868,65	11 268,87
2013	156	1 924 703,94	12 337,85
2014	165	2 114 272,39	12 813,77
2015	170	2 345 641,53	13 797,89
2016	166	2 530 083,57	15 241,47
2017	173	2 645 534,27	15 292,11
2018	184	2 637 698,55	14 335,32
2019	195	2 925 277,25	15 001,42
2020	204	2 876 373,05	14 099,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na aktualnie korzystne zmiany na rynku pracy, wzrost dochodów mieszkańców gminy, wzrost dochodów własnych gminy i stabilny stan gospodarki lokalnej, w tym w szczególności działalności rolniczej decydujący wpływ mają czynniki zewnętrzne. Pomimo tego, polityka gminy, zapisana działaniami w aktualnej Strategii Rozwoju Gminy, powinna coraz mocniej koncentrować się na działaniach zmierzających do dywersyfikacji gospodarki gminy, w tym w szczególności rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej.

5.4. Aktywność gospodarcza.

W gminie Ruda - Huta w 2002 r. funkcjonowało 158 podmiotów gospodarki narodowej (zarejestrowane w systemie „Regon") , co stanowiło 6,0 % podmiotów gospodarczych w gminach wiejskich powiatu chełmskiego, 5,6 % w powiecie chełmskim i 0,11 % w województwie lubelskim.

Analiza jednostek organizacyjnych prowadzących działalność gospodarczą i podmiotów gospodarczych od początku okresu transformacji gospodarczej w kraju, od 1991 r. w gminie Ruda - Huta wskazuje na dużą dynamikę wzrostu od 16 w latach 1991– 1993 do 158 w 2002 r. (3 spółki prawa handlowego w tym 1 z udziałem kapitału zagranicznego oraz 4 spółdzielnie) – tabela nr 1,2.

Sektor prywatny stanowił 94,3 % wszystkich podmiotów gospodarki narodowej w gminie.

Nastąpił również wzrost liczby zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarcza z 8 w 1991 r. do 131 w roku 2002 (tabela nr 3). Zakłady osób fizycznych stanowią 82,9 % ilości podmiotów w gminie.

W miejscowości gminnej Ruda - Huta funkcjonuje około 15 % podmiotów gospodarczych w całej gminie. W pozostałych miejscowościach gminy, szczególnie w siedzibach sołectw funkcjonowało kilka podmiotów gospodarki narodowej.

W 2002 r. w gminie pracujących ogółem było 203 osoby, rok 1998 – 262 osoby; w usługach rynkowych – 19 osób w 2002 r, a w roku 1998 – 55 osób; w usługach nierynkowych 106 osób w roku 2002 a w roku1998 – 98 osób.

Liczba pracujących na 1 000 ludności w 2002 r. w gminie wyniosła 42 osoby i była niższa od wskaźnika dla gmin wiejskich powiatu chełmskiego (57,0); powiatu chełmskiego (63,8) i województwa lubelskiego (153,7).

Działalność gospodarcza w gminie głównie związana jest z obsługą rolnictwa i ludności wiejskiej. Miejscowościami wiodącymi jest tu:

- Leśniczówka
  - Zakład Przetwórstwa Mięsnego, „Kompleks" – zdolność produkcyjna 25 t / tydzień, zatrudnienie 80 osób (23 osoby przy produkcji), produkcja na rynek lokalny i ponadlokalny.
- Ruda - Huta
  - piekarnia o zdolności produkcyjnej 2,5 t / dobę, zatrudnienie 10 osób.
  - tereny i zainwestowanie GS"SCH" i usług rolnych do wykorzystania na cele lokalne,

[17] Aktywność gospodarcza – dane liczbowe na podstawie Roczników statystycznych WUS Lublin dla województwa lubelskiego za lata 1998 – 2002.

- drobne zakłady usługowo – produkcyjne (produkcja nagrobków)
- targowisko gminne,

- Ruda-Opalin
  - tereny i zainwestowanie poprzemysłowe „Huty szkła" – w przygotowaniu na działalność przemysłowo –produkcyjną materiałów budowlanych i nawozów mineralnych,
  - drobne zakłady usługowo – produkcyjne jak meble ogrodowe, siatka ogrodzeniowa,

- Iłowa
  - przemysł drzewny – tartak,

- Karolinów
  - przemysł spożywczy – działalność produkcyjna – młyn gospodarczy

Jednostki organizacyjne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela nr 1

Rok	Ogółem	Sektor publiczny				Sektor prywatny			
		razem	w tym			Razem	w tym		
			przedsięb. państwowe (osoby prawne)	zakłady , przedsię. (bez osob. prawnej)	spółki prawa handlowego		spółdzielnie	spółki, przedsięb. zakł. organiż. społecz. i pol.	osoby fiz. podmioty działalności gospodarczejpodmioty działalności gospodarczej
1991	16	1	—	1	—	15	4	1	8
1992	80	—	—	—	—	80	4	1	66

Podmioty gospodarki narodowej, zakłady gospodarcze zarejestrowane w systemie „REGON" (bez indywidualnych gospodarstw rolnych wg Polskiej Klasyfikacji Działalności)

Tabela nr 2

Rok	Podmioty gospodarcze									Zakłady gospodarcze			
		w tym:											
		przedsię-biorstwa		spółki									
				pr. handlow.									
	Ogółem	państwowe	komunalne	razem	w tym prywatne	cywilne	inne	spółdzielnie	zakłady osób fizycznych	ogółem	podmiotów gospodarczych	organ. społecz podst. zw. zaw	jedn. budżetowe
1993	98	-	-	-	-	-	1	4	93	1	-	1	-
1994	94	-	-	-	-	-	-	4	89	1	-	1	-
1995	90	-	-	1	1	5	-	4	80	1	-	1	-
1996	103	-	-	1	1	4	-	4	94	-	-	-	-
1997/1998	124/148	-	-	1	1	6	-	4	113	-	-	-	-
1999	147	-	-	2	1	x	x	3	121	-	-	-	-
2001	145	x	x	2	x	6	x	4	119	-	-	-	-
2002	158	x	x	3	x	5	x	4	131	-	-	-	-
Powiat chełmski 2002 r.	2825	x	x	72	x	96	x	63	2 228	x	x	x	x
Gminy wiejskie powiatu chełm-skiego 2002 r.	2617	x	x	64	x	89	x	59	2 067	x	x	x	x
Województwo lubelskie 2002 r.	149 411	x	x	6 153	x	10 862	x	1 283	118 221	x	x	x	x

W 2002 r. podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności osiągnęły następujące wielkości:

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarki narodowej:		Ogółem
	sektor publiczny	sektor prywatny	
	ilość/ % do ogółu	ilość/ % do ogółu	ilość/ % do ogółu
gmina Ruda - Huta	9 / 5,7 %	149 / 94,3 %	15 / 100,0 %
gminy wiejskie pow. chełmskiego	168 / 6,4 %	2 449 / 93,6 %	2 617 / 100,0 %
powiat chełmski	184 / 4,0 %	2 641 / 93,5 %	2 825 / 100,0 %
województwo lubelskie	5 933 / 4,0 %	143 478 / 96,0 %	149 411 / 100,0 %

Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności

Tabela nr 3

Rok	Ogółem	w tym:								
		rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	działalność produkcyjna	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, składowanie, łączność	obsługa nieruchomości	ochrona zdrowia i opieka społeczna	pozostała działalność usługowa
1995	80	1	9	16	37	4	7	2	1	3
1996	94	5	8	17	44	6	8	2	1	3
1997	113	11	10	16	51	6	10	2	3	3
1998		x	x	x	x	x	x	x	x	x
1999	121	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2001	119	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2002	131	x	x	x	x	x	x	x	x	x

x – brak danych

Aktywność gospodarcza – zmiana Studium 2023 r..

W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowało 204 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, z czego 7 w sektorze publicznym oraz 196 w sektorze prywatnym. W stosunku do roku 2010 liczba podmiotów wzrosła o 48 (o 30,8%). Wzrost dotyczył przede wszystkim podmiotów działających w sektorze prywatnym. W okresie 2010-2020 średnio w roku rejestrowanych było 23 nowych podmiotów a wyrejestrowywanych 17. Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw ale również przedsiębiorczość mieszkańców, która mierzona jest wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności. W latach 2010 – 2020 dla obszaru gminy Ruda-Huta obserwuje się stopniowy wzrost analizowanego wskaźnika z wielkości 32,6/1000 ludności w 2010 roku do 45,6/1000 ludności w roku 2020, co świadczy o tendencji wzrostowej aktywności gospodarczej.

Zgodnie z podziałem podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007, w roku 2020 największą liczbę stanowiły podmioty z sekcji F (budownictwo) - 50 podmioty gospodarcze tj. 24,5% ogółu podmiotów, sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 32 podmioty gospodarcze tj. 15,7%, sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) - 21 podmiotów tj. 10,3%, sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 20 podmioty gospodarcze tj. 9,8 sekcji S i T (pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) – 32 podmioty gospodarcze tj. 9,8%.

W strukturze podmiotów, w stosunku do lat ubiegłych, liczba spółek prawa handlowego wykazuje tendencję wzrostową i w 2020 roku kształtowała się na poziomie 9. Na terenie gminy jest jedna zarejesrtowana spółka prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego. W podziale ze względu na wielkość przedsiębiorstwa wg stanu na koniec

2020 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły ponad 97%. W ostatnich latach zadawalające jest zjawisko ich rosnącej liczby. Świadczy to o rosnącym potencjale gospodarczym zarówno przedsiębiorstw, jak i obszaru.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 wg GUS (Bank Danych Lokalnych)

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI GOSPDOARCZEJ	LICZBA PODMIOTÓW
SEKCJA A – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	**20**
– uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	7
– leśnictwo i pozyskiwanie drewna	13
SEKCJA C – PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	**21**
– produkcja artykułów spożywczych	2
– produkcja napojów	2
– produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	3
– produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1
– produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1
– produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	3
– produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1
– produkcja mebli	4
– pozostała produkcja wyrobów	2
– naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2
SEKCJA E - DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	**1**
SEKCJA F - BUDOWNICTWO	**50**
– roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	14
– roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1
– roboty budowlane specjalistyczne	35
SEKCJA G – HANDEL HURTOWY I DETALICZN; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	**32**
– handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	8
– handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	5
– handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	19
SEKCJA H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	**19**
– transport lądowy oraz transport rurociągowy	17
– działalność pocztowa i kurierska	2
SEKCJA I – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI; DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	**4**
SEKCJA J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA	**4**
SEKCJA K – DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA;	**1**

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI GOSPDOARCZEJ	LICZBA PODMIOTÓW
SEKCJA L – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	**3**
SEKCJA M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	**15**
– działalność prawnicza, rachunkowo - księgowa i doradztwo podatkowe	1
– działalność w zakresie architektury i inżynierii oraz związane z nią doradztwo techniczne	1
– badania naukowe i prace rozwojowe	1
– pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1
SEKCJA N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	**8**
– wynajem i dzierżawa	2
– działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	2
– działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	4
SEKCJA O – ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA	**5**
SEKCJA P - EDUKACJA	**3**
SEKCJA Q – OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	**6**
– opieka zdrowotna	5
– pomoc społeczna bez zakwaterowania	1
SEKCJA R – DZIAŁANOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	**3**
– działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	1
– działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kult	1
– działalność sportowa rozrywkowa i rekreacyjna	1
SEKCJA S i T – POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA; GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW, GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	**20**
– działalność organizacji członkowskich	12
– naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	3
– pozostała indywidulana działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie najbardziej rozwinęła się działalność z zakresu budownictwa (roboty budowlane specjalistyczne), o czym świadczy wzrost z tej sekcji o 25 podmiotów oraz pozostałej działalności usługowej, gospodarstw domowych zatrudniających pracowników, gospodarstw domowych produkujących wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, o czym świadczy wzrost podmiotów z tej sekcji o 9 podmiotów.

Podmioty Gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Ruda-Huta, w latach 2010-2020.

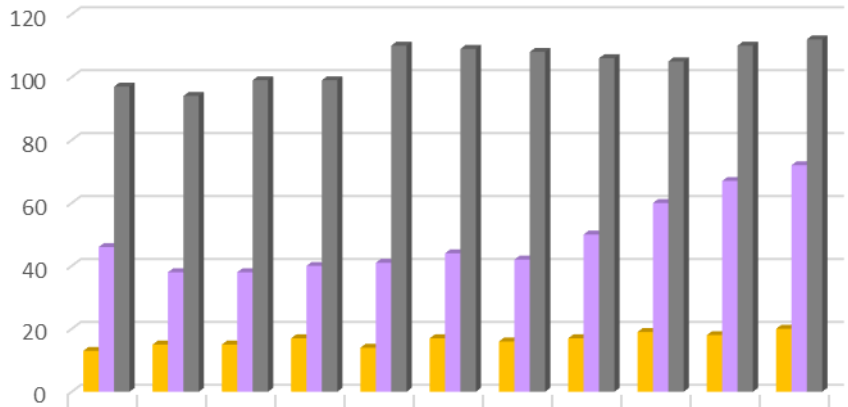

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	15	15	17	14	17	16	17	19	18	20
przemysł i budownictwo	46	38	38	40	41	44	42	50	60	67	72
pozostała działalność	97	94	99	99	110	109	108	106	105	110	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Duży wpływ na poziom rozwoju rolnictwa ma struktura wielkościowa gospodarstw. Im większe gospodarstwa, tym większe możliwości produkcyjne rolnika, a zatem i dochody, jakie może uzyskać. Duża wielkość gospodarstw sprzyja również specjalizacji, a gospodarstwa wyspecjalizowane są na ogół bardziej wydajne. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020 na obszarze gminy Ruda-Huta znajdowało się 495 gospodarstw rolnych, które pod względem struktury własnościowej były w zdecydowanej większości gospodarstwami indywidualnymi. W tym 493 to gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Czynnikiem determinującym stan rolnictwa i intensywność produkcji rolnej na danym obszarze jest struktura agrarna. Na terenie gminy przeważają gospodarstwa od 1 ha do 5 ha, które stanowią 58,2% wszystkich gospodarstw (287) oraz gospodarstwa od 5 ha do 10 ha – 22,2% (110). Pozostałe gospodarstwa o wielkości do 1 ha oraz 10 ha – 15 ha i powyżej 15 ha stanowią niewielki odsetek, odpowiednio: 1,2% (6), 6,9% (34) oraz 11,7% (58). Na warunki rozwoju rolnictwa wpływ ma zmniejszenie się liczby gospodarstw rolnych.

5.5. Budżet gminy.

W wyniku reformy systemu budżetowego w Polsce wyłonione zostały budżety gmin jako odrębne budżety samorządów lokalnych. Każda gmina prowadzi gospodarkę finansową opracowaną na podstawie własnego budżetu uchwalonego przez Radę Gminy.
W „Studium" analizą objęto budżety gminy Ruda - Huta w latach 1995 – 2002

Dochody budżetu gminy. (tabela nr 1)

[18] Budżet gminy – dane liczbowe pochodzą z roczników statystycznych WUS Lublin za lata 1995 -2002.

Łączne dochody budżetu gminy w 2002 r. wynosiły 6238,6 tys. zł. i były o 18,25 % wyższe w porównaniu z rokiem 2001.
Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w gminie w 2002 r. wyniósł 20,63 **%**, gminy wiejskie powiatu chełmskiego 29,98 %.
Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie wynosiły 1282,1 zł i były niższe od wskaźnika dla gmin wiejskich powiatu chełmskiego 1337,3 zł.

Wydatki budżetu gminy.

W latach 1995 – 2002 nastąpił wzrost wydatków budżetu z 1 238,2 tys. zł. do 6 995,2 tys. zł.
Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w 2002 r. wyniosły 1 426,4 tys. zł i były niższe od wskaźnika dla gmin wiejskich powiatu chełmskiego – 3 458,8 zł.

Wydatki budżetu gminy wg rodzajów i działów podano w tabelach 2 i 3

Najwyższy udział w wydatkach w 2001 r. nastąpił w działach: oświata i wychowanie – 44,63 % (gminy wiejskie – 47,64 %, administracja samorządowa – 19,07 %, gminy wiejskie 14,98 % i opieka społeczna – 16,67 % (gminy wiejskie 14,39 %)
Wynik finansowy budżetów gminy podaje tabela nr 4, gdzie w latach 1995 – 2001 występowały zyski i straty.

Dochody budżetów

Tabela nr 1

Rok	Dochody budżetu ogółem		Z ogółem dochody własne	
	w tys. zł.	na 1 mieszkańca w zł.	w tys. zł.	na 1 mieszkańca w zł.
1995	1316,6	259,1	686,8	135,1
1996	2513,6	495,3	433,3	85,4
1997	4578,1	890,2	1209,9	235,2
1998	4990,2	1001,1	708,0	143,0
1999	4747,9	962,7	1351,3	274,0
2000	5100,2	1028,5	1209,7	243,9
2001	5275,9	1075,8	1145,6	233,6
Powiat chełmski 2002 r.	26950,5	360,4	3380,4	45,3
Gminy wiejskie powiatu chełmskiego 2002 r.	93549,6	1337,3	28047,0	400,9
Województwo lubelskie 2002 r	238898,9	108,6	21447,6	9,8
2002 r	6238,6	1282,1	1287,0	262,4
2003 r. */	7056,5	1438,9	1242,2	253,3

*/ - w ciągu roku budżetowego

Wydatki budżetów wg rodzaju

Tabela nr 2

Rok	Ogółem	w tym:						
		na 1 mieszkańca w „zł”	wynagrodzenia w „tys. zł”	materiały i usługi w „tys. zł”	opłaty i składki w „tys. zł”	dotacje na wydatki bieżące w „tys. zł”	wydatki majątkowe	
							razem	z tego
								wydatki inwestycyjne
1995	1238,2	243,6	354,2	121,9	181,0	1,9	303,3	303,3
1996	2465,1	485,7,	983,2	305,3	509,8	0,5	245,0	245,0
1997	4944,8	961,5	1236,2	414,1	557,1	0,4	2101,0	2101,0
1998	5011,9	1005,4	1350,3	317,6	677,9	x	1625,0	1625,0
1999	4813,1	970,6	1967,0	621,9	438,5	-	1035,5	1035,5
2000	4875,1	995,7	2357,7	616,1	533,1	29,0	488,0	488,0
2001	5203,2	1061,0	2438,3	535,8	521,0	53,0	293,5	293,5
2002	6995,2	1426,4	2697,2	684,2	565,2	99,3	1492,4	1492,4
2003 */	7072,1	1442,1	2845,6	547,7	575,2	76,5	1576,9	1576,9

x – brak danych */ - w ciągu roku budżetowego

Wydatki budżetów wg działów

Tabela nr 3

Lp.	Rok	Ogółem „tys. zł”	w tym								
			na 1 mieszkańca w „zł”	gospodarka komunalna „tys. zł”	gospodarka mieszkaniowa „tys. zł”	oświata i wychowanie „tys. zł”	kultura i sztuka „tys. zł”	ochrona zdrowia „tys. zł”	opieka społeczna „tys. zł”	kultura fizyczna i sport „tys. zł”	administracja państw. i samorząd. „tys. zł”
	1995	1238,2	243,6	53,2	27,7	43,1	32,5	201.9	336,0	5.7	419,2
	1996	2465,1	485,7	90,1	45,6	1086,8	54,0	9,6 9,5	478,3	9,7	522,1
	1997	4944,8	890,2	2042,7	43,1	1296,4	64,4	0,1	574,8	17,5	663,1
	1998	5011,9	1005,4	1491,4	76,3	1553,1	76,0	0,7	703,2	23,1	783,4
	1999	4813,1	970,6	975,2	47,0	1873,2	106,9	26,9	690,3	28,2	794,1
	2000	4875,1	995,7	402,8	63,3	2238,4	118,0	9,0	800,7	29,0	904,7
	2001	5203,2	1061,0	138,7	29,5	2218,2	124,8	9,8	867,4	30,0	992,4
	Powiat chełmski 2002 r.	26944,9	360,3	-	85,2	4727,2	64,1	1217,9	9980,4	15,6	3689,2
	Gminy wiejskie powiatu chełmskiego 2002 r.	95031,2	1274,5	5370,1	1925,2	43338,3	2232,9	455,7	13761,0	479,3	13704,8
	Województwo lubelskie 2002 r	2444412,6	111,1	-	297,1	29930,4	28506,7	25447,4	2692,9	2260,8	15140,1
	2002	6995,2	1426,4	1442,1	61,7	3321,8	141,7	5,5	950,1	31,3	1082,3
	2003 */	7072,1	1442,1	131,5	51,4	3156,3	145,6	15,1	870,1	37,0	1109,8

x – brak danych

*/ - w ciągu roku budżetowego

Wynik finansowy budżetów

Tabela nr 4

Rok	Dochody budżetów		Wydatki budżetów		Wynik finansowy („+" zysk, „-" strata
	w „tys. zł"	na 1 mieszkańca w „zł"	w „tys. zł"	na 1 mieszkańca w „zł	
1995	1316,6	259,1	1238,2	243,6	+78,4
1996	2513,6	495,3	2465,1	485,7	+48,5
1997	4578,1	890,2	4944,8	961,5	-366,7
1998	4990,2	1001,1	5011,9	1005,4	-21,7
1999	4747,9	962,7	4813,1	975,9	-65,2
2000	5100,2	1028,5	4875,1	983,1	+225,1
2001	5275,9	1075,8	5203,2	1061,0	+72,7
2002	6238,6	1272,1	6995,2	1426,4	-756,6
2003 */	7056,5	1438,9	7072,1	1442,1	- 15,5

*/ - w ciągu roku budżetowego

Dochody budżetu gminy – zmiana Studium 2023 r.

Struktura budżetu uchwalanego rokrocznie przez Radę Gminy Ruda-Huta świadczy o zdolności inwestycyjnej danej jednostki samorządu terytorialnego. W analizowanym okresie tj. w latach 2010-2020, zaobserwowano wzrost dochodów ogółem, z wyjątkiem lat 2011-2013 oraz 2015 roku i 2019 roku, kiedy to dochody zmalały w stosunku do roku poprzedniego. Według danych GUS dochód budżetu gminy Ruda-Huta w 2020 roku wynosił 23,84 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił ponad 20-procentowy wzrost dochodów. W 2020 roku na obszarze gminy, według danych GUS, średni dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosił 5590,44 zł. W porównaniu do roku 2010 był większy o 2428,32 zł (o 56,6%).

W 2020 roku największe dochody generowały: dział 758 (rozliczenia różne) – 9,58 mln zł (40,2%), dział 855 (rodzina) – 6,99 mln zł (29,3%), dział 756 (dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem) – 2,88 mln zł (12,1%), dział 010 (rolnictwo i łowiectwo) – 2,53 mln zł (10,6%) tj. łącznie około 92% dochodów ogółem. Pozostałe dochody pochodziły z działów: 852 (pomoc społeczna) – 0,61 mln zł, dział 900 (gospodarka komunalna i ochrona środowiska) – 0,58 mln zł, 801 (oświata i wychowanie) – 196,3 tys. zł, 854 (edukacyjna opieka wychowawcza) – 159,5 tys. zł, 700 (gospodarka mieszkaniowa) – 155,1 tys. zł, 750 (administracja publiczna) – 101,8 tys. zł, 751 (urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa) – 50,7 tys. zł, 925 (ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody) – 12,0 tys. zł.

Szczególne znaczenie z punktu widzenia wzrostu dochodów budżetu gminy mają dochody pochodzące od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, gdyż ich wysokość uzależniona jest bezpośrednio od zamożności mieszkańców oraz kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy.

Dochody w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020.

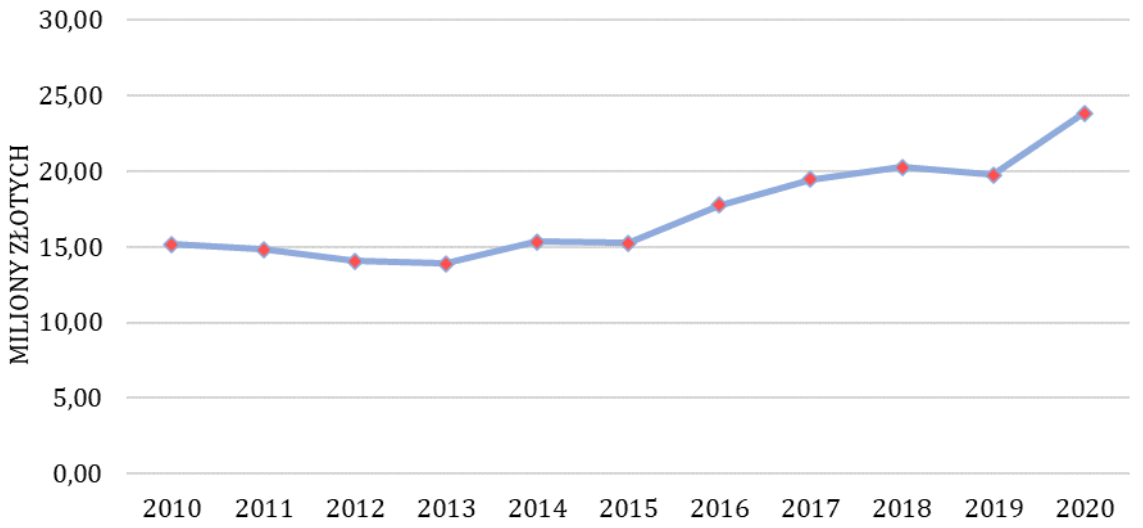

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dochody ogółem gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w latach 2010-2020.

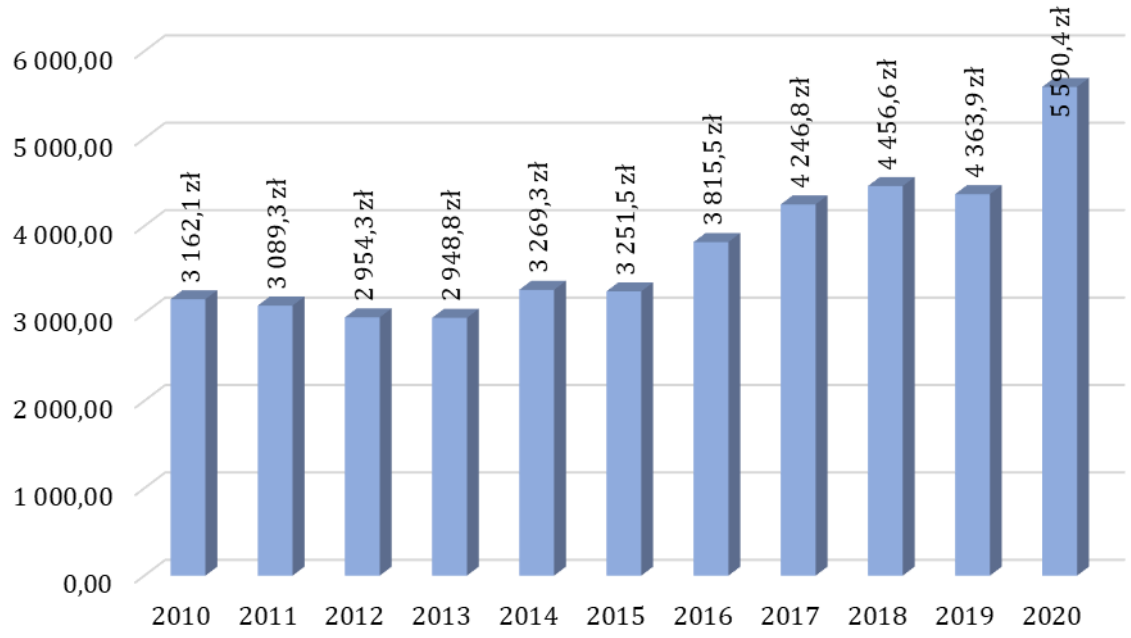

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dochody własne gminy w 2020 roku wynosiły 5,01 mln zł, co stanowiło **21,01% dochodów ogółem budżetu.** Najwyższe dochody gmina osiągała z udziału z podatków dochodowych od osób fizycznych 1,51 mln zł, podatków dochodowych ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw – 1,27 mln zł, podatków ustalonych i pobieranych ze środków na dofinansowanie własnych zadań pozyskanych z innych źródeł – 1,09 mln zł (77,36% dochodów własnych ogółem) oraz z podatków od nieruchomości – 544,25 tys. zł (10,87%) oraz z podatku rolnego – 512,07 tys. zł (10,22%). Pozostałe dochody własne, poniżej 0,5 mln zł w skali roku pochodziły z: podatku od środków transportowych, podatku leśnego, z podatku od spadków i darowizn, z podatku od czynności cywilnoprawnych, z podatków od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej, z udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób prawnych, z wpływów

z opłaty skarbowej, z wpływów z opłaty eksploatacyjnej, z wpływów z usług, z wpływów z opłaty targowej, z wpływów z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw, z dochodów z majątku, z dochodów z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze oraz wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dochody własne gminy w 2020 roku wynosiły 1174,76 zł.

Dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010-2020.

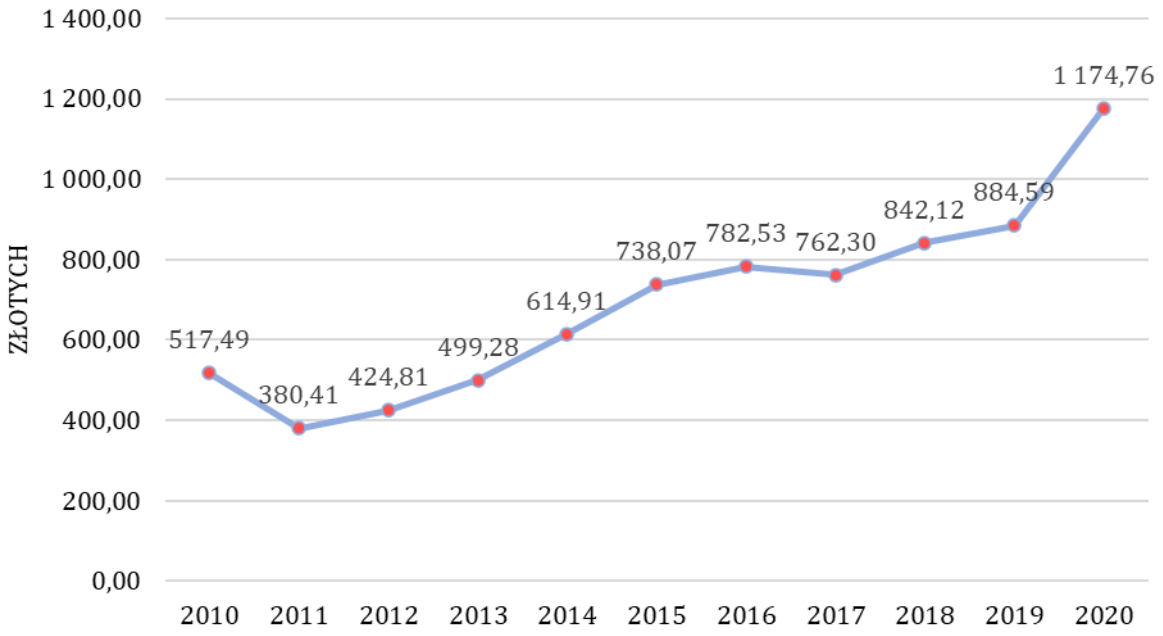

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dochodami zasilającymi budżet gminy Ruda-Huta pozostawały również:

- dotacje - w 2020 r. – 10,41 mln zł, w okresie 2010-2020 średnioroczne dotacje wynosiły 6,92 mln zł,
- środki finansowe z programów i projektów unijnych - w 2020 r. – 2,10 mln zł w okresie 2010-2020 średnioroczne dochody – 1,43 mln zł,
- subwencje – w 2020 r. – 8,42 mln zł, w okresie 2010-2020 średnioroczne subwencje wynosiły 7,13 mln zł.

Struktura dochodów budżetu gminy Ruda-Huta w latach 2010 - 2020.

DOCHODY WŁASNE DZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ŚREDNIORO.WZROST/ SPADEK
	TYS. ZŁ											%
DOCHODY WŁASNE ŁĄCZNIE	2482,4	1824,1	2021,6	2349,1	2885,1	3460,8	3643,5	3492,9	3829,1	3998,4	5009,2	108,4
Dochody podatkowe - podatek rolny	264,3	328,8	475,0	497,3	533,8	514,9	445,2	476,9	439,8	463,1	512,1	107,9
Dochody podatkowe - podatek leśny	31,9	37,8	45,9	46,9	46,5	54,4	62,8	62,8	67,6	67,5	67,8	108,2
Dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	226,9	243,6	208,9	329,7	318,1	510,5	528,8	502,1	526,7	550,9	544,2	111,5
Dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	44,0	46,7	51,1	54,7	58,8	60,6	58,0	58,3	61,3	60,4	61,1	103,4
Dochody podatkowe - podatek od spadków i darowizn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23,6	2,9	12,3
Dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	35,1	57,5	32,4	37,2	42,4	49,3	78,7	67,8	60,7	94,8	76,9	113,8
Dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	-	-	0,7	0,2	0,1	0,3	5,5	7,6	6,6	7,0	8,3	347,9
Dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	613,5	731,7	822,9	976,2	1005,4	1197,7	1195,4	1197,7	1164,1	1267,2	1273,3	107,9
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	624,2	774,9	825,7	873,3	1042,7	1079,7	1270,0	1384,8	1402,6	1562,7	1518,0	109,6
Wpływy z opłaty skarbowej	13,8	12,8	15,2	14,2	12,8	14,9	14,8	13,1	12,0	15,1	14,6	101,3
Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	-	-	-	-	-	4,7	1,9	5,0	4,5	17,5	7,4	164,0
Wpływy z usług	15,4	16,0	21,3	20,7	20,0	15,4	19,5	20,4	17,7	23,2	53,5	118,7
Wpływy z opłaty targowej	-	-	9,0	6,6	6,6	5,6	4,3	5,1	5,4	5,7	1,0	85,1
Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	-	-	-	126,5	256,1	266,0	265,3	260,7	255,7	253,7	383,1	121,8
Dochody z majątku	102,1	138,3	151,4	145,5	123,8	356,0	160,9	152,1	155,0	169,2	156,2	115,7
Pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	949,4	48,1	-	2,5	-	2,5	-	164,6	681,1	26,3	1092,9	1143,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wydatki budżetu gminy – Zmiana Studium 2023 r.

Według danych GUS wydatki budżetu gminy Ruda-Huta w 2020 roku wynosiły 24,98 mln zł i były wyższe w porównaniu do roku 2010. W strukturze wydatków największy odsetek stanowiły wydatki bieżące – 75,52% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 27,48% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. W podziale na działy klasyfikacji budżetowej, największe wydatki, powyżej 1 mln zł, pochłaniały: rodzina (dział 855) – 7,04 mln zł, rolnictwo i łowiectwo (dział 010) – 4,77 mln zł, oświata i wychowanie (dział 801) – 4,53 mln zł, administracja publiczna (dział 750) – 2,02 mln zł, gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 1,77 mln zł, transport i łączność (dział 600) – 1,18 mln zł.

W latach 2010 – 2020 wielkość wskaźnika opisującego wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca przybierała różne wartości, w latach 2010-2014 wydatki charakteryzowały się naprzemienną tendencją wzrostową i spadkową. Od 2015 roku obserwowany jest ich wzrost, za wyjątkiem 2019 roku, aby w roku 2020 osiągnąć wartość najwyższą rzędu 5857,5 zł.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020

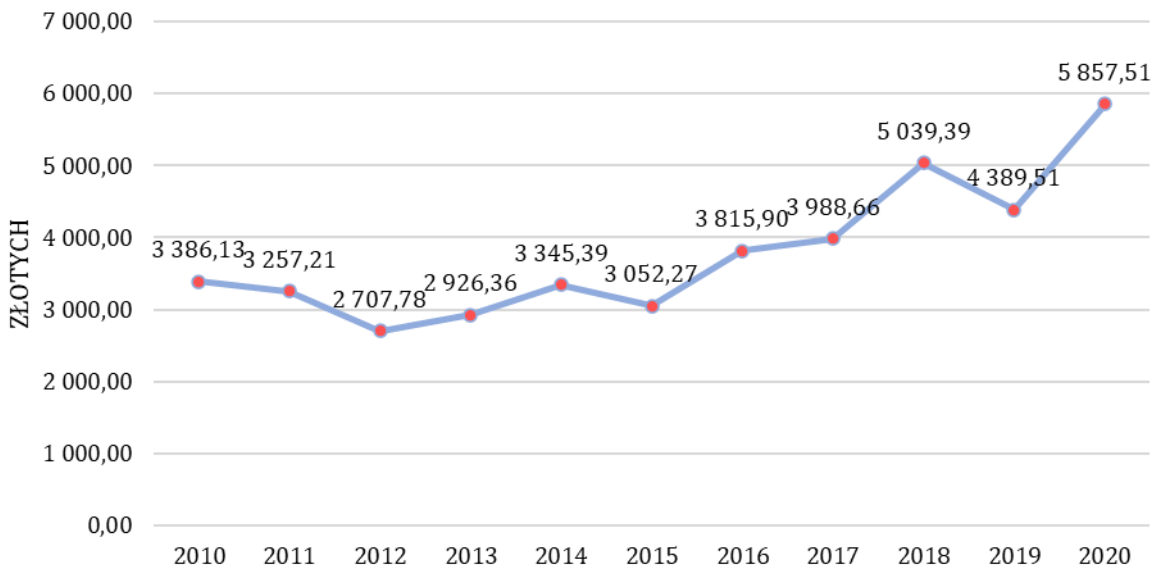

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

O możliwości finansowania przez gminę Ruda-Huta budowy sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej decyduje skala wydatków inwestycyjnych.

Wskaźniki realizacji wydatków inwestycyjnych cechowały się w badanym okresie naprzemienną tendencją wzrostowo – malejącą, osiągając wartość najniższą w latach 2012 – 2013 oraz w latach 2015 – 2017, z kwotą rzędu 1,09 – 1,93 mln zł, co odpowiadało 8,5 – 10,9 % wydatków ogółem. Najwyższe wartości odnotowano w 2010 roku oraz w 2018 roku i 2020 roku i było to odpowiednio 4,91 mln zł (30,3% wydatków ogółem), 6,35 mln zł (27,7% wydatków ogółem) i 6,86 mln zł (27,5% wydatków ogółem).

Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych i wydatków bieżących w wydatkach ogółem w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020.

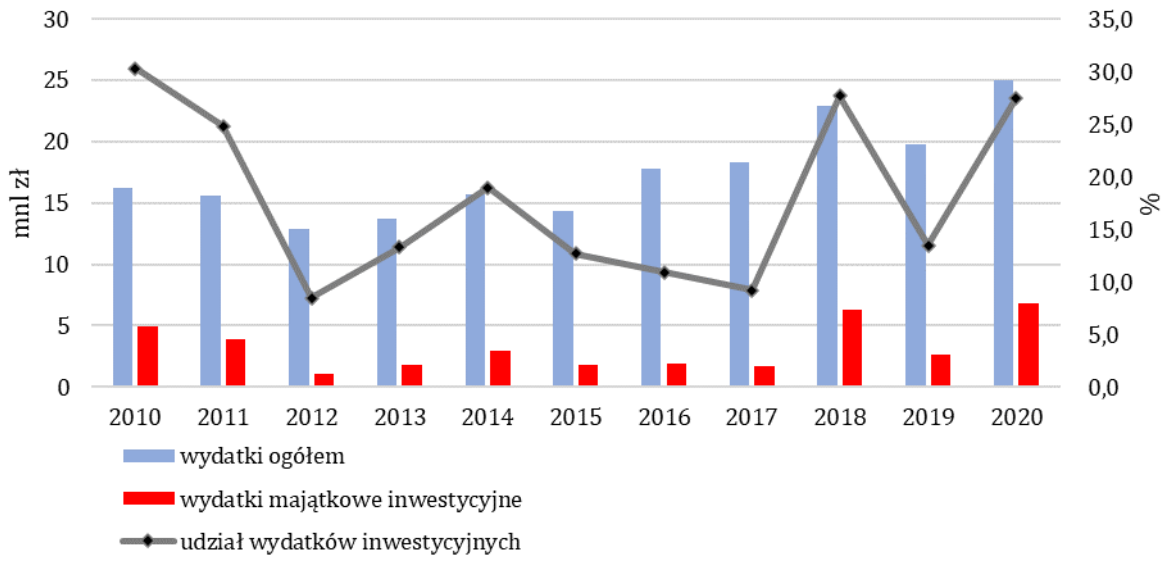

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2010-2020 **średnioroczne wydatki inwestycyjne wynosiły 3,3 mln zł**. Wydatki inwestycyjne poniesione przez gminę w latach 2010 – 2020 związane były z szeregiem inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej.

Dochody i wydatki budżetowe gminy w latach 2010 – 2020.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	MLN ZŁ										
DOCHODY OGÓŁEM	15,17	14,81	14,06	13,87	15,34	15,25	17,76	19,46	20,26	19,72	23,84
WYDATKI OGÓŁEM	16,24	15,62	12,89	13,77	15,70	14,31	17,77	18,28	22,91	19,84	24,98
BILANS DOCHODÓW I WYDATKÓW	-1,07	-0,81	1,17	0,10	-0,36	0,94	-0,01	1,18	-2,65	-0,12	-1,14
BILANS DOCHODÓW W LATACH 2010 - 2020	**0,87**										
BILANS WYDATKÓW W LATACH 2010 - 2020	**1,04**										
	ZŁ										
DOCHODY W PRZELICZ. NA 1 MIESZK.	518	380	425	499	615	738	783	762	842	885	1175
WYDATKI W PRZELICZ. NA 1 MIESZK.	3386	3257	2708	2926	3345	3052	3816	3989	5039	4390	5858

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

5.6. Mieszkalnictwo.

Istniejący układ przestrzenny gminy Ruda-Huta charakteryzują zwarte i rozproszone formy zabudowy zlokalizowane w 24 miejscowościach i 15 sołectwach.
Na koniec 2001 r. liczba ludności wynosiła 4 904 osoby zamieszkałe w 1 583 mieszkaniach (zabudowa zagrodowa, jednorodzinna i wielorodzinna). Zaludnienie oraz zasoby mieszkaniowe w poszczególnych miejscowościach przedstawiają się następująco:
- Ruda - Huta - ok. 1 100 mieszkańców – 350 mieszkań,
- Rudka - ok. 480 mieszkańców – 160 mieszkań,
- Żalin - ok. 340 mieszkańców – 110 mieszkań,
- Ruda-Opalin - ok. 330 mieszkańców – 105 mieszkań,
- Karolinów - ok. 270 mieszkańców – 85 mieszkań.

Miejscowości: Miłosław, Hniszów Kol. Marysin, Rudka Kol. Tarnówka zamieszkuje od 50 – 10 osób, a liczba mieszkań waha się od 15 do 5.

Najmniej zaludnionymi miejscowościami w gminie jest Miłosław, Hniszów-Kolonia, Marysin, Rudka-Kolonia i Tarnówka, gdzie liczba ludności wynosi od 50 – 10 osób a liczba mieszkań od 15 – 5.

Wykształconą formą przestrzenną w gminie jest ośrodek gminny Ruda-Huta – siedziba władz samorządowych oraz głównych usług publicznych i komercyjnych.
Pozostałe miejscowości posiadają typową sieć o układzie liniowym – ulicznym.

Rodzaje zabudowy.

Zabudowę mieszkaniową poszczególnych miejscowości gminy stanowi głownie zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna i wielorodzinna.

- zabudowa zagrodowa stanowi ok. 86,5 % zasobów mieszkaniowych gminy tj. 1 368 mieszkań, stan techniczny zabudowy średni i dobry.
- zabudowa jednorodzinna stanowi ok. 10 % zasobów, tj. 160 mieszkań, stan techniczny zabudowy dobry, lokalizacja głównie w miejscowościach: Ruda - Huta
- zabudowa wielorodzinna stanowi ok. 3,5 % zasobów, tj. 55 mieszkań, lokalizacja w miejscowości gminnej Ruda - Huta i miejscowości Iłowa.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane , standardy mieszkaniowe.

Mieszkalnictwo gminy Ruda - Huta w 2001 r. charakteryzowało się następującymi wskaźnikami (tabela nr 1)

- ilość mieszkań	- 1 583
- izby mieszkalne	- 4 831
- powierzchnia użytkowa mieszkań	- 97 132 m^2
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu	- 3,05
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	- 3,10
- przeciętna liczba osób na 1 izbę	- 1,02
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	- 61,4 m^2
- przeciętna powierzchnia użytkowa na1 izbę	- 19,8 m^2

[19] Mieszkalnictwo – dane liczbowe pochodzą z roczników statystycznych województwa lubelskiego za lata 1990 – 2001 – WUS Lublin

- ilość mieszkań na 1 000 ludności - 323

Mieszkania oddane do użytku.

W latach 1997 - 2001 r. w gminie nie oddano mieszkań do użytku – wskaźnik „0”, natomiast wskaźnik mieszkań oddanych do użytku na 1 000 ludności w gminach wiejskich powiatu chełmskiego w 2001 r. wyniósł 0,71. (tabela nr 2)
W „Studium” wnioskuje się:

- utrzymanie terenów budowlanych na obszarach uzbrojonych w infrastrukturę techniczną - wodociąg wiejski, kanalizację sanitarną, drogi utwardzone,
- w istniejącej zabudowie mieszkaniowej- szczególnie w zabudowie zagrodowej podnieść standard użytkowy i estetyczny poprzez zaopatrzenie mieszkań w łazienki i wc,
- należy dążyć do obniżenia zużycia energii na ogrzewanie mieszkań (termorenowacja budynków), stosować ekologiczne nośniki energii do ogrzewania mieszkań (energia elektryczna, gaz ziemny, olej opałowy i gaz płynny).

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane.

Tabela Nr 1

Lp	Rok	Mieszka-nia	Izby	Pow. użytkowa mieszkań w m^2	Przeciętna				
					liczba izb w mieszka-niu	liczba osób na		pow. użytkowa w m^2 na	
						1 miesz-kanie	1 izbę	1 miesz-kanie	1 osobę
1.	1990	1 566	4 726	95 200	3,02	3,29	1,09	60,8	20,1
2.	1991	1 571	4 753	95 800	3,03	3,25	1,08	61,0	20,2
3.	1992	1 572	4 762	96 000	3,03	3,26	1,08	61,1	20,2
4.	1993	1 573	4 767	96 100	3,03	3,25	1,07	61,1	18,8
5.	1994	1 574	4 774	96 200	3,03	3,23	1,07	61,1	18,9
6.	1995	1 578	4 795	96 520	3,04	3,23	1,06	61,2	19,0
7.	1996	1 585	4 836	97 238	3,05	3,16	1,04	61,3	19,4
8.	1997	1 585	4 836	97 238	3,05	3,15	1,05	61,3	19,5
9.	1998	1 584	4 833	97 177	3,05	3,15	1,03	61,3	19,5
10.	1999	1 584	4 833	97 177	3,05	3,15	1,03	61,3	19,5
11.	2000	1 584	4 833	97 177	3,05	3,13	1,03	61,3	20,1
12.	2001	1 583	4 831	97 132	3,05	3,10	1,02	61,4	19,8
Powiat chełmski 2001 r.		23 475	74 798	1 493 248	3,19	3,19	1,10	63,6	20,0
Gminy wiejskie powiatu chełm-skiego 2001 r.		21 987	69 786	1 408 308	3,17	3,19	1,00	64,1	20,2
Województwo lubelskie 2001 r.		678 978	2 312 188	42 807 286	3,41	3,20	0,94	63,0	19,7

Wskaźnik: mieszkania na 1 000 ludności (ogółem)

- gmina Ruda - Huta - 323
- powiat chełmski - 311
- gminy wiejskie pow. chełmskiego - 311
- województwo lubelskie - 305

Mieszkania oddane do użytku

Tabela Nr 2

Lp	Rok	Mieszkania		Izby		Pow. użytkowa mieszkań w m^2		Przeciętna pow. użytk. miesz w m^2	
		ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych
1.	1990	7	7	30	30	655	655	93,6	93,6
2.	1991	5	5	27	27	596	596	119,2	119,2
3.	1992	2	2	11	11	208	208	104,0	104,0
4.	1993	1	1	5	5	99	99	99,0	99,0
5.	1994	1	1	7	7	118	118	118,0	118,0
6.	1995	6	2	25	7	391	115	65,2	57,5
7.	1996	7	7	41	41	718	718	102,6	102,6
8.	1997	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	1998	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	1999	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	2000	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	2001	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiat chełmski 2001 r.		53	53	x	x	5 980	5 980	112,8	112,8
Gminy wiejskie powiatu chełmskiego 2001 r.		50	50	x	x	5 619	5 619	112,4	112,4
Województwo lubelskie 2001 r.		4 934	1 703	x	x	389 289	211 485	78,9	124,2

x brak danych
- zjawisko nie wystąpiło

Wskaźnik: mieszkania oddane do użytku na 1 000 ludności:

- gmina Ruda - Huta - 0
- powiat chełmski - 0,71
- gminy wiejskie pow. chełmskiego - 0,71
- województwo lubelskie - 2,21

Mieszkalnictwo i ruch budowlany – zmiana Studium 2023 r.

Intensywność zmian w zagospodarowaniu przestrzennym charakteryzowana jest głównie poprzez skalę realizowanych na terenie gminy Ruda-Huta obiektów budowlanych. Rozwój budownictwa w gminie w latach 2005 – 2020 przedstawiają liczby nowych budynków oddawanych do użytkowania (dane GUS na podstawie inwestycji zgłoszonych nadzorowi budowlanemu lub dla których wymagane było uzyskanie pozwolenia na użytkowanie), które zawarte zostały w poniższej tabeli.

Budynki nowe oddane do użytkowania w gminie Ruda-Huta.

ROK	BUDYNKI - OGÓŁEM	BUDYNKI MIESZKALNE	BUDYNKI NIEMIESZKALNE
2005	2	2	0
2006	5	4	1
2007	6	4	2
2008	4	2	2
2009	4	2	2
2010	2	2	0
2011	14	12	2
2012	9	7	2
2013	12	11	1
2014	5	5	0
2015	14	10	4
2016	11	8	3
2017	9	5	4
2018	7	5	2
2019	7	6	1
2020	11	8	3
RAZEM	**122**	**93**	**29**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2005-2020 na terenie gminy oddano do użytkowania 122 nowe budynki (dane GUS na podstawie inwestycji zgłoszonych nadzorowi budowlanemu lub dla których wymagane było uzyskanie pozwolenia na użytkowanie), najwięcej w 2011 i 2015 – 14 budynków, w 2013 r. – 12 budynków oraz w latach 2016 i 2020 – 11 budynków. Dane przedstawione powyżej świadczą o umiarkowanych potrzebach w zakresie budowy nowych budynków. Po roku 2016, liczba oddanych budynków nieznacznie zmalała, po czym w 2020 roku osiągnęła wartość jedną z najwyższych w całym analizowanym okresie.

Analiza danych statystycznych odnoszących się do średniorocznej liczby nowych budynków oddawanych do użytkowania rzędu 8 budynków, wskazuje na niski ruch budowlany w porównaniu do średniej dla gmin wiejskich powiatu chełmskiego tj. średniorocznie 13 budynków, co szczegółowo przedstawia tabela 3. Mniejszy aniżeli w gminie Ruda-Huta ruch budowlany odnotowano w gminach: Dubienka (2), Białopole (4), Leśniowice (4), Wojsławice (4), Rejowiec Fabryczny (4), Żmudź (5) oraz Rejowiec Fabryczny – miasto (6). W gminach Rejowiec Fabryczny i Siedliszcze oddano do użytkowania średniorocznie także 8 budynków.

Niemniej jednak dane statystyczne dot. średniorocznej liczby budynków oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pokazują, że gmina Ruda-Huta plasuje się na wysokim 5. miejscu. Wartość ww. wskaźnika na analizowanym terenie wynosi średniorocznie 1,2 bud./1000 ludności. Ostanie lata pokazują wzrost wartości wskaźnika, gdzie swoją najwyższą wartość osiągnął w 2020 roku - 1,8 bud./1000 ludności.

W latach 2005–2020 na terenie gminy Ruda-Huta realizowano głównie budynki mieszkalne. Pozostałe pozwolenia dotyczyły budynków gospodarczych, inwentarskich, garaży oraz budynków magazynowych służących funkcji rolniczej. Do inwestycji rzadszych należały: budynek zakwaterowania turystycznego, budynek handlowo-usługowy, budynek przemysłowy oraz budynek kultury fizycznej.

Średnioroczna liczba nowych oddawanych do użytkowania budynków w latach 2005 – 2020 w gminie Ruda-Huta na tle gmin powiatu chełmskiego.

JEDNOSTKA STATYSTYCZNA	ŚREDNIOROCZNA LICZBA BUDYNKÓW ODDAWANYCH DO UŻYTKOWANIA - OGÓŁEM	ŚREDNIOROCZNA LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH ODDAWANYCH DO UŻYTKOWANIA	ŚREDNIOROCZNA LICZBA BUDYNKÓW NIEMIESZKALNYCH ODDAWANYCH DO UŻYTKOWANIA	ŚREDNIOROCZNA LICZBA BUDYNKÓW ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI
Gmina Ruda-Huta	**8**	**6**	**2**	**1,2**
Powiat chełmski	205	159	46	2,0
Rejowiec Fabry. - miasto	6	6	1	1,3
Białopole	4	3	1	0,8
Chełm	91	77	14	5,5
Dorohusk	11	9	3	1,3
Dubienka	2	2	1	0,6
Kamień	15	12	3	2,8
Leśniowice	4	2	2	0,5
Rejowiec Fabrycz-ny	8	5	2	1,2
Sawin	14	9	4	1,7
Siedliszcze	8	6	2	0,8
Wierzbica	10	7	3	1,3
Wojsławice	4	3	1	0,7
Żmudź	5	3	2	1,0
Rejowiec	4	3	1	0,4
Gmina wiejska powiatu chełm-skiego – średnia statystyczna	**13**	**11**	**3**	**1,4**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Warunki mieszkaniowe w gminie stanowią jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym. W analizowanym przedziale czasowym należy zauważyć niewielki

ale systematyczny rozwój zabudowy mieszkaniowej. Średnia powierzchnia mieszkania w gminie w roku 2020 wynosiła 73,9 m^2 i była niższa aniżeli w powiecie chełmskim (80,7 m^2) i województwie (79,0 m^2). Standard zamieszkiwania w gminie, o której świadczy przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosił 28,0 m^2/osobę była niższa do średniej dla powiatu chełmskiego 29,5 m^2/osobę i województwa lubelskiego 30,2 m^2/osobę.

Zdecydowana większość zasobów mieszkaniowych w gminie stanowiła własność osób fizycznych. Standard wyposażenia zasobów mieszkaniowych w instalacje techniczne był niższy niż w powiecie chełmskim jak i w województwie lubelskim, co przedstawia poniższe zestawienie.

Udział mieszkań wyposażonych w instalacje w roku 2020.

	WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W 2020 r. [%]			
	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie	ustęp spłukiwany
GMINA RUDA-HUTA	82,4	67,2	52,3	61,4
POWIAT CHEŁMSKI	86,1	54,1	59,2	64,6
WOJ. LUBELSKIE	92,8	83,8	77,0	86,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dane dotyczące wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne świadczą o średnio korzystnym stanie części mieszkań. Wiele lokali nie spełnia podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych.

Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010 – 2020 w gminie Ruda-Huta.

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WODOCIĄGI		1259	1271	1277	1286	1291	1300	1309	1313	1317	1323	1326
	%	76,2	76,4	76,5	76,6	76,7	76,8	76,9	77,0	77,0	77,1	82,4
USTĘP SPŁUKIWANY		1109	1121	1127	1136	1141	1150	1159	1163	1167	1173	1176
	%	67,1	67,4	67,5	67,7	67,8	67,9	68,1	68,2	68,2	68,4	73,0
ŁAZIENKA		1015	1027	1033	1042	1047	1056	1065	1069	1073	1079	1082
	%	61,4	61,7	61,9	62,1	62,2	62,4	62,6	62,7	62,7	62,9	67,2
CENTRALNE OGRZEWANIE		775	787	793	802	807	816	825	829	833	839	842
	%	46,9	47,3	47,5	47,8	47,9	48,2	48,5	48,6	48,7	48,9	52,3
GAZ SIECIOWY		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie gminy Ruda-Huta przeważa zabudowa zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa występuje najczęściej jako dwukondygnacyjne budynki mieszkalne bądź jednokondygnacyjne z użytkowym poddaszem. Z uwagi na fakt, iż większość budynków mieszkalnych powstała w okresie, gdzie nie było jeszcze technologii umożliwiającej efektywne wykorzystanie energii cieplnej na cele grzewcze, obecnie poprzez ich termomodernizację wydajność energetyczna

tych mieszkań stopniowo ulega poprawie. Ograniczona emisja spalin do atmosfery wpływa na stan czystości powierza, a tym samym poprawę warunków mieszkaniowych na terenie gminy.

Ruch budowlany

Wyrazem aktywności inwestycyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego jest liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwoleń na budowę. Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy nie obowiązuje żaden akt prawa miejscowego, umożliwiający realizację obiektów budowlanych, wszystkie pozwolenia na budowę były i są wydawane w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, w tym decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Przy ocenie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Ruda-Huta szczegółowej analizie poddano wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W latach 2014 – 2021 (do połowy roku 2021) w gminie Ruda-Huta wydano łącznie 419 decyzji o ustaleniu warunków zabudowy. Średnio 52 decyzje o warunkach zabudowy w ciągu roku świadczy o stosunkowo przeciętnym ruchu inwestycyjnym w gminie. Decyzje o warunkach zabudowy zostały wydane w 23 z 24 obrębów, z czego najwięcej wydano w miejscowości Ruda-Huta (107), stanowiącej ośrodek gminny. Największą liczbę decyzji o warunkach zabudowy wydano także w sołectwach: Gotówka (31), Ruda (30), Ruda-Kolonia (26), Leśniczówka (26). Najniższy ruch inwestycyjny, oceniany pod względem wydanych decyzji o warunkach zabudowy, gdzie w latach 2014-2021 wydano poniżej 10 decyzji, dotyczył miejscowości: Hniszów-Kolonia, Iłowa, Jazików, Marynin, Marysin, Miłosław, Rudka-Kolonia. Żadnych decyzji nie wydano w obrębie Iłowa-Lasy.

Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Ruda-Huta w latach 2014 – 2021.

MIEJSCOWOŚĆ	OGÓŁEM W LATACH 2014- 2021
CHROMÓWKA	21
DOBRYŁÓW	5
GDOLA	11
GOTÓWKA	31
HNISZÓW	19
HNISZÓW-KOLONIA	1
IŁOWA	3
IŁOWA-LASY	0
JAZIKÓW	6
KAROLINÓW	18
LEŚNICZÓWKA	25
MARYNIN	4
MARYSIN	1
MIŁOSŁAW	1
POCZEKAJKA	15
RUDA	30
RUDA-HUTA	107

RUDA-KOLONIA	26
RUDA – OPALIN	15
RUDKA	17
RUDKA-KOLONIA	11
ZARUDNIA	20
ŻALIN	20
ŻALIN-KOLONIA	16
ŁĄCZNIE	**419**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta.

Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w gminie Ruda-Huta, w latach 2014-2021.

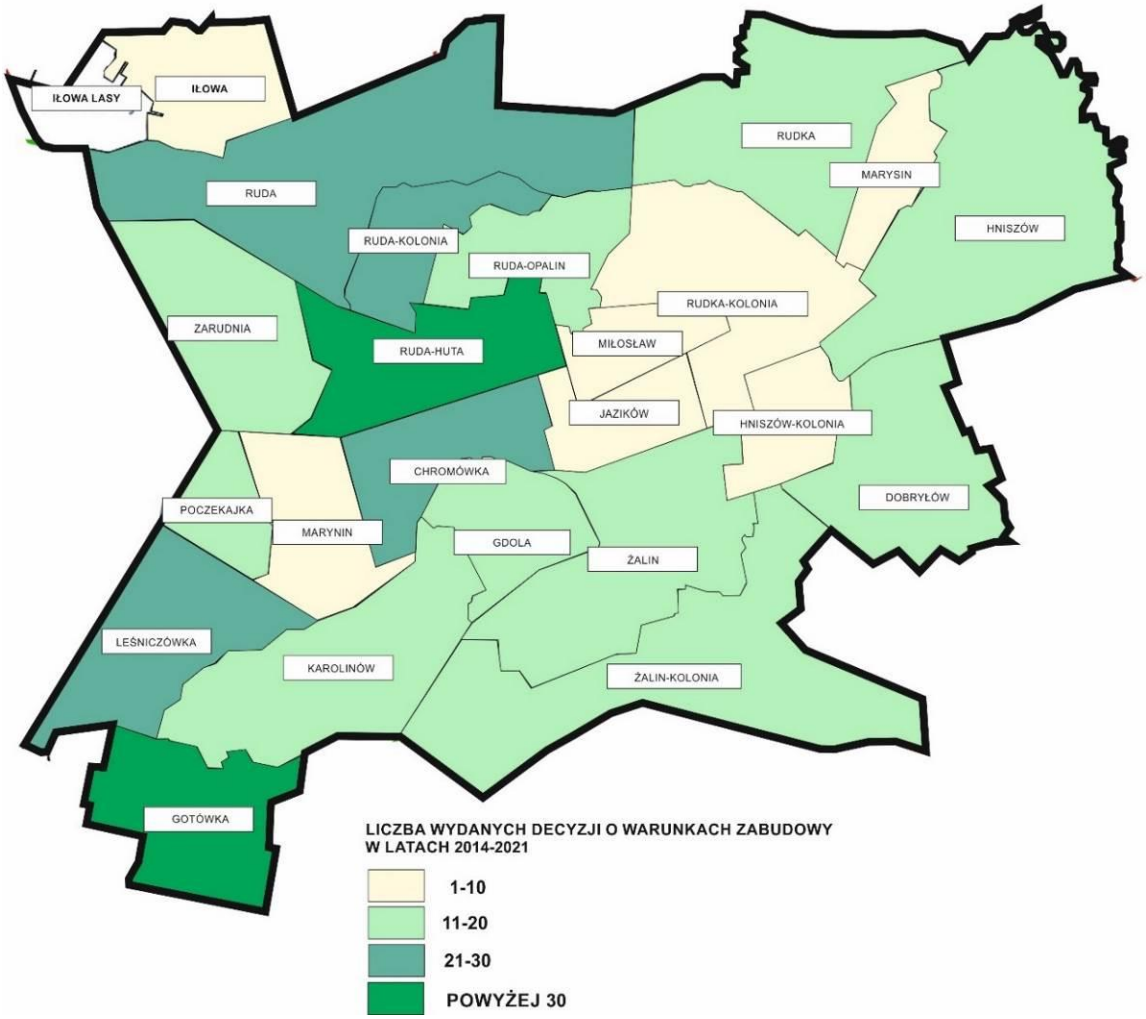

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ruda-Huta.

Zdecydowana większość wydanych decyzji (173) dotyczyła budowy budynków mieszkalnych, realizowanych w zabudowie zagrodowej i zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej. Duża liczba wydanych decyzji o warunków zabudowy dotyczyła: budowy budynków gospodarczych i garażowych w zabudowie mieszkaniowej i zagrodowej (104), budowy budynków letniskowych (9) oraz budowy budynków usługowych (3). Analiza

wydanych decyzji o warunkach zabudowy (wg funkcji terenu), w latach 2014-2021, wskazuje, iż wydane decyzje dotyczyły głównie zabudowy zagrodowej (wraz z obiektami towarzyszących tej zabudowie – budynki gospodarcze, garażowe, inwentarskie, stawy, silosy zbożowe).

Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2014– 2021 w gminie Ruda-Huta w podziale na rodzaj funkcji terenu wnioskowanej inwestycji.

MIEJSCOWOŚĆ	BUDOWA/ROZBUDOWA BUDYNKU MIESZKALNEGO	BUDYNKU GARAŻOWEGO/ GOSPODARCZEGO,	BUDOWA BUDYNKU USŁUGOWEGO	BUDOWA BUDYNKU PRZEMYSŁOWEGO	BUDOWA SILOSÓW ZBOŻOWYCH	BUDOWA BUDYNKU LETNISKOWEGO	BUDOWA FARMY FOTOWOLTAICZNEJ	BUDOWA STAWU/OCZKA WODNEGO	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	OGRODZENIA	INNE
CHROMÓWKA	14	7				4				4	2
DOBRYŁÓW	6	1						2	4	1	
GDOLA	5						1	4		1	
GOTÓWKA	16	14				1		2	2	1	2
HNISZÓW	6	9				4		1	3	1	
HNISZÓW-KOLONIA									1		
IŁOWA	2	7								1	
IŁOWA-LASY											
JAZIKÓW	2	3					1	1		1	1
KAROLINÓW	12	6				1		1	2	1	
LEŚNICZÓWKA	12	23			1				2	3	6
MARYNIN	4	4									
MARYSIN	1										
MIŁOSŁAW	1										
POCZEKAJKA	6	8	1						1		1
RUDA	10	20					3	2	2	2	5
RUDA-HUTA	44	60	3				2	15	10	12	17
RUDA-KOLONIA	13	10	1						1	2	2
RUDA–OPALIN	4	9		1		1			3	1	
RUDKA	12	4					1	1	3	1	2
RUDKA-KOLONIA	1	1								1	1
ZARUDNIA	6	5	1					1		1	2
ŻALIN	12	7						2		1	1
ŻALIN-KOLONIA	7	4				1	4	1	1	1	
OGÓŁEM	**196**	**202**	**6**	**1**	**1**	**12**	**12**	**33**	**35**	**36**	**42**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Zestawienie ilości wydawanych decyzji w poszczególnych latach dowodzi o istnieniu większych potrzeb inwestycyjnych w gminie w ostatnich latach. Uzasadnia to podjęcie rozważań o potrzebach przystąpienia do opracowania w gminie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2014– 2021 w gminie Ruda-Huta, w podziale na rodzaj funkcji terenu [%]

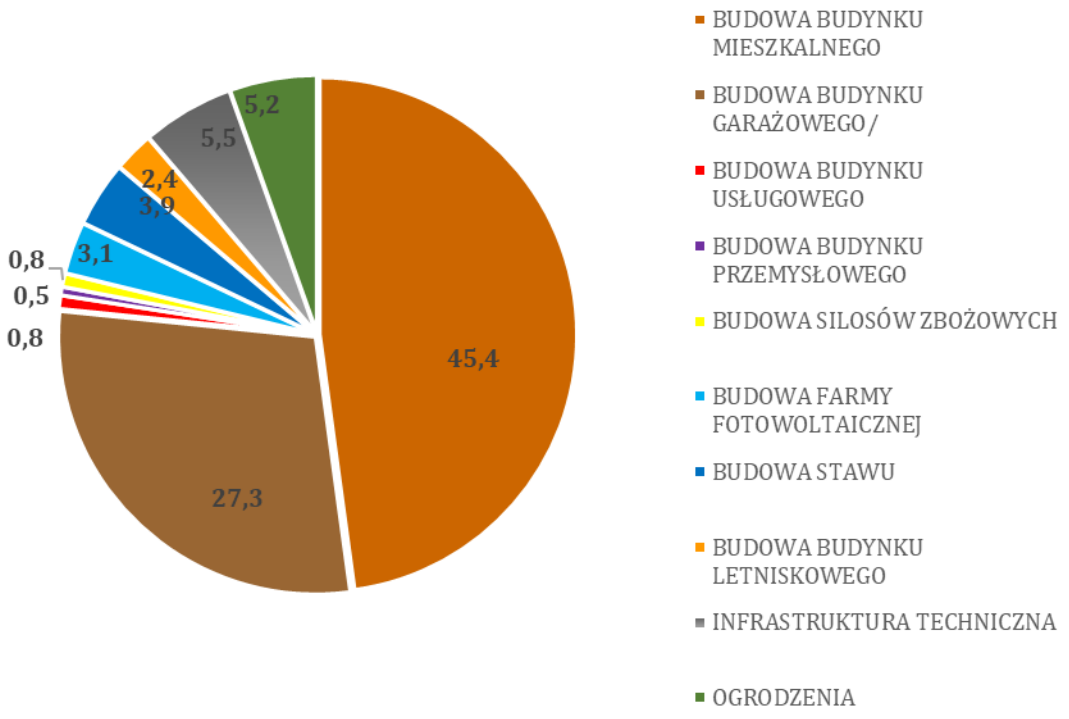

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta

Na terenie całej gminy Ruda-Huta lokalizowanie inwestycji celu publicznego jest realizowane w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W okresie 2014-2021 wydanych zostało 55 decyzji, które dotyczyły takich inwestycji, jak:

- zagospodarowanie parku w Rudzie-Hucie,
- rozbudowa świetlicy gminnej w Żalinie,
- rozbudowa budynku mieszkalnego Urzędu Gminy Ruda-Huta,
- budowa bezodpływowego zbiornika na ścieki wraz z przyłączam kanalizacyjnym do budynku świetlicy gminnej w Żalinie,
- budowa pawilonu handlowego wraz z niezbędną infrastrukturą tech. w Rudzie-Hucie,
- montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy do 40 kW na budynku Zespołu Szkół w Rudzie-Hucie,
- montaż urządzeń zewnętrznej siłowni, tyrolki oraz utwardzenia części terenu pod ścieżki w Rudzie-Hucie,
- budowa oczyszczalni ścieków w gminie Ruda-Huta wraz z kolektorem doprowadzającym
  i odprowadzającym ścieki w miejscowościach: Ruda-Huta, Ruda-Kolonia i Ruda-Opalin,
- budowa wieży telekomunikacyjnej w Rudzie-Hucie,

- modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Ruda-Opalin,
- nadbudowa, przebudowa i rozbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu istniejącego budynku szatni zlokalizowanego na boisku sportowym w Rudzie-Hucie,
- budowa oświetlenia ulicznego,
- budowa odcinka sieci gazowej w miejscowościach: Ruda-Opalin i Ruda-Kolonia, Rudka, Ruda,
- budowa placu zabaw w miejscowości Ruda-Kolonia,
- zagospodarowanie terenu przy Bibliotece Publicznej Gminy Ruda-Huta,
- budowa i przebudowa linii nN, linii Sn, złączy kablowych i liczników nN oraz stacji transformatorowych w miejscowościach: Ruda, Rudka, Leśniczówka, Ruda-Kolonia, Ruda-Huta, Gotówka, Zarudnia.

Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wg miejscowości w latach 2014-2021 (do połowy roku 2021).

MIEJSCOWOŚĆ	OGÓŁEM W LATACH 2014 - 2021
CHROMÓWKA	2
DOBRYŁÓW	2
GDOLA	1
GOTÓWKA	2
HNISZÓW	3
HNISZÓW-KOLONIA	-
IŁOWA	-
IŁOWA-LASY	-
JAZIKÓW	-
KAROLINÓW	3
LEŚNICZÓWKA	2
MARYNIN	1
MARYSIN	1
MIŁOSŁWA	-
POCZEKAJKA	-
RUDA	4
RUDA-HUTA	21
RUDA-KOLONIA	7
RUDA–OPALIN	4
RUDKA	5
RUDKA-KOLONIA	4
ZARUDNIA	2
ŻALIN	3
ŻALIN-KOLONIA	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Ruda-Huta.

Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w obrębach gminy Ruda-Huta w latach 2014-2021.

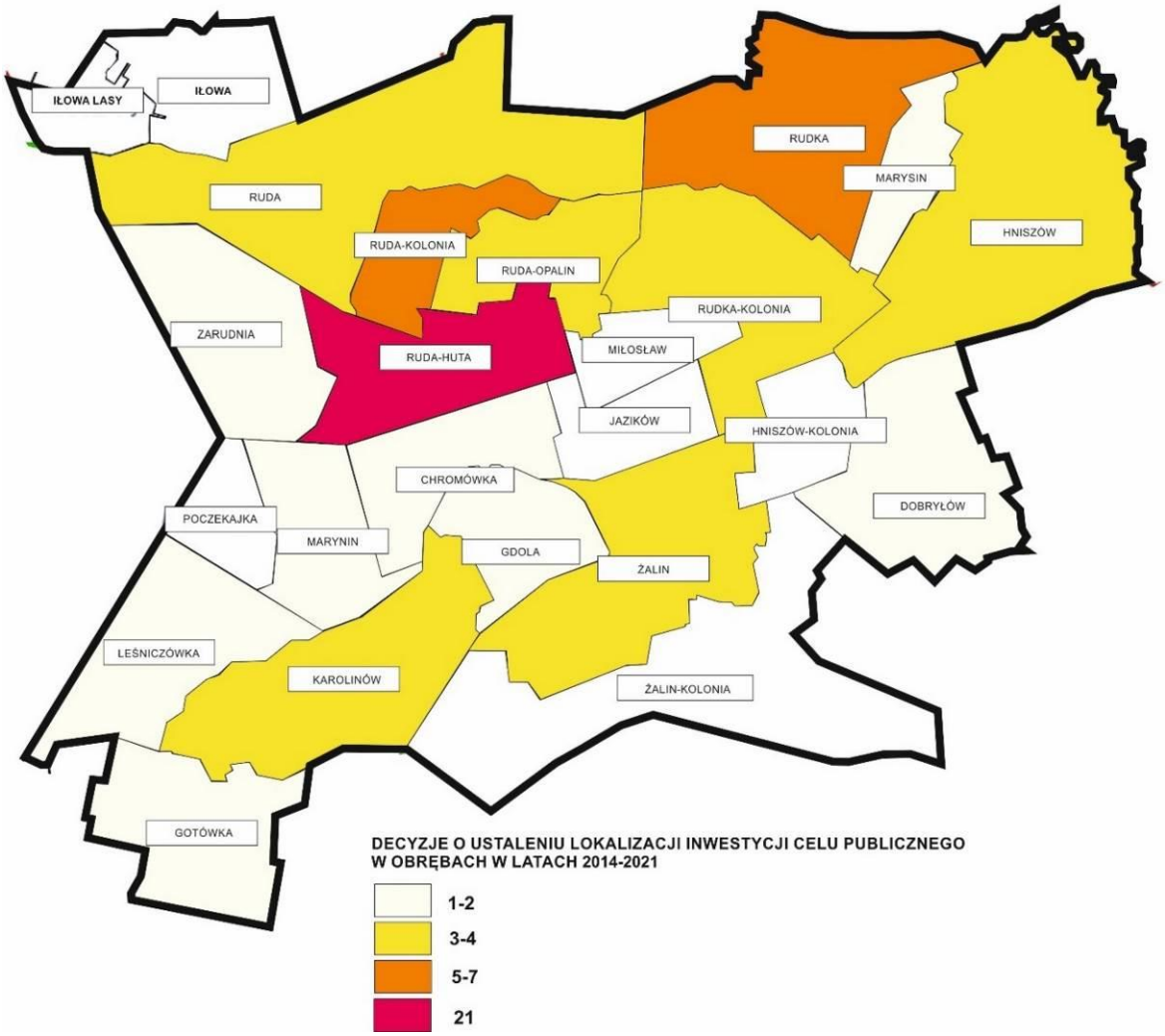

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ruda-Huta.

5.7. Urządzenia obsługi mieszkańców – usługi wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Usługi są jednym z elementów charakteryzujących sferę społeczną w gminie
Rodzaje usług objęte analizą w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda - Huta" w/g „Sekcji" Polskiej Klasyfikacji Działalności - to:

administracja,
porządek i bezpieczeństwo publiczne,
obsługa finansowa,
kultura,

[20] PKD – dane liczbowe i informacje o poszczególnych obiektach pochodzą z Urzędu Gminy i ze spisu terenowego.

edukacja,
ochrona zdrowia i pomoc społeczna,
handel, gastronomia, rzemiosło,
łączność,
sport, rekreacja,
usługi inne,

5.7.1. Administracja samorządowa.

Gmina Ruda - Huta posiada ukształtowany ośrodek administracyjno – usługowo – handlowy w miejscowości gminnej Ruda - Huta z siedzibą władz samorządowych, Radą Gminy, i Urzędem Gminy.

Urząd Gminy w Rudzie - Hucie:
powierzchnia terenu - 0,51ha,
powierzchnia użytkowa - 217 m^2,
zatrudnienie -19 osób,
zabudowa o konstrukcji murowanej, wysokość II kondygnacje, stan techniczny dobry.

5.7.2. Porządek i bezpieczeństwo publiczne.

Usługi związane z porządkiem i bezpieczeństwem publicznym sprawowane są przez Policję – Komisariat Policji w Dorohusku, Rewir Dzielnicowych w Rudzie - Hucie.
Zabudowa usług murowana, stan techniczny – dobry.
Część administracyjna – powierzchnia użytkowa – 60 m^2, zatrudnienie – 3 osoby (część mieszkalna - 140 m^2 p.u. mieszkanie służbowe). W dyspozycji Rewiru znajduje się samochód służbowy.

Teren gminy w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego obsługuje Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Chełmie i Ochotnicza Straż Pożarna: Ruda Kolonia, Leśniczówka i Żalin.
Zabudowę Ochotniczych Straży Pożarnych stanowią strażnice – remizy strażackie pełniące również funkcje świetlic wiejskich (klubów rolniczych)oraz garaże na środki transportowe i sprzęt pożarniczy.
Lokalizacje obiektów OSP do zachowania i ewentualnej rozbudowy.
Uznaje się za konieczne wyposażenie jednostek ratowniczych w taki sprzęt, który umożliwiałby podejmowanie akcji ratowniczych nie tylko w zakresie ochrony przeciwpożarowej , ale również w zakresie ratownictwa drogowego i chemicznego.

Bezpieczeństwo publiczne – zmiana Studium 2023 r.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, natomiast przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Nadzór nad bezpieczeństwem publicznym na terenie gminy sprawuje dzielnicowy gminy Ruda-Huta z policjantami Komendy Miejskiej Policji w Chełmie.

W 2021 roku w gminie Ruda-Huta stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 60 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,64 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz

znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Ruda-Huta wynosi 84,00% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Ruda-Huta najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,51 (wykrywalność 84%) oraz przeciwko mieniu - 3,25 (wykrywalność 49%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,56 (100%), o charakterze gospodarczym - 1,94 (47%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,32 (100%).

5.7.3. Obsługa finansowa.

Obsługę finansową gminy Ruda - Huta pełni Bank Spółdzielczy w Rudzie - Hucie.

powierzchnia terenu - 0,14 ha,
powierzchnia użytkowa - 80 m^2,
zatrudnienie - 4 osoby,
zabudowa o konstrukcji murowanej, I kondygnacja**,** stan techniczny dobry, własność Banku Spółdzielczego.

Obiekty administracji, porządku publicznego oraz obsługi finansowej do zachowania w „Studium".

5.7.4. Kultura.

Usługi kultury w gminie Ruda - Huta świadczy Biblioteka Publiczna Gminna - (z filiami), Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie zajmujący się działalnością kulturalną, oświatową i promocyjną gminy.

Rolę ośrodków kultury pełnią również na terenie gminy świetlice wiejskie i kluby działające przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych oraz obiekty sakralne.

- Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Rudzie - Hucie i Filiami w Leśniczówce i Kolonii Ruda.

Biblioteka Publiczna w Rudzie - Hucie zlokalizowana jest w budynku wielofunkcyjnym, dysponuje księgozbiorem posiadającym 13 512 woluminów, - powierzchnia użytkowa - 55 m^2, zatrudnienie- 2 osoby, stan techniczny zabudowy – dobry.
Filia w Leśniczówce posiada 8 675 woluminów – powierzchnia użytkowa - 80 m^2, zatrudnienie – 1 osoba, stan techniczny zabudowy – dobry.
Filia w Rudzie Kolonii posiada 2 263 woluminy, – powierzchnia użytkowa -15 m^2, zatrudnienie – 1 osoba, stan techniczny zabudowy – dobry.
Księgozbiór w gminie Ruda - Huta w zasobach bibliotecznych według stanu na koniec 2003 r. liczył 24 450 woluminów.

- Gminny Ośrodek Kultury - w Rudzie o pow. użytkowej 340 m^2, zatrudnienie – 2 osoby, stan techniczny zabudowy – dobry. Podlegają mu świetlice i kluby wiejskie.

- Świetlice wiejskie i kluby – lokalizacja w miejscowościach: Ruda-Huta (pow. uż. 69 m^2), Leśniczówka, Ruda Kolonia, Hniszów, Gdola, Żalin.
  Stan techniczny zabudowy – dobry, powierzchnia terenów świetlic i klubów wiejskich – ok.1,50 ha.

- Obiekty sakralne - (administrowane przez parafie)
  Kościół Rzymsko – Katolicki p.w. Świętego Stanisława w miejscowości Ruda - Huta,
  Kościół Polsko – Katolicki p.w. Świętego Mateusza w miejscowości Ruda - Huta,
  Kaplice Rzymsko – Katolicke w Gotówce, Rudce i Żalinie.
  Kaplica Baptystów w Rudce.
  Obiekty kultury należy zachować w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ”.

Proponuje się zmianę przeznaczenia terenów i bazy GS „SCH” na usługi nieuciążliwe – w tym lokalizacja „gminnego centrum kultury”.

Biblioteki publiczne

Rok	Placówki biblioteczne				Liczba lud. na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór w woluminach		Czytelnicy	Wypożyczenia w woluminach	
	ogółem	biblioteki	filie	punkty biblioteczn		w tys.	na 1000 ludności		w tys.	na 1 czytel.
1990	10	1	3	6	1289	28,7	5568	1105	22,8	20,6
1991	3	1	2	-	1704	28,0	5474	595	11,0	17,8
1992	4	1	2	1	1711	28,0	5455	499	10,3	20,7
1993	4	1	2	1	1277	28,0	5487	490	7,5	15,3
1994	3	1	2	-	1695	25,3	4982	407	5,7	14,0
1995	3	1	2	-	1697	25,5	5005	444	6,7	15,0
1996	3	1	2	-	1671	25,7	5123	528	6,4	12,1
1997	3	1	2	-	1663	26,1	5243	533	6,0	11,2
1998	3	1	2	-	1662	26,1	5228	x	x	x
1999	3	1	2	-	1644	25,7	5214	x	x	12,2
2000	3	1	2	-	1653	25,6	5171	x	x	x
2001	3	1	2	-	1635	25,7	5243	x	x	13,4
Powiat chełmski 2000 r. /*	34	34			2222		4801	x	x	19,4
Województwo lub. 2000 r.	637	637			3497		3313	x	x	18,5

x – brak danych

Wskaźniki :
księgozbiorów na 1 000 ludności (2001 r.)
gmina Ruda - Huta - 5243
powiat chełmski - 4801
województwo lubelskie - 3313
wypożyczenia w woluminach na 1 czytelnika (2001r)
gmina Ruda - Huta - 13,4

powiat chełmski - 19,4
województwo lubelskie - 18,5

Obiekty kultury - zmiana Studium 2023 r.

Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie powołany został uchwałą Rady Gminy Ruda-Huta Nr VIII/39/2003 z dnia 30 kwietnia 2003 r. Statutowym celem działalności ośrodka kultury jest tworzenie warunków do zaspakajania i rozwijania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury. Siedziba Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzie-Hucie mieści się w Domu Kultury w Rudzie-Kolonii. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje „Dom kultury w Żalinie" oraz „Centrum Kultury i Rekreacji w Rudce".

5.7.5. Edukacja.

Wychowanie przedszkolne.

Wychowanie przedszkolne w gminie skupione jest w 2 oddziałach przedszkolnych przy szkole podstawowej w miejscowości Ruda - Huta.
Łączna liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym w 2001 r. w gminie wynosiła 64.

Wychowanie przedszkolne

Lp	Rok	Pla-cówki	Miejsca a/	Oddziały	Dzieci	Nauczyciele
1.	1990	5	28	6	92	7
2.	1991	4	x	6	87	6
3.	1992	4	x	5	66	5
4.	1993	4	x	5	70	5
5.	1994	4	x	5	74	5
6.	1995	1	x	2	54	2
7.	1996	1	x	2	58	2
8.	1997	1	x	2	57	2
9.	1998	1	x	2	58	2
10	1999	1	x	2	66	3
11	2000	1	x	3	55	3
12	2001	1	x	2	64	2
Powiat chełmski 2000		58	263	68	1 123	75
Województwo lubelskie 2000		1 108	31 242	2 209	45 792	3 076

a/ – w przedszkolach

Szkolnictwo podstawowe.

Na terenie gminy Ruda-Huta w 2002 r. usługi w zakresie edukacji świadczyły 3 szkoły podstawowe zlokalizowane w miejscowościach: Ruda - Huta, Ruda i Żalin.

Szkoła Podstawowa w Rudzie - Hucie:

liczba uczniów – 333 (w tym w klasie „0" – 40 uczniów)
liczba nauczycieli – 41,
liczba oddziałów – 13,
szkoła posiada 2 pracownie przedmiotowe, salę gimnastyczną,
powierzchnia użytkowa – 2 848 m^2,
powierzchnia terenu – 1,85ha, } łącznie z gimnazjum
stan techniczny – dobry

Szkoła Podstawowa w miejscowości Ruda :

liczba uczniów – 23 (klasy 0 – 3)
liczba nauczycieli – 3,
liczba oddziałów – 3,
powierzchnia użytkowa – 136 m^2,
powierzchnia terenu – 0,8 ha
stan techniczny – średni,

Szkoła Podstawowa w Żalinie:

liczba uczniów – 17 (klasy 0 – 3)
liczba nauczycieli – 3,
pracownie przedmiotowe – 3,
liczba oddziałów – 3,
powierzchnia użytkowa – 432 m^2,
powierzchnia terenu – 1,70 ha
szkoła posiada 1 pracownię przedmiotową
stan techniczny – średni

Łącznie w szkolnictwie podstawowym w gminie w 2003 r. uczyło się 373 dzieci - było to mniej uczniów o 3,6 % w stosunku do roku 2001.

Na terenie gminy znajdują się opuszczone obiekty zlikwidowanych szkół podstawowych w Leśniczówce, Rudce oraz w miejscowości Hniszów – obecnie mieszkanie.

Szkolnictwo gimnazjalne w Rudzie-Hucie:

Zabudowa wspólna ze szkołą podstawową – w roku szkolnym 2001/2002 uczęszczało do gimnazjum 203 uczniów, nauka odbywała się w 7 oddziałach, liczba nauczycieli pełnozatrudnionych wynosiła 8.

Przeprowadzana jest dobudowa obiektu szkolnego obejmująca powiększenie powierzchni użytkowej o 495 m^2, 4 sale lekcyjne i 3 pomieszczenia specjalistyczne.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące:

W zabudowie wspólnej ze szkołą podstawową i gimnazjum funkcjonuje w gminie Liceum Ogólnokształcące, gdzie w roku szkolnym 2002/2002 w 4 oddziałach uczyło się 96 uczniów, liczba nauczycieli pełnozatrudnionych wynosiła 2, liczba absolwentów z poprzedniego roku szkolnego wyniosła 31.
W stosunku do roku szkolnego 2000/2001 liczba uczniów zmniejszyła się o 30 osób.

Szkoły podstawowe */

Tabela nr 2

Rok szkolny	**Ogółem**	**Uczniowie**	**Absolwenci**	**Nauczyciele**	**Pomieszczenia do nauczania**			**Oddziały**
					Izby lekcyjne	**Pracownie przedmiotowe**	**Sale gimnastyczne**	
1990/91	4	661	84	x	x	x	x	x
1991/92	4	669	69	x	x	x	x	x
1992/93	4	637	96	x	x	x	x	x
1993/94	4	607	87	41	9	19	2	31
1994/95	4	595	72	41	10	22	2	31
1995/96	4	582	84	39	10	20	2	28
1996/97	43	556	85	37	10	20	2	26
1997/98	3	541	80	30	8	17	2	23
1998/99	3	529	x	x	x	x	x	x
1999/00	3	451	x	21	x	x	x	x
2000 / 2001	3	394	66	24	9	18	1	19
2001 / 2002	3	387	65	20	27			18
Powiat chełmski 2001 / 2002	69	6 625	1 138	519	490			389
Województwo lubelskie 2000 / 2001	1 243	188 867	34 237	13 234	10 845			9 595

/* - bez gimnazjum.

Wskaźniki w zakresie szkolnictwa podstawowego.

Tabela nr 3

Rok	Liczba uczniów na			
	szkołę	nauczyciela pełno-zatrudnionego	oddział	pomieszczenie do nauczania
1990 / 1991	165	x	x	x
1991 / 1992	167	15	22	21
1992 / 1993	159	16	21	21
1993 / 1994	152	15	20	20
1994 / 1995	149	15	19	18
1995 / 1996	146	18	15	21
1996 / 1997	139	15	21	17
1997 / 1998	180	18	24	20
1998 / 1999	176	20	x	x
1999/2000	150	21	x	x
2000 / 2001	131	16	21	14
2001 / 2002	129	19	22	14
Powiat chełmski 2001 /2002	96	13	17	14
Województwo lubelskie 2001 / 2002	91	13	17	13
Gminy wiejskie – powiat chełmski 2001 /2002	152	14	20	17
	95	12	17	13

x – brak danych

Placówki przedszkolne i oświatowe – zmiana Studium 2023 r.

Jednym z ważniejszych zadań samorządów lokalnych jest dbanie o rozwój edukacji publicznej. Wychowanie przedszkolne realizowane jest w przedszkolach bądź innych formach wychowania przedszkolnego. Na terenie gminy Ruda-Huta w 2020 roku funkcjonowały 2 oddziały przedszkolne, do których w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało 38 dzieci. Oddziały te funkcjonują przy istniejącej szkole podstawowej. Ogółem z opieki przedszkolnej z 148 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) na terenie gminy korzystało 38,5% dzieci. Nie objętych wychowaniem przedszkolnym pozostaje około 62% dzieci z terenu gminy.

Ponadto w Gminie Ruda-Huta od 2013 roku funkcjonuje Niepubliczne Przedszkole „Pod Zieloną Koniczynką". Na dzień 31.12.2020 r. do przedszkola uczęszczało 23 dzieci.

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność gminy jest liczba i rozmieszczenie placówek szkolno-oświatowych. W roku szkolnym 2019/2020 sieć placówek oświatowych

na terenie gminy tworzyła 1 szkoła podstawowa tj. „Szkoła Podstawowa w Rudzie-Hucie", do której w 2020 roku uczęszczało łącznie 283 dzieci.

Ilość uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020.

	LICZBA SZKÓŁ										
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
PODSTAWOWA	281	275	256	237	249	257	230	264	298	279	283
GIMNAZJUM	163	151	137	140	129	124	121	82	37	-	-
OGÓŁEM	**444**	**426**	**393**	**377**	**378**	**381**	**351**	**346**	**335**	**279**	**283**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Istotnym czynnikiem jakości kapitału ludzkiego na obszarach wiejskich jest poziom wykształcenia ludności. Poziom wykształcenia ludności jest jednym z kluczowych uwarunkowań w procesie rozwoju. Na obszarze gminy przeważa liczba osób z podstawowym (30,7%) lub zasadniczym zawodowym wykształceniem (23,8%), co jest charakterystyczne dla obszarów wiejskich. Wykształcenie średnie zawodowe posiada ok. 16,0% ludności gminy, zaś średnie ogólnokształcące – 8,8%. Wykształceniem wyższym legitymuje się 9,2% ogółu osób aktywnych zawodowo. Niewielką grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym (6,7%). Kwalifikacje na poziomie policealnym posiada 1,6% ludności. Najmniejszą grupą wśród ludności czynnej zawodowo stanowią osoby, które zakończyły edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej tj. 3,3%.

Analiza rozmieszczenia placówek świadczących podstawowe usługi z dziedziny edukacji wskazuje na niedobór niektórych z tych usług. Mowa tutaj o niewystarczającej w stosunku do istniejących potrzeb gminy ilości miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz brak placówki zapewniającej opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech.

5.7.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Ochrona zdrowia w gminie Ruda-Huta organizacyjnie związana jest z Narodowym Funduszem Zdrowia w Lublinie.
W zakresie lecznictwa specjalistycznego i szpitalnego gmina obsługiwana jest przez przychodnie specjalistyczne i szpitale w Chełmie i Lublinie.
W zakresie pomocy doraźnej gmina korzysta z usług Stacji ratownictwa Medycznego – Zakład Opieki Zdrowotnej w Chełmie..
Podstawową opiekę zdrowotną w gminie świadczy:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Rudzie-Hucie posiadający 3 gabinety o pow. uż. 64 m^2, zatrudniający 2 lekarzy medycyny, 3 pielęgniarki, 1 położną, lokalizacja w budynku byłego ośrodka zdrowia, stan techniczny zabudowy – dobry.

- Usługi stomatologiczne w gminie świadczone są przez indywidualną praktykę stomatologiczna w Rudzie-Hucie, zatrudnienie 2 osoby, w tym 1 lekarz stomatolog, gabinet stomatologiczny – 14 m^2 pow. uż., Lokalizacja wspólna z NZOZ.

W 2002 r. w gminie udzielono 16 635 porad lekarskich ogółem w podstawowej opiece zdrowotnej (porady lekarskie – 13 330, stomatologiczne – 3 305). Wskaźnik porad na 1 mieszkań-

ca w gminie wyniósł 3,4, świadczy to o spadku liczby porad o % w stosunku do 2001 r. (rok 2001 – 18 878 porad ogółem, w tym lekarskie – 15 843, stomatologiczne – 3 035, wskaźnik) na 1 mieszkańca – 3,8 porady).
Liczba udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca w gminie była wyższa od wskaźnika w powiecie chełmskim (3,1), lecz mniejszy od wskaźnika w województwie lubelskim (6,0).

Apteka prywatna, lokalizacja w Rudzie-Hucie , powierzchnia użytkowa 60 m^2, zatrudnienie 2 osoby (1 farmaceuta), stan techniczny zabudowy – dobry.

Charakterystykę usług ochrony zdrowia w gminie Ruda -Huta na przestrzeni lat 1990 – 2001podają załączone zestawienia tabelaryczne:

Personel służby zdrowia – tab. nr 1,
Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – tabela nr 2,
Apteki – tabela nr 3.

Istniejące usługi zdrowia zabezpieczają obsługę ludności gminy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, obiekty usług zdrowia winny być modernizowane i odpowiednio wyposażone – do zachowania i adaptacji w „Studium".

Personel służby zdrowia

Rok	Lekarze	Lekarze dentyści	Farmaceuci	Pielęgniarki	Położne	Lekarze	Lekarze dentyści	Farmaceuci	Pielęgniarki	Położne
	w liczbach bezwzględnych					na 10 tys. ludności				
1990	1	1		4	3	1,9	1,9		7,8	5,8
1991	2	1		3	2	3,9	2,0		5,9	3,9
1992	2	1		5	2	3,9	1,9		9,7	3,9
1993	1	1	1	5	1	2,0	2,0	2,0	9,8	2,0
1994	1	1	1	5	1	2,0	2,0	2,0	9,8	2,0
1995	2	1	1	6	1	3,9	2,0	2,0	11,8	2,0
1996	2	1	2	5	1	4,0	2,0	4,0	10,0	2,0
1997	2	1	1	3	1	4,0	2,0	2,0	6,0	2,0
1998	2	1	1	3	1	4,0	2,0	2,0	6,0	2,0
1999	2	1	1	3	1	4,1	2,0	2,0	6,1	2,0
2000	2	1	1	3	1	4,0	2,0	2,0	6,0	2,0
2001	2	1	1	3	1	4,1	2,0	2,0	6,0	2,0
Powiat chełmski 2001 r, -	19	9	x	62	x	2,5	1,2	x	8,1	x
Województwo lubelskie 2001 r.	5 370	979	1 879	13 076	1 527	24,1	4,4	8,4	58,7	6,8

x – brak danych

Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Lp.	Rok	Przychodnie			Ośrodki zdrowia		Żłobki		
		Ogółem	w tym		Ogółem	w tym gminne	zakłady	miejsca	dzieci
			rejonowe	przem. służby zdrowia					
	1990	—	—	—	1	1	—	—	—

	1991	—	—	—	1	1	—	—	—
	1992	—	—	—	1	1	—	—	—
	1993	—	—	—	1	1	—	—	—
	1994	—	—	—	1	1	—	—	—
	1995	—	—	—	1	1	—	—	—
	1996	—	—	—	1	1	—	—	—
	1997	—	—	—	1	1	—	—	—
	1998	—	—	—	1	1	—	—	—
	1999	—	—	—	1	1	—	—	—
	2000	—	—	—	1	1	—	—	—
	2001	—	—	—	1	1	—	—	—
Powiat chełmski 2001 r, -		4	x	x	13	13	—	—	—
Gminy wiejskie powiatu chełm-skiego 2001 r.		2	x	x	13	13	—	—	—
Województwo lubelskie 2001 r.		310	x	x	203	x	26	1 163	1 859

x – brak danych

Apteki i Punkty Apteczne

Rok	Apteki		Punkty apteczne	Liczba lud-ności na aptekę (punkt)	Farmaceuci zatrudnieni w aptekach (punktach)	
	ogółem	w tym pry-watne			ogółem	w tym pry-watnych
1990	1			5 154		
1991	1			5 112		
1992	1	1	—	5 132	2	2
1993	1	1	—	5 107	1	1
1994	1	1	—	5 086	1	1
1995	1	1	—	5 092	1	1
1996	1	1	—	5 013	2	2
1997	1	1	—	4 988	1	1
1998	1	1	—	4 985	1	1
1999	1	1	—	4 932	1	1

2000	1	1	—	4 959	1	1
2001	1	1	—	4 904	1	1
Powiat chełmski 2001 r	13	x	x	5 811	x	x
Gminy wiej-skie powiat chełmskiego 2001 r	11	x	x	3 438	x	x
Województwo lubelskie 2001 r	678	x	x	3 295	x	x

x – brak danych

Opieka zdrowotna – zmiana Studium 2023 r.

Opiekę medyczną na terenie gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ruda-MED Ośrodek Zdrowia zlokalizowany w Rudzie-Hucie. W Zakładzie Opieki Zdrowotnej wykonywane są podstawowe badania lekarskie i laboratoryjne. W zakresie lecznictwa specjalistycznego mieszkańcy gminy korzystają z usług w Chełmie i Lublinie. Potrzeby w zakresie lecznictwa szpitalnego zapewnia Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, a w dalszej kolejności szpitale specjalistyczne w Lublinie. W miejscowości Ruda-Huta funkcjonuje apteka.

Ośrodek Pomocy Społecznej

Lokalizacja ośrodka w miejscowości gminnej Ruda-Huta w siedzibie Urzędu Gminy - powierzchnia użytkowa 60 m^2, zatrudnienie 6 osób, w tym 3 osoby wykonujące usługi opiekuńcze.
Jest to jednostka organizacyjna samorządu gminy, realizuje zadania własne i „zadania zlecone" (finansowane przez Lubelski Urząd Wojewódzki) w zakresie pomocy społecznej w gminie Ruda-Huta.
Do zadań własnych należą usługi opiekuńcze, zasiłki celowe i pomoc w naturze, dodatki mieszkaniowe, dożywianie dzieci.
Zadania zlecone to forma pomocy w zakresie zasiłków stałych, wyrównawczych, okresowych, gwarantowanych i specjalnych, rent socjalnych, z powodu choroby i macierzyństwa, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, składek na ubezpieczenia zdrowotne i społeczne.
Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy ośrodka oraz liczba świadczeń wzrasta. W roku 2002 w zadaniach zleconych opłacano składki na ubezpieczenia zdrowotne osób pobierających świadczenia:
- liczba składek – 722 , kwota – 20 671 zł.
- świadczenia społeczne, liczba świadczeń – 1 707; kwota – 500 973 zł.
- składki na ubezpieczenia społeczne, liczba składek – 102; kwota – 13 627 , zł.
- zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne, liczba zasiłków – 241; kwota – 99 400, zł.

W ramach zadań własnych Urząd Gminy finansował:

zasiłki celowe: liczba osób – 168;	kwota – 44 531 zł.
dodatki mieszkaniowe : liczba wypłaconych dodatków – 155;	kwota – 14 533 zł.
dożywianie uczniów: ilość uczniów – 352;	kwota – 48 069 zł.
wyprawki szkolne: ilość uczniów – 33;	kwota – 2 888 zł.

Pomoc społeczna – zmiana Studium 2023 r.

Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie-Hucie. Ze względu na stosunkowo niski stopień zamożności mieszkańców efektywność działań ośrodka jest jednym z ważniejszych elementów zapewnienia zrównoważonego rozwoju społecznego. Ze świadczeń przyznanych w ramach przepisów ustawy o pomocy społecznej skorzystało w 2020 r. 189 rodzin, w których było 454 osoby, co stanowi 10,05% mieszkańców gminy. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwujemy stałe zmniejszanie się liczby mieszkańców gminy objętych świadczeniami pomocy społecznej.

5.7.7. Handel, gastronomia, rzemiosło.

Ważne znaczenie dla funkcjonowania gminy mają usługi bytowe o charakterze komercyjnym - handlu, gastronomii i rzemiosła. W wyniku przemian społeczno - gospodarczych następuje rozwój sieci usług realizowanych przez inwestorów prywatnych.
Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w 2002 r. wynosiła 158 a zakładów osób fizycznych 131. W stosunku do 2001 r. nastąpił wzrost liczby podmiotów o 9,0 % tj. o 13 podmiotów a zakładów osób fizycznych o 10,1 % tj. o 12 zakładów.
Liczba obiektów handlowych - sklepów w gminie w 2002 r, wyniosła 24, powierzchnia użytkowa – 990 m^2, zatrudnienie – 25 osób, powierzchnia terenu usług handlu – 2,0 ha. lokalizacja usług handlu w miejscowości gminnej Ruda - Huta (37,5 % usług) oraz we wsiach: Ruda , Ruda Kolonia, Gotówka, Leśniczówka, Poczekajka, Rudka, Hniszów, Dobryniów, Żalin i Chromówka.
W usługach handlu dominują branże spożywcze, spożywczo – przemysłowe, artykuły gospodarstwa domowego i artykuły do produkcji rolnej. Własność prywatna stanowi 75 % usług handlu.
W 2003 r. w miejscowości Ruda - Huta funkcjonował bar gastronomiczny (na terenie byłej bazy GS „SCH") o powierzchni użytkowej 60 m^2, dysponujący 30 miejscami konsumpcyjnymi, zatrudniający 1 osobę.
Działalność rzemieślnicza w gminie prowadzona była przez 21 podmiotów w branży: budowlanej, dekarskiej, murarskiej, spawalniczej, mechaniki i naprawy pojazdów mechanicznych, produkcji mebli ogrodowych, stolarskiej, tartacznej i produkcji mebli, spożywczej – młynarsko – piekarskiej w miejscowościach: Ruda - Huta, Ruda, Ruda - Kolonia, Rudka, Ruda - Opalin, Gotówka, Iłowa, Leśniczówka, Żalin, Poczekajka, Hniszów, Dobryniów, Marynin.

5.7.8. Łączność.

W gminie funkcjonuje jedna placówka – Poczta Polska – Urząd Pocztowy w Rudzie - Hucie:

powierzchnia użytkowa	– 32 m^2,
okienka nadawczo – odbiorcze	– 2,
zatrudnienie	– 6 osób.

Usługi pocztowe zlokalizowane są w zabudowie parterowej, wolnostojącej, wspólnie ze świetlicą wiejską Stan techniczny zabudowy – dobry, usługi łączności do zachowania i utrzymania w „Studium".

5.7.9. Sport i rekreacja.

Do urządzeń sportowych na terenie gminy należą: boiska sportowe w miejscowości Ruda - Huta: 2 boiska sportowe do gier dużych o pow., 1,0 ha oraz boisko sportowe przy szkole – jako urządzone, oraz boiska sportowe wiejskie nieurządzone w miejscowości Gotówka o pow. 0,70 ha, Ruda Kolonia o pow. 1,0 ha, i Iłowa o pow. 0,8 ha.
Stan zagospodarowania obiektów i terenów sportowo – rekreacyjnych w gminie należy uznać za niewystarczający. Brak jest obiektów służących zajęciom sportowym i rekreacyjnym w okresie całorocznym – sporty zimowe.
Należy realizować usługi związane ze sportem i rekreacją w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne w miejscowościach: Zarudnia – Ruda, Rudka, Żalin, Karolinów – Gdola. Należy również rozwijać w oparciu o osadnictwo wiejskie agroturystykę i ekoturystykę.

5.7.10. Zieleń, cmentarze.

Uzupełnieniem leśnego krajobrazu gminy są licznie występujące zadrzewienia śródpolne, parki podworskie, zieleń wokół obiektów sakralnych oraz zieleń cmentarna.
Na terenie gminy występuje jeden park wokół pozostałości dawnego zespołu dworskiego z połowy XIX w. we wsi Hniszów o powierzchni 53,0 ha. Jest to obiekt wpisany do rejestru zabytków, na terenie którego znajduje się dąb szypułkowy „Bolko" – jeden z najokazalszych w kraju pomników przyrody.
Również wokół obecnego kościoła polskokatolickiego i kościoła rzymsko – katolickiego w Rudzie- Hucie występuje ciekawy starodrzew.

Na istniejących 12 cmentarzach różnych wyznań, w tym jeden czynny (Ruda-Huta - rzymsko – katolicki) objętych ewidencją prowadzoną przez Gminę, występują zwarte skupiska zieleni wysokiej o bogatym i urozmaiconym starodrzewiu.

Występujące na terenie gminy zadrzewienia śródpolne znakomicie łagodzą klimat, zwiększają zawartość wody w glebie a także zapobiegają wysmalaniu upraw przy ostrych bezśnieżnych zimach.

5.7.11. Wnioski dotyczące usług

- zachowanie i modernizacja obiektów usług istniejących,
- przystosowanie niewykorzystane obiekty np. usług oświaty i rolnictwa – dla potrzeb społeczności lokalnej,
- dokonanie w „Studium – kierunki rozwoju" zmiany dotychczasowego przeznaczenia terenów na bazie GS „SCH" na centrum kultury i usługi nieuciążliwe w miejscowości Ruda-Huta oraz terenów po Spółdzielni Kółek Rolniczych w Rudce na działalność produkcyjną i usługi nieuciążliwe,
- uzupełnienie sieci usług zgodnie z ustaleniami dotychczasowych opracowań urbanistycznych,
- rozwijanie sieci usługowej zgodnie z europejskimi tendencjami z pozyskaniem kapitału zagranicznego,
- w budżetach gminy zwiększenie nakładów na kulturę fizyczną, sport i ochronę zdrowia.

6. Identyfikacja głównych problemów gminy.

1. Podstawowym problemem, rzutującym między innymi na przestrzenny rozwój gminy jest brak miejsc pracy w sektorze produkcyjnym, poza rolnictwem. Sytuacja ta wpływa na powstawanie zjawisk powodujących stagnację przestrzennego rozwoju obszaru gminy.

Do zjawisk tych należą:
- migracje mieszkańców gminy, szczególnie ludzi młodych i przedsiębiorczych na inne tereny,
- ujemny przyrost naturalny,
- ubożenie ludności zmniejszające popyt na towary i usługi,
- brak kapitału na realizację inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

2. Ważnym problemem jest przekształcenie sektora rolniczego w kierunku dostosowania jego struktury do warunków gospodarki rynkowej i nastawienia go na produkcję intensywną.
   Z realizacją procesu przekształcania sektora rolniczego wiąże się powiększenie powierzchni produkcyjnej gospodarstw, zapewnienie obsługi produkcji rolnej, zbytu wytworzonych surowców i ich przetwarzanie.
3. Obsługa produkcji rolnej wymaga powstawania zakładów usługowych i przetwórczych, które mogą powstawać drogą przyciągania inwestorów zewnętrznych lub utworzenia organizacji spółek producentów.
4. Problemem w zakresie rozwoju inwestycji jest brak odpowiednio przygotowanych terenów. Głównie brak wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej (oczyszczalnie ścieków) i sieć gazową. Stan dróg, zarówno gminnych jak i powiatowych jest niezadowalający.
5. Kolejnym problemem jest bardzo słabe zagospodarowanie zasobów wodnych (stawy, zbiorniki, wodne) i terenów przyległych – rozwój rekreacji i turystyki.

7. Szanse i zagrożenia rozwoju.

7.1. Szanse – korzystne elementy rozwoju.

Wśród elementów mogących korzystnie wpłynąć na gospodarczy i przestrzenny rozwój gminy wymienić należy:

1. Korzystne położenie geograficzne oraz komunikacyjne.
   - bliskie położenie względem powiatowego ośrodka usług - Chełma stwarza dobre warunki dla rozwoju przedsiębiorczości,
   - bliskość granicy z Ukrainą , do przejścia granicznego w Dorohusku około 23 km, możliwość tworzenia bazy handlu ze wschodem,
   - istniejąca sieć drogowa zapewnia powiązanie gminy z obszarem województwa i resztą kraju,
2. Relatywnie niskie koszty pracy, duży potencjał ludzki,
3. Możliwość rozwoju produkcji i przetwórstwa żywnościowego –nieskażone środowisko, rozwój gospodarstw ekologicznych,

4. Możliwość wykorzystania istniejącej bazy materialnej (np. tereny i obiekty po hucie szkła i GS) pod rozwój usług.
5. Wykorzystanie istniejącej linii kolejowej ze stacją i bocznicą
6. Nieskażone środowisko naturalne (czyste powietrze), walory turystyczno – krajobrazowe (północno – wschodnia część gminy), wartości kulturowe mogą być zachętą do lokalizowania obiektów wymagających takich warunków oraz do rozwoju funkcji rekreacyjnych (agroturystyka) dla mieszkańców gminy i Chełma

7.2. Zagrożenia – elementy mogące ograniczyć rozwój.

1. Niekorzystna sytuacja demograficzna spowodowana występującym od kilku lat ujemnym przyrostem naturalnym oraz odpływem ludzi młodych w poszukiwaniu zatrudnienia. Wpływa to na proces starzenia się ludności gminy.
2. Wysoka stopa bezrobocia, jego niekorzystna struktura wiekowa i poziom wykształcenia ludności,
3. Słaba baza ekonomiczna gospodarstw rolnych.
4. Brak specjalizacji gospodarstw rolnych.
5. Słabe powiązanie producentów rolnych z przemysłem przetwórczym.
6. Niski poziom dochodów ludności.
7. Słaba infrastruktura rekreacyjno – sportowa i kulturalna.
8. Pogarszanie się jakości środowiska naturalnego: brak kanalizacji sanitarnej, zanieczyszczenie wód podziemnych, zły stan urządzeń melioracyjnych, zanieczyszczenie rzeki Uherki,
9. Niedostateczna promocja gminy.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Podstawą do wykonania analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy Ruda-Huta jest przepis art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. 2023 r. poz. 977, z późn. zm.), który stanowi o konieczności uwzględniania w sporządzanym dokumencie studium tj. zmianie studium, uwarunkowań wynikających w szczególności z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, które powinny być określane z uwzględnieniem analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognoz demograficznych, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz wykonanego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Celem wykonania analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy jest uzasadnienie zmian dokonywanych w obowiązującym Studium przyjętym uchwałą Nr XXXII/16/2005 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 31 stycznia 2005 r. w zakresie przeznaczenia terenów pod zabudowę, w tym w szczególności poprzez uwzględnienie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

8.1. Analiza ekonomiczna.

Analiza ekonomiczna stanowi podstawę do oceny kondycji finansowej gminy Ruda-Huta i możliwości finansowania przez gminę nowych inwestycji, związanych z rozwojem przestrzennym gminy, jak również poziomu zamożności społeczności gminy w kontekście możliwości realizacji oczekiwań i dążeń mieszkańców do podniesienia jakości życia.

Na zdiagnozowanie potencjału ekonomicznego gminy pozwolą analizy następujących zjawisk:

- finanse publiczne - dochody i wydatki budżetu gminy,
- dynamika rozwoju podmiotów gospodarczych na terenie gminy,
- rynek pracy i bezrobocie,
- dochody mieszkańców gminy.

Finanse publiczne obejmują zasoby pieniężne gminy, zarówno dochody, jak i wydatki określone w budżecie gminy. Kondycja finansowa gminy zależy m.in. od wysokości dochodów własnych, dotacji celowych (zarówno z budżetu państwa, jak pozyskiwanych ze środków europejskich) i subwencji ogólnych z budżetu państwa. Na całkowitą wartość dochodów własnych gminy znaczący wpływ ma liczba ludności zamieszkująca na danym obszarze oraz liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Udział we wpływach z podatku oraz z działów różne rozliczenia i rodzina stanowi jedno z podstawowych źródeł dochodów własnych gminy. Ponadto znaczący wpływ na finanse gminy mają również dochody związane z podatkiem dochodowym od osób fizycznych, a także osób prawnych i rolnictwo i łowiectwo. Dodatkowo gmina osiąga dochód z opłat (m.in. skarbowej, targowej, eksploatacyjnej).

Analiza danych budżetowych wskazuje, na naprzemienne tendencje spadkowe i wzrostowe. W latach 2010–2011, 2014 r., 2016 r. oraz 2018-2022 w gminie Ruda-Huta odnotowano nadwyżkę wydatków nad dochodami do budżetu gminy. Pozostałe lata przyniosły wzrost dochodów gminy, co w konsekwencji dało ujemny bilans dochodów i wydatków w gminie. W 2020 roku wydatkowanie środków z budżetu gminy ponownie przekroczyło dochody gminy, a tym samym możliwości finansowe. Podsumowując można stwierdzić, że sytuacja finansowa gminy jest niekorzystna.

Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Ruda-Huta, uchwalona przez Radę Gminy Ruda-Huta uchwałą Nr XXIX/163/2021 z dnia 29 grudnia 2021 roku z późn. zm., szacuje wydatki i dochody gminy w perspektywie przedziału czasowego obejmującego lata 2022–2026. Dokument prognozuje wpływy do budżetu gminy, co przedstawia tabela poniżej.

Prognozowany budżet gminy Ruda-Huta do 2026 r. (Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Ruda-Huta – 2021 r.)

LATA	DOCHODY OGÓŁEM	WYDATKI OGÓŁEM	WYDATKI MAJATKOWE
2022	23 789 328,00	25 603 106,00	3 113 330,00
2023	21 018 784,00	20 418 784,00	4 947 557,00
2024	21 329 989,00	20 329 989,00	4 685 932,00
2025	17 230 804,00	16 530 804,00	680 000,00
2026	17 575 420,00	16 137 865,00	655 450,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Ruda-Huta.

Zgodnie z prognozą do 2024 roku planowane jest coroczne zmniejszenie dochodów gminy. Natomiast od roku 2025 dochody wzrosną o około 345 tys. zł rokrocznie. Jak wskazuje tabela powyżej, wydatki z budżetu będą niższe aniżeli dochody gminy. Wyjątek stanowi 2022 rok, gdzie prognozuje się, iż suma wydatków będzie wyższa od dochodów. W okresie objętym wieloletnią prognozą finansową nie jest planowany ujemny bilans finansowy.

Przeprowadzona analiza miała na celu zbadanie możliwości sfinansowania przez gminę Ruda-Huta potrzebnych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury technicznej, związanych z możliwością przeznaczenia pod zabudowę nowych terenów. W analizie wskazano czynniki ekonomiczne, mogące mieć wpływ na skutki finansowe dla budżetu Gminy. Dane podane w analizie mają charakter szacunkowy i służą wyłącznie do określenia prawdopodobnych skutków finansowych związanych z realizacją potencjalnej infrastruktury. Porównując je z obecnie przeznaczanymi i planowanymi w perspektywie lat 2022-2026 nakładami inwestycyjnymi należy stwierdzić, że poniesienie tych kosztów nie przekracza możliwości finansowych gminy.

W celu przeciwdziałania prognozowanemu ograniczeniu wydatków inwestycyjnych na budowę sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, istotne jest zaplanowanie takich inwestycji, które w sposób kompleksowy będą sprzyjały poprawie sytuacji demograficznej, powstawaniu nowych miejsc pracy, uporządkowaniu przestrzeni, czy też ochronie środowiska. Wydatki, związane z rozwojem nowej zabudowy, będą związane z kosztami realizacji elementów układu drogowego oraz sieci inżynieryjnych ustalonych w Studium, takich jak realizacja nowych dróg gminnych, poszerzanie i remonty istniejących ulic, wykup gruntów pod tereny publiczne, realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej. W celu minimalizacji kosztów po stronie samorządu w pierwszej kolejności należy uruchamiać inwestycje na terenach zlokalizowanych w zasięgu istniejącej infrastruktury technicznej, posiadających dogodną dostępność komunikacyjną oraz gwarantujących właściwą obsługę mieszkańców w zakresie dostępności do usług publicznych. Rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna jest istotnym czynnikiem umożliwiającym władzom samorządu optymalną zmianę przeznaczenia terenów jak również wykorzystanie terenów gminnych. Przyjęte w dokumentach planistycznych ustalenia regulujące intensywność zainwestowania będą przesądzać o ekonomice rozwoju gminy, co wpływa zwłaszcza na wielkość nakładów inwestycyjnych i kosztów eksploatacji systemów infrastruktury technicznej i komunikacji. Przygotowanie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie powinno być poprzedzone prognozą skutków finansowych sporządzaną na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, która określi bilans dochodów i wydatków wynikających z określonego obszaru. Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i drogowej oraz innych inwestycji społecznych jest zadaniem własnym, finansowanym przez gminę Ruda-Huta i odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami i planem budżetu. Zgodnie z przepisami o finansach publicznych, istnieje możliwość pozyskania środków pomocowych na ww. inwestycje.

Istotnym wskaźnikiem obrazującym potencjał gospodarczy gminy jest stopień koncentracji podmiotów gospodarczych, ich charakter i branża w której działają, bowiem ma to bezpośrednie przełożenie na kondycję finansową gminy (poprzez podatki osiągane z tego tytułu), jak również wpływa na stabilność ekonomiczną mieszkańców (m.in. poprzez stworzenie miejsc pracy). Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach. Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców gminy, głównie z uwagi na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia.

Stan rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej, która stanowi istotny wyznacznik poziomu rozwoju i zamożności gminy Ruda-Huta, należy ocenić pozytywnie, z uwagi na jej systematyczny rozwój.

Wnioski i rekomendacje wynikające z analizy ekonomicznej:

- Sukcesywnie zwiększające się dochody budżetu gminy stwarzają szansę na rozwój gospodarczy gminy, w tym w zakresie inwestycji wpływających na jakość życia mieszkańców; z poziomu lokalnego najistotniejsze znaczenie mają dochody własne gminy, w tym w szczególności pochodzące od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, gdyż ich wysokość uzależniona jest bezpośrednio od zamożności mieszkańców oraz rozwoju i kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy.
- Wzrost dochodów własnych gminy (z podatków) stanowić może o rozwoju mieszkalnictwa oraz innych funkcji na nowych terenach inwestycyjnych, wyznaczonych w sposób racjonalny i uzasadniony istniejącymi potrzebami.
- Niekorzystne pozostają proporcje pomiędzy wydatkami inwestycyjnymi, stanowiącymi ok. 27,5% wydatków ogółem a bieżącymi wydatkami z budżetu gminy. Średnioroczne wydatki inwestycyjne w wysokości 3,3 mln zł stanowią kwotę zbyt niską i nie zapewniają w wystarczającym stopniu realizacji potrzeb inwestycyjnych na terenie gminy. W celu realizacji zadań inwestycyjnych gmina zmuszona jest do korzystania z zewnętrznych środków finansowych (pożyczki, dofinansowania z funduszy unijnych itp.).
- Rozwój funkcji inwestycyjnych na terenie gminy powinien odbywać się na terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz przy utwardzonych drogach, w szczególności na terenach zwartych struktur przestrzennych, co w istotny sposób może wpłynąć na bilans dochodów i wydatków gminy (wzrost dochodów bez większych nakładów na infrastrukturę).
- Preferowane jest utrzymanie rolniczego kierunku rozwoju gminy przy jednoczesnym stworzeniu dogodnych warunków przestrzennych dla modernizacji gospodarstw rolnych, w tym wielkotowarowych.
- Wskazana jest dywersyfikacja w kierunku działalności pozarolniczej jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców gminy, wykorzystując dogodne położenie komunikacyjne gminy oraz bliskość miast: Chełma i Włodawy.
- Wzrastające od lat dochody mieszkańców gminy oraz dochody osiągane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą wskazują na sukcesywną poprawę poziomu życia mieszkańców gminy.
- W ostatnich latach obserwuje się wyraźne tendencje wzrostowe w zakresie rozwoju pozarolniczych działalności gospodarczych. Należy zatem przyjąć, że polityka przestrzenna gminy polegająca na udostępnianiu terenów inwestycyjnych przeznaczonych do realizacji usług pozostaje aktualna. Udostępnianie, a w konsekwencji zagospodarowywanie takich terenów jest czynnikiem determinującym zachowania ludności w zakresie zatrudniania się i wpływa na procesy migracyjne.

8.2. Analiza społeczna.

Kolejną sferą wymagającą analizy w celu oceny potrzeb rozwojowych gminy jest sfera społeczna. Analiza rozwoju społecznego gminy to:

- demografia,
- stan rozwoju mieszkalnictwa,
- dostęp do podstawowej opieki medycznej,
- pomoc społeczna,

- bezpieczeństwo publiczne,
- edukacja i wykształcenie mieszkańców,
- stan rozwoju usług kultury, rekreacji, sportu i turystyki,
- aktywność ekonomiczna ludności.

Dane obrazujące stan rozwoju sfery społecznej gminy zostały przedstawione i w niezbędnym zakresie zaktualizowane w części dotyczącej uwarunkowań Studium.

Wnioski i rekomendacje wynikające z analizy społecznej:

- Wyzwaniem dla polityki rozwoju gminy jest zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych, w tym przez przyciąganie nowych (napływowych) mieszkańców gminy m.in. poprzez udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych oraz stworzenie dogodnych warunków dla zamieszkiwania.
- Stopniowe starzenie się społeczeństwa, generujące wiele problemów, w grupie której wymienia się m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego, a także pogarszanie struktury rynku pracy.
- Na terenie gminy Ruda-Huta dominują publiczne usługi podstawowe o charakterze lokalnym, służące zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności. Z usług ponadpodstawowych mieszkańcy gminy korzystają głównie w mieście Chełm.
- Na terenie gminy brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech. Wskazany jest rozwój żłobków, klubów dziecięcych w większych miejscowościach gminy, a także infrastruktury sportowej.
- Od 2010 roku systematycznie zmniejsza się liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.
- Analiza zasobów mieszkaniowych wykazała niedostateczny standard części mieszkań – duży udział mieszkań małych i o niskim wyposażeniu w urządzenia sanitarno-technicznym.
- Sieć drogowa na terenie gminy jest dobrze rozwinięta, wymaga natomiast znacznych nakładów finansowych na utwardzenie dróg gruntowych oraz bieżące naprawy nawierzchni.
- Racjonalne zarządzanie zasobem dróg gminnych oraz obecny i prognozowany stan finansów gminy, gwarantuje możliwość dalszej rozbudowy lokalnego układu drogowego w tempie zbliżonym do obecnego oraz podnoszenie standardu i nasycenia sieciami infrastruktury technicznej.
- Wyposażenie zabudowy w infrastrukturę wodociągową na terenie gminy Ruda-Huta jest niezadawalające. Zgodnie z danymi GUS, w 2020 roku z sieci tej korzystało 69,4% mieszkańców gminy. Według danych na koniec 2020 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 107,2 km, pozwalając na doprowadzenie wody do 1262 punktów (przyłączy). W okresie 2005-2020 długość sieci wodociągowej wzrosła jedynie o 31,8 km, W celu niegenerowania kosztów na rozbudowę infrastruktury technicznej istotne znaczenie w rozwoju przestrzennym gminy będzie miało skupianie zabudowy na terenach uzbrojonych poprzez wypełnianie luk w ciągach zwartej zabudowy oraz jej rozwój w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących ciągów zabudowy.
- Siec kanalizacyjna w gminie Ruda-Huta jest niezadawalająca. Długość sieci kanalizacyjnej w roku 2020 w relacji do długości sieci wodociągowej wynosiła 9,61% i jest to jeden z niższych wskaźników w całym powiecie chełmskim – 16,84%; średnia wartość wskaźnika dla woj. lubelskiego – 32,7%. Na koniec 2020 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła zaledwie 10,3 km. Wobec braku kanalizacji na pozostałych terenach stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, które są uzupełnieniem

istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. Istniejąca zabudowa rozproszona winna korzystać z indywidualnej infrastruktury w szczególności w zakresie odprowadzania ścieków (szczelnych zbiorników na ścieki bytowe lub przydomowych oczyszczalni ścieków).

- Na terenie gminy Ruda-Huta brak jest rozdzielczej sieci gazowej.
- Gmina posiada średnio korzystne położenie na tle głównych szlaków komunikacyjnych regionu i powiatu.
- W polityce przestrzennej gminy należy uwzględnić rozwój infrastruktury OZE, co ma szczególne znaczenie w kontekście ochrony środowiska przyrodniczego gminy.

8.3. Analiza środowiskowa.

Analiza środowiskowa, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, ma na celu zidentyfikowanie obszarów na terenie gminy Ruda-Huta, które z uwagi na wartości przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe powinny posiadać ograniczenia dla lokalizacji zabudowy, w tym powinny zostać z niej wyłączone, a także służą ogólnej ocenie stanu i jakości środowiska, warunkującego rozwój przestrzenny gminy. Zalicza się do nich m.in.:

- występowanie form prawnej ochrony przyrody oraz wynikających z tego ustawowych ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów;
- stan zasobów leśnych,
- jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- występowanie terenów o ograniczonym użytkowaniu z uwagi na położenie na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, terenów górniczych, itp.,
- występowanie obszarów stanowiących o zachowaniu funkcjonalnej łączności obszarów przyrodniczych i umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt - korytarze ekologiczne,
- stan jakości środowiska naturalnego.

Dane obrazujące powyższą problematykę zostały przedstawione i w niezbędnym zakresie zaktualizowane w części dotyczącej uwarunkowań Studium.

W uzupełnieniu należy stwierdzić, iż Gmina Ruda-Huta zalicza się do obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Łączna powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy wynosi 6779 ha (blisko 62% powierzchni całkowitej gminy), z czego najwięcej zajmuje park krajobrazowy oraz obszar chronionego krajobrazu. Największy udział obszarów objętych ochroną przyrodniczą (powyżej 10%) cechuje sołectwa tj.: Hniszów (17,92%), Żalin (17,51%) oraz Ruda (10,62%).

Ponadto należy mieć na uwadze, że zachodzące zmiany ludnościowe i związany z tym rozwój ekonomiczny, ma dla gminy charakter pozytywny, ale jednocześnie stanowi zagrożenie dla krajobrazu i środowiska. Na zmiany jakości środowiska w gminie zasadniczy wpływ mają działania w zakresie poprawy stanu i funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej, ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza na skutek montażu kolektorów słonecznych i inwestycji termomodernizacyjnych.

Wnioski i rekomendacje wynikające z analizy środowiskowej:

- W gminie występuje duży udział obszarów prawnie chronionych - malownicze ukształtowanie terenów.
- Na terenie gminy występuje osuszanie i zarastanie terenów wodno-błotnych, torfowisk oraz trwałych użytków zielonych, stanowiących cenne siedliska przyrodnicze.
- Zły stan wód powierzchniowych.
- Degradacja jakościowa wód, zrzuty ścieków i wód o pogorszonych parametrach jakościowych niekorzystnie oddziałują na stan sanitarny cieków, zaś rolnicze i bytowe skażenia łatwo przedostają się do wód gruntowych.
- Gęsta sieć rowów melioracyjnych i kanałów, głównie o charakterze odwadniającym.
- Przy kształtowaniu rozwoju przestrzennego na terenie gminy należy uwzględnić występujące na terenie gminy bariery związane z warunkami geologiczno-inżynierskimi i z rzeźbą terenu – nienośne lub słabonośne grunty występują w dolinie rzeki Bug, Uherki i Gdolanki.
- Wskazana jest ochrona terenów leśnych przed antropopresją, w tym przed fragmentaryzacją lasów.
- Ochronie przed nierolniczym i nieleśnym zagospodarowywaniem podlegają tereny gruntów leśnych i rolnych – w pierwszej kolejności należy zagospodarowywać tereny o niskich klasach bonitacyjnych oraz grunty rolne położone w obrębie zwartych struktur przestrzennych.
- Wskazane jest zalesianie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa – nieużytki i grunty o najniższych klasach bonitacyjnych.
- Z uwagi na wysokie walory środowiska przyrodniczego należy unikać zagospodarowywania terenów pod funkcje mogące pogorszyć jego jakość.
- Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy przez udostępnianie terenów inwestycyjnych, umożliwiających realizację inwestycji z zakresu usług turystyki i rekreacji powinien być głównych celów polityki przestrzennej realizowanej w dokumencie jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta.

8.4. Prognozy demograficzne.

W kontekście przeprowadzanej zmiany studium, której konsekwencją jest wyznaczenie terenów przeznaczonych pod zabudowę, wskazane jest odniesienie się do aktualnych danych demograficznych i prognoz, będących podstawą do wykonania analizy potrzeb i bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. W odniesieniu do danych demograficznych, należy stwierdzić, iż w ostatnich 10 latach tj. w latach 2010 – 2020 odnotowywano niekorzystny dla rozwoju gminy spadek liczby mieszkańców, który wynikał głównie z ujemnego salda migracji, a także ujemnego przyrostu naturalnego. Jak obrazuje wykres poniżej, krzywa zmiany liczby ludności w gminie Ruda-Huta odzwierciedla jednostajny jej spadek.

Gmina Ruda-Huta należy do jednej z bardziej zurbanizowanych i zaludnionych gmin wiejskich powiatu chełmskiego, stanowiąc 5,6% ludności powiatu. Pod względem gęstości zaludnienia gmina zajmuje 6 pozycję na 16 gmin wiejskich w powiecie chełmskim z wielkością kształtującą się na poziomie 38 os/km^2. Biorąc pod uwagę strukturę wiekową społeczeństwa, w gminie Ruda-Huta dominują osoby w wieku produkcyjnym, w 2020 roku ich udział kształtował się na poziomie około 59,7% ludności gminy. Z uwagi na niekorzystną strukturę demograficzną bardzo prawdopodobne jest utrzymanie się tendencji spadkowej w stanie ludności w najbliższych latach.

Liczba ludności w gminie Ruda-Huta w latach 2010-2020.

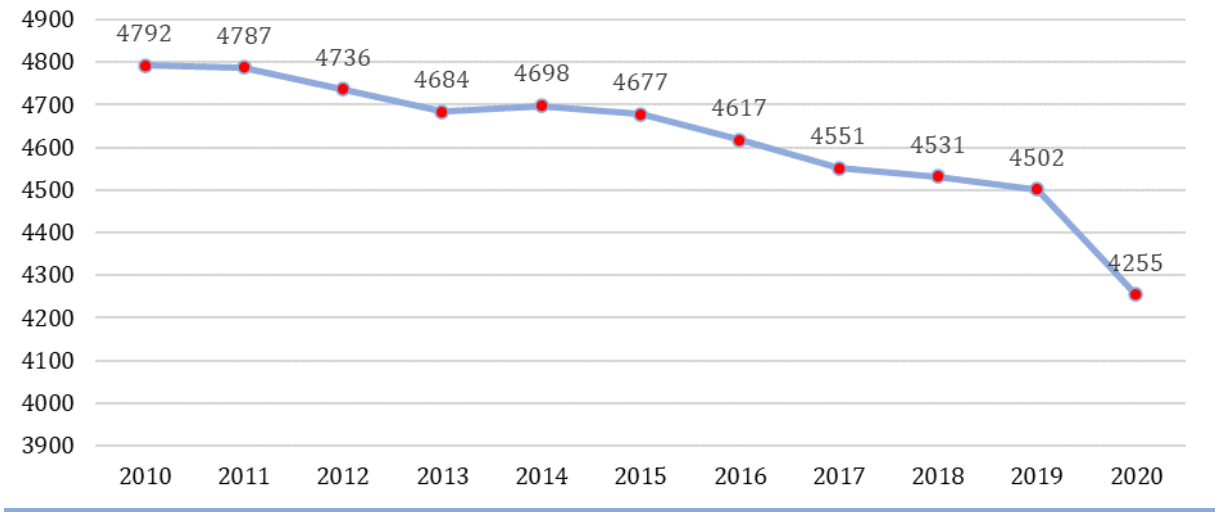

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Prognozy demograficzne stanowią bardzo ważne dane wyjściowe, wpływające na planowanie rozwoju gminy. Najbardziej aktualną prognozą zmiany liczby ludności jest opracowana w sierpniu 2017 r. przez GUS „*Prognoza ludności dla gmin na lata 2017-2030*", która została sporządzona w oparciu o wcześniejsze długoterminowe założenia „*Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050*" oraz „*Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050*". Dla celów określenia potrzeb rozwojowych gminy w zakresie wyznaczenia terenów zabudowy wskazane jest uwzględnienie w prognozie dodatkowo wpływu polityki i działań rozwojowych samorządu gminy, np. skutków zagospodarowywania terenów i realizacji szczególnie ważnych dla rozwoju gminy inwestycji, a także działań i zamierzeń inwestycyjnych innych podmiotów publicznych oraz prywatnych.

Według opracowania „*Prognozy ludności dla gmin na lata 2017-2030*" wynika, iż w stosunku do roku 2030 liczba ludności gminy ulegnie zmniejszeniu, co odpowiada aktualnemu trendowi demograficznemu. W perspektywie 2030 r. gmina osiągnie poziom 4 539 mieszkańców, co spowoduje, że liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2020 zmaleje o 67 osób tj. 1,5%. Z analizy danych prognozy wynika, iż ludność gminy będzie stopniowo maleć do roku 2030.

Prognozowana liczba mieszkańców gminy Ruda-Huta do 2030 roku.

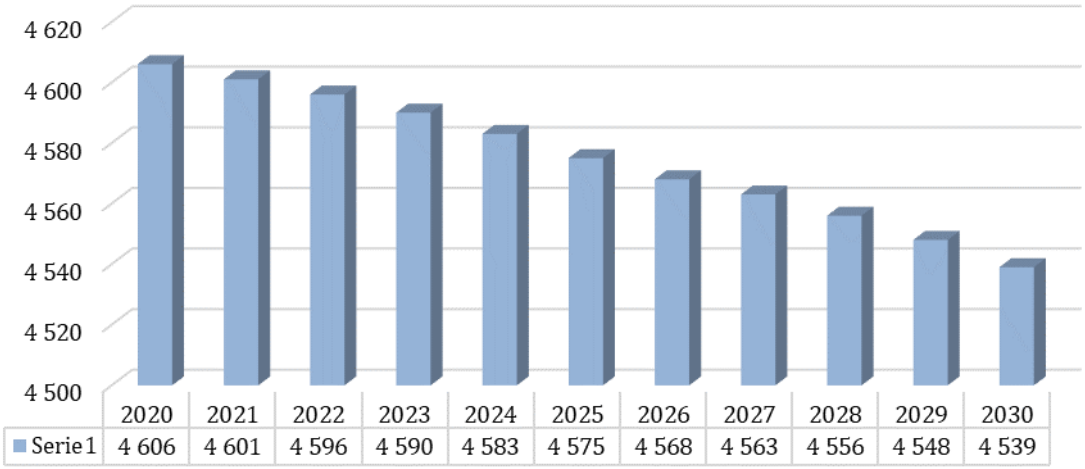

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS „Prognoza ludności dla gmin na lata 2017-2030", 2017 r.

W celu oszacowania liczby ludności gminy do roku 2050 przyjęto, iż w latach 2030 – 2050 liczba ludności będzie się zmieniać średnio o 7 osób w każdym roku. Przyjęta wartość jest uśrednionym spadkiem liczby ludności w latach 2027 - 2030 w gminie Ruda-Huta wyliczona na podstawie „*Prognozy ludności dla gmin na lata 2017 – 2030*". Prognozuje się, iż **w roku 2050 gminę będzie zamieszkiwać 4 399 mieszkańców**, o 140 osób mniej aniżeli w roku 2030.

Prognozę demograficzną przeprowadzono także na podstawie opracowania pn. „*Prognoza ludności do 2050 roku dla powiatów oraz miast na prawach powiatu"* opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny".

Prognozowana liczba ludności w gminie do roku 2050.

ROK	LICZBA LUDNOŚCI		PRZYROST NATURALNY W GMINIE
	POWIAT CHEŁMSKI– TERENY WIEJSKIE	GMINA RUDA-HUTA	
PROGNOZA NA ROK 2020	73 320	4 255	-37
PROGNOZA NA ROK 2025	72 014	4 142*	-49
PROGNOZA NA ROK 2030	70 483	4 013*	-68
PROGNOZA NA ROK 2035	68 609	3 853*	-91
PROGNOZA NA ROK 2040	66 418	3 666*	-108
PROGNOZA NA ROK 2045	64 021	3 461*	-118
PROGNOZA NA ROK 2050	61 506	3 246*	-123
SPADEK LICZBY LUDNOŚCI	- 11 814	-1009	

** wartość przyjęta na podstawie wyliczonej tendencji zmiany liczby ludności w latach 2020 – 2050.*

Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba ludności gminy Ruda-Huta zmniejszy się o ok. 1009 osób i **liczba ludności gminy Ruda-Huta w roku 2050 będzie wynosić ok. 3246 osób,** co stanowić będzie blisko 76,3% obecnej liczby mieszkańców gminy. Z prognozy demograficznej GUS można wywnioskować, iż do roku 2030 roku nie będą widoczne istotne zmiany w strukturze wiekowej społeczeństwa. Z kolei po roku 2030 przewiduje się spadek liczby ludności zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to wskazuje na wzrost średniej wieku mieszkańców gminy, czyli starzenie się społeczeństwa. Należy podkreślić, iż w analizie wykorzystano prognozę demograficzną GUS sporządzoną dla powiatu chełmskiego obejmującą tereny wiejskie, które cechują się różnymi uwarunkowaniami rozwojowymi i krajobrazowymi. Wynik uzyskany w wariancie dla powiatów ma charakter wyłącznie poglądowy i nie uwzględnia planowanych działań inwestycyjnych na poziomie krajowym, czy też regionalnym, jak również specjalnych programów prorodzinnych, które z pewnością mogą się przyczynić do wzrostu liczby mieszkańców w gminie Ruda-Huta.

Do dalszych analiz przyjęto trend spadku liczby ludności w gminie Ruda-Huta (śr. 7 osób/rok) wynikający z prognozy demograficznej sporządzoną na podstawie przeanalizowania tendencji zmiany ludności wynikającej z opracowania pn. „*Prognozy ludności dla gmin na lata 2017-2030*". Zakłada ona, iż na terenie gminy, w analizowanym okresie tj. 30 lat **liczba ludności** zmniejszy się o 210 osób i **w roku 2050 będzie wynosić 4 045 mieszkańców.**

Budynki mieszkalne i mieszkania w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2020.

ROK	LICZBA LUDNOŚCI	LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA	LICZBA MIESZKAŃ	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH
2010	4792	2	1652	1540
2011	4787	12	1664	1517
2012	4736	7	1670	1522
2013	4684	11	1679	1533
2014	4698	5	1684	1538
2015	4677	10	1693	1548
2016	4617	8	1702	1557
2017	4551	5	1706	1561
2018	4531	5	1710	1565
2019	4502	6	1716	1587
2020	4255	8	1610	1511

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta opracowane zostało w roku 2005. Uzasadnionym więc pozostaje uwzględnienie w aktualnie sporządzanej zmianie Studium potrzeb i możliwości rozwojowych

gminy, wynikających z prognozy demograficznej w perspektywie kolejnych 30 lat tj. do roku 2050.

W celu oszacowania ilości mieszkań w roku 2050 przyjęto wskaźnik wynikający z ruchu budowlanego i ilości oddawanych do użytku nowych budynków mieszkalnych. Jak wynika z danych statystycznych, szczegółowo opisanych w punkcie opisującym ruch budowlany, na przestrzeni lat 2010 – 2020 średnio oddawano do użytku ok. 7 mieszkań rocznie (zabudowy zagrodowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej). Przy zachowaniu istniejącego trendu w zakresie wielkości ruchu budowlanego i oddawania do użytku nowych budynków mieszkalnych przyjęto, iż w ciągu 30 lat przybędzie 210 nowych budynków mieszkalnych.

Ustalając liczbę ludności, dla której powinno się zapewnić tereny pod nową zabudowę mieszkaniową, trzeba uwzględnić potrzeby związane z:
- zmniejszeniem ludności wykazanym w prognozie demograficznej,
- poprawą warunków zamieszkania w istniejących zasobach mieszkaniowych.

Przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową rekomenduje się aby do obliczeń oprócz prognozy demograficznej, brać pod uwagę dążenie do poprawy warunków zamieszkania w istniejących zasobach mieszkaniowych. Na problemy te wskazują takie publikacje, jak np. J. Korniłowicz (2009), Eurostat (2020), Raporty GUS (2015, 2019). Niezależnie więc od stwierdzenia w prognozie demograficznej wzrostu bądź braku wzrostu bezwzględnej wielkości zaludnienia, poprawa warunków zamieszkania w istniejącej zabudowie stwarza zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe, praktycznie – we wszystkich jednostkach osadniczych. Jak wskazano w założeniach do Komunikatu Rządowego do Programu Mieszkanie Plus - średnia powierzchnia mieszkania w Polsce wynosi ok. 20 m²/os. (gmina Ruda-Huta ok. 28 m²/os.) mniej niż w Unii Europejskiej. Program zakłada zwiększenie liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Do 2030 r. liczba mieszkań przypadająca na 1 tys. mieszkańców Polski powinna osiągnąć średnią UE, co oznacza wzrost do 435 mieszkań na 1000 osób. W literaturze przedmiotu A. Matuszko i B. Zastawniak proponują przyjęcie normatywu 45 m² na osobę.[21] Biorąc pod uwagę prognozę demograficzną oraz poprawę warunków zamieszkania przyjęto**, iż w ciągu 30 lat przybędzie 182 025 m² powierzchni użytkowej nowych budynków mieszkalnych.**

Szacowana liczba budynków mieszkalnych w gminie Ruda-Huta w 2050 r.

ROK	LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA OSOB [m²/os.]
2010	4792	1540	116 250	24
2020	4255	1511	118 948	28
2050	**4045***	**1721***	**127 048***	**31***
2050	**4045****	**1721****	**182 025****	**45****

** wartości szacunkowe*
*** wartości szacunkowe uwzględniające poprawę warunków mieszkaniowych*

Źródło: Bank danych lokalnych GUS oraz szacunki własne.

[21] A. Matuszko, B. Zastawniak, Obliczanie zapotrzebowania na nowe tereny rozwojowe w toku sporządzania bilansu terenów – propozycje i wskazania, Urban Development Issues Volume 66 s. 88.

Otrzymany wynik nie uwzględnia jednak aktywności samorządu w zakresie lokalnej polityki rozwoju, której jednym z podstawowych celów jest rozwój społeczno-gospodarczy gminy, skutkujący utrzymaniem korzystnych tendencji demograficznych. Gmina określa cele rozwoju społeczno-gospodarczego, które zmierzają do zwiększenia atrakcyjność gminy do inwestowania, w tym również do zamieszkania. Cele rozwoju gminy mają charakter uniwersalny, koncentrujący się na rozwiązaniu najważniejszych problemów w gminie. Polityka gminy, zakłada niepewność procesów rozwojowych, tym samym uzasadniając przyjęcie optymistycznego scenariusza rozwoju gminy pozwalającego na zwiększenie potrzeb mieszkaniowych wynikających z niedoszacowania wskazanych powyżej: liczby mieszkań oraz średniej liczby osób w mieszkaniu w gminie Ruda-Huta w 2050 r.

8.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należą zadania między innymi w zakresie: realizacji gminnych dróg, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji publicznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, zieleni gminnej. W myśl ustawy o finansach publicznych realizacja zadań własnych gminy odbywa się zgodnie z zasadami planowania i dysponowania środkami publicznymi, których źródłem są w szczególności: dochody własne gminy, subwencje, dotacje celowe, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki ze źródeł pozabudżetowych na zadania własne.

Możliwości finansowania inwestycji gminnych ocenić należy na podstawie przedstawionych we wcześniejszym rozdziale wyników przeprowadzonej analizy ekonomicznej, która zawierała analizę danych budżetowych Gminy w poszczególnych latach oraz analizę wieloletniej prognozy finansowej gminy przyjętej uchwałą Nr XXIX/163/2021 z dnia 29 grudnia 2021 roku.

Analiza danych budżetowych wskazuje, na naprzemienne tendencje spadkowe i wzrostowe. W latach 2010–2011, 2014 r., 2016 r. oraz 2018-2022 w gminie Ruda-Huta odnotowano nadwyżkę wydatków nad dochodami do budżetu gminy. Pozostałe lata przyniosły wzrost dochodów gminy, co w konsekwencji dało ujemny bilans dochodów i wydatków w gminie. W 2020 roku wydatkowanie środków z budżetu gminy ponownie przekroczyło dochody gminy, a tym samym możliwości finansowe.

Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Ruda-Huta, uchwalona przez Radę Gminy Ruda-Huta uchwałą Nr XXIX/163/2021 z dnia 29 grudnia 2021 roku z późn. zm., szacuje wydatki i dochody gminy w perspektywie przedziału czasowego obejmującego lata 2022–2026. Dokument prognozuje wpływy do budżetu gminy.

Zgodnie z prognozą do 2024 roku planowane jest coroczne zmniejszenie dochodów gminy. Natomiast od roku 2025 dochody wzrosną o około 345 tys. zł rokrocznie. Wydatki z budżetu będą niższe aniżeli dochody gminy. Wyjątek stanowi 2022 rok gdzie prognozuje się, iż suma wydatków będzie wyższa od dochodów. W okresie objętym wieloletnią prognozą finansową nie jest planowany ujemny bilans finansowy.

W celu przeciwdziałania prognozowanemu ograniczeniu wydatków inwestycyjnych na budowę sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, istotne jest

zaplanowanie takich inwestycji, które w sposób kompleksowy będą sprzyjały poprawie sytuacji demograficznej, powstawaniu nowych miejsc pracy, uporządkowaniu przestrzeni czy też ochronie środowiska. Wydatki, związane z rozwojem nowej zabudowy, będą związane z kosztami realizacji elementów układu drogowego oraz sieci inżynieryjnych ustalonych w Studium, takich jak realizacja nowych dróg gminnych, poszerzanie i remonty istniejących ulic, wykup gruntów pod tereny publiczne, realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej. W celu minimalizacji kosztów po stronie samorządu w pierwszej kolejności należy uruchamiać inwestycje na terenach zlokalizowanych w zasięgu istniejącej infrastruktury technicznej, posiadających dogodną dostępność komunikacyjną oraz gwarantujących właściwą obsługę mieszkańców w zakresie dostępności do usług publicznych. Rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna jest istotnym czynnikiem umożliwiającym władzom samorządu optymalną zmianę przeznaczenia terenów jak również wykorzystanie terenów gminnych. Przyjęte w dokumentach planistycznych ustalenia regulujące intensywność zainwestowania będą przesądzać o ekonomice rozwoju gminy, co wpływa zwłaszcza na wielkość nakładów inwestycyjnych i kosztów eksploatacji systemów infrastruktury technicznej i komunikacji. Przygotowanie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie powinno być poprzedzone prognozą skutków finansowych sporządzaną na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, która określi bilans dochodów i wydatków wynikających z określonego obszaru. Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i drogowej oraz innych inwestycji społecznych jest zadaniem własnym, finansowanym przez gminę Ruda-Huta i odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami i planem budżetu. Zgodnie z przepisami o finansach publicznych, istnieje możliwość pozyskania środków pomocowych na ww. inwestycje.

Powyższe powoduje, że gmina dysponuje środkami finansowymi na przeznaczanie nowych terenów inwestycyjnych pod rozwój zabudowy. Kierunki przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę powinny wynikać przede wszystkim z istniejącego zapotrzebowania oraz być uzasadnione istnieniem szczególnych korzyści społeczno-gospodarczych dla rozwoju gminy.

Uwzględniając możliwości finansowe gminy w zakresie realizacji nowej infrastruktury obsługującej tereny inwestycyjne należy założyć:

- nowe tereny inwestycyjne służące rozwojowi mieszkalnictwa (wskazywane w studium) powinny być obsługiwane przez istniejące już sieci infrastruktury technicznej oraz posiadać dostęp do istniejącej sieci dróg – wskazywanie nowych terenów powinno służyć wypełnieniu „plomb” w istniejących strukturach osadniczych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie,
- zgodnie z wynikami analizy oraz strategią samorządu gminy dążącą do rozwoju przedsiębiorczości w gminie, pożądane przeznaczanie terenów pod rozwój usług i produkcję, powinien dotyczyć obszarów posiadających dobry dostęp do infrastruktury drogowej i podstawowej infrastruktury technicznej celem zmniejszenia do minimum przyszłych nakładów inwestycyjnych w tym zakresie,
- rozwój infrastruktury społecznej w zakresie jej niedoborów wynikających z niniejszej analizy, a także z przyszłych potrzeb, które będą następować wraz z rozwojem gminy powinien odbywać się z wykorzystaniem istniejących w pełni niezagospodarowanych zasobów nieruchomości komunalnych,
- rozwój nowej zabudowy na terenach niewyposażonych w infrastrukturę komunikacyjną i techniczną powinien służyć wyłącznie wykorzystaniu największych pozarolniczych potencjałów rozwojowych gminy, w tym dla rozwoju infrastruktury służącej produkcji i dystrybucji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii.

Przy analizie możliwości finansowania przez gminę infrastruktury należy także przyjąć, że realizacja zapisów studium odbywać się będzie etapowo, zgodnie z strategią działania gminy, w tym np. harmonogramem sporządzania przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla zminimalizowania obciążeń dla budżetu gminy, wynikających z realizacji polityki przestrzennej wskazane jest opracowywanie miejscowych planów w sposób sukcesywny i jednocześnie w taki sposób ażeby kolejność realizacji poszczególnych planów miejscowych podyktowana była analizą najpilniejszych potrzeb rozwojowych gminy oraz kalkulacją kosztów i dochodów wynikających z realizacji ich ustaleń.

Przy tych założeniach rozwoju zagospodarowania gminy, mając również na uwadze sukcesywny coroczny wzrost dochodów budżetu gminy i utrzymanie tej tendencji w kolejnych latach, wydatki inwestycyjne gminy związane z rozwojem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej nie obciążą zbytnio jej budżetu. Możliwości finansowe gminy w perspektywie 2050 roku ocenia się jako wystarczające do zrealizowania kierunków rozwoju przestrzennego określonych w studium, w zakresie wynikającym z przeprowadzonych w niniejszym dokumencie analiz.

CZĘŚĆ II

BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

IV.BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.

1. Założenia bilansu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.) przeprowadzany bilans ma służyć wyznaczeniu obszarów, które w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy powinny być przeznaczone na cele budowlane. Bilans ten w szczególności powinien uwzględniać występujące na obszarze gminy uwarunkowania środowiskowe i społeczno-gospodarcze, zmiany demograficzne oraz możliwości finansowania przez gminę infrastruktury komunalnej (dróg i sieci infrastruktury technicznej) i infrastruktury społecznej służącej realizacji zadań własnych gminy.

Niniejszy Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę stanowi część Studium i uwzględnia rozstrzygnięcia obowiązującego Studium przyjętego uchwałą Nr XXXII/116/2005 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ruda-Huta. Bilans przyjęty został zmianą Studium opracowaną na podstawie uchwały Nr XXXVI/215/2022 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta.

Celem wykonania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę jest uzasadnienie rozstrzygnięć dokonanych zarówno w obowiązującym studium jak i projektowanych ustaleń w jego zmianie w zakresie przeznaczenia terenów pod zabudowę.

Wykonanie bilansu zgodnie z art. 10 ust. 5 ww. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polega kolejno na:

1) sformułowaniu maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażonego ilością powierzchni użytkowej, w podziale na poszczególne funkcje zabudowy;
2) oszacowaniu chłonności położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na poszczególne funkcje zabudowy;
3) oszacowaniu chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2 rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na poszczególne funkcje zabudowy;
4) porównaniu maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1 oraz chłonności o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę:
   a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,
   b) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o którym mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu.

Bilans terenów wykonano z następującymi założeniami:

- danymi wyjściowymi dla przeprowadzonego bilansu są dane dotyczące liczby nieruchomości wydzielonych ewidencyjnie lub możliwych do wydzielenia ewidencyjnego (na skutek scaleń i podziałów), których kształt geometryczny i inne uwarunkowania umożliwiają zabudowę i które mogłyby być zabudowane;
- określenie zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie dokonano dla perspektywy czasowej do roku 2050 r.;
- z uwagi na rolniczy charakter gminy Ruda-Huta i lokalizację zabudowy mieszkaniowej w ramach zabudowy zarodowej zakłada się, że wyliczenie bilansu dla terenów mieszkaniowych będzie uwzględniało założenia typowe dla zabudowy zagrodowej;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę:
  - zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji mieszkaniowej (tj. zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług publicznych i komercyjnych, działalności produkcyjnej, przemysłu o uciążliwości ograniczonej do granic własności oraz realizacji wiejskich zespołów rekreacyjno – sportowych), uwzględniono z założeniem utrzymania, w perspektywie do roku 2050 liczby mieszkańców na poziomie 4045 i osiągnięciu wskaźnika 45 m²/os., co daje 210 mieszkań o powierzchni użytkowej 182 025 m² – zakładany stan gospodarstw domowych w 2050 r. uzasadnia przyjęcie, że w kolejnych latach rokrocznie oddawanych w gminie do użytkowania będzie ok. 7 nowych budynków mieszkalnych, co odpowiada aktualnemu ruchowi budowlanemu;
  - zapotrzebowanie na nową zabudowę usług turystyki (tj. usługi sportu: urządzenia sportowe przy obiektach edukacji oraz w miejscowościach Gotówka i Iłowa; usługi rekreacji w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne w miejscowościach: Zarudnia, Ruda, Rudka, Żalin, Karolinów i Gdola) wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, przy założeniu, iż średnia wielkość powierzchni ww. zabudowy do powierzchni zabudowy usługowej, zapewniającej optymalną obsługę gminy wynosi ok. 35%;
  - zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji usługowej uwzględniono z założeniem powstania, w perspektywie do roku 2050 liczby podmiotów gospodarczych z sekcji usług na poziomie 390 – zakładany stan w 2050 r. uzasadnia przyjęcie, że w kolejnych latach rokrocznie powstawać będzie około 13 podmiotów gospodarczych z sekcji usług, co odpowiada aktualnemu ruchowi inwestycyjnemu:
    - wytyczne projektowe nie określają sposobu wyznaczenia maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, gdyż zapotrzebowanie na tą zabudowę uzależnione jest od uwarunkowań lokalnych, w tym od potrzeb mieszkańców i polityki rozwoju gminy, a sam rynek usług podstawowych jest niestabilny i dokonuje się często alokacji tego typu zabudowy; niezbędne jest zatem odpowiednie zabezpieczenie powierzchni pod ten rodzaj zabudowy w Studium;
    - obliczenie zapotrzebowania na tereny zabudowy usługowej na terenie gminy zostało dokonane na podstawie ruchu inwestycyjnego, w oparciu o dane statyczne GUS BDL dotyczące liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej PKD 2007 z sekcji usługowej; w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2020 zarejestrowano 146 nowych podmiotów z sekcji usług; takie założenie jest uzasadnione prognozami rozwoju gospodarczego i struktury zatrudnienia oraz udziału poszczególnych sektorów gospodarki w PKB kraju;
  - zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji produkcji przemysłowej, produkcji energii, składów i magazynów wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną, z dopuszczeniem lokalizacji zabudowy usługowej towarzyszącej funkcjom produkcyjnym, składowym

i magazynowym, a także w ramach produkcji energii urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW, uwzględniono z założeniem powstania, w perspektywie do roku 2050 liczby podmiotów gospodarczych z sekcji przemysł i budownictwo na poziomie 270 - zakładany stan w 2050 r. uzasadnia przyjęcie, że w kolejnych latach rokrocznie w gminie powstawać będzie ok. 9 podmiotów gospodarczych z sekcji przemysł i budownictwo co odpowiada aktualnemu ruchowi inwestycyjnemu:

- obliczenie zapotrzebowania na tereny zabudowy usługowo-przemysłowo-składowej na terenie gminy zostało dokonane w na podstawie ruchu inwestycyjnego, w oparciu o dane statyczne GUS BDL dot. liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej PKD 2007 z sekcji przemysł i budownictwo; w gminie Ruda-Huta w latach 2010 – 2020 zarejestrowano 100 nowych podmiotów z sekcji przemysł i budownictwo; takie założenie jest uzasadnione prognozami rozwoju gospodarczego i struktury zatrudnienia oraz udziału poszczególnych sektorów gospodarki w PKB kraju;

- bilans terenów (zapotrzebowanie i chłonność) dla lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW - dla obszarów urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii nie oblicza się zapotrzebowania na nowe tereny;
- bilans terenów dla rozwoju produkcji rolniczej - w gminie Ruda-Huta wskazuje się rozwój rolnictwa integrowanego (zrównoważonego, harmonijnego); do produkcji rolnej należy przeznaczyć tylko gleby najlepsze (kl. II – IV), natomiast gleby słabe (kl. V – VI) proponuje się przeznaczyć pod rozwój innych funkcji (rekreacyjnej, leśnej) lub zainwestowanie zgodne z zakładanym rozwojem terenów (lokalizacja działalności gospodarczych, infrastrukturalnych i usługowych); gmina jest objęta priorytetem zalesień w celu zapobiegania powstawaniu gruntów marginalnych; na obszarach prawnie chronionych należy promować i wspierać rozwój rolnictwa ekologicznego – w I etapie w południowej i północno – zachodniej części gminy – dla ww. obszarów nie oblicza się zapotrzebowania na nowe tereny;
- chłonność terenów dla realizacji nowej zabudowy:
  - chłonność terenów dla realizacji nowej zabudowy w gminie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, nie objętych ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjęto w oparciu o określenie liczby nieruchomości (lub możliwych do wydzielenia nieruchomości na skutek scaleń i podziałów), predysponowanych do pełnienia określonych funkcji, na których możliwe byłoby ustalenie warunków zabudowy:
    - dla zabudowy mieszkaniowej (zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna) o powierzchni użytkowej 438 m^2 (przy założeniu realizacji na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego oraz dwóch budynków gospodarczych/garażowych lub zabudowy wyłącznie gospodarczej - 3 budynków gospodarczych);
    - dla zabudowy usługowej o średniej powierzchni użytkowej 600 m^2 lokalizowane na działkach o powierzchni 1500 m^2;
    - dla zabudowy usług turystyki (tj. usługi sportu i usług rekreacji o średniej powierzchni użytkowej 600 m^2 lokalizowane na działkach o powierzchni 1500 m^2;
    - dla zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej o średniej powierzchni użytkowej 2000 m^2 lokalizowane na działkach o powierzchni 4000 m^2;
  - chłonność terenów dla realizacji nowej zabudowy w gminie na terenach objętych ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: na terenie gminy Ruda

obowiązują ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta przyjętego uchwałą Nr VII/45/2007 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 29 czerwca 2007 roku. Miejscowy plan obejmuje obszary położone na terenach poszczególnych sołectw, położonych w gminie Ruda-Huta. Zakres planu określa przeznaczenie gruntów pod zalesienia oraz tereny lasów. Głównym ustalaniem planu jest uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej przez docelowe określenie sposobu użytkowania gruntów w kierunku leśnym tak, aby umożliwić kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zapewniający prawidłowe gospodarowanie zasobami środowiska i ochronę wartości kulturowych gminy oraz zwiększenie lesistości gminy;

- z uwagi na powyższe chłonność terenów dla realizacji nowej zabudowy będzie obliczana na podstawie chłonność terenów dla realizacji nowej zabudowy w gminie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych.

2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę oraz chłonność obszarów.

Szacunkowe maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, z uwzględnieniem zawartych w studium analiz, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, w perspektywie 2050 r., przedstawia się następująco:

1) **dla zabudowy mieszkaniowej,** uwzględniając w szczególności:
   - aktualną prognozę demograficzną, w tym wynikającą z realizacji polityki gminy mającej na celu zatrzymanie negatywnych tendencji demograficznych poprzez osiągnięcie określonej liczby mieszkańców gminy w perspektywie 2050 r.,
   - tereny zabudowy mieszkaniowej przyjęte do analizy obejmują: zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług publicznych i komercyjnych, działalności produkcyjnej, przemysłu o uciążliwości ograniczonej do granic własności oraz realizacji wiejskich zespołów rekreacyjno – sportowych,
   - koncentrację zabudowy w miejscowościach ze wskazaniem zwiększenia zwartości ich układu przestrzennego oraz ograniczania tendencji rozpraszania zabudowy mieszkaniowej,
   - zmiany strukturalne w rolnictwie, odchodzenie od produkcji w małych gospodarstwach rolnych i zmiany środków dochodów,
   - przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażania terenów w infrastrukturę techniczną;

powyższe powoduje, że prawdopodobne jest powstanie 210 nowych budynków mieszkalnych, w perspektywie do 2050 r. (wraz z towarzyszącą jej zabudową gospodarczą, w tym garażową), - **zapotrzebowanie w ilości 182 025 m^2 powierzchni użytkowej.**

Zapotrzebowanie na tereny zabudowy mieszkaniowej w perspektywie do roku 2050 stanowi sumę zapotrzebowania na zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną, która kształtuje się na poziomie 182 025 m^2.

2) **dla zabudowy usługowej, w tym usług turystyki,** uwzględniając w szczególności:
   - prognozowaną liczbę podmiotów gospodarczych z sekcji usług, w tym wynikającą z realizacji polityki gminy mającej na celu utrzymanie korzystnych trendów gospodarczych poprzez osiągnięcie 390 liczby podmiotów gospodarczych, w perspektywie 2050 r.,

- zaspokojenie potrzeb istniejącej zabudowy mieszkaniowej w zakresie usług publicznych i komercyjnych,
- politykę gminy dążącą do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej gminy, zgodnie analizą środowiskową, wskazującą na posiadanie przez gminę szczególnych uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych,
- duże walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy,
- politykę gminy dążącą do utrzymania właściwego poziomu dostępności do usług publicznych dla obsługi nowej zabudowy mieszkaniowej,
- 65% potrzeb usług zaspokajanych będzie w ramach realizacji zabudowy usługowej, a 35% w ramach realizacji zabudowy usług turystyki,
- rosnący potencjał gospodarczy gminy przejawiający się systematycznym wzrostem ilości podmiotów gospodarki narodowej,
- rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców gminy w zakresie liczby usług, ich różnorodności, poziomu specjalizacji i ich zaawansowania,
- istnienie niezagospodarowanych i nieprzeznaczonych inwestycyjnie terenów predysponowanych do pełnienia funkcji usług publicznych;

powyższe powoduje, że prawdopodobne jest powstanie 390 nowych podmiotów gospodarczych tj. nowych budynków usługowych, w perspektywie do 2050 r., co wskazuje na - **zapotrzebowanie w ilości 152 100 m^2 powierzchni użytkowej usług** oraz **zapotrzebowanie w ilości 81 900 m^2 powierzchni użytkowej usług turystyki.**

Zapotrzebowanie na tereny zabudowy usługowej w perspektywie do roku 2050 stanowi sumę zapotrzebowania na zabudowę usługową i zabudowę usług turystyki, która kształtuje się na poziomie 234 000 m^2.

3) dla zabudowy przemysłowo-składowo-magazynowej uwzględniając:

- prognozowaną liczbę podmiotów gospodarczych z sekcji przemysł i budownictwo, w tym wynikającą z realizacji polityki gminy mającej na celu utrzymanie korzystnych trendów gospodarczych poprzez osiągnięcie liczby 270 podmiotów gospodarczych, w perspektywie 2050 r.,
- ustala się rozwój funkcji produkcyjnych w miejscowości gminnej Ruda-Huta, oraz w ośrodkach wspomagających w miejscowościach: Iłowa Ruda, Leśniczówka i Żalin, a w siedzibach pozostałych sołectw w zależności od potrzeb społeczności lokalnej,
- zaspokojenie potrzeb istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w zakresie terenów przemysłowych, składowych, magazynowych,
- politykę gminy dążącą do podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego gminy, w tym rozwoju działalności pozarolniczych,
- rosnący potencjał gospodarczy gminy przejawiający się systematycznym wzrostem ilości podmiotów gospodarki narodowej,
- rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców gminy w zakresie liczby zakładów produkcyjnych, ich różnorodności, poziomu specjalizacji i ich zaawansowania;

powyższe powoduje, że prawdopodobne jest powstanie 270 nowych podmiotów gospodarczych tj. nowych budynków usługowo-przemysłowo-składowych, w perspektywie do 2050 r., co wskazuje na **zapotrzebowanie w ilości 540 000 m^2 powierzchni użytkowej.**

Dla obszarów urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW nie oblicza się zapotrzebowania na nowe tereny. Dopuszczenie lokalizacji OZE - urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500 kW wraz z ich strefami ochronnymi - elektrowni fotowoltaicznych. Potrzeba wyznaczenia terenów urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 500 kW ma na celu przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu będącą konsekwencją m.in.

zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do powietrza, przyczyniając się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez zmniejszenie energochłonności sektora publicznego, zmniejszenie zapotrzebowania na energię a także dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej.

W grupie czynników, przemawiających za wyznaczeniem obszarów urządzeń wytwarzających energię z OZE wymienia się:

- korzystne położenie (natężenie promieniowania słonecznego oraz nasłonecznienie) stanowiące o dużym potencjale energii słonecznej na terenie gminy;
- przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu oraz poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki, poprzez zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w stosunku do energii ze źródeł konwencjonalnych.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w dokumencie Studium wskazane jest wyznaczenie obszarów na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW.

Przedstawione powyżej wyniki zapotrzebowania na nową zabudowę są obarczone błędem wynikającym przede wszystkim z uwagi na trudne do przewidzenia efekty procesów rozwojowych, w szczególności koncentrujących się na działaniach służących rozwojowi funkcji gospodarczych gminy. Zgodnie z wcześniejszym założeniem uzasadnione jest zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę w stosunku do wyniku analizy o dopuszczalne 30%, co szczegółowo przedstawia tabela poniżej.

Prognozowane maksymalne zapotrzebowanie na tereny zabudowy do 2050 r.

RODZAJ PARAMETRU	WIELKOŚĆ PARAMETRU PROGNOZOWANA NA 2050 R.	WIELKOŚĆ PARAMETRU PROGNOZOWANA NA ROK 2050+30%
PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOŚCI	4045 osób	5259 osób
PROGNOZOWANA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA ZABUDOWY :		
ZABUDOWA MIESZKANIOWA	182 025 m²	236 633 m²
ZABUDOWA USŁUGOWA	152 100 m²	197 730 m²
ZABUDOWA USŁUG TURYSTYKI	81 900 m²	106 470 m²
ZABUDOWA PRZEMYSŁOWO-SKŁADOWO-MAGAZYNOWA	540 000 m²	702 000 m²
PROGNOZOWANA POWIERZCHNIA ZABUDOWY OGÓŁEM	**956 025 m²**	**1 242 833 m²**

Obliczenie chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Podstawową czynnością przed oszacowaniem chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej jest zdefiniowanie takiego obszaru. Wobec braku prawnej definicji, w oparciu o przepisy *art. 1 ust. 4 pkt 4, art. 10 ust. 5 pkt 2 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zakłada się, iż obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej są tereny o wysokiej koncentracji zabudowy, wyposażone w drogi oraz niezbędną infrastrukturę społeczną, techniczną, uzupełnione terenami zieleni i położone w granicach jednostki osadniczej. Zgodnie z powyższym, za kryteria wyznaczenia obszarów o w pełni wykształconej i zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennego w gminie Ruda-Huta, przyjmuje się:

1. Tereny zabudowane lub w części zabudowane, w rozumieniu nieruchomości wyodrębnionych ewidencyjnie, na których występuje już zabudowa.
2. Tereny położone w sąsiedztwie terenów już zabudowanych, w rozumieniu nieruchomości wyodrębnionych ewidencyjnie bezpośrednio przyległych do innych nieruchomości, na których występuje już zabudowa lub odległych od nich na odległość nie większą niż 100 m, pod warunkiem, że stanowią w tak delimitowanym obszarze lukę wolną od zabudowy w pasie przyległym od drogi.
3. Tereny posiadające dostęp do drogi publicznej, w rozumieniu przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i położone w odległości nie większej niż 100 m od drogi, jak również położone w większej odległości tereny zabudowane z bezpośrednim dostępem do drogi publicznej.
4. Tereny posiadające dostęp do sieci infrastruktury technicznej (minimum w zakresie sieci wodociągowej i elektroenergetycznej), w rozumieniu terenów przez które przebiegają sieci lub terenów położonych przy drogach, wzdłuż których przebiegają sieci;
5. Tereny stanowiące skupisko minimum 8 nieruchomości zabudowanych, które zostały wyodrębnionych ewidencyjnie.

Spełnienie kryteriów 1 lub 2, a także 3, 4 i 5 łącznie pozwala zaliczyć daną nieruchomość do obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Szczegółowa analiza przestrzenna gminy pozwoliła na wyodrębnienie następujących obszarów o w pełni wykształconej strukturze przestrzennej, położonych w granicach jednostki osadniczej, w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych:

- obszar Dobryłów
- obszar Hniszów
- obszar Hniszów-Kolonia
- obszar Karolinów
- obszar Leśniczówka
- obszar Marynin
- obszar Poczekajka
- obszar Ruda
- obszar Ruda-Huta
- obszar Ruda-Kolonia
- obszar Ruda-Opalin
- obszar Rudka
- obszar Żalin
- obszar Żalin-Kolonia

Większość miejscowości w gminie Ruda-Huta charakteryzuje się tradycyjnym, pasowym układem przestrzennym zwanym „ulicówką”, jest on typowy dla osad i małych miejscowości o funkcji rolniczej, ulokowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Nie wszystkie miejscowości cechuje ten sam stopień urbanizacji. Różnią się między sobą wielkością, jak również stopniem intensywności zabudowy. W sąsiedztwie zwartej ulicowej zabudowy występują także skupiska zabudowy kolonijnej oraz pojedyncze siedliska kolonijne.

W dalszym postępowaniu należy obliczyć chłonność tak zdelimitowanych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Chłonność ta rozumiana jest jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na poszczególne funkcje. Obliczeń tych dokonano zakładając, że nowa zabudowa o określonej funkcji lokalizowana na danym terenie będzie tożsama z funkcją zabudowy znajdującej się w jej najbliższym otoczeniu, dla której również prawdopodobne jest uzyskanie pozytywnej decyzji o warunkach zabudowy. Ponadto w powyższych rozstrzygnięciach uwzględniono również ustalenia obwiązującego Studium, które wskazują tereny lokalizacji funkcji zabudowy w podziale na zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną i usługową.

Wynik delimitacji obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, wskazane w granicach jednostek osadniczych.

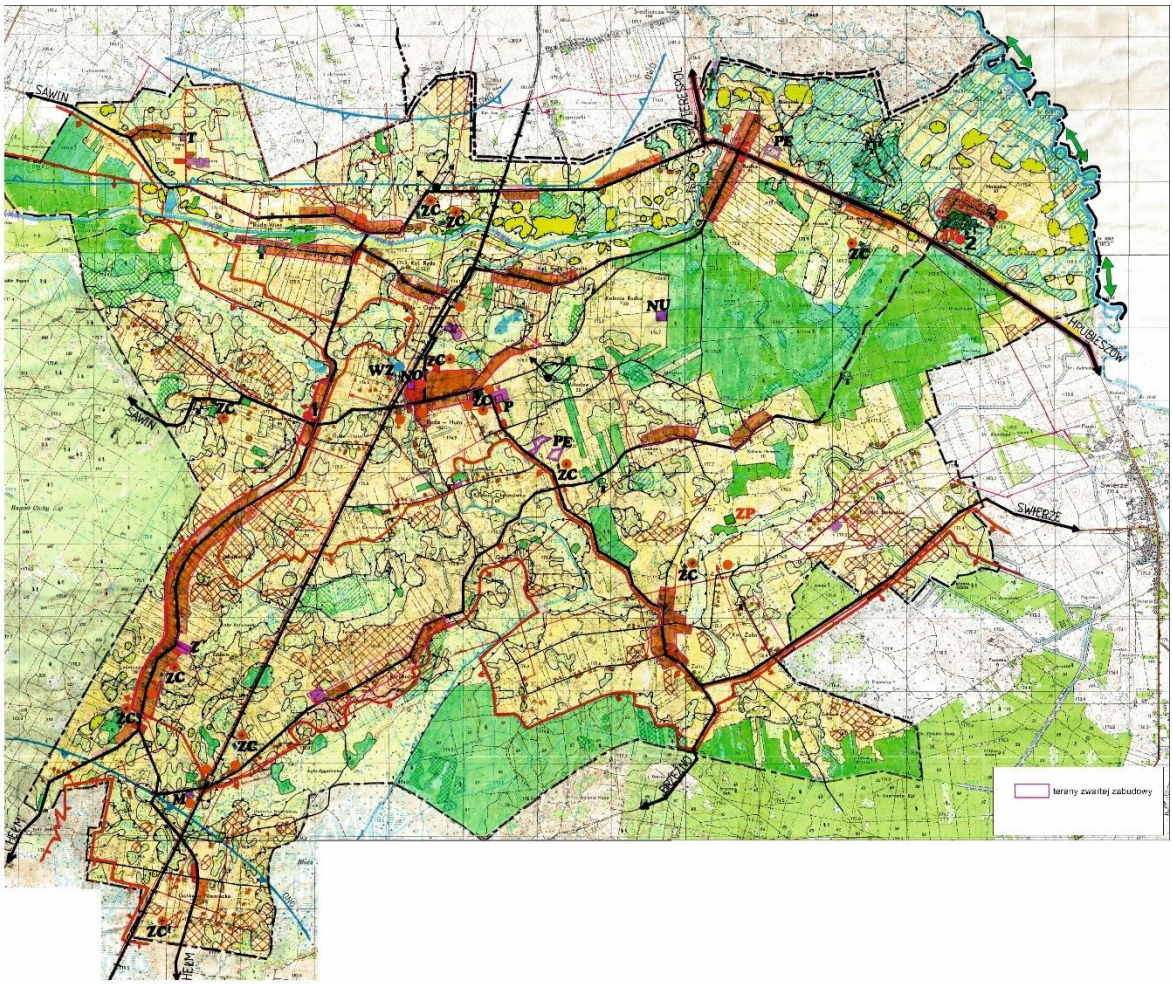

Szacowana chłonność poszczególnych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla lokalizacji nowej zabudowy.

FUNKCJA ZABUDOWY	OBSZAR	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW DLA REALIZACJI NOWEJ ZABUDOWY W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ [m²]
zabudowa mieszkaniowa (zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna)	Chromówka	-
	Dobryłów	2628
	Gdola	-
	Gotówka	-
	Hniszów	5256
	Hniszów-Kolonia	2628
	Iłów	-
	Iłów	-
	Jazików	1314
	Karolinów	6132
	Leśniczówka	2190

FUNKCJA ZABUDOWY	OBSZAR	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW DLA REALIZACJI NOWEJ ZABUDOWY W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ
	Marynin	3066
	Marysin	-
	Miłosław	-
	Poczekajka	2628
	Ruda	13578
	Ruda-Huta	7884
	Ruda-Kolonia	3504
	Ruda-Opalin	9636
	Rudka	5694
	Rudka-Kolonia	-
	Zarudnia	-
	Żalin	7446
	Żalin-Kolonia	3504
	Razem:	**77 088**
zabudowa usługowa	Leśniczówka	4800
	Poczekajka	1999
	Rudka	19000
	Żalin	2800
	Razem:	**28 599**
zabudowa usług turystyki	-brak-	
zabudowa produkcyjna, składowa i magazynowa	Poczekajka	12000
	Razem:	**12 000**

W tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, iż mimo występujących rezerw terenowych, realizacja zabudowy nie zawsze będzie mogła być zrealizowana z uwagi na:

- geometrię działek uniemożliwiających zabudowę - najczęściej są zbyt wąskie,
- niesprzyjające lokalne warunki gruntowo – wodne,
- nieuregulowane własności niektórych nieruchomości,
- istniejącą strukturę własnościową z potencjalnymi problemami z pozyskaniem przez inwestora gruntów od kilku czy nawet kilkunastu właścicieli,
- rolnicze użytkowanie gruntów i brak zainteresowania właścicieli nieruchomości zmianą przeznaczenia,
- zagospodarowanie części terenów na dojścia, dojazdy i drogi wewnętrzne.

Chłonność obszarów dla realizacji nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

FUNKCJA TERENU ZABUDOWY	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O WPEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW DLA REALIZACJI NOWEJ ZABUDOWY W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ
	[m²]
zabudowa mieszkaniowa (zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna)	77088
zabudowa usługowa	28 599
zabudowa usług turystyki	-
zabudowa przemysłowa, składowa i magazynowa	12 000

Oszacowanie chłonności obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę – nie określa się, z uwagi na brak obowiązujących miejscowych planów przeznaczających tereny pod zabudowę.

Wynik bilansu – zestawienie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów przeznaczonych pod zabudowę

Zgodnie z metodologią wykonania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, zawartą w ustawie *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, w kolejnej tabeli przedstawiono porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z wyznaczoną chłonnością obszarów, z uwzględnieniem możliwości zwiększenia zapotrzebowania o 30%, zgodnie z dopuszczeniem wynikającym z ww. ustawy. W ostatniej kolumnie tabeli przedstawiono wynik bilansu określający zapotrzebowanie na wyznaczenie w studium nowych terenów pod zabudowę tj. poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Wyliczenie zapotrzebowania na wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę.

FUNKCJA TERENU ZABUDOWY	ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ	ZWIĘKSZONE O 30 % ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW DLA REALIZACJI NOWEJ ZABUDOWY W POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ	ZAPOTRZEBOWANIE NA WYZNACZENIE NOWYCH TERENÓW POD ZABUDOWĘ
	[m²]	[m²]	[m²]	[m²]
zabudowa mieszkaniowa	182 025	236 633	77 088	występuje w ilości: 159 545 m²
zabudowa usługowa	152 100	197 730	28 599	występuje w ilości: 169 131 m²
zabudowa usług turystyki	81 900	106 470	-	występuje w ilości: 106 470 m²
zabudowa przemysłowo-składowo-magazynowa	540 000	702 000	12 000	występuje w ilości: 690 000 m²

Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 4 lit. b ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.) tylko w przypadku, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, przewiduje się rozwój nowej zabudowy poza tymi obszarami.

Obliczenia przedstawione w powyższej tabeli, uzasadniają wprowadzone zmiany polegające na wyznaczeniu wprowadzeniu nowych terenów zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

3. Wnioski – potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Gmina Ruda-Huta położona jest we wschodniej części województwa lubelskiego i zajmuje powierzchnię 112,2 km^2 (11 221 ha). Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Bug, będąca granicą państwa z Ukrainą, a jednocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej. Od południa graniczy z gminą Dorohusk i Chełm, od północy z gminą Wola Uhruska (powiat włodawski), od zachodu z gminą Sawin. Najbliższym dużym miastem jest Chełm oddalony o około 15 km oraz Włodawa, leżąca w odległości – 44 km. Odległość do Lublina – stolicy województwa – wynosi około 85 km. Gmina jest położona w odległości około 24 km od przejścia granicznego z Ukrainą w Dorohusku. Rolę ośrodka administracyjnego pełni miejscowość Ruda-Huta.

Analiza ekonomiczna, środowiskowa i społeczna pozwala stwierdzić, że gmina Ruda-Huta charakteryzuje się:

- korzystnymi walorami środowiska przyrodniczego i krajobrazowego, które sprzyjają wykorzystaniu ich w rozwoju gospodarczym gminy, w zakresie lokalizacji usług turystyki, w tym w szczególności agroturystyki, rekreacji i wypoczynku,
- niekorzystna strukturą dochodów i wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy,
- wzrastającymi od lat dochodami mieszkańców gminy oraz dochodami osiąganymi przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą wskazując tym samym na sukcesywną poprawę poziomu życia mieszkańców gminy,
- niskim poziomem wyposażenia istniejących struktur przestrzennych w infrastrukturę techniczną,
- dobrze rozwiniętą siecią drogową na terenie gminy,
- korzystnym położeniem komunikacyjnym,
- niekorzystnymi tendencjami demograficznymi, które wymagają podjęcia działań mających na celu zwiększenie wzrostu liczby ludności w gminie,
- niezadawalającym stanem rozwoju działalności pozarolniczej w strukturze gospodarczej gminy (potrzeba zmniejszenia bezrobocia, wykorzystania nadwyżki osób pracujących w rolnictwie oraz zwiększenia dochodów do budżetu gminy),
- wysoką wartością użytkową gleb dla rozwoju rolnictwa oraz strukturą zabudowy, która wskazuje na dominującą rolniczą funkcję gminy,
- dużym udziałem obszarów prawnie chronionych,
- złym stanem wód powierzchniowych,
- wysokimi walorami środowiska przyrodniczego.

Otrzymane wyniki w ramach przeprowadzonych obliczeń podkreślają charakter rolniczy gminy. Wpasowują się również w obserwowane w ostatnich latach tendencje spadku liczby mieszkańców dla gmin typowo wiejskich. Gmina Ruda-Huta posiada stosunkowo mało obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz nie posiada terenów inwestycyjnych objętych

ustaleniami miejscowych planów, co przekłada się na duży odsetek rozproszonej zabudowy zagrodowej. Powyższe potwierdza również analiza rozmieszczenia sieci infrastruktury technicznej.

Mając na uwadze niepewność procesów rozwojowych, stałe dążenie władz gminy do rozwoju i stwarzania odpowiednich warunków dla mieszkańców oraz przedsiębiorców do inwestowania w gminie, a także coraz większą świadomość społeczeństwa w zakresie potrzeb rozwoju sektora pozarolniczego, wskazuje się możliwość wyznaczenia nowych obszarów w podziale na konkretne funkcje zabudowy. Zakłada się że część wyznaczonych nowych obszarów w ramach bilansu terenów dla zabudowy przemysłowej nie spotka się z zainteresowaniem inwestorów, co za tym idzie kierunek zagospodarowania nie zostanie skonsumowany. Natomiast równie dobrze można przyjąć, iż właśnie wskazanie potencjalnych terenów dla zabudowy przemysłowej spotka się z zainteresowaniem firm co spowoduje, że teren zostanie zainwestowany, a gmina w ramach wyznaczenia nowych obszarów będzie dążyć do pozyskania kolejnych inwestorów. Rozwój określonych branży może mieć wpływ na potrzeby mieszkaniowe.

W świetle analiz finansowych, biorąc pod uwagę Wieloletnią Prognozę Finansową oraz dane Banku Danych Lokalnych, a także prognozę demograficzną dla gminy Ruda-Huta można stwierdzić, iż planowane wydatki inwestycyjne gminy związane z rozwojem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej są realistyczne z finansowego punktu widzenia. Biorąc pod uwagę powyższe w perspektywie 2050 r., gmina ma możliwości finansowe na realizację założonych inwestycji, korzystając przede wszystkim z instrumentów kredytowych, środków UE, środków własnych oraz narzędzi mieszanych (partnerstwa publiczno-prywatnego, publiczno-publicznego, itp.).

Otrzymane wyniki analizy dotyczące chłonności terenów inwestycyjnych, wynikające z charakterystyki istniejących struktur funkcjonalno-przestrzennych, a także zapotrzebowania na nową zabudowę pozwalają na przyjęcie następujących wniosków:

1) tereny zabudowy położone na obszarach wykształconych zwartych struktur osadniczych nie są w stanie zaspokoić potrzeb mieszkaniowych gminy w perspektywie do roku 2050 – zgodnie z wynikami bilansu wskazuje się na możliwość wyznaczenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej poza ww. obszarami w ilości pozwalającej na realizacje 159 545 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy;
2) w ramach istniejących siedlisk należy dopuścić poszerzenie terenów zabudowy na głębokość wynikającą z planowanego zapotrzebowania;
3) znacznymi potrzebami w zakresie wyznaczenia nowych terenów zabudowy są tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (zabudowa usług turystyki) – potrzeba wyznaczenia nowych terenów pozwalających na realizację zabudowy usług sportu i rekreacji w ilości 106 470 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy;
4) potrzeba wyznaczenia nowych terenów pozwalających na realizację zabudowy usługowej w ilości 169 131 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy;
5) uzasadnione i zgodne z wynikami przeprowadzonego bilansu należy przyjąć ustalenie w projekcie zmiany studium nowych terenów zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej, związanych z potrzebą kształtowania terenów inwestycyjnych – potrzeba wyznaczenia nowych terenów zabudowy poza obszarami wykształconych zwartych struktur osadniczych pod zabudowę, w ilości 690 000 m2 powierzchni użytkowej zabudowy.

4. Wyniki prac projektowych uwzględniające potrzeby i możliwości rozwoju gminy w zakresie przeznaczenia terenów pod nową zabudowę

W myśl art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.), który stanowi o konieczności uwzględniania w dokumencie studium potrzeb i możliwości rozwoju gminy powinny być określane z uwzględnieniem analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognoz demograficznych, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz wykonanego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Z dyspozycji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynika, że w przypadku gdy obowiązujące studium nie posiada sporządzonej analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, należy je w tym zakresie uzupełnić. W związku z powyższym, wyniki prac projektowych uwzgledniających potrzeby i możliwości rozwoju gminy w zakresie przeznaczenia terenów pod nową zabudowę zostały oszacowane w odniesieniu do obowiązującego studium oraz do sporządzanej jego zmiany.

Rozstrzygnięcia dokonane w dokumencie obowiązującego Studium.

FUNKCJA TERENU ZABUDOWY	ZAPOTRZEBOWANIE NA WYZNACZENIE NOWYCH TERENÓW POD ZABUDOWĘ	CZYNNOŚCI PROJEKTOWE DOKONANE W OBOWIĄZUJĄCYM STUDIUM
zabudowa mieszkaniowa	występuje w ilości 159 454 m²	wyznaczono nowe tereny pod realizację zabudowy mieszkaniowej, w ilości 118 260 m² powierzchni użytkowej
zabudowa usługowa	występuje w ilości 169 131 m²	wyznaczono nowe tereny pod realizację zabudowy usługowej, w ilości 29 200 m² powierzchni użytkowej
zabudowa usług turystyki	występuje w ilości 106 470 m²	wyznaczono nowe tereny pod realizację zabudowy usług turystyki, w ilości ok. 106 200 m² powierzchni użytkowej
zabudowa produkcyjno-składowo-magazynowa	występuje w ilości 690 000 m²	wyznaczono nowe lokalizacje zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej w ilości 75 000 m² powierzchni użytkowej

W wyniku prac projektowych w dokumencie zmiany Studium, w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy (wprowadzając zmiany):

- nie wyznacza się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- nie wyznacza się nowych terenów zabudowy usługowej,
- nie wyznacza się nowych terenów zabudowy usług turystyki,
- wyznaczono nowe tereny rozwoju zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej:
  - w stosunku do obowiązującego studium wyznaczono tereny produkcji wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną, z dopuszczeniem lokalizacji zabudowy usługowej towarzyszącej funkcjom produkcyjnym, składowym i magazynowym, a także w ramach produkcji energii urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW – elektrowni słonecznych, wraz z towarzyszącą infrastrukturą elektroenergetyczną, poza obszarami wykształconych zwartych struktur osadniczych

w ilości powierzchni użytkowej zabudowy 282 500 m2 w obrębach ewidencyjnych: Iłowa i Ruda.

Dodatkowo na terenie gminy Ruda-Huta wyznacza się obszary, które ze względu na pełnione funkcje zostały wyłączone z *bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę*, a których lokalizacja przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Ich lokalizacja w przestrzeni gminy przyniesie wymierne korzyści zarówno społeczne (miejsca pracy, ograniczenie migracji zewnętrznych, wzrost zamożności lokalnej społeczności itd.), gospodarcze (dywersyfikacja działalności gospodarczej zgodna z rolniczym profilem gminy – rozwój gospodarstw wysokotowarowych, dywersyfikacja źródeł energii – rozwój OZE, poprawa wizerunku gminy – wzrost atrakcyjności inwestycyjnej itd.) oraz infrastrukturalne (rozwój infrastruktury technicznej, w tym wodociągowej i kanalizacyjnej oraz drogowej). Na terenie gminy wyznacza się nowe tereny produkcyjne, do których należą:

- obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW, w celu przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatu będących konsekwencją m.in. zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do powietrza, przyczyniając się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez zmniejszenie energochłonności sektora publicznego, zmniejszenie zapotrzebowania na energię a także dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej. Ww. obszary stanowią tereny elektrowni słonecznych (w obrębach ewidencyjnych: Iłowa, Ruda i Marynin) wraz z dopuszczeniem na tych obszarach lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, w tym głównych stacji odbioru wytwarzanej energii (GPO) oraz magazynów energii towarzyszących instalacjom fotowoltaicznym.

Czynności projektowe odnoszące się do wyników przeprowadzonego bilansu terenów przeznaczonych pod nową zabudowę zestawiono w poniższej tabeli:

Czynności projektowe dokonane w dokumencie zmiany studium.

FUNKCJA TERENU ZABUDOWY	ZAPOTRZEBOWANIE NA WYZNACZENIE NOWYCH TERENÓW POD ZABUDOWĘ*	CZYNNOŚCI PROJEKTOWE DOKONANE W ZMIANIE STUDIUM*	POWIERZCHNIA POZOSTAŁA
zabudowa mieszkaniowa	występuje w ilości 41 194 m²	nie wyznaczono nowych terenów	występuje w ilości: 41 194 m²
zabudowa usługowa	występuje w ilości: 139 931 m²	nie wyznaczono nowych terenów	występuje w ilości: 139 931 m²
zabudowa usług turystyki	występuje w ilości: 270 m²	nie wyznaczono nowych terenów	występuje w ilości: 270 m²
zabudowa produkcyjna, składowa i magazynowa	występuje w ilości: 615 000 m²	wyznaczono nowe terenów pod realizację zabudowy produkcyjnej w ilości 282 500 m² powierzchni użytkowej	występuje w ilości: 332 500 m²

Projekt zmiany studium wypełnia w całości założenia i wyniki przeprowadzonego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, uwzględniającego potrzeby i możliwości rozwoju gminy, które zostały określone w oparciu o dokonane w niniejszym dokumencie analizy.

CZĘŚĆ III

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
POLITYKA PRZESTRZENNA

V.KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

1. Cele rozwoju.

Ustalenie celów rozwoju przestrzennego gminy Ruda-Huta jest określeniem zasad zagospodarowania przestrzennego gminy zgodnych ze strategią rozwoju gospodarczego gminy. Cele rozwoju przestrzennego gminy, uwzględniają istniejące uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczno – gospodarcze i techniczne.
Jako podstawową zasadę przyjmuje się dążenie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców poprzez kompleksowy rozwój ekonomiczno – gospodarczy gminy.

Cele:

- wykorzystanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego z uwzględnieniem regionalnej polityki ekologicznej,
- stały wzrost gospodarczy i zwiększenie aktywności gospodarczej,
- wykorzystanie walorów położenia gminy w regionie, dla jej dalszego rozwoju, między innymi poprzez przyciąganie nowych, atrakcyjnych z punktu widzenia przyjętej strategii, inwestycji z zewnątrz,
- tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju przedsiębiorczości.

2. Rozwój przestrzenny gminy – zasady kształtowania jej struktury funkcjonalno – przestrzennej.

Przestrzenny rozwój i kształtowanie struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy stymulowane są przez liczne uwarunkowania z których do głównych należą:

- uwarunkowania z przyjętej strategii rozwoju gminy,
- uwarunkowania przyrodniczo – fizjograficzne i kulturowe,
- uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania gminy,
- uwarunkowania komunikacyjne,
- uwarunkowania wynikające z optymalizacji kosztów wyposażenia terenów w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej.

Głównymi elementami struktury funkcjonalno – przestrzennej będą:

- Ośrodek gminny Ruda-Huta rozbudowywany i zmodernizowany. Na nowych terenach zakłada się możliwość lokalizacji obiektów handlowych i usługowych wymagających obsługi parkingowej, lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, oraz obiektów obsługi funkcji turystyki, które będą służyć zarówno mieszkańcom gminy, jak i przyjeżdżających korzystających z usług turystyki i agroturystyki.
- W rejonie stacji kolejowej i bocznicy przewiduje się realizację obiektów przemysłowych.
- Jako ośrodki wspomagające ośrodek gminny wyznacza się wsie: Ruda, Leśniczówka, Żalin
- Rozwój sieci osadniczej w oparciu o istniejące rezerwy terenowe z możliwością realizacji funkcji agroturystycznych i letniskowych
- Tereny i obiekty rekreacyjne wokół istniejących zbiorników wodnych: w Iłowie, Rudzie-Hucie oraz projektowanego w Rudce.

- Terny dolin rzeki Bug, miejscowości Hniszów, Chełmskiego Parku Krajobrazowego z otuliną – jako tereny turystyki kwalifikowanej.
- Zmodernizowany układ drogowy gminy obejmujący drogę wojewódzką , drogi powiatowe i gminne
- układ ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych
- zmodernizowaną linię kolejową.

Wzajemne relacje i powiązania wymienionych wyżej elementów struktury funkcjonalnej gminy, określają kierunki i kształt rozwoju przestrzennego gminy.

3. Kierunki i zasady rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych.

3.1. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy.

Uwarunkowania i predyspozycje przyrodnicze gminy stanowią istotny element w kształtowaniu jej struktury funkcjonalno – przestrzennej i określają możliwości rozwoju lub ograniczeń dla różnych form zagospodarowania obszaru.

1. Spośród walorów środowiska przyrodniczego gminy stanowiących istotne uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego, na szczególne wyróżnienie zasługują:
   - wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy (duże bogactwo i różnorodność zbiorowisk torfowiskowych i leśnych, unikalna awifauna doliny Bugu, dość duże kompleksy leśne oraz malowniczy krajobraz terenów nadbużańskich okolice Hniszowa) stwarzają szanse dla rozwoju ekoturystyki, turystyki kwalifikowanej (pieszej, rowerowej, konnej) oraz agroturystyki,
   - znaczący udział gleb o średnich walorach agroekologicznych (gleby klasy III i IV stanowią ok. 60 % powierzchni gruntów ornych) oraz dość duży udział użytków zielonych w strukturze użytków rolnych ok. 25 %) stanowi bazę dla rozwoju rolnictwa (produkcji roślinnej i hodowlanej)
2. Do głównych naturalnych barier rozwoju i ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzennym gminy należą:
   - dość duży udział obszarów o niskiej przydatności rolniczej i zagrożonych marginalizacją. Gleby słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią ponad 40 % powierzchni gruntów ornych,
   - znaczący udział terenów o niekorzystnych warunkach gruntowo – wodnych do zabudowy (z wodą gruntową na głębokości 0 – 2 m p.p.t. i gruntami słabonośnymi organicznymi.
   - niewystarczające zasoby wód powierzchniowych w przeważającej części gminy (zlewnia deficytowa Uherki, brak zbiorników retencyjnych),
   - występowanie znacznych obszarów zagrożonych i niechronionych przed tzw. wodą stuletnia (tereny zalewowe doliny Bugu, Uherki i Gdoli),
   - duża podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie (obszar Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407).
3. Za główne ekologiczne kolizje przestrzenne i obszary problemowe w gminie należy uznać:

- projektowany odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia przebiegający przez obszary prawnie chronione (Chełmski Park Krajobrazowy),
- modernizację trasy nadbużańskiej Nr 816 (do parametrów drogi głównej), szczególnie w bliskim sąsiedztwie ostoi ptactwa (rangi europejskiej) w dolinie Bugu (okolice Hniszowa)
- obszary doliny Bugu można uznać za potencjalny obszar problemowy w strefie którego rysuje się kolizja pomiędzy ochroną przyrody i krajobrazu (projektowane obszary chronione) a wymogami związanymi z ochroną przeciwpowodziową i planami udrożnienia koryta rzecznego oraz atrakcyjnością turystyczną.

4. Do głównych problemów ochrony środowiska w gminie należą:
   - nadmierne zanieczyszczenie rzek (głównie Bugu i Uherki) oraz duży stopień zagrożenia dla czystości wód podziemnych jako konsekwencja nieuporządkowanej gospodarki wodno – ściekowej i odpadowej gminy (niewielki stopień skanalizowania wsi przy jednoczesnym wysokim stopniu zwodociągowania).
   - pogarszanie się standardów jakości powietrza na skutek stosowania węgla kamiennego do celów grzewczych (problem „niskiej emisji")
   - zagospodarowanie gleb marginalnych (zalesianie gruntów) oraz ochrona terenów zagrożonych pożarami (torfowiska, lasy).

3.2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityki ekologicznej gminy.

Uwzględniając cechy środowiska przyrodniczego gminy (predyspozycje naturalne, bariery rozwoju, walory i odporność na antropopresję), a także istniejące i potencjalne zagrożenia związane z działalnością człowieka, za główne kierunki zagospodarowania przestrzennego i priorytety polityki ekologicznej gminy uznaje się:

- przestrzeganie zasad gospodarowania na obszarach prawnie chronionych,
- dalsze kształtowanie systemu obszarów chronionych poprzez objęcie ochroną planistyczną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów (ze wskazaniem do ochrony prawnej),
- zapewnienie łączności przestrzennej systemu ekologicznego gminy poprzez ochronę korytarzy ekologicznych przed zabudową lub zagospodarowaniem kolidującym z ich ważnymi funkcjami w systemie,
- uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej i odpadowej oraz gazyfikacja gminy i preferencje dla ekologicznych nośników energii cieplnej,
- promowanie i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, szczególnie na obszarach chronionych (rejon Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny),
- rozwój i szczególne preferencje dla turystyki kwalifikowanej ekoturystyki i agroturystyki,
- zwiększenie zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów marginalnych.

Wszelkie działania inwestycyjne i gospodarcze na terenie gminy powinny być podporządkowane wymogom ochrony środowiska.

3.3. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

3.3.1. Ochrona walorów przyrodniczych i bioróżnorodności..

1) Obszary i obiekty objęte prawną ochroną przyrody:

- **Chełmski Park Krajobrazowy.**
  Na terenie CHPK obowiązują zasady zagospodarowania ustanowione rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego nr 35 z dnia 26 lipca 2004 r.[22]

Na terenie Parku obowiązują zakazy:
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Ponadto na terenie Parku obowiązują zasady gospodarowania określone w planie ochrony Chełmskiego Parku Krajobrazowego (ustanowionym Rozporządzeniem Nr 77 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 listopada 2003 r.) Wszelkie działania na terenie Chełmskiego Parku Krajobrazowego powinny być zgodne z ustaleniami planu ochrony Parku, a nadzór nad ich realizacją sprawuje wojewódzki Konserwator Przyrody w Lublinie.

[22] zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lubelskiego Nr 147 z dnia 17 sierpnia 2004 r. poz. 2084

Ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- ustalenia w zakresie gospodarki wodno-ściekowej do realizacji w pierwszej kolejności:
  - budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowościach wyposażonych w sieć wodociągową,
  - synchroniczną budowę wodociągów i systemów sanitacyjnych w miejscowościach położonych na terenach wyniesionych, na obszarze GZWP i powierzchniowego krasu oraz zagrażających bezpośrednio obszarom najcenniejszym przyrodniczo;
  - dopuszcza się indywidualne rozwiązania (szczelne szamba, oczyszczalnie przyzagrodowe) w wypadkach uzasadnionych położeniem nieruchomości z dala od istniejącej, bądź projektowanej kanalizacji zbiorczej oraz obszarach rozproszonej zabudowy,
  - likwidacja lub neutralizacja ognisk zanieczyszczenia wód, w tym likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów i wylewisk odpadów płynnych, itp. w gminie Ruda - Huta: Karolinów, Żalin, Zabłocie, Gotówka, Ruda;
  - nawożenie gleb i chemiczne środki ochrony roślin stosować w sposób uwzględniający potrzebę ochrony wód podziemnych;

- ustalenia w zakresie kształtowania bilansu wodnego:
  - ochrona zasobów wodnych w celu zapewnienia warunków do właściwego funkcjonowania ekosystemów i użytkowania gospodarczego, zwiększanie retencji zlewni oraz renaturyzacja układów hydrologicznych poprzez:
    - budowę zbiorników wodnych: zaleca się budowę małych zbiorników retencyjnych o charakterze ekologicznym, a w szczególności ujętych w „ Operacie ochrony stosunków wodnych i ekosystemów torfowiskowych Chełmskiego PK" : zbiornik Zarudnia ZE –2 (gm. Ruda - Huta);
    - odtwarzanie wybranych starorzeczy, w szczególności w dolinie Uherki ,
  - zaleca się tworzenie możliwości naturalnego kształtowania się koryt rzecznych, w tym również miejscowego zalewania i podtapiania terenów nie użytkowanych rolniczo w dolinach Uherki i Gdolanki;
  - ustala się ograniczenie regulacji cieków wodnych polegających na ich prostowaniu i skracaniu biegów.

- ustalenia w zakresie eliminacji lub ograniczania źródeł zagrożeń dla środowiska:
  - zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego ukazujących harmonijne pod względem walorów wizualnych współistnienie gospodarki człowieka z naturalnymi zasobami środowiska poprzez utrzymanie w dotychczasowym sposobie użytkowania następujących terenów: Błota Serebryskie , Gotówka;
  - ochrona naturalnej roślinności w dolinach rzecznych, zbiorowisk szuwarowych, nadrzecznych zadrzewień i zakrzewień, ułatwiającej procesy samooczyszczania;
  - przeciwdziałanie uciążliwości inwestycji związanych z obsługą ruchu komunikacyjnego poprzez wprowadzenie na terenie Parku ograniczenia budowy obiektów obsługi ruchu drogowego (zajazdy, stacje paliw, parkingi) wzdłuż drogi Dorohusk-Włodawa oraz budowę przepustów umożliwiających migrację zwierząt;
  - likwidacja nielegalnych wyrobisk, w szczególności w następujących miejscowościach : Gotówka, Zarudnia, Karolinów (gmina Ruda – Huta);
  - wnioskuje się o ograniczenie do niezbędnego minimum lokalizowania na terenie Parku nowych elementów infrastruktury dalekich przesyłów;
  - nowa zabudowa może być lokalizowana wyłącznie poza terenami den dolin rzecznych
  - ustalenia w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej:
  - ustala się ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne na terenie Parku w celu zachowania obecnych proporcji w strukturze użytkowania terenu;
  - ochrona gleb rolniczych przed degradacją i zanieczyszczeniem;

- ochrona ekosystemów łąkowych w dolinach rzecznych przed zmianą sposobu użytkowania;
- ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych;
- ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych wód substancjami pochodzenia rolniczego poprzez wprowadzanie filtrów biologicznych (obszary na pograniczu użytkowanych gruntów ornych i wód).

- ustalenia w zakresie przeznaczania gruntów do zalesień:
  - rozwój programu zalesień na gruntach najniższej bonitacji, nieprzydatnych rolniczo z wyjątkiem terenów które nie powinny być zalesiane ze względu na inne cenne walory: przyrodnicze lub krajobrazowe. Za grunty nieleśne pożądane do wyłączenia z zalesień uznaje się:
    - wszystkie grunty nieleśne stanowiące zatwierdzone i projektowane w planie ochrony użytki ekologiczne;
    - grunty posiadające walory przyrodnicze związane z nieleśnym charakterem bioceno np. murawy ciepłolubne, łąki bogate florystycznie lub faunistycznie, łąki ze stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków roślin, łąki i murawy z bogatą fauną owadów, biotopy cennych nieleśnych gatunków ptaków, łąki będące regularnymi żerowiskami rzadkich gatunków ptaków , tereny będące istotnymi biotopami płazów;
    - wilgotne łąki wewnątrz kompleksów leśnych,
  - za pożądane obszary koncentracji zalesień przyjmuje się pasma terenu łączące istniejące kompleksy leśne, które mogą funkcjonować jako korytarze ekologiczne;
  - skład gatunkowy zalesień powinien być zgodny z charakterem siedliska,
  - do zalesień, poza sytuacjami wyjątkowymi, wykorzystywać wyłącznie gatunki rodzime.
- ustalenia w zakresie budownictwa:
  - postuluje się o lokalizowanie nowego budownictwa na obszarach leżących w obecnych granicach jednostek osadniczych;
  - przestrzegać jako zasadę estetyki i spójności stylistycznej z otoczeniem i krajobrazem wszelkich realizowanych i modernizowanych obiektów architektoniczno-budowlanych (mieszkaniowych, rekreacyjnych, usługowych i innych);
  - preferować cechy regionalne w budownictwie, w zakresie architektury budynków oraz założeń urbanistycznych wsi; preferować te cechy regionalne, które zapewniają rozwiązania funkcjonalne dostosowane do nowych warunków cywilizacyjnych;
  - zaleca się opracowanie studium architektonicznego dla obszaru Parku, określającego katalog postulowanych rozwiązań architektonicznych w odniesieniu do podstawowych rodzajów budownictwa (zagrodowe, mieszkaniowe, letniskowe, usługowe, mała architektura),

    Do czasu opracowania katalogu, zaleca się kształtowanie zainwestowania jednostek osadniczych w nawiązaniu do tradycyjnych form wykorzystania przestrzeni oraz regionalnych standardów architektonicznych:
    - optymalizacja wykorzystania przestrzeni w granicach istniejących jednostek osadniczych, poprzez : uzupełnianie istniejącej zabudowy (zabudowa plombowa), tworzenie wiejskich centrów skupiających usługi publiczne, adaptację istniejącej substancji mieszkaniowej, w tym obiektów zabytkowych, na cele związane z funkcjami Parku;
    - uwzględnianie standardów architektonicznych charakterystycznych dla zabudowy regionalnej: domy mieszkalne jednokondygnacyjne z poddaszem użytkowym, ni-

sko posadowione, wejście centralne do sieni lub ganku, dach kalenicowy dwuspadowy
(o spadzie 45° - 60°), stosowanie detalu drewnianego (szczyty, okapy, obramowania otworów);

- ustala się nie przeznaczanie do zabudowy szczytów wzgórz oraz punktów widokowych i ich bezpośredniego sąsiedztwa z wyjątkiem obiektów zagospodarowania turystycznego np. wieże widokowe, zadaszenia, itp.

- ustalenia w zakresie zagospodarowania turystycznego:

- wskazuje się tereny korzystne (zalecane) do rozwoju agroturystyki obejmujących m. in. miejscowości: Rudka, Żalin, Hniszów, Gotówka, Zarudnia, Iłowa;
- rozwój obiektów bazy turystycznej (miejsca noclegowe, pole namiotowe) i gastronomicznej z preferencją do ich lokalizacji w otulinie Parku oraz w granicach istniejących miejscowości;
- dokonanie rezerwy terenów dla organizacji parkingów w związku z przewidywanym wzrostem ruchu samochodowego (Zarudnia);
- na terenie Parku preferowane są formy turystyki kwalifikowanej: piesza, rowerowa, konna, narciarstwo biegowe.

- **<u>Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu.</u>**
  Na terenie CHOCHK obowiązują zasady zagospodarowania określone w rozporządzeniu Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. [23]

  Zasady ogólne zagospodarowania obszaru:
  - realizacja nowych inwestycji lub modernizacja istniejących nie może kolidować z nadrzędną funkcją obszaru i obniżać jego wartości przyrodniczych i krajobrazowych. W przypadku istniejących uciążliwych budowli lub urządzeń należy podejmować prace zmierzające do zmniejszenia ujemnego oddziaływania tych obiektów na środowisko przyrodnicze,
  - na terenie Obszaru mogą być lokalizowane obiekty o charakterze turystyczno – wypoczynkowym w miejscach wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego, o ile nie kolidują z zasadniczą funkcją ekologiczną Obszaru i nie prowadzą do przekroczenia odpowiednich wskaźników chłonności turystycznej,
  - należy popierać regionalne formy budownictwa oraz tworzyć warunki do ich rozwoju zmierzające do wyeksponowania naturalnych walorów krajobrazu,
  - integralną częścią Obszaru jest otulina Chełmskiego Parku Krajobrazowego.

  Na terenie Obszaru obowiązują zakazy:
  - lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi za wyjątkiem inwestycji realizujących cele publiczne,
  - lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, które uzyskały negatywną ocenę oddziaływania na środowisko,
  - lokalizacji nowych i rozbudowy istniejących obiektów istotnie zmniejszających walory przyrodnicze i krajobrazowe,
  - wydobywania skał i surowców mineralnych za wyjątkiem lokalizacji kopalni piasku, gliny i torfu uwzględnionych w planie zagospodarowania przestrzennego,

[23] W sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. U. Woj. Chełmskiego Nr 10 z dnia 29 czerwca 1998 r. , poz. 86)

- prowadzenia trwałych odwodnień terenu powodujących degradację gleby lub szaty roślinnej oraz odwodnienia nieużytkowanych gospodarczo bagien i torfianek, zwłaszcza śródleśnych i śródpolnych,
- dokonywania zmian koryt rzecznych za wyjątkiem działań związanych z renaturalizacją stosunków wodnych,
- wysypywania, zakopywania odpadów lub innych nieczystości w miejscach nie przeznaczonych do tego w planie zagospodarowania przestrzennego oraz wprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wody i gleby.

- Na terenie Obszaru ustanawia się obowiązek uzyskania uzgodnienia Dyrektora Zarządu Chełmskich Parków Krajobrazowych w sprawach :
  - projektów zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
  - lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska;
  - prowadzenia nowych dróg publicznych oraz budowy innych, liniowych urządzeń infrastruktury technicznej;
  - dokonywania zmian stosunków wodnych;
  - wydobywania skał i surowców mineralnych;
  - wycinania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i śródłąkowych o pow. powyżej pięciu arów.

- **<u>Rezerwaty przyrody.</u>**
  Na terenie rezerwatu przyrody „Bagno Serebryskie" obowiązuje ochrona częściowa tj. prowadzenie działań ochronnych mających na celu zachowanie torfowiska węglanowego z wieloma cennymi gatunkami flory i fauny.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują m.in. zakazy [24]:
- zmiany stosunków wodnych, które mogłyby naruszyć w sposób istotny warunki ekologiczne,
- wycinania drzew i krzewów z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- zanieczyszczania wody i pozyskiwania torfu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych.

- **<u>Użytki ekologiczne.</u>**
  W stosunku do uznanych za użytki ekologiczne powierzchni należy stosować obowiązujące zakazy:[25]
  - zmiany stosunków wodnych,
  - wydobywania minerałów i torfu, niszczenia gleby lub zmian sposobu jej użytkowania,
  - wysypywania , zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
  - dokonywania istotnych zmian na powierzchniach leśnych, prowadzenia i zakładania upraw leśnych.

- **<u>Pomniki przyrody.</u>**
  Obowiązuje ochrona 10 pomników przyrody (drzew) przed wycinaniem, uszkadza-

[24] zgodnie z rozporządzeniem MOSZNiL z dnia 9,10,1991 r, (MP Nr 38, poz. 273)
[25] Zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Ruda-Huta nr XXXVIII/171/98 z dnia 29 kwietnia 1998 r.

niem, użytkowaniem terenu w zasięgu korony drzew itp. [26]
Są to drzewa rosnące:

- w parku podworskim w Hniszowie:
  - dąb szypułkowy „Bolko" – o obw. 860 cm.
  - dąb szypułkowy – o obw. 365 cm.
  - 4 dęby szypułkowe – o obw. 340 – 360 cm.
  - dąb szypułkowy – o obw. 320 cm.
  - iglicznia trójcierniowa – o obw. 144 cm.
  - brzoza brodawkowata – o obw. 225 cm
  - jesion wyniosły – o obw. 350 cm.
  - jesion wyniosły – o obw. 320 cm.
  - klon zwyczajny – o obw. 301 cm.

- we wsi Ruda:
  - wiąz polny – o obw. 335 cm.

- **Parki podworskie.**

  - W zabytkowym parku podworskim w Hniszowie obowiązuje ochrona dawnego założenia parkowego i cennego drzewostanu.
    Zagospodarowanie parku powinno być podporządkowane wymogom ochrony konserwatora (przyrody, zabytków).
  - Na terenach dawnych założeń parkowych (Żalin Kol., Ruda-Huta, Leśniczówka) należy objąć ochroną starodrzew.

- **Obszary Natura 2000**

W granicach gminy ustala się ochronę zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody zidentyfikowanych obszarów Natura 2000:

- **Obszar „Poleska Dolina Bugu"** (PLH060032),
- **Obszar „Torfowisko Chełmskie"** (PLH060066),
- **Obszar „Las Żaliński"** (PLH060066),
- **Obszar „Dolina Środkowego Bugu" (**PLB 060003),
- **Obszar „Chełmskie Torfowisko Węglanowe"** (PLB 060002).

2) Obszary i obiekty proponowane do ochrony:

Na terenie gminy Ruda-Huta występują cenne przyrodniczo i krajobrazowo obszary i obiekty zasługujące na objęcie różnymi formami ochrony przyrody. W związku z powyższym wskazuje się do ochrony planistycznej (i prawnej) następujące projektowane formy ochrony przyrody:

- projektowany „Nadbużański Park Krajobrazowy" [27]
  Obejmuje teren zalewowy doliny Bugu (na wschód od wsi Hniszów) ze starorzeczami

[26] Zgodnie z zarządzeniem Nr 15 wojewody Chełmskiego z dnia 14 lipca 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody obiektów przyrody ożywionej położonych na terenie woj. chełmskiego.
[27] Na podstawie wytycznych „z planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (BPP Lublin 2003).

i meandrami koryta rzecznego Bugu.
Celem utworzenia Parku jest ochrona niezwykle cennych przyrodniczo i krajobrazowo ekosystemów (wodnych, łąkowych, torfowiskowych i leśnych) terenów nadbużańskich z unikalną awifauną i charakterystyczną florą.
Obszar projektowanego Parku stanowi ostoję ptasią rangi europejskiej (Sieć Ekologiczna Natura 2000). Ponadto w inwentaryzacji przyrodniczej gminy Ruda Huta z 1998 r. na omawianym obszarze zaprojektowano utworzenie 5 użytków ekologicznych, chroniących tereny podmokłe i starorzecza Bugu (nr 6, 7, 8, 9, 10).

- projektowany „Dorohuski Obszar Chronionego Krajobrazu" [28]
  Obszar ten ma pełnić funkcję otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.
  Obejmuje obszary północno – wschodniej części gminy, po północnej stronie drogi Rudka – Marysin. Są to tereny terasy zalewowej i nadzalewowej Bugu z cennymi starorzeczami, które cechuje wielka różnorodność i niezwykłe bogactwo gatunkowe flory i fauny (ostoja ptasia Natura 2000).
  Na znacznej części projektowanego Obszaru projektuje się utworzenie użytku ekologicznego nr 5 (Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Ruda Huta 1998).

  Do czasu ustanowienia Parku i Obszaru, ochrona planistyczna powinna polegać na:

  - szczególnej dbałości o estetykę krajobrazu, w tym:
    - ochronie naturalnego krajobrazu doliny Bugu i koryta rzecznego (meandry, starorzecza),
    - ochronie krajobrazu naturalnych ekosystemów.
  - szczególnej dbałości o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo – krajobrazowymi,
  - wymogu zachowania przestrzennej zwartości i przestrzennych powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej,
  - zakazie lokalizowania inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających opracowania raportu oddziaływania na środowisko,
  - tworzenie właściwych warunków dla turystyki kwalifikowanej.

- projektowane użytki ekologiczne. [29]

nr 1. Podrudzie – pow. ok.. 50 ha; celem ochrony jest zachowanie zróżnicowanych łąk, stanowisk: storczyka szerokolistnego i krwistego, kruszczyka błotnego, goryczki wąskolistnej oras ostoi rzadkich gatunków ptaków: wodnika, remiza i derkacza.
nr 2. Rudka – pow. ok. 10 ha, celem ochrony jest zachowanie oczek wodnych z bujną roślinnością szuwarową i skrzypem bagiennym oraz wilgotnych łąk ze stanowiskami : kruszczyka błotnego, storczyków szerokolistnych i krwistych oraz ostoi ptaków: kropiatki, wodnika, dziwonii i świerszczaka.
nr 3. Rudka – o pow. ok.10 ha, celem ochrony jest zachowanie podmokłych łąk z niewielkimi oczkami wodnymi na W od Rudki.
nr 4. Rudka – o pow. ok.3 ha, na N od Rudki, celem ochrony jest zachowanie istniejącej roślinności łąkowej z dużą populacją storczyków szerokolistnych i krwistych.
nr 5. Rudka – Hniszów – o pow. ok.200 ha, położony po północnej stronie drogi Rudka – Marysin – Hniszów (teren projektowanego Dorohuskiego Obszaru Chronio-

[28] Na podstawie wytycznych z planu zagospodarowania przestrzennego woj. lubelskiego (BPP Lublin 2003)
[29] numery projektowanych użytków odpowiadają numerom na mapie „uwarunkowań przyrodniczych" do niniejszego Studium..., numery od 1 – 18 wg inwentaryzacji przyrodniczej gminy Ruda Huta 1998 r.

nego Krajobrazu). Celem ochrony jest zachowanie mozaiki różnorodnych zbiorowisk roślinnych (tyrzycowisko, trzcinowiska , zarośla wierzbowe, olsy) z cennymi gatunkami rzadkich roślin oraz ostoi interesującej fauny, a szczególnie awifauny. Gnieździ się tu: bekas, błotniak stawowy, dudek, świergotek polny, podróżniczek i dziwonia, oraz cenne i rzadkie w Polsce i na Lubelszczyźnie gatunki jak: kropiatka, derkacz, droździk, puchacz. Występują tu liczne kumaki i jaszczurki oraz liczne gatunki motyli dziennych.

nr 6. dolina Bugu – o pow. ok. 20 ha,

nr 7. dolina Bugu – o pow. ok. 7 ha,

nr 8. dolina Bugu – o pow. ok. 3 ha,

nr 9. dolina Bugu – o pow. ok. 3 ha,

Celem ochrony (użytków nr 6, 7, 8, 9) jest zachowanie starorzeczy z cenną florą i ostoi ptaków (lęgowych i żerowisk dla gatunków przelotowych). Tereny te zasiedlają rzadkie gatunki ptaków jak: derkacz, (gatunek zagrożony w Europie), błotniak stawowy, czajka, rycyk, krwawodziób, cyranka, remiz, dziwonia, strumieniówka, jarząbatka, świergotek polny, dudek, srokosz, puszczyk, sowa uszata. W korycie rzeki gnieżdżą się: brzegówka, zimorodek i piskliwiec. Tereny zalewowe Bugu stanowią cenne żerowiska dla: bocianów białych, żurawi, czajek, wielu gatunków kaczek (cyranki, płaskonose, głowienki).

nr 10. Uroczysko Staw okolice Hniszowa – o pow. 10 ha. Celem ochrony jest zachowanie zagłębień porośniętych turzycowiskami, zbiorowisk łąkowych, zarośli wierzbowych oraz wyniesień z murawami napiaskowymi, mchem płonnika i stanowiskami kocanek piaskowych. Ponadto jest to ostoja dla ptaków. Występują: kropiatka, bąk, bekas, błotniak stawowy, trzciniak i dziwonia.

nr 11. -

nr 12. Ruda-Opalin – o pow, ok.. 5 ha. Celem ochrony jest jeziorko otoczone łąkami, turzycowiskami i zaroślami wierzbowymi. Jest to miejsce legowe kląskawki oraz kumaków.

nr 13. Miłosław – o pow. ok. 5 ha. Celem ochrony jest pozostałość torfowiska wysokiego z mchami torfowiskowymi i borówką bagienną.

nr 14. Jazików – o pow. ok. 4 ha. Celem ochrony jest zachowanie zespołu torfianek i przylegających do nich łąk.

nr 15. Marynin – o pow. ok. 20 ha. Celem ochrony jest zachowanie wilgotnych łąk z trzęślicą modrą, a w północnej części torfianek z wodą. Obszar ważny dla ptaków i płazów.

nr 16. Gdola – o pow. ok.3 ha. Celem ochrony jest zachowanie piaszczystego wzniesienia z murawami napiaskowymi i zagłębienia porośniętego turzycowiskami oraz stanowisk: kocanek piaskowych i olszy szarej.

nr 17. Karolinów – o pow. ok.15 ha. Celem ochrony jest zachowanie zróżnicowanych fitocenotycznie łąk, stanowisk: kosaćca syberyjskiego i grzybieni białych oraz cennych gatunków zwierząt.

nr 18. Gotówka Niemiecka – o pow. ok.15 ha. Celem ochrony jest zachowanie obniżenia z wodą porośniętego turzycami, otoczonego zaroślami łozowymi oraz stanowisk storczyka krwistego i centurii pospolitej.

nr 19. Las Żaliński (koło Kol. Żalin) – o pow. ok.3 ha. Celem ochrony jest zachowanie zarastającej łąki przyleśnej [30]

nr 20. Las Żaliński– o pow. ok.17,73 ha. Celem ochrony jest zachowanie podmokłych łąk i bagien przyleśnych porośniętych łozą i trzcinami. [31]

[30] Wniosek Dyrektora Zarządu ChPK

[31] Wniosek Lasów Państwowych, Nadleśnictwa Chełm, leśnictwa Ostrowy, obręb ewid. Kol. Żalin.

Do czasu utworzenia w/w użytków ekologicznych, obiekty te należy chronić przed:
- zmianą stosunków wodnych,
- zmianą dotychczasowego charakteru użytkowania terenu,

- projektowane pomniki przyrody:

Na terenie gminy na status drzew pomnikowych zasługują:

- lipa drobnolistna we wsi Zarudnia – o obw. 460 cm,
- wiąz szypułkowy rosnący na północny – wschód od Hniszowa o obw. 294 cm,
- lipa drobnolistna rosnąca koło szkoły w Hniszowie, o obw. 400 cm,
- dąb szypułkowy rosnący między Marysin Kol. a Jamnem o obw. 373 cm,
- dąb szypułkowy rosnący między Marysin Kol. a Jamnem o obw. 350 cm,
- lipa drobnolistna rosnąca między Kol. Marysin a Jamnem rozdwojona, obwód pierwszego rozgałęzienia - 315 cm, drugiego – 354 cm, u podstawy – 800 cm.
- lipa drobnolistna rosnąca w Żalin Kol., o obw. 387 cm,

Na status powierzchniowego pomnika przyrody zasługuje:
- stanowisko dziewięćsiłu bezłodygowego w lesie na SW od Hniszowa. Na dwóch niewielkich polankach stwierdzono ok. 80 okazów tego gatunku.

Do czasu utworzenia w/w pomników przyrody, obowiązuje bezwzględna ochrona obiektów przed wycinaniem, zniszczeniem itp.

3) Warunki funkcjonowania systemu ekologicznego gminy:

- Ochrony przed zabudową korytarzy ekologicznych stanowiących przestrzenne powiązania przyrodnicze pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej. Korytarze ekologiczne umożliwiają migrację fauny i flory.
  W związku z powyższym wskazuje się do ochrony planistycznej doliny rzeczne: Bugu, Uherki, Gdolanki, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych w systemie powiązań przyrodniczych. Proponuje się następujące zasady zagospodarowania w obrębie dolin:
  - zakaz usuwania zarośli i zadrzewień łęgowych,
  - zakaz tworzenia nasypów i ogrodzeń poprzecznie do osi dolin,
  - zakaz melioracji odwadniających,
  - budowę liniowych urządzeń technicznych przecinających doliny z zachowaniem drożności dolin (przepusty, słupy itp.),
  - tworzenie pasmowych zadrzewień, zakrzaczeń i zadarnień wzdłuż obrzeży dolin,
  - zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej, obiektów budowlanych oraz urządzeń infrastruktury poza przypadkami określonymi w planie miejscowym,
  - dopuszcza się realizację stawów i zbiorników wodnych, w sposób harmonizujący z krajobrazem z zachowaniem przepisów szczególnych.

- Zachowania i ochrony przed degradacja walorów przyrodniczych węzłów ekologicznych, a w szczególności ochronę ostoi przyrodniczych (ostoje siedliskowe i ptasie). Ostoje obejmuje się rygorem ochrony naturalnych siedlisk i wyłącza się je spod użytkowania rekreacyjnego.

3.3.2. Ochrona walorów krajobrazowych i kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Za główne kierunki zagospodarowania przestrzennego mające na celu ochronę i kształtowanie krajobrazu należy uznać:

- zachowanie właściwych proporcji pomiędzy krajobrazem rolniczym i kulturowym, oszczędne gospodarowanie przestrzenią, głównie poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy, a w szczególności na terenie Chełmskiego Parku Krajobrazowego i Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- stosowanie regionalnych standardów architektonicznych w nowej zabudowie „harmonizującej z krajobrazem terenów wiejskich",
- wzmacnianie cech krajobrazu wiejskiego, zachowanie najcenniejszych enklaw rolnych o wyjątkowo cennej krajobrazowo mozaice pól, muraw napiaskowych, polan śródleśnych, ziołorośli, wielogatunkowych łąk i lokalnych zabagnień, dotyczy to głównie terenów na północ od wsi Zarudnia,
- ochronę obszarów z zachowanymi formami krasowymi w rejonie wsi: Karolinów, Tarnówka, Leśniczówka, Kępa Kol., poprzez dotychczasowe użytkowanie terenów,
- ochrona obszarów atrakcyjnych krajobrazowo w strefie krawędziowej dolin: Bugu, Uherki, oraz punktu widokowego w rejonie Gotówki przed zabudową,
- wyznaczanie terenów zabudowy turystyczno – letniskowej w Chełmskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie w granicach istniejących układów osadniczych, a pól namiotowych np. nad Uherką na zachód od Rudy i w rejonie zbiornika wodnego w Iłowie.
- likwidację „dzikich" wysypisk śmieci oraz rekultywacje drobnych wyrobisk poeksploatacyjnych.

3.3.3. Ochrona zasobów wodnych.

Za główne kierunki zagospodarowania przestrzennego i priorytety realizacyjne w zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej, uznaje się:

- likwidację niedoborów wody w zlewni Uherki (zlewnia deficytowa) poprzez:
  - racjonalną gospodarkę wodną w zlewni,
  - zagwarantowanie przepływu nienaruszalnego w rzece,
  - zalesianie terenów wododziałowych sprzyjających wzrostowi naturalnej retencji,
  - zwiększenie retencjonowania wód w dolinach rzecznych Uherki i Gdolanki (w budowanych i odtwarzanych małych zbiornikach wodnych oraz renaturalizowanych korytarzach rzecznych tj. w odtworzonych meandrach i starorzeczach) i w obniżeniach pozadolinnych (w torfowiskach),
  - ochronę dolin rzecznych oraz pozadolinnych podmokłości, bagien i torfowisk przed melioracją odwadniającą.

- Zasady ochrony wód podziemnych na terenie projektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 407 „Chełm – Zamość". W obrębie obszaru ochronnego tego zbiornika obejmującego obszar całej gminy, obowiązują następujące zasady zagospodarowania: [32]

[32] Zgodnie z „Dokumentacją określającą warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm – Zamość" zatwierdzoną decyzją MOŚZNiL z dnia 24.07.1997 r. znak: KDH 1/013/6017/97

- zakaz gromadzenia ścieków i składowania odpadów, a także stacji dystrybucji paliw, nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych dla środowiska,
- zakaz odprowadzania ścieków do wód i gruntu,
- zakaz lokalizowania nowych ferm z bezściołową hodowlą zwierząt,
- zakaz lokalizowania magazynów substancji toksycznych, dużych magazynów paliw płynnych o zasięgu regionalnym,
- obowiązek objęcia kanalizacja ściekową wszystkich zwodociągowanych wsi,
- obowiązek ustanowienia i zagospodarowania stref ochronnych ujęć wód podziemnych,
- nakaz likwidacji istniejących źródeł zagrożeń wód podziemnych,

• poprawę stanu sanitarnego poprzez:
  - przyspieszenie rozwoju zbiorczych systemów kanalizacyjnych i budowę oczyszczalni ścieków na terenach o zwartej zabudowie wiejskiej, a w szczególności we wsiach zwodociagowanych,
  - promowanie indywidualnych systemów utylizacji ścieków na terenach z rozproszoną zabudową,
  - likwidację „dzikich" wysypisk oraz lepsze zabezpieczenie wysypiska komunalnego (Rudka Kol.) przed przenikaniem do gruntu i wód zanieczyszczeń,
  - ograniczanie spływów powierzchniowych (tzw. nadwyżek nawozowych) do cieków z użytkowanych rolniczo zlewni poprzez: racjonalne dawkowanie nawozów i środków ochrony roślin, kształtowanie buforów biologicznych (zakrzewień, zadrzewień) wzdłuż koryt rzecznych,

• osłabienie zagrożeń powodziowych rzeki Bug poprzez naturalną retencję dolinową (utrzymanie rzeki o niezakłóconym rytmie przepływu). Tereny cenne przyrodniczo (w rejonie Hniszowa) zagrożone zalewami należy utrzymać jako naturalne poldery,

• ustanowienie strefy ochrony pośredniej od istniejącego ujęcia wody w Rudzie-Hucie oraz zagospodarowanie jej zgodnie z obowiązującymi przepisami (ustawa z dnia 18 lipca – Prawo Wodne).

Zakładane kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy nie mogą ograniczać wymaganych ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo Wodne, administratora rzek i cieków, w zakresie ich utrzymania w należytym stanie technicznym

3.3.4. Ochrona powietrza atmosferycznego.

Za podstawowy warunek poprawy warunków higieny atmosfery w gminie uznaje się:

• ograniczenie tzw. „niskiej emisji" poprzez realizację sieci gazowych (wysokiego i średniego ciśnienia) dla potrzeb grzewczych mieszkańców oraz usług i drobnego przemysłu oraz preferowanie innych ekologicznych nośników energii cieplnej (olej opałowy, energia elektryczna itp.),

• przestrzeganie standardów jakości powietrza w działalności gospodarczej.

3.3.5. Ochrona lasów i zwiększenie lesistości.

• Obszary leśne podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na cele nieleśne zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,

- Za podstawę gospodarowania zasobami leśnymi, w tym lasów ochronnych na gruntach Lasów Państwowych w gminie przyjmuje się: plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Chełm, a dla lasów niepaństwowych – uproszczone plany urządzenia lasu.
- Zagospodarowanie rekreacyjne lasów (tj. budowę ścieżek rowerowych i dydaktycznych, parkingów leśnych, miejsc biwakowych itp.) należy dostosować do pojemności turystycznej lasów i odporności ekosystemów leśnych na antropopresję.
- W celu ochrony warunków siedliskowych brzeżnych partii lasów proponuje się wprowadzenie strefy ochrony warunków siedliskowych lasów (o szer. 50 m od skraju lasu). [33] W strefie tej należy wykluczyć lokalizacje obiektów i prowadzenie działalności gospodarczej o dużej uciążliwości dla ekosystemów leśnych.
- Wskazuje się do szczególnej ochrony lasy o ważnych funkcjach ekologicznych i wodochronnych (olsy i łęgi) w rejonie Marysin Kol., w dolinach rzecznych (Bugu, Uherki i Gdolanki)i w leśnictwie Ostrowy.
- W celu ochrony i kształtowania różnorodności ekosystemów leśnych, (warunkującej wzrost odporności biologicznej lasów) należy w gospodarce leśnej dążyć do:
  - przebudowy drzewostanów w kierunku pełnej zgodności z siedliskiem,
  - zwiększenia różnorodności gatunkowej z preferowaniem drzew liściastych.
- Priorytetem w gminie jest wzrost zalesień (szczególnie poprzez zalesienie gruntów marginalnych).

3.3.6. Ochrona gleb.

- Obowiązuje ochrona najlepszych gleb w gminie (III i IV klasy bonitacyjnej) przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze zgodnie z Ustawą z dn. 3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Szczególnej ochronie podlegają gleby pochodzenia organicznego, torfowe i torfowo – murszowe.
- Obszary zagrożone marginalizacją gruntów, należy zagospodarować poprzez priorytetowe zalesienia.
- W obrębie stref krawędziowych doliny rzeki Bugu i Uherki, zagrożonych erozją gleb (umiarkowaną) wskazane są zabiegi fitomelioracyjne jak: zakrzewienia, zadarnienia lub zadrzewienia zboczy.

3.4. Eksploatacja surowców mineralnych.

- Eksploatacja surowców mineralnych na terenie gminy powinna być zgodna z koncesja oraz wymogami środowiska. Po zakończeniu eksploatacji złoża, wyrobisko poeksploatacyjne należy zrekultywować w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym.
- Obowiązuje ochrona udokumentowanych złóż mineralnych przed zagospodarowaniem mogącym utrudnić lub uniemożliwić ewentualne podjęcie w przyszłości ich eksploatację.
- W celu prowadzenia racjonalnej gospodarki surowcami w gminie uznaje się niezbędne dopuszczenie do eksploatacji w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jedynie złóż posiadających koncesję na wydobycie surowca. Dotyczy to głównie kopalin pospolitych, których eksploatacja często nieracjonalna i chaotyczna prowadzi do dewastacji środowiska.

[33] Zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

4. Zasady ochrony wartości środowiska kulturowego

Ślady dawnej kultury budowlanej na obszarze gminy wymagają zachowania i wydobycia we współczesnym krajobrazie.

Dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie prawnej:
- kościół w Zarudni - nr rejestru A/251,
- pozostałości zespołu dworsko - parkowego w Hniszowie - nr rejestru A/177.

Wartości kulturowe stanowią tu rolę nadrzędną, wszelkie zamierzenia inwestycyjne w obrębie tych obiektów wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Znacznie liczniejszą grupę stanowią obiekty objęte ewidencją prowadzoną przez gminę. Są to obiekty o różnych funkcjach:

- sakralne:
  - kościół parafialny z 1923 r. w miejscowości Ruda-Huta,
- użyteczności publicznej:
  - dworzec kolejowy w Rudzie- Opalin i budynek kasy PKP w Karolinowie,
  - szkoła murowana w Rudzie,
  - szkoła drewniana w Leśniczówce,
  - dawne szkoły - drewniana w Karolinowie i murowana w Hniszowie, dawna poczta w Rudzie ~~oraz dawna karczma w Rudzie-Hucie~~ - obecnie domy mieszkalne;
- obiekty przemysłowe:
  - młyn elektryczny w Karolinowie,
  - wiatrak w Żalinie,
  - malarnia i szlifiernia szkła, ob.dom mieszkalny ul. Targowa 2 w Rudej Hucie;
- założenie dworskie w miejscowości Ruda-Huta:
- dom mieszkalny murowany, tzw. trzynastak z 1900 r. w Rudzie-Hucie;
- domy mieszkalne drewniane wzniesione w końcu XIX w.:
  - 1 dom w Gdoli,
  - 1 dom w Leśniczówce,
  - 1 dom w Rudzie,
  - 1 dom w Rudzie-Opalin,
- domy mieszkalne drewniane wzniesione na początku XX w. do roku 1939:
  - 4 domy w Chromówce,
  - 4 domy w Dobryłowie,
  - 1 dom w Gdoli,
  - 1 dom w Hniszowie,
  - 1 dom w Iłowie,
  - 5 domów w Karolinowie,
  - 3 domy w Leśniczówce,
  - 2 domy w Marysinie,
  - ~~1 dom w Poczekajce,~~
  - 7 domów w Rudzie,
  - ~~1 dom~~ 4 domy w Rudzie-Hucie,
  - 2 domy w Rudce,

- ~~2~~ 3 domy w Zarudniu,
- 2 domy w Żalinie,
- 3 domy w Żalinie Kolonii;

- zabudowa zagrodowa drewniana:

  - dom w Chromówce;
  - dom i stodoła w Leśniczówce;

- liczne kapliczki, krzyże i figury na terenie całej gminy;

- cmentarze i mogiły:

  - 1 cmentarz niemiecki w Gotówce,
  - 1 cmentarz polskokatolicki w Jazikowie,
  - 1 cmentarz ewangelicki w Karolinówce,
  - 1 cmentarz ewangelicko - augsburski i mogiły żołnierskie z 1939 r. w Leśniczówce,
  - 1 cmentarz ewangelicki w Marysinie,
  - 1 cmentarz rzymskokatolicki (wraz z pomnikiem w hołdzie Polaków pomordowanych w Wołyniu w latach 1939-1944) i 1 cmentarz wojenny z 1944 r. w Rudzie-Hucie,
  - 1 cmentarz prawosławny i 1 cmentarz przycerkiewny grekokatolicki w miejscowości Ruda,
  - 1 cmentarz ewangelicki w Zarudniu,
  - 1 cmentarz ewangelicki w Żalinie,
  - 1 mogiła radzieckiego lotnika w Zarudniu;

- zasoby archeologiczne na terenie całej gminy.

Obiekty objęte ewidencją reprezentują różnorodne wartości artystyczne i historyczne, stan ich zachowania jest także zróżnicowany.
Szczególnej uwagi i dbałości w zachowaniu artystycznych i historycznych wartości architektonicznych wymaga kościół w miejscowości gminnej oraz kapliczki, krzyże i figury.
Liczne na terenie gminy nieczynne cmentarze i mogiły są na ogół nie ogrodzone lub ogrodzone szczątkowo i porośnięte dziką roślinnością, co czyni je niedostępnymi dla ludzi. Krzyże i nagrobki narażone są na powolne samozniszczenie. Wskazane jest usunięcie zarośli oraz uporządkowanie i zabezpieczenie zachowanych nagrobków.
Obiekty objęte ewidencją podlegają pośredniej ochronie konserwatorskiej - zamierzenia realizacyjne wymagają uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ruchome zabytki archeologiczne mogą wystąpić na terenie całej gminy, szczególnie na terenach wskazanych na mapie studium. W przypadku natrafienia - podczas realizacji inwestycji - na obiekt zabytkowy, inwestor zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o tym fakcie Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie.
Prace ziemne mogą być objęte nadzorem archeologicznym

Dla stanowisk archeologicznych, zaewidencjonowanych podczas badań archeologicznych przeprowadzonych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) włączonych do wojewódzkiej/gminnej ewidencji zabytków:

– wyznacza się strefy ochrony archeologicznej dla stanowisk (zabytków) archeologicznych w granicach ich zasięgu określonego na mapie ewidencyjnej,
– w obrębie tych obszarów wszelka działalność inwestycyjna związana z prowadzeniem prac ziemnych oraz zmiany w sposobie użytkowania gruntu wymaga uzgodnienia z właściwym konserwatorem zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi,

- prowadzenie robót ziemnych, towarzyszących inwestycji w obszarze stanowisk archeologicznych wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych, po uprzednim uzyskaniu pozwolenia właściwego konserwatora zabytków,
- odkrycie przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym zobowiązuje, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, do wstrzymania robót mogących uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczenia przy użyciu dostępnych środków przedmiotu i miejsca jego znalezienia oraz powiadomienia o tym właściwego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Wójta Gminy Ruda-Huta.

5. Kierunki rozwoju przestrzennego

5.1. Rozwój funkcji mieszkaniowych.

Utrzymuje się obecne formy osadnictwa i zabudowy mieszkaniowej: zabudowę zagrodową i jednorodzinną na obszarze gminy oraz istniejącą zabudowę wielorodzinną w miejscowościach: Ruda-Huta i Iłowa.

Zakłada się kształtowanie rozwoju funkcji mieszkaniowej według następujących zasad:

- koncentracja zabudowy w obecnych granicach miejscowości ze wskazaniem zwiększenia zwartości układu mającego na celu ograniczenie rozproszenia zabudowy mieszkaniowej,
- harmonijny rozwój układów zabudowy mieszkaniowej z walorami krajobrazowymi,
- we wszystkich wsiach wyznacza się tereny zabudowy mieszkaniowej,
- zaleca się podjęcie działań sprzyjających poprawie standardu zamieszkania w gminie, szczególnie w istniejącej zabudowie zagrodowej poprzez zaopatrzenie wszystkich mieszkań w łazienki i sanitariaty,
- należy dążyć do obniżenia zużycia energii na ogrzewanie mieszkań (termorenowacja budynków), stosować ekologiczne nośniki energii do ogrzewanie mieszkań (energia elektryczna, gaz ziemny, olej opałowy, gaz płynny).

W terenach zabudowy mieszkaniowej możliwa jest:

- adaptacja istniejących siedlisk,
- realizacja nowej zabudowy jednorodzinnej,
- adaptacja istniejącej zabudowy zagrodowej– dla potrzeb usług rekreacji i wypoczynku oraz usług w oparciu o przepisy ustawy – „Prawo ochrony środowiska”
- realizacja obiektów usług publicznych i komercyjnych, działalności produkcyjnej, przemysłu o uciążliwości ograniczonej do granic własności w oparciu o przepisy ustawy – „Prawo ochrony środowiska”,
- realizacja wiejskich zespołów rekreacyjno – sportowych (boiska rekreacyjno – sportowe, tereny imprez i zgromadzeń),
- zaleca się kształtowanie nowego budownictwa na terenie gminy w nawiązaniu do tradycji lokalnych (użytkowe poddasza, dachy strome, dopuszczenie werand, ganków, użycie tradycyjnych materiałów budowlanych,
- w ramach zabudowy zagrodowej postuluje się rozwój agroturystyki tj. organizację miejsc wypoczynku w istniejącej i projektowanej zabudowie zagrodowej,
- przyjmuje się adaptację wszystkich istniejących siedlisk, niezależnie od położenia w stosunku do terenów budowlanych, z możliwością organizacji agroturystyki i rekreacji dopuszcza się realizacje inwestycji mieszkalnych i usługowych wzdłuż istniejących i projektowanych dróg gminnych i powiatowych (posiadających uzbrojenie techniczne), jeśli dotyczą produkcji rolnej i obsługi rolnictwa

W zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów należy zachować następujące wskaźniki:
- wielkość działki w zabudowie zagrodowej nie mniej niż 2 000 m^2,
- wysokość budynków max. II kondygnacje lub parter z użytkowym poddaszem,
- stosunek powierzchni zabudowy do powierzchni ogólnej działki do 30 %,
- powierzchnia działki biologicznie czynna min. 40 %,
- dachy dwu lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych $35^o – 45^o$,
- wielkość działki w zabudowie jednorodzinnej wolnostojącej min. 1 000 m.
- szerokość frontu działki min. 20,0 m.
- przy zabudowie bliźniaczej pow. działki min. 700 m^2, szer. frontu działki min. 16 m.,
- stosunek powierzchni zabudowy do powierzchni ogólnej działki do 20 %,
- powierzchnia działki biologicznie czynna min. 60 %,
- dachy dwu lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych $35^o – 45^o$,
- wysokość budynków max. II kondygnacje lub parter z użytkowym poddaszem,
- przy zabudowie letniskowej wielkość działki min. 1 500 m^2,
- powierzchnia działki biologicznie czynna min. 60 %

5.2. Rozwój funkcji usługowych.

Gmina posiada ośrodek administracyjno – usługowy w miejscowości Ruda-Huta – ośrodek gminny do utrzymania na okres perspektywy i kierunku – siedziba władz samorządowych, skoncentrowany ośrodek usługowy dla ludności i drobnego przemysłu, przetwórstwa płodów rolnych, produkcji materiałów budowlanych oraz gminne centrum usługowe i turystyczne.

Ośrodkami wspomagającymi są ośrodki usługowe zlokalizowane w miejscowościach: Ruda, Leśniczówka i Żalin - ze względu na ich funkcje usługowe w obszarach i istniejące zainwestowanie

Pozostałe miejscowości – głównie produkcja żywności i usługi podstawowe, oraz związane z rozwojem funkcji wypoczynku – agroturystyka, turystyka.

Tereny usług ponadlokalnych - lokalizacja głównie w miejscowościach: Ruda-Huta, Ruda, Leśniczówka, Żalin – preferowane usługi:

- administracji samorządowej i gospodarczej, porządku i bezpieczeństwa publicznego, obsługi finansowej – lokalizacja w miejscowości gminnej – Ruda- Huta,
- kultury – lokalizacja w Rudzie-Hucie, Rudzie i siedzibach sołectw,
- edukacji – w Rudzie-Hucie i w miejscowościach: Ruda i Żalin,
- zdrowia i pomocy społecznej w Rudzie-Hucie,
- usługi łączności poczty w Rudzie-Hucie,
- usługi sportu: urządzenia sportowe przy obiektach edukacji oraz w miejscowościach: Gotówka i Iłowa
- usługi rekreacji w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne w miejscowościach: Zarudnia , Ruda, Rudka, Żalin, Karolinów, Gdola ,
- usługi ochotniczych straży pożarnych – obiekty w miejscowościach: Ruda Kolonia, Leśniczówka i Żalin i w siedzibach sołectw – w zależności od potrzeb społeczności lokalnej,
- usługi komercyjne, podstawowe w miejscowości gminnej i siedzibach sołectw.

Dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia i użytkowania terenów i obiektów na funkcje usług dla potrzeb społeczności lokalnej – wiejskiej, np. niewykorzystanych obiektów i usług rolniczych i oświaty.

Należy rozwijać sieć usługowo - handlową zgodnie z europejskimi tendencjami, z pozyskiwaniem kapitału zagranicznego.
Obiekty istniejących usług nie kolidujące z projektowanym zainwestowaniem należy zachować i modernizować.

5.3. Rozwój funkcji rolniczych i leśnych

Cele rozwoju rolnictwa.

Celem strategicznym rozwoju rolnictwa jest poprawa opłacalności produkcji, a w konsekwencji wzrost standardu życia ludności rolniczej.
Rolnictwo pozostanie nadal podstawowym działem gospodarki i będzie decydować o rozwoju społeczno – gospodarczym gminy. Będzie także stanowić główne źródło utrzymania dla mieszkańców gminy. Bazę tego rozwoju będą stanowić średnio – słabe warunki dla produkcji rolnej.

Głównym celem rozwoju rolnictwa będzie jego gruntowna restrukturyzacja i modernizacja, prowadząca do wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Proces ten wymaga stabilnej, przewidywalnej i konsekwentnie realizowanej polityki rolnej.
Proces rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich wymagać będzie następujących działań:

1. Poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
   Poprawa struktury agrarnej powinna zmierzać do osiągnięcia średniego areału gospodarstwa rolnego do ok. 15 ha, jak również do poprawy rozłogów gospodarstw, lepszej koncentracji gruntów wokół ośrodka gospodarczego. Można to osiągnąć poprzez przeprowadzenie scaleń i wymiany gruntów. Dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne.
2. Zmniejszenia bezpośredniego zatrudnienia w rolnictwie. Zjawiskiem niekorzystnym jest duże bezrobocie agrarne.
3. Rozwoju przetwórstwa rolnego na bazie własnych zasobów surowcowych poprzez
   - tworzenie małych i średnich zakładów przetwórczych,
   - wykorzystanie i zagospodarowanie wolnych obiektów produkcyjnych i usługowych. Większość surowców roślinnych i zwierzęcych przetwarza się poza obszarem gminy. konfekcjonowanie czy wstępne przetwarzanie produktów mogłoby przynosić większy dochód rolnikom. Zatrudnienie mogą znaleźć w tej działalności osoby bezrobotne, zamieszkałe na wsi.
4. Podniesienia poziomu i rentowności produkcji poprzez:
   - rozwój wysokotowarowych gospodarstw specjalistycznych.
     Gospodarstwa specjalistyczne, nastawione na produkcję towarową jednorodną, mogą się łączyć w grupy producenckie w celu organizacji zagospodarowania wy tworzonych produktów. grupy producenckie mają szanse współpracować ze stałymi odbiorcami produktów rolnych.
   - ukierunkowanie produkcji poprzez dostosowanie do istniejących warunków przyrodniczych i ekonomicznych.
   - Produkcja żywca wołowego i mleka może bazować na zasobach użytków zielonych. Użytki te maja znaczny potencjał pod warunkiem przywrócenia sprawności systemu melioracyjnego. Żywienie oparte na paszach naturalnych może być atutem w produkcji zwierzęcej.
   - W produkcji roślinnej można rozwijać, oprócz upraw tradycyjnych, także uprawy specyficzne dla tego regionu, jak owoce i tytoń. Szansą może być też produkcja

pszczelarska w oparciu o uprawę roślin miododajnych. Szczególną uwagę należy poświęcić produkcji metodami ekologicznymi. Nieskażone środowisko, które jest bazą tego rodzaju gospodarki a także zainteresowanie konsumentów oraz dotacje państwowe na ten cel, powodują atrakcyjność tego kierunku.
- Działania w celu ukierunkowania produkcji mają szanse powodzenia pod warunkiem wzrostu opłacalności.

5. Radykalnego podniesienia poziomu wykształcenia rolników i mieszkańców wsi. Jest to warunek transformacji rolnictwa, unowocześnienia gospodarstw i rozwoju działalności pozarolniczej. Gospodarstwa rolne powinny być prowadzone przez ludzi młodych w wieku produkcyjnym z wykształceniem co najmniej średnim rolniczym.
6. Ochrony gleb wysokiej jakości. Do produkcji rolnej powinny być przeznaczone tylko gleby dobrej jakości produkcyjnej w klasach I – IV. Obszary gleb podlegających ochronie powinny być oznaczone jako wolne od zabudowy. Ochrona gleb najlepszych powinna być prowadzona przez właściwą agrotechnikę, przez zahamowanie procesów degradacji, przez przywrócenie właściwych stosunków wodnych (usprawnienie systemu melioracyjnego) a także ekologicznego zagospodarowania nieużytków poprzez zalesienie.
7. Poprawy cywilizacyjnych standardów jakości życia mieszkańców poprzez wyposażenie obszarów wiejskich w kompleks urządzeń infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, reelektryfikacja, gazyfikacja, telefonizacja) oraz poprawę stanu usług społecznych (oświata, zdrowie, kultura)

Kierunki rozwoju rolnictwa.

Przyjmując ustalenia planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zakłada się, że rolnictwo nadal będzie głównym kierunkiem rozwoju gminy. Gospodarka rolna powinna być objęta ochroną. Rozwój funkcji rolniczych winien spowodować odnowę wsi. Wieś współczesna nie może być monofunkcyjna. Powszechnym działaniem powinno być wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Podejmowane w jego ramach działania winny obejmować i zaspokajać wszystkie potrzeby mieszkańców wsi, nie traktując produkcyjności jako najwyższej wartości.
Wiodącym kierunkiem rozwoju rolnictwa będzie gruntowna jego przebudowa i rozwój obszarów wiejskich.
W szczególności w kategoriach gospodarczych wskazana jest:
- bezwzględna ochrona gleb najlepszej jakości (kl. II – IV), gdzie inne formy zagospodarowania poza rolnictwem nie powinny być prowadzone,
- poprawa struktury agrarnej gospodarstw przez powiększenie areału indywidualnych gospodarstw rolnych,
- poprawa efektywności sektora rolno – spożywczego,
- utworzenie rolnictwa ekonomicznie efektywnego, zdolnego do konkurencji na rynkach żywnościowych Unii Europejskiej,
- wspieranie powstających wysokotowarowych, specjalistycznych gospodarstw rolnych,
- wykorzystanie naturalnych walorów do czerpania dodatkowych dochodów przez mieszkańców wsi – turystyka pobytowa, agroturystyka, tradycja i kultura wiejska,
- rozwój funkcji pozarolniczych; wymaga to wzbogacenia gminy o funkcje alternatywne lub komplementarne względem rolnictwa,
- drobne przetwórstwo rolno – spożywcze, rzemiosło, usługi,
- edukacja i aktywizacja mieszkańców wsi,
- zorganizowanie kompleksowego systemu obsługi rolnictwa, tworzenie warunków prawno – systemowych, pomocy w kształtowaniu rynkowych form obsługi i

otoczenia rolnictwa, w tym systemu informacji rynkowej i pomocy w eksporcie towarów i usług,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, prowadzący do zmniejszenia przeludnienia agrarnego,
- poprawa jakości życia ludności wiejskiej poprzez rozwój infrastruktury technicznej, ekonomicznej i społecznej.

Przestrzenne ukierunkowanie produkcji rolnej.

Obszar gminy leży w IV rejonie chełmsko – łęczyńsko – włodawskim Północnego Obszaru Rolniczego Województwa Lubelskiego. Rejon IV grupuje gminy o niezbyt wysokich (średni słabych) warunkach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa. W gminie proponuje się rozwój rolnictwa integrowanego (zrównoważonego, harmonijnego). Jest to w zasadzie rolnictwo konwencjonalne, które różni się od rolnictwa intensywnego tym, że dopuszcza stosowanie tylko niektórych środków ochrony roślin, ograniczając je do minimum. Do produkcji rolnej należy przeznaczyć tylko gleby najlepsze (kl. II – IV), natomiast gleby słabe (kl. V – VI) proponuje się przeznaczyć pod rozwój innych funkcji (rekreacyjnej, leśnej) lub zainwestowanie zgodne z zakładanym rozwojem terenów (lokalizacja działalności gospodarczych, infrastrukturalnych i usługowych).
Gmina jest objęta priorytetem zalesień w celu zapobiegania powstawaniu gruntów marginalnych. Na obszarach prawnie chronionych należy promować i wspierać rozwój rolnictwa ekologicznego – w I etapie w południowej i północno – zachodniej części gminy.
W studium określa się:
Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

1. Obszary gleb objętych ochroną prawną:
   - gleby o najwyższych wartościach produkcyjnych (kl. III),
   - gleby pochodzenia organicznego (glejowe, torfowe i murszowe).
2. Grunty przeznaczone pod priorytetowe zalesienia
   Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesienia, zgodnie z PN–E–05100–1 należy pozostawić pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi SN -15 kV i nn pas bez zalesienia o szerokości min. 20 m, a pod liniami SN i NN pas o szerokości min 9,3 m, umożliwiający dogodny dostęp w celach eksploatacji linii. Dopuszcza się w pozostawionych pasach prowadzenie gospodarki leśnej pod warunkiem utrzymania pod linią drzew, nie przekraczających wys. 2 m, oraz pozostawienia wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4 m od słupa.
3. Tereny wyłączone spod zabudowy.
4. Tereny przeznaczone do scaleń.
   Na terenach rolnych zakłada się przeprowadzenie scaleń i wymiany gruntów.
   W obszarach wyznaczonych do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ustala się wykonanie podziałów nieruchomości w I etapie. Na terenach pozostałych - w miarę posiadanych przez gminę zasobów finansowych i potrzeb poszczególnych miejscowości.
5. Obszary rozwoju rolnictwa ekologicznego w I etapie.

5.4. Rozwój funkcji produkcyjnych – pozarolniczych.

Ustala się rozwój funkcji produkcyjnych w gminie w zakresie przemysłu, drobnej wytwórczości, składów, budownictwa, w miejscowości gminnej Ruda-Huta, oraz w ośrodkach wspomagających w miejscowościach: Ruda, Leśniczówka i Żalin, a w siedzibach pozostałych sołectw w zależności od potrzeb społeczności lokalnej.
Preferuje się rozwój usług produkcyjnych , przemysłu rolno – spożywczego w Leśniczówce – Zakład Przetwórstwa Mięsnego, Ruda-Huta – przemysł rolno – spożywczy, działalność produkcyjna w oparciu o zainwestowanie GS „SCH" i usług rolniczych, Ruda-Opalin – tereny i zainwestowanie poprzemysłowe „Huty Szkła" na działalność przemysłu materiałów budowlanych i nawozów mineralnych, Iłowa – przemysł drzewny – tartak i Karolinowie – przemysł spożywczy i działalność produkcyjna (młyn).
Należy kontynuować dalszy rozwój podmiotów gospodarczych i zakładów osób fizycznych w branżach produkcyjnych – pozarolniczych.

Dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia i użytkowania terenów i obiektów na funkcje produkcyjne i przemysłowe w zależności od potrzeb lokalnych z zachowaniem warunków technicznych oraz przepisów ustawy – „Prawo ochrony środowiska".

Dopuszcza się przekształcanie obiektów po byłych usługach rolniczych na cele przemysłu, składów, budownictwa, baz i usług nieuciążliwych dla środowiska – po opracowaniu oceny ich oddziaływania na środowisko.

Do efektywniejszego wykorzystania dla potrzeb usług w gminie przeznacza się teren i zainwestowanie bazy Gminnej Spółdzielni „SCH" w Rudzie-Hucie na centrum kultury i usługi nieuciążliwe oraz po Spółdzielni Kółek Rolniczych w Rudce na działalność produkcyjną i usługi nieuciążliwe.
Tereny rozwoju funkcji przemysłowych i produkcyjnych winny stanowić strefy potencjalnej aktywności gospodarczej nieuciążliwej dla środowiska przyrodniczego.

Dla rozwoju funkcji produkcyjnych – pozarolniczych Zmianą Studium (2023 r.) wskazuje się:

- **tereny produkcji** - przeznaczone do lokalizacji produkcji przemysłowej, produkcji energii, składów i magazynów (w obrębach ewidencyjnych: Iłowa i Ruda - łącznie w trzech lokalizacjach i o łącznej powierzchni 56,5 ha) wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną, z dopuszczeniem lokalizacji zabudowy usługowej towarzyszącej funkcjom produkcyjnym, składowym i magazynowym, a także w ramach produkcji energii urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW – elektrowni słonecznych, wraz z towarzyszącą infrastrukturą elektroenergetyczną,
- **obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW** - elektrowni słonecznych (w obrębach ewidencyjnych: Iłowa, Ruda i Marynin o łącznej powierzchni 166 ha) wraz z dopuszczeniem na tych obszarach lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, w tym głównych stacji odbioru wytwarzanej energii (GPO) oraz magazynów energii towarzyszących instalacjom fotowoltaicznym.

Dla wskazywanych **terenów produkcji** ustala się następujące zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- dopuszcza się wydzielenia terenów pod realizację dróg wewnętrznych oraz innych terenów komunikacji, terenów infrastruktury technicznej, terenów zieleni, a także rowów i cieków wodnych,
- wyklucza się możliwość lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów odrębnych,

– ustala się maksymalną wysokość zabudowy – 50 m, w tym wysokość budynków do 25 m,
– minimalne powierzchnie biologiczne czynne dla działek budowlanych – 20 %,
– maksymalna powierzchnia zabudowy w granicach działek budowlanych – 70 %.

Dla **obszarów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW –** elektrowni słonecznych ustala się następujące zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów:
– dopuszcza się wydzielenia terenów pod realizację dróg wewnętrznych oraz innych terenów komunikacji, terenów infrastruktury technicznej, terenów zieleni, a także rowów i cieków wodnych,
– dopuszcza się w granicach każdego wydzielonego obszaru lokalizację stacji odbioru wytwarzanej energii (GPO) oraz magazynu energii;
– dopuszcza się lokalizację sieci infrastruktury elektroenergetycznej wszystkich napięć służących funkcji elektrowni słonecznych;
– nakazuje się utrzymanie istniejących w granicach obszarów zalesionych, naturalnych skupisk zadrzewieni i zakrzewień oraz obniżeń terenów;
– ustala się maksymalną wysokość zabudowy – 10 m, w przypadku obiektów sieci infrastruktury elektroenergetycznej do 40 m.

Dla wyznaczanych zmianą Studium terenów produkcji oraz obszarów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 500 kW na etapie sporządzania miejscowych planów wymaga się zachowanie istniejących warunków bezpieczeństwa i funkcjonowania przebiegającej przez tereny istniejącej i planowanej sieci infrastruktury technicznej gazowej i elektroenergetycznej wraz z uwzględnieniem niezbędnych stref kontrolowanych i pasów technicznych. W przypadku terenu położonego w obrębie Marynin wymagane jest również uwzględnienie sąsiedztwa linii kolejowej poprzez zastosowanie rozwiązań, które nie będą powodowały negatywnego wpływu na ruch kolejowy. Ponadto w granicach obszarów zmiany Studium wprowadza się zakaz lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej, w rozumieniu przepisów odrębnych.

5.5 Rozwój funkcji wypoczynku i turystyki.

Nasycenie gminy w bogate walory przyrodnicze oraz położenie jej północno – wschodnich terenów przy trasie komunikacyjnej Terespol – Hrubieszów – predestynują gminę do rozwijania bazy obsługi wypoczynku i turystyki

Chodzi tu nie tylko o agroturystykę i ekoturystykę, które oczywiście powinny być w gminie rozwijane, lecz także o cały zespół działań mogący ściągnąć na teren gminy ludzi szukających miejsca do czynnego wypoczynku, rekreacji, turystyki i rozrywki.
Z tego względu przedsięwzięcia przestrzenne w tym zakresie powinny wiązać się z programowaną równolegle działalnością kulturalno – imprezową.

Rozwój funkcji wypoczynku i turystyki winien następować poprzez wykorzystanie możliwości terenowych podanych w „Studium” :

- rozwój turystyki na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych – szczególnie w rejonie Hniszowa,
- w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne w miejscowościach: Ruda, Rudka, Żalin, Karolinów, Gdola – jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

W celu rozwoju turystyki i wypoczynku należy podjąć następujące działania:
- promocję walorów gminy w mediach powiatowych i wojewódzkich,
- opracowanie kompleksowej oferty dla powszechnej turystyki i wypoczynku.

6. Kierunki i zasady komunikacji.

6.1. Układ drogowy.

Głównym zadaniem w zakresie komunikacji drogowej jest zbudowanie układu komunikacyjnego zapewniającego zaspokojenie narastających potrzeb transportowych z jednoczesnym uporządkowaniem ruchu i ograniczeniem jego uciążliwości.
Dla wszystkich dróg należy zapewnić odpowiednie parametry techniczne:
- szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających,
- właściwe skrzyżowania z innymi drogami,
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną,

Powiązania zewnętrzne gminy są realizowane przez drogę wojewódzką nr 816 oraz układ dróg powiatowych.
Droga wojewódzka nr 816 relacji: Terespol – Kodeń – Sławatycze – Włodawa – Dorohusk – Horodło – Zosin tzw. „nadbużanka" o dużych walorach widokowych (widoki rzeki Bug), łączy przejścia graniczne na wschodniej części granicy. Docelowo projektowana jest jako droga klasy „G" (główna).

Drogi powiatowe łączą wszystkie ważniejsze miejscowości gminne ze sobą oraz głównymi relacjami kierunkowymi województwa i powiatu.

Dla prawidłowego rozwoju gminy potrzebny jest dobrze rozwinięty układ komunikacyjny uzupełniający, który tworzą drogi gminne. Drogi te są ogólnodostępne, przeznaczone dla wszystkich użytkowników. Zapewniają połączenie zewnętrzne i wewnętrzne oraz dojazdy do pól i łąk. Należy dążyć do sukcesywnego utwardzania tych dróg.

6.2. Komunikacja zbiorowa.

Zakłada się obsługę komunikacji zbiorowej przez dotychczasowych przewoźników i ewentualnie przez tworzące się nowe firmy przewozowe.

Władze gminne powinny prowadzić odpowiednią politykę w zakresie przewozów pasażerskich przez wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności lub wspieranie działań tych przedsiębiorstw

6.3. Zaplecze motoryzacji.

W zakresie zaplecza motoryzacji przewiduje się budowę odpowiedniej ilości stacji paliw oraz zakładów obsługowo – naprawczych.
Dla poprawy jakości obsługi postuluje się lokalizację stacji paliw, szczególnie przy głównych trasach komunikacyjnych.
Stacje obsługi jako obiekty realizowane przez różne podmioty gospodarcze, nie powinny być ściśle programowane, a ich ilość będzie wynikiem popytu na usługi motoryzacyjne.
Usługi te powinny być realizowane na terenach o funkcjach odpowiadających ich charakterowi.

6.4. Układ kolejowy

Zachowuje się istniejącą linię kolejową nr 81 relacji Chełm – Włodawa o znaczeniu lokalnym przebiegającą przez teren gminy. Postuluje się wykorzystanie jej w celach rekreacyjno – turystycznych (bogate kompleksy leśne, dolina Bugu).

W celu zapewnienia warunków do eksploatacji linii kolejowej, działania urządzeń związanych z prowadzeniem ruchu kolejowego, a także bezpieczeństwem ruchu kolejowego, w sąsiedztwie obszaru kolejowego obowiązuje konieczność uwzględnienia nakazów, zakazów oraz ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego. Ponadto zakazuje się odprowadzania wód opadowych, roztopowych i ścieków z terenów sąsiednich na tereny kolejowe i wykorzystania do tego celu kolejowych urządzeń odwadniających.

6.5. System ścieżek rowerowych.

Na terenie gminy Ruda-Huta wyznacza się ścieżkę rowerową wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 816 (tzw. „nadbużanki”).Trasa ta zapewni dogodne połączenie obiektów i terenów rekreacji.

6.6. Tereny i urządzenia związane z komunikacją.

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy Ruda-Huta i usprawnienia jej dostępności oraz zminimalizowania uciążliwości określa się następujące zasady i kierunki działalności:

<u>w zakresie dróg wojewódzkich:</u>

modernizacja drogi nr 816 w celu zapewnienia parametrów odpowiadających dla klasy „G” – głównej,

- minimalna szerokość w liniach rozgraniczających 25 ÷ 35 m,
- oddzielenie ruchu pieszego i rowerowego od kołowego,
- ochrona drogi poprzez prawidłowe sytuowanie zabudowy,
- wyłączenie z ruchu ciężkiego drogi Nr 816, ze względu na przebieg wzdłuż chronionej doliny Bugu.

<u>w zakresie dróg powiatowych:</u>

pierwszoplanowym zadaniem jest modernizacja oraz budowa nowych odcinków. W celu zapewnienia parametrów odpowiadających dla klasy „Z” – zbiorczej, wyjątkowo klasy „L” – lokalnej – należy zachować:

- minimalną szerokość w liniach rozgraniczających - 20 m, poza terenem zabudowanym – 15 ÷ 20 m,
- urządzenie dróg w przekroju ulicznym lub półulicznym w terenach zabudowy zwartej,
- realizacja miejsc postojowych w liniach rozgraniczających przy ważniejszych ciągach dróg powiatowych,
- oddzielenie ruchu pieszego od kołowego,
- ochrona dróg poprzez prawidłowe usytuowanie zabudowy.

<u>w zakresie dróg gminnych</u> :

funkcja dominująca tych dróg to obsługa przyległego zagospodarowania bez ograniczeń oraz zapewnienie parametrów odpowiadających dla klasy „L” – lokalnej lub „D” – dojazdowej.

- minimalna szerokość w liniach rozgraniczających – 10 ÷15 m, poza terenem zabudowanym – 15 m,
- ochrona drogi poprzez prawidłowe usytuowanie zabudowy.

w zakresie układu kolejowego:
- modernizacja linii kolejowej,
- ochrona linii kolejowej poprzez prawidłowe sytuowanie zabudowy.

7. Tereny i urządzenia związane z infrastrukturą techniczną.

7.1. Tereny urządzeń i uzdatniania wody.

Ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę z wodociągu grupowego Ruda-Huta korzysta 78,5 % mieszkańców gminy:

- wodociąg grupowy w Rudzie-Hucie zaopatruje w wodę mieszkańców niżej wymienionych miejscowości:
  Ruda-Huta, Ruda- Opalin, Ruda, Ruda Kol., Karolinów, Gotówka, Poczekajka, Leśniczówka, Zarudnie, Gdola, Iłowa, Chromówka, Marynin oraz Rudka

Projektowana jest dalsza rozbudowa sieci wodociągowych dla pozostałych miejscowości w gminie, oraz do obszarów zabudowy usługowej: Marysin, Hniszów, Hniszów Kol. Miłosław, Jazików, Żalin, Dobryłów, Tarnówka, Rudka Kol.
Woda z wodociągu grupowego pokrywać będzie potrzeby mieszkańców na cele bytowo – gospodarcze oraz w gospodarstwach domowych na cele hodowlane.
Potrzeby w zakresie potrzeb wodnych w zabudowie rozproszonej pokrywane mogą być z lokalnych ujęć wody.
Dla istniejącego ujęcia wody należy wyznaczyć strefy ochronne, których obowiązek ustalenia wynika z rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.XI.1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz. U. z 1991 r. Nr 116, poz. 504).
Ponadto zgodnie z wytycznymi Departamentu Obrony Cywilnej miejscowość gminna Ruda-Huta oprócz ujęcia istniejącego należy wyznaczyć awaryjne ujęcie wody, zlokalizowane w etapie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
Na obszarze gminy wyznacza się dodatkowe ujęcia wody – w miejscowościach: Rudka, Żalin i Leśniczówka.
Na mapie rysunku „Studium” w skali 1:25 000 ujęcia wody oznaczono „WZ”.

7.2. Tereny urządzeń oczyszczania ścieków

Z uwagi na stan środowiska naturalnego i jego ochronę problemem jest powstawanie i unieszkodliwianie ścieków sanitarnych.
Powstałe ścieki winny być oczyszczone i odprowadzone do odbiorników (cieki wodne, rowy melioracyjne), przy zachowaniu warunków sanitarnych oraz ochrony środowiska.
Istniejąca oczyszczalnia ścieków w Rudzie-Hucie o przepustowości Q_{maxd} – 104,0 m^3/d do zachowania.
Z sieci kanalizacyjnej obecnie korzysta około 350 osób, co stanowi około 8 % mieszkańców gminy.

Ponadto na terenie gminy Ruda-Huta działają 22 oczyszczalnie ścieków przydomowe – również do zachowania.
Z uwagi na wysoki stopień zwodociągowania , niezbędne będzie przystąpienie na tych obszarach do realizacji zadań związanych z budową oczyszczalni ścieków i kanałów sanitarnych.
Założenie to pozwoli utrzymać czystość środowiska na obszarze gminy.
Dla całego obszaru gminy należy opracować program kanalizacji sanitarnej .
Na rysunku „Studium" wskazano zalecane rejony lokalizacji ścieków jako „NO"
Zakłada się likwidację szamb, osadników w miejscowościach, gdzie będą zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków.
Dla potrzeb zabudowy rozproszonej dopuszcza się rozwiązania indywidualne:

- małe oczyszczalnie przydomowe
- osadniki bezodpływowe z wywożeniem ścieków i osadów do najbliższej oczyszczalni ścieków.

7.3. Tereny urządzeń składowania odpadów stałych.

Istniejące wysypisko odpadów stałych w Rudce Kol. (NU) do zachowania.
Powierzchnia wysypiska 0,8 ha z możliwością rozbudowy do pow. 3,0 ha (istniejąca rezerwa)
Objętość napełnienia na około 30 tys. m^3.
Na obszarze gminy odpady gromadzone będą w kontenerach lub pojemnikach.
Ponadto należy prowadzić selektywną zbiórkę odpadów.

7.4. Tereny urządzeń zaopatrzenia w ciepło.

Nie projektuje się zorganizowanego systemu zaopatrzenia mieszkańców z centralnego źródła ciepła. Potrzeby cieplne pokrywane będą z lokalnych źródeł ciepła.
Wskazane w miarę możliwości wykorzystanie paliw ekologicznych.

7.5. Tereny urządzeń związanych z zaopatrzeniem w gaz przewodowy.

Obecnie gmina Ruda-Huta nie posiada sieci gazowej, ani urządzeń do wytwarzania gazu.
Docelowo zgodnie z programem gazyfikacji (dawnego województwa chełmskiego), oraz planem województwa lubelskiego, przez obszar gminy realizowany będzie gazociąg wysokiego ciśnienia, relacji Kamień – Ruda-Huta – Wola Uhruska .
Na obszarze gminy ponadto projektowana jest stacja gazowa pierwszego stopnia, redukująca ciśnienie wysokie na średnie.
Zaopatrzenie mieszkańców w gaz przewodowy siecią średniego ciśnienia, w oparciu o opracowaną przez Gminę Ruda-Huta „Programową Koncepcję Gazyfikacji Gminy Ruda-Huta".

7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

~~Istniejący układ sieci napowietrznych średniego napięcia (SN 15 kV) zapewnia wielostronne zasilanie podstawowe i rezerwowe głównych ciągów liniowych (tzw. sieci magistralnych) z Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych na terenie gminy Ruda Huta – 3 szt. i jeden na terenie gminy Sawin (Bukowa).~~ Istniejący układ sieci napowietrznych średniego napięcia (SN 15 kV) zapewnia wielostronne zasilanie podstawowe i rezerwowe głównych

ciągów liniowych (tzw. sieci magistralnych) z Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych na terenie miasta Chełma i gminy Wola Uhruska. Utrzymuje się istniejący układ sieci SN i nn z możliwością rozbudowy, dobudowy, modernizacji w zależności od potrzeb.
Nowe sieci elektroenergetyczne budowane będą wg. technologii i standardów obowiązujących w elektroenergetyce.
Realizacja zbiornika wodnego w Iłowie wymaga przebudowy linii 15 kV na warunkach określonych przez Rejonowy Zakład Energetyczny w Chełmie na koszt inwestora zbiornika.

Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesienia, zgodnie z PN–E–05100–1 należy pozostawić pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi SN -15 kV bez zalesiania pas o szerokości min. 13 m, a pod liniami napowietrznymi nN oraz liniami kablowymi SN i nN pozostawić bez zalesienia pas o szerokości min. 3,0 m ~~i nn pas bez zalesienia o szerokości min. 20 m, a pod liniami SN i NN pas o szerokości min 9,3 m, umożliwiający dogodny dostęp w celach eksploatacji linii.~~ Dopuszcza się w pozostawionych pasach linii napowietrznych prowadzenie gospodarki leśnej pod warunkiem utrzymania pod linią drzew, nie przekraczających wys. 2 m, oraz pozostawienia wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4 m od słupa.

7.7. Telekomunikacja.

Działające w obszarze województwa i gminy firmy telekomunikacyjne posiadają potencjał dla zabezpieczenia wymaganego przez mieszkańców wyposażenia w urządzenia telekomunikacyjne.
Poziom wyposażenia i liczba abonentów telefonicznych uzależnione są od aktualnego zapotrzebowania mieszkańców gminy.
W obszarze gminy nie występują przestrzenne ograniczenia możliwości rozwoju telefonizacji.
Aktualnie została wydana decyzja o warunkach zabudowy na realizację stacji bazowej telefonii komórkowej w Rudzie-Hucie.
Przewiduje się dalszy wzrost liczby abonentów telefonicznych (ok. 500), co wpłynie na zwiększenie wskaźnika telefonizacji terenu gminy w stosunku do innych regionów.

7.8. Zieleń, cmentarze.

Zieleń na terenie gminy stanowią lasy, parki podworskie, zieleń śródpolna, zieleń cmentarna.
Ustala się następujące kierunki i zasady rozwoju i zachowania terenów zielonych:

- lasy i zadrzewienia stanowią 18,6 % ogólnej powierzchni terenu gminy, zakłada się zwiększenie powierzchni lasów przez zalesienie do około 25 % powierzchni gminy,
- park podworski w Hniszowie wpisany do rejestru zabytków - do zachowania,
- zieleń występująca wokół obiektów sakralnych - do zachowania,
- zieleń śródpolna, ze względu na ważną rolę w krajobrazie i w łagodzeniu klimatu – do zachowania,
- cmentarze jak i istniejąca na nich cenna i urozmaicona wysoka zieleń – do zachowania.
- istniejąca na terenie miejscowości Ruda-Huta zieleń wysoka – do zachowania.
  Wszystkie istniejące na terenie gminy cmentarze objęte ewidencją prowadzoną przez Urząd Gminy Ruda-Huta winny być objęte opieką i chronione.

7.9. Energetyka odnawialna.

W zakresie rozwoju energetyki odnawialnej wskazuje się w granicach miejscowościach Iłowa, Ruda i Marynin obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, wykorzystujących energię słońca do produkcji energii elektrycznej – elektrowni fotowoltaicznych (słonecznych).

W granicach administracyjnych gminy dopuszcza się także lokalizację innych urządzeń wytwarzających energię odnawialną, w tym również mikroinstalacji w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisy odrębne.

VI. KIERUNKI ROZWOJU GMINY – POLITYKA PRZESTRZENNA.

1. Cele polityki przestrzennej.

Treścią „Studium" jest wyrażona w nim polityka przestrzenna określająca zadania wiążące się w istotny sposób z zagospodarowaniem gminy, ustaleniem funkcji terenów i warunków użytkowania obszaru.

Jako podstawową zasadę polityki przestrzennej przyjmuje się ustalone w Strategii Rozwoju Gminy **dążenie do poprawy warunków życia mieszkańców** z ustaleniem następujących priorytetów:

- poprawa warunków życia,
- promocja gminy,
- pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocowych.

Wiązanie poprawy warunków życia z promocją gminy i pozyskiwaniem zewnętrznych środków finansowych świadczy o gospodarności i zapobiegliwości zespołu formułującego Strategię.
Bez promocji gminy (strona internetowa, foldery, tablice informacyjne od strony Chełma drogi wojewódzkiej „Nadbużanki" itp.) nie ma możliwości zaistnienia w świadomości potencjalnych inwestorów, czy gości korzystających z uroków przyrodniczych gminy.
Aktywność samorządu, kreatywność jego urzędników, wiedza i umiejętności pozwolą na prawidłowe i atrakcyjne przygotowanie oferty dla potencjalnych inwestorów, a także poprawi skuteczność wykorzystania zewnętrznych środków finansowych.

Strategia ustaliła następujące obszary rozwoju:

1. Infrastruktura społeczna.
2. Rolnictwo.
3. Doradztwo i szkolenie.
4. Infrastruktura techniczna.

Wynikowy zapis Strategii zawiera załączona tabela 2a – **Analiza celów** / wg Strategii rozwoju Gminy Ruda-Huta – Lublin, 2001 – Fundacja Akademii Rolniczej w Lublinie im. Wincentego Witosa).

2. Zasady realizacji polityki przestrzennej w ustalonych obszarach strategicznych.

W systemie planowania przestrzennego Studium jest dokumentem, który jest podstawą do prowadzenia gospodarki przestrzennej w gminie.

Kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego ustalone w Studium są podstawą ustaleń przestrzennych wprowadzanych i uszczegóławianych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Materiały zawarte w rozdziałach I – IV oraz w Strategii Rozwoju Gminy Ruda-Huta pozwalają na ustalenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy i przypisaniu im odpowiednich pól realizacji.

Naczelną misją strategii jest:

DĄŻENIE DO POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Misja ta, programy i zadania niezbędne do jej realizacji zostały zapisane w Strategii i niniejszym Studium.

W części analitycznej Strategii, w czasie warsztatów zwrócono m. in. uwagę na „brak dostosowania planu przestrzennego do potrzeb" oraz na problem zalesień. Świadczy to o świadomości i wrażliwości społecznej na problemy przestrzenne, które ujawniły się przy rozważaniu działań zmierzających do poprawy jakości życia w gminie.

Obszar strategiczny
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
Priorytet:
Poprawa warunków kulturalno – oświatowych i zdrowotnych gminy

Komfort mieszkańców i przybyszów do gminy zależy w wysokim stopniu od poziomu rozwoju infrastruktury społecznej
W tym celu wskazano:

- główny ośrodek usługowy Ruda-Huta,
- ośrodki wspomagające wsie Ruda, Leśniczówka, Żalin.

Realizacji w tym obszarze strategicznym służyć będą działania w dziedzinach:

- kultury i sportu, poprzez organizację ośrodka kultury, sportu i rekreacji oraz usług nieuciążliwych na terenach po byłym GS w Rudzie-Hucie;
- oświaty, poprzez budowę gimnazjum w Rudzie-Hucie, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, poprawę organizacji i modernizację istniejących szkół,
- zdrowie, poprzez zmianę organizacji, modernizację istniejącej przychodni tak, by można w niej zatrudnić lekarzy specjalistów.

Obszar strategiczny
ROLNICTWO
Priorytet:
Dążenie do osiągnięcia opłacalności rolnictwa

Rolnictwo jest podstawową funkcja gminy i słusznie Strategia uznała to za obszar strategiczny.

Z obszarem tym wiąże się wskazanie terenów rozwojowych osadnictwa (głównie zagrodowego), obsługi produkcji rolnej, usług oraz terenów komunikacji i infrastruktury komunalnej.

Wszystkie te zapisy umożliwiają powstawanie alternatywnych miejsc pracy poza rolnictwem, co umożliwi jego restrukturyzację. Celowi temu służy także wskazanie obszarów do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w I etapie: proponuje się objąć planami tereny związane z centrum usługowym miejscowości – Ruda-Huta, Żalin, Rudka, Ruda, Leśniczówka oraz tereny rekreacji nad zbiornikiem wodnym w Rudzie Kolonii.

Atutem gminy jest jej różnorodność przyrodnicza stanowiąca szansę rozwoju turystyki, rekreacji głównie w formie gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych lokowanych w obrębie zabudowy mieszkaniowej.

Ustalono lokalizację obszarów zagospodarowania turystycznego w rejonie Rudy i Iłowy oraz w Ruda Kol. w oparciu o istniejące i projektowane zbiorniki wodne.

Szczególnie interesujący jest obszar doliny Bugu, gdzie ze względu na unikatowe walory przyrodnicze należałoby ograniczyć inwestowanie do terenów wskazanych w Studium.

Studium preferuje rozwój przemysłu rolno – spożywczego (Leśniczówka, Ruda-Huta, ośrodki wspomagające Ruda, Żalin), rozwój usług dla rolnictwa, składów itp. na bazie istniejących obiektów (tereny po Hucie Szkła, tereny byłych kółek rolniczych , spółdzielni produkcyjnych, szkół), przemysłu drzewnego (Karolinówka) i spożywczego (Iłowa – młyn).

Przez przemysł rolno – spożywczy rozumie się także organizowane przez grupy producenckie: skup, przechowalnie, chłodnie, konfekcjonowanie i wstępne przetwórstwo płodów rolnych.

Obszar strategiczny
DORADZTWO I SZKOLENIA
Priorytet:
Podniesienie poziomu wykształcenia rolników

Ten obszar strategiczny wiąże się bezpośrednio z poprzednio omówionym obszarem strategicznym ROLNICTWO.
Strategia w tym zakresie mówi o przygotowaniu samorządu i rolników zarówno w dziedzinie profesjonalnego prowadzenia racjonalnej produkcji rolnej jak i przygotowania do działalności komercyjnej poprzez wdrażanie zasad marketingu i zarządzania a także promowania swojej działalności.

Ułatwi to z jednej strony aktywizację i podniesienie materialnego poziomu gospodarstw rolnych a z drugiej strony pozwoli na korzystanie z funduszy i dotacji zewnętrznych (w tym Unii Europejskiej)

Na bazie istniejących szkół i ich Kadry należałoby tworzyć zespoły kształcenia dorosłych rolników i urzędników samorządowych.

Obszar strategiczny
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
Priorytet:
Gazyfikacja gminy,
rozbudowa kanalizacji i oczyszczalni

Z tym obszarem strategicznym wiążą się ważne zadania:

- modernizacja techniczna sieci drogowej,
- wyłączenie tranzytu ciężkich pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 816 „Nadbużanka" z zakazem przewozów substancji szkodliwych,
- rozwój kanalizacji sanitarnej proporcjonalny do stanu sieci wodociągowej, prawidłowa gospodarka odpadami,
- gazyfikacja gminy w oparciu o przygotowane programy.

VII. UZASADNIENIE.

1. Objaśnienie przyjętych rozwiązań.

Zadaniem Studium jest zapis przestrzenny działań w kierunku uzyskania poprawy życia mieszkańców i wizerunku gminy tak, by nic nie ujmując z walorów przestrzennych gminy wzbogacić jej ofertę dla inwestorów, poprawić gospodarowanie zasobami.
Celowi temu posłużyły materiały zawarte w:

- inwentaryzacji terenowej;
- przestrzennej i ekonomicznej ocenie jakości zagospodarowania gminy, zakresu działania i funkcjonowania poszczególnych dziedzin, ich wpływ na jakość życia mieszkańców, jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- identyfikacji obszarów problemowych i konfliktów.

W oparciu o te materiały Studium sformułowało następujące zasady rozwoju przestrzennego gminy i ustaliło politykę ich realizacji:

- ustaliło lokalizację obszaru usług, mieszkalnictwa, rekreacji, wypoczynku, turystyki,
- wprowadziło zapis o obowiązku i warunkach zachowania dóbr kultury;
- sformułowało zasady zachowania terenów cennych przyrodniczo i podlegających różnym formom ochrony,
- stworzyło warunki przestrzenne do rozwoju rolnictwa, przedsiębiorczości,

- wskazało drogę do uzyskania prawidłowych standardów wyposażenia w infrastrukturę komunalną,
- wprowadziło rozwiązania komunikacyjne poprawiające powiązania zewnętrzne i wewnętrzne gminy,
- przyjęło jako zasadę zachowanie ładu przestrzennego, lokalizowanie nowej zabudowy w istniejących zespołach osadniczych, w formie architektonicznej, nawiązującej skalą i materiałami do otoczenia.

2. Synteza ustaleń studium.

Głównymi atutami gminy są:
- położenie jej północnej części w dolinie rz. Bug i przy ważnej dla turystyki drodze wojewódzkiej łączącej przejścia graniczne na granicy wschodniej,
- duże obszary gminy na wschodzie i południu objęte strefą chronionego krajobrazu,
- rezerwy terenowe i materialne tkwiące w terenach poprzemysłowych (huta szkła, tereny gminnej spółdzielni) oparte o linię kolejową.

Głównymi problemami rozwoju są:
- słabe gleby,
- wyludnianie się obszaru,
- starzenie się ludności,
- pogorszenie warunków życia mieszkańców.

Przy tych uwarunkowaniach Studium ustala kierunki rozwoju gminy polegające na wykorzystaniu jej atutów dla poprawy warunków życia mieszkańców.

Dla osiągnięcia tak sformułowanego celu Studium ustala:

- przypisanie funkcji turystycznej terenom chronionego krajobrazu w dolinie rz. Bug (miejscowości: Hniszów, Rudka),
- ustalenie funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej na obszarach południowo – wschodnich gminy w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne (miejscowości: Żalin, Karolinów, Gdola),
- zabezpieczenie rozwoju osadnictwa, sieci osadniczej, usług, w oparciu o miejscowość gminną Ruda-Huta, ośrodki wspomagające Ruda, leśniczówka, Żalin oraz pozostałe ukształtowane wsie,
- funkcją wiodącą rolnictwo i leśnictwo na obszarach nie wymienionych wyżej; w istniejących tu jednostkach osadniczych przewiduje się możliwość rozwoju agroturystyki, na obszarach tych wybrano tereny głównie dolinne, łąkowe i o wyższej bonitacji gleb, gdzie obowiązuje zakaz zabudowy.

~~VII. TOK FORMALNO – PRAWNY OPRACOWANIA „STUDIUM”.~~

~~1. Uchwała Nr VII/31/2003 – Rady Gminy Ruda-Huta z dnia – 17 marca 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.~~
~~2. Obwieszczenie w prasie o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania studium i terminie składania wniosków dotyczących „Studium” – Dziennik Wschodni z dnia 11 czerwca 2003 r.~~

3. ~~Zawiadomienia Wójta Gminy Ruda-Huta z dnia 2 czerwca 2003 r. o przystąpieniu do sporządzania „Studium", celem zgłoszenia wniosków i zamierzeń przez organy i instytucje, właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium.~~
4. ~~Opinia miejskiej komisji urbanistyczno – architektonicznej w Chełmie z dnia 16 sierpnia 2004 r. dot. projektu „Studium".~~
5. ~~Zawiadomienie Wójta Gminy Ruda - Huta z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie udostępnienia projektu „Studium" do uzgodnień i opinii w dniach od 19 sierpnia do 16 września 2004 r.~~
6. ~~Obwieszczenie Wójta Gminy Ruda - Huta o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu „Studium" w dniach 20 września do 2 listopada 2004 r. i terminie składania uwag do projektu „Studium" do 1 grudnia 2004 r.; dyskusja publiczna 29 października 2004 r. - Dziennik Wschodnia z dnia 10 września 2004 r.~~
7. ~~Uchwalenie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ruda – Huta" przez Radę Gminy w Ruda – Huta Uchwałą Nr XXXII/116/ 2005 z dnia 31 stycznia 2005 r.~~

~~Ustalenia końcowe~~

~~W toku opracowania „Studium" zgromadzone zostały następujące materiały:~~

- ~~dokumentacja procesu sporządzania „Studium" niezbędna dla władz gminy odpowiedzialnych za przebieg czynności formalno – prawnych;~~
- ~~dokumentacja inwentaryzacyjna „Studium" – zbiór informacji o gminie, początkujący systematyczne gromadzenie i tworzenie zorganizowanej bazy danych o gminie.~~

~~Zbiór tych materiałów wymaga systematycznego uzupełniania i aktualizacji, służąc gminie do rozpoznania i kontroli zmian przestrzennych, jako materiał wyjściowy do sporządzania planów miejscowych, a także jako niezbędna baza danych dla budowy programów, promocji i ofert lokalizacyjnych.~~

VIII. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ZMIAN W KIERUNKACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, WPŁYWU UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 1 USTAWY, ORAZ BILANSU TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ NA TE ZMIANY KIERUNKÓW (2023 R.).

Rada Gminy Ruda-Huta na mocy przepisów art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 9 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* w dniu 15 grudnia 2022 r. podjęła uchwałę Nr XXXVI/215/2022 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta. Sporządzona zmiana stanowi zmianę Studium przyjętego uchwałą Nr XXXII/116/2005 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 31 stycznia 2005 r. Zgodnie z uchwałą w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium, zakres opracowania zmiany ograniczony został przestrzennie do dwóch obszarów tj. obszaru położonego w granicach miejscowości Iłowa i Ruda oraz obszaru położonego w granicach miejscowości Marynin.

Przedmiotem zmiany Studium jest dokonanie korekty kierunków rozwoju gminy w zakresie przeznaczenia terenów poprzez:

- ✓ wyznaczenie terenów produkcji w miejscowościach Iłowa i Ruda,
- ✓ wyznaczenie obszarów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – elektrowni słonecznych w miejscowościach Iłowa, Ruda i Marynin.
- ✓ wyznaczenie w granicach miejscowości Iłowa i Ruda terenów lasów, zgodnie z faktycznym stanem użytkowania oraz zaewidencjonowaniem gruntów.

Dokonywane wymienione wyżej zmiany w Studium w zakresie przeznaczenia terenów stanowią o kontynuacji dotychczasowych kierunków rozwoju gminy poprzez wskazanie nowych terenów służących rozwojowi funkcji gospodarczych, w tym produkcyjnych, a także o stanowieniu nowych kierunków rozwoju w oparciu o zewnętrzne unijne i krajowe polityki energetyczne i klimatyczne wspierające produkcję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Dokonywane zmiany wynikają z potrzeby zwiększania potencjału gospodarczego gminy poprzez przygotowywanie planistyczne terenów inwestycyjnych dla rozwoju funkcji gospodarczych z zakresu przemysłu oraz energetyki.

Rozstrzygnięcia dokonywane w Studium pozostają w zgodzie z uwarunkowaniami zagospodarowania przestrzennego, wskazanymi w części dotyczącej uwarunkowań Studium. Obszary, w których dokonuje się zmian w przeznaczeniu terenów nie są położone na terenach chronionych przyrodniczo oraz na terenach, na których występują obiekty zabytkowe, a także nie dotyczą w żaden sposób terenów, które cechowałyby się cennymi wartościami przyrodniczymi, krajobrazowymi oraz kulturowymi. Dokonywane zmiany w Studium generalnie nie dotyczą obszarów występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych, natomiast w odniesieniu do gruntów organicznych uwzględniają ich występowanie poprzez dopuszczenie w granicach ich występowania wyłącznie lokalizacji instalacji fotowoltaicznych oraz obiektów i urządzeń im towarzyszących i powiązanych funkcjonalnie. W opracowywanym Studium, w granicach dokonywanych zmian, uwzględnia się występowanie lasów, w tym w przypadku większych kompleksów leśnych również poprzez planistyczne ich wydzielenie.

Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych pozostaje w zgodzie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę obliczonego w perspektywie rozwoju gminy do roku 2050, które zostały wskazane w części II Studium. Analizy uwarunkowań ekonomiczno-gospodarczych, społecznych, środowiskowych, prognoz demograficznych, możliwości finansowych oraz wskazania potrzeb rozwojowych gminy, a ostatecznie wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę uzasadniły możliwości dokonania zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie przeznaczenia terenów pod funkcję produkcyjną. Zgodnie z wynikami bilansu oszacowano, że wyznaczone tereny produkcyjne, które pozwolą na lokalizację zabudowy o powierzchni użytkowej 282 500 m^2 w niecałej połowie zaspokoją stwierdzone w tym zakresie potrzeby.

Tereny inwestycyjne wskazywane w Studium, obok uwzględnienia wyników bilansu terenów przeznaczonych do zabudowy stanowią o koncentracji nowej zabudowy na obszarach wymagających przekształceń społeczno-gospodarczych, w związku z zachodzącymi zmianami strukturalnymi w przestrzeni rolniczej gminy. Powyższe wskazuje na pożądany rozwój funkcji gospodarczych pozarolniczych.

Tereny nowej zabudowy wyznaczane w Studium uwzględniają potencjał infrastrukturalny gminy oraz możliwości finansowania inwestycji infrastrukturalnych przez samorząd. Z uwagi na wyznaczane funkcje zabudowy, zakłada się, że Gmina w sposób ograniczony odpowiadać będzie za inwestycje związane z uzbrojeniem terenów oraz

zaspokajaniem innych potrzeb z nimi związanych. W związku z powyższym dokonywane zmiany nie będą stanowić istotnego obciążenia dla budżetu gminy. Tym samym, zakłada się, że wydatki na zadania własne, które mogą wynikać ze zmiany przeznaczenia terenów, nie będą przekraczać możliwości finansowych budżetu gminy. Zakres zmian w przeznaczeniu terenów nie jest uwarunkowany możliwościami finansowania przez gminę rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej, sieci infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej.

Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w postaci obszarów lokalizacji elektrowni słonecznych o mocy powyżej 500 kW nie dotyczy faktycznie terenów przeznaczonych pod zabudowę, a także nie jest uwarunkowane możliwościami realizacji uzbrojenia dla ich obsługi, za wyjątkiem dostępności do wysokosprawnej sieci elektroenergetycznej, której realizacje będą w gestii inwestora oraz podmiotów zarządzających infrastrukturą elektroenergetyczną. Powyższe, a także specyfika inwestycji w energetykę odnawialną, charakteryzująca się oddziaływaniem ponadlokalnym, powoduje, że zmiana Studium w zakresie wyznaczenia terenów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii pozostaje w zgodzie z założeniami przeprowadzanego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Zmiana Studium wymagała dokonania zmian zarówno w części tekstowej, jak i graficznej obowiązującego Studium, w szczególności w zakresie niezbędnym dla określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy będących podstawą do dokonania bilansu terenów przeznaczonych do zabudowy oraz uzasadnienia dokonywanych zmian w polityce przestrzennej gminy.

Dodatkowo w ramach prac nad zmianą Studium zgodnie z wytycznymi organów i instytucji opiniujących i uzgadniających projekt zmiany Studium na rysunku uwarunkowań i rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego poza obszarami przeprowadzanych zmian wyróżnionych granicami dokonano aktualizacji granic obszaru szczególnego zagrożenia powodzią od wód rzeki Uherki i Bugu, aktualizacji obszarów udokumentowanych złóż kopalin wraz z terenami i obszarami górniczymi oraz wprowadzono granice obszarów Natura 2000. Powyższe zmiany stanowią o dodatkowej aktualizacji uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

Dokonywana zmiana Studium w odniesieniu do obszarów przeprowadzanej zmiany nie wymagała uzupełnienia ustaleń kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego, a także zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Wprowadzone zmiany w przeznaczeniu terenów nie skutkują również zmianami w zakresie kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej. W granicach zmiany Studium nie występują nowe udokumentowane złoża kopalin, obszary zagrożenia powodzią i osuwania się mas ziemnych, obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji, remediacji, ani obszary zdegradowane oraz tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr XLIV/260/2023
Rady Gminy Ruda-Huta
z dnia 24 listopada 2023 roku

GMINA RUDA HUTA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

SKALA 1:25 000

0 1,0 2,0 km

N

układ wsp. 1992

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXXII/116/2005
Rady Gminy Ruda - Huta z dnia 31.01.2005 r.

Rysunek sporządzony na rastrowej mapie topograficznej pozyskanej z WODGIK w Lublinie

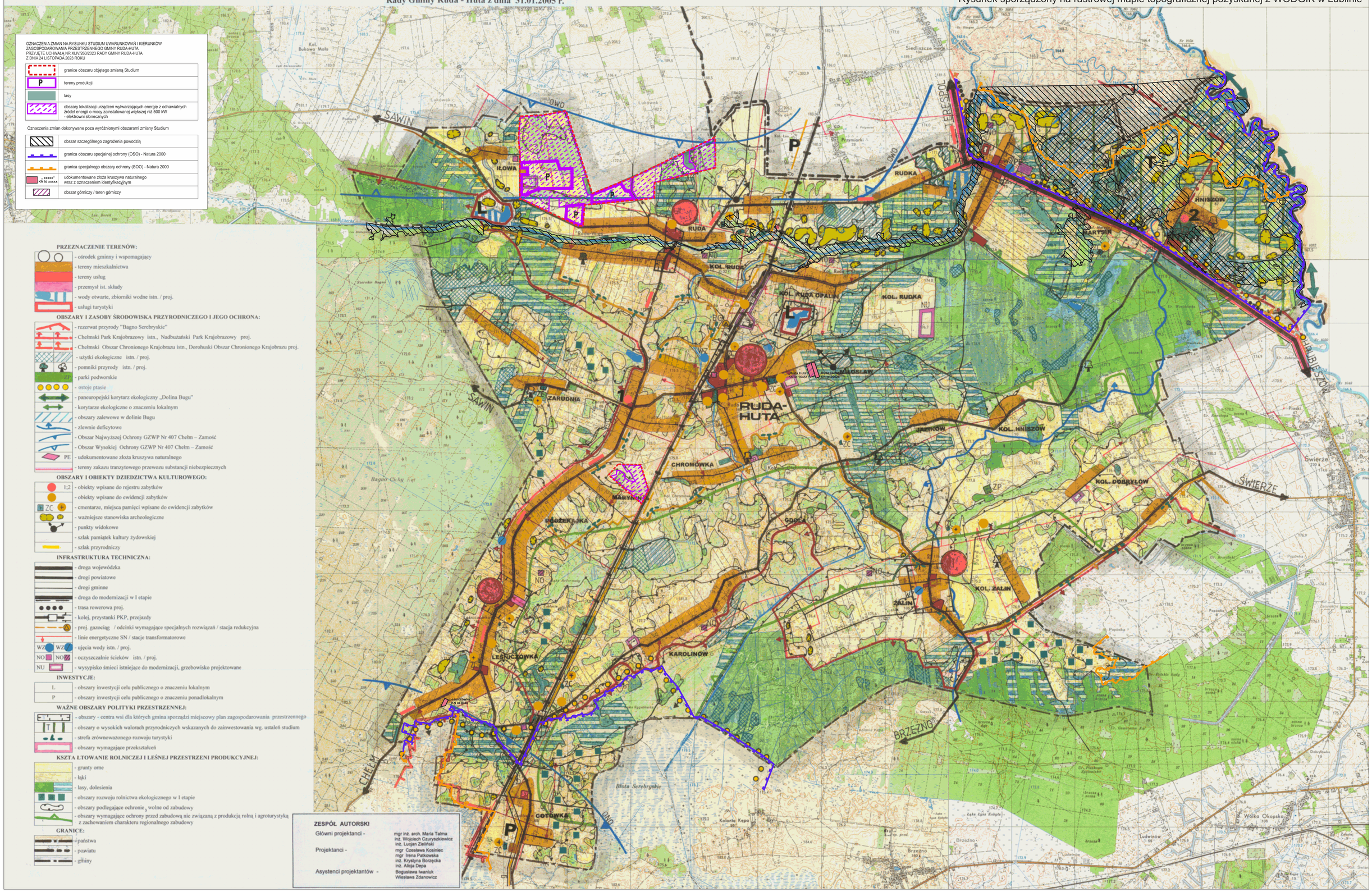

OZNACZENIA ZMIAN NA RYSUNKU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RUDA-HUTA PRZYJĘTE UCHWAŁĄ NR XLIV/260/2023 RADY GMINY RUDA-HUTA Z DNIA 24 LISTOPADA 2023 ROKU

	granice obszaru objętego zmianą Studium
P	tereny produkcji
	lasy
	obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW - elektrowni słonecznych

Oznaczenia zmian dokonywane poza wyróżnionymi obszarami zmiany Studium

	obszar szczególnego zagrożenia powodzią
	granica obszaru specjalnej ochrony (OSO) - Natura 2000
	granica specjalnego obszary ochrony (SOO) - Natura 2000
„ xxxxx" KN M xxxxx	udokumentowane złoża kruszywa naturalnego wraz z oznaczeniem identyfikacyjnym
	obszar górniczy / teren górniczy

PRZEZNACZENIE TERENÓW:

- ośrodek gminny i wspomagający
- tereny mieszkalnictwa
- tereny usług
- przemysł ist. składy
- wody otwarte, zbiorniki wodne istn. / proj.
- usługi turystyki

OBSZARY I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO OCHRONA:

- rezerwat przyrody "Bagno Serebryskie"
- Chełmski Park Krajobrazowy istn., Nadbużański Park Krajobrazowy proj.
- Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu istn., Dorohuski Obszar Chronionego Krajobrazu proj.
- użytki ekologiczne istn. / proj.
- pomniki przyrody istn. / proj.
- ZP - parki podworskie
- ostoje ptasie
- paneuropejski korytarz ekologiczny „Dolina Bugu"
- korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym
- obszary zalewowe w dolinie Bugu
- zlewnie deficytowe
- Obszar Najwyższej Ochrony GZWP Nr 407 Chełm – Zamość
- Obszar Wysokiej Ochrony GZWP Nr 407 Chełm – Zamość
- PE - udokumentowane złoża kruszywa naturalnego
- tereny zakazu tranzytowego przewozu substancji niebezpiecznych

OBSZARY I OBIEKTY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:

- 1,2 - obiekty wpisane do rejestru zabytków
- obiekty wpisane do ewidencji zabytków
- ZC - cmentarze, miejsca pamięci wpisane do ewidencji zabytków
- ważniejsze stanowiska archeologiczne
- punkty widokowe
- szlak pamiątek kultury żydowskiej
- szlak przyrodniczy

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

- droga wojewódzka
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- droga do modernizacji w I etapie
- trasa rowerowa proj.
- kolej, przystanki PKP, przejazdy
- proj. gazociąg / odcinki wymagające specjalnych rozwiązań / stacja redukcyjna
- linie energetyczne SN / stacje transformatorowe
- WZ - ujęcia wody istn. / proj.
- NO - oczyszczalnie ścieków istn. / proj.
- NU - wysypisko śmieci istniejące do modernizacji, grzebowisko projektowane

INWESTYCJE:

L	- obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym
P	- obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

WAŻNE OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ:

- obszary - centra wsi dla których gmina sporządzi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
- T - obszary o wysokich walorach przyrodniczych wskazanych do zainwestowania wg. ustaleń studium
- strefa zrównoważonego rozwoju turystyki
- obszary wymagające przekształceń

KSZTAŁTOWANIE ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ:

- grunty orne
- łąki
- lasy, dolesienia
- obszary rozwoju rolnictwa ekologicznego w I etapie
- obszary podlegające ochronie, wolne od zabudowy
- obszary wymagające ochrony przed zabudową nie związaną z produkcją rolną i agroturystyką z zachowaniem charakteru regionalnego zabudowy

GRANICE:

- państwa
- powiatu
- gminy

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główni projektanci - mgr inż. arch. Maria Talma, inż. Wojciech Czuryszkiewicz, inż. Lucjan Zieliński

Projektanci - mgr Czesława Kosiniec, mgr Irena Patkowska, inż. Krystyna Borzęcka, inż. Alicja Depa

Asystenci projektantów - Bogusława Iwaniuk, Wiesława Zdanowicz

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr XLIV/260/2023
Rady Gminy Ruda-Huta
z dnia 24 listopada 2023 roku

GMINA RUDA HUTA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

UWARUNKOWANIA

SKALA 1:25 000

0 1,0 2,0 km

N

układ wsp. 1992

Rysunek sporządzony na rastrowej mapie topograficznej pozyskanej z WODGIK w Lublinie

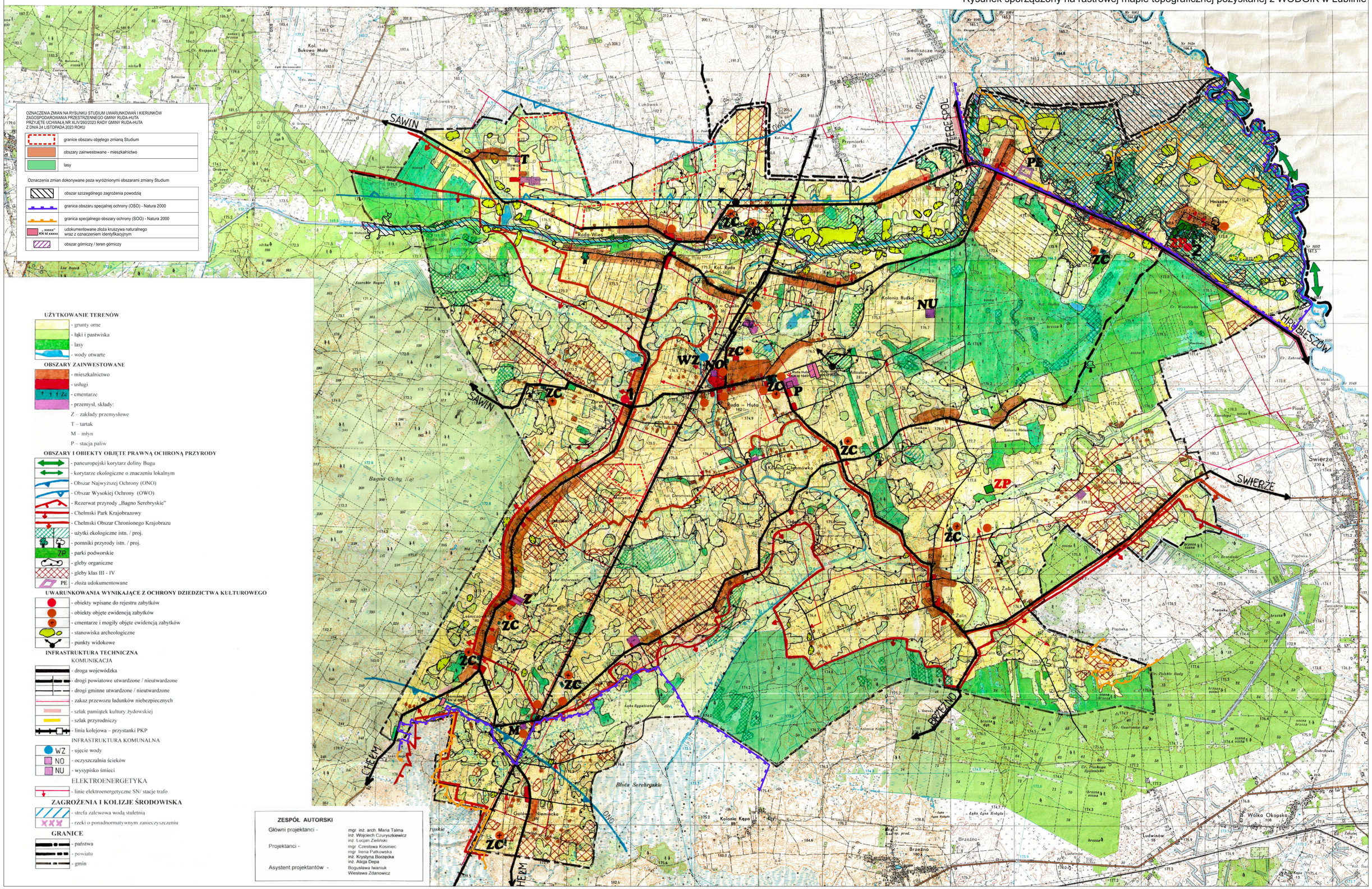

OZNACZENIA ZMIAN NA RYSUNKU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RUDA-HUTA PRZYJĘTE UCHWAŁĄ NR XLIV/260/2023 RADY GMINY RUDA-HUTA Z DNIA 24 LISTOPADA 2023 ROKU

	granice obszaru objętego zmianą Studium
	obszary zainwestowane - mieszkalnictwo
	lasy

Oznaczenia zmian dokonywane poza wyróżnionymi obszarami zmiany Studium

	obszar szczególnego zagrożenia powodzią
	granica obszaru specjalnej ochrony (OSO) - Natura 2000
	granica specjalnego obszary ochrony (SOO) - Natura 2000
„ xxxxx" KN Id xxxxx	udokumentowane złoża kruszywa naturalnego wraz z oznaczeniem identyfikacyjnym
	obszar górniczy / teren górniczy

UŻYTKOWANIE TERENÓW

- grunty orne
- łąki i pastwiska
- lasy
- wody otwarte

OBSZARY ZAINWESTOWANE

- mieszkalnictwo
- usługi
- cmentarze
- przemysł, składy:

Z – zakłady przemysłowe

T – tartak

M – młyn

P – stacja paliw

OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE PRAWNĄ OCHRONĄ PRZYRODY

- paneuropejski korytarz doliny Bugu
- korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym
- Obszar Najwyższej Ochrony (ONO)
- Obszar Wysokiej Ochrony (OWO)
- Rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie"
- Chełmski Park Krajobrazowy
- Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu
- użytki ekologiczne istn. / proj.
- pomniki przyrody istn. / proj.
- ZP - parki podworskie
- gleby organiczne
- gleby klas III - IV
- PE - złoża udokumentowane

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- obiekty wpisane do rejestru zabytków
- obiekty objęte ewidencją zabytków
- cmentarze i mogiły objęte ewidencją zabytków
- stanowiska archeologiczne
- punkty widokowe

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

KOMUNIKACJA

- droga wojewódzka
- drogi powiatowe utwardzone / nieutwardzone
- drogi gminne utwardzone / nieutwardzone
- zakaz przewozu ładunków niebezpiecznych
- szlak pamiątek kultury żydowskiej
- szlak przyrodniczy
- linia kolejowa – przystanki PKP

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

- WZ - ujęcie wody
- NO - oczyszczalnia ścieków
- NU - wysypisko śmieci

ELEKTROENERGETYKA

- linie elektroenergetyczne SN/ stacje trafo

ZAGROŻENIA I KOLIZJE ŚRODOWISKA

- strefa zalewowa wodą stuletnią
- rzeki o ponadnormatywnym zanieczyszczeniu

GRANICE

- państwa
- powiatu
- gmin

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główni projektanci - mgr. inż. arch. Maria Talma, inż. Wojciech Czuryszkiewicz, inż. Lucjan Zieliński

Projektanci - mgr Czesława Kosiniec, mgr Irena Patkowska, inż. Krystyna Borzęcka, inż. Alicja Depa

Asystent projektantów - Bogusława Iwaniuk, Wiesława Zdanowicz

Załącznik nr 4
do Uchwały Nr XLIV/260/2023
Rady Gminy Ruda-Huta
z dnia 24 listopada 2023 roku

ROZSTRZYGNIĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA UWAG ZGŁOSZONYCH DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RUDA-HUTA

Zgodnie z art. 11 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597) Wójt Gminy Ruda-Huta przedstawia Radzie Gminy Ruda-Huta do uchwalenia projekt zmiany Studium wraz z listą nieuwzględnionych uwag zgłoszonych na podstawie art. 11 pkt 8 ww. ustawy.

Do wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany Studium, w wyznaczonym terminie, wpłynęła 1 uwaga, która nie została uwzględniona przez Wójta Gminy Ruda-Huta.

Uwaga ta stanowi wniosek o objęcie zmianą Studium działek ozn. nr ewid. 475/3, 593 i 594 w obrębie Ruda, które według zgłaszającego uwagę, tworzą wraz z pozostałymi nieruchomościami objętymi zmianą Studium kompleks inwestycyjny.

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597) Rada Gminy Ruda-Huta postanawia ww. uwagę nie uwzględniać.

Uzasadnieniem powyższego rozstrzygnięcia jest fakt, iż działki wskazane w uwadze położone są poza granicami obszaru zmiany Studium wyznaczonego w uchwale Nr XXXVI/215/2022 Rady Gminy Ruda-Huta z dnia 15 grudnia 2022 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ruda-Huta. Uwzględnienie uwagi poprzez inwestycyjne przeznaczenie ww. działek byłoby niezgodne z zakresem zmiany Studium określonym ww. uchwałą.

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr XLIV/260/2023

Rady Gminy Ruda-Huta

z dnia 24 listopada 2023 r.

Zalacznik5.xml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę